

R à

Paleijas Zahnis

ſawu buhſchanu kōhpis.

Arraja laudim par preekſchſihmi ſarakſtihts

no

G. C. Braſche,

Rihzes un Bahrtes mābziņa.

Jelgawā,

pee Zahna Wridrikka Steffenhagen un dehta.

1844.

W r i t t e n d r i f f e t ,
ar to sianu, ka no schihs grahmataš, kad ta buhs isdriffeta,
tiš gabbalu us scheien jastelle, žik pež likkumeeni waijaga.
Rihgâ, 25tâ Janwar mehn. deenâ 1844tâ gaddâ.

Dr. C. E. Napieršky,
driffekjamu grahmatu pahrluhkotajs.

Einer Kurländischen

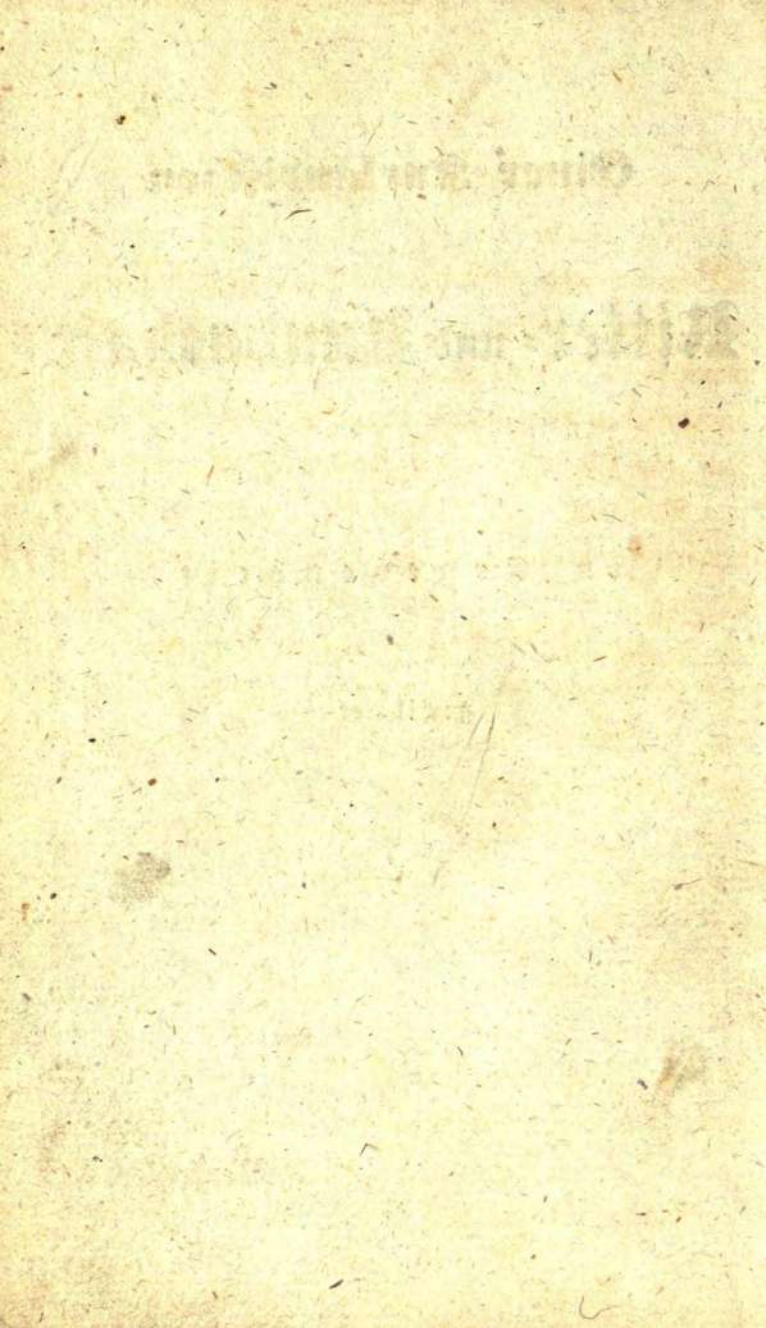
Ritter- und Landschaft

in Ergebenheit

gewidmet

vom

Verfasser.

V o r w o r t.

Was mir als Zweck bei Abfassung des gegenwärtigen Buches vorschwebte, war theils, unserm Landmann eine Anleitung zu einer bessern Besorgung seiner öconomischen Verhältnisse zu geben, und ihn so vor dem für Menschen seiner Bildungsstufe gefährlichsten Versucher, dem Mangel an den nothwendigsten Lebensbedürfnissen zu schützen, — theils, in ihm die Ahnung eines gemüthlichern und glücklichern Lebens zu wecken, als derselbe jetzt gewöhnlich führt. — Ueber die Wichtigkeit eines solchen Volksbuches dürfen die Stimmen nicht getheilt seyn. Mit um so größerer Besorgniß veröffentliche ich meinen Versuch. — Möge bald Jemand, dem mehr Befähigung und Muße zu derartigen Arbeiten zu Theil ward, als mir, durch eine bessere Arbeit die meinige verdrängen! —

Dem Büchlein ist, außer einigen, gewisse in demselben beschriebene landwirthschaftliche Geräthe u. s. w. veranschaulichenden Figuren, auch ein erklärendes Verzeichniß derjenigen Wörter hinzugegeben, von denen zu befürchten stand, daß sie nicht überall, wenigstens

nicht für die etwaigen deutschen Leser gleich verständlich seyn dürften. Bei dem geringen innern Verkehr, der im Lettenvolke stattfindet, wäre es ein vergebliches Bemühen gewesen, über Gegenstände, wie sie in dem vorliegenden Buche besprochen werden, nur in überall gebräuchlichen Ausdrücken zu sprechen. Doch habe ich mich möglichst gehütet, Ausdrücke zu gebrauchen, deren lettische Abstammung nicht nachzuweisen ist. —

Schließlich kann ich nicht umhin, den beiden Directoren der Lett. Litt. Gesellschaft, meinen Amtsbrüdern Doebner und Pantenius, hier meinen aufrichtigen Dank für die freundliche Theilnahme auszudrücken, die sie meinem Unternehmen bewiesen haben. Den Winken und Bemühungen dieser beiden, um unsre Lettische Litteratur so vielfach verdienten Männer, besonders des Letztern, verdankt mein Büchlein viel. —

Niederbartau Pastorat, im Januar 1844.

G. C. Brasche,
Kronprediger an der Bartau.

Ušrahdišana,

kas kurrâ weetâ atrohdams.

		Lapp. p.
1.	Kur ſchi grahmata zehluſees	1
2.	Valeijas Zahna jaunibas deenas	5
3.	Zahnim nahk prezineeki	6
4.	Zahna prezibas	10
5.	Kahdi bijuſchi Valeijas laudis	13
6.	Zahnim rohdahs dauds naudas, un winsch, ees Valeijas mahjās par ſaimneeku	14
7.	Kahda tad bija ta buhſchana Valeijas mahjās?	19
8.	Zahna kabsas	21
9.	Zahna pirmas gabdaſchanas	25
10.	Kā ſemmi warr augligu darriht un kā winnas auglibu warr mehdihaht	27
11.	Zahnis uškohp ſawu druwu	47
12.	Kā Zahnis ſawus lohpus kohpis	50
13.	Zahnim nahk kahrdinataji	57
14.	No zilweku glahbſchanas	64
15.	Behl no zilweku glahbſchanas:	
	a) Kā ar ſihkoneem jadarra	70
	b) Kā ſaſallis zilweks glahbjams	71
	z) Kā tahdi glahbjami, kas twaikâ neſlahpu- ſchi, un atkal kaš noſchnaugti	73
	d) Behl zitti pee dſihwibas ušturreſchanas un weffelibas uškohpſchanas derrigi padohmi	74
16.	Zahnim nelabba ſlawa zekahs	78
17.	Zahnim leek ſawu laukubuhſchanu pawiffam ceſaiſiht zittadi	83
18.	Behl zitti wahrdi no tahs paſchas buhſchanas	106
19.	Pamahzišana par katru ſemmes augli ihpaſchi	112
	a) Pubri (ſeemas kweeſchi)	113
	b) Kweeſchi (waſſaras kweeſcht)	114
	z) Rudſi	115
	d) Udecni	117
	e) Meeſchi	118
	g) Aſas	118
	h) Eirni	119
	i) Lebzi (wifki, wiftiſchi)	120
	j) Puppas	122

	Lapp. p.
k) Grifki	122
l) Kartuppeli	123
m) Ubbolinsch	131
n) Linni	136
o) Kannepeš	138
20. Pirna waffara Zahnim par fainneeku effoht	139
21. Maljai dsemm pirmais behrns	145
22. No lohpu kohpschanas	149
a) Gohwju lohpi	152
b) Uwju lohpi	155
z) Sirgi	156
d) Zubku lohpi	158
23. No lohpu ahrsteschanas	163
24. Ne maksä launu ar launu	173
25. No dahrsa kohpschanas	176
a) Kà bušs dahrsa kohkus kohyt	181
b) No daschadahm dahrsa ohgahm	198
z) No saknu dahrsa eetaifischanas un daschadu saknu, un zittu dahrsa auglu kohpschanas	199
d) Ekchstini, ko zittos gabbalos arri sparwi- schus sauz	206
e) Uppini	207
g) Wittes, jev dahrsa putnini	213
26. Zahnim useet bchdas	236
27. Kauna leetas	242
28. Nemeers un meers	251
29. Kà Paleijas mahjās faini uskohpe	260
30. No behrnu audsinaschanas	270
31. Lihšes mirschana	292
32. Ko redseju un dsirdeju, Eglu-muischâ buhdams	295

Zstulfošana

zittu, schinni grahmatâ lassamu wahrdu, kaš warr buht iz
Latweescheem ne wiffâš weetâš sinuami, jeb wehl mas zitteem
lassitajeem no Wahzu tautas wehl ne buhs dsirdeti.

2.

abba, taš irr tad abba, tabba, tebe, eben.
aisbaudibt, t. i. smekkt, schmecken.
apbalwoht, t. i. ar dahwanahm ohtram prahtu grohsht,
bestechen.
apgehst, t. i. us ohglehm apzept, rosten.
apkwahst, t. i. apfargaht, behüten.
apraust ar semmi, t. i. ar semmi apkast; bescharren.
apschu mahls, t. i. tahds mahls, fur apses labbpraht aug,
zeets, leesß mahls, Eipenlehm, Letten.
apwehrst, t. i. apgreest, umkehren, umwenden.
aschi, t. i. tee matti, kaš sirgam astê, Pferdehaar.
atdsihwinaht, t. i. atkal dsihwu darriht, wieder beleben.
atdsihwotees, t. i. apnikt dsihwojohst, sich satt wirthschaften.
atguht, t. i. peedabbuht, atsuegt, erreichen.
atkust, atkuttis, t. i. atspirgt, atspirdsis, sich wieder erholen.
atraust, wegscharren.
atsagt, t. i. sagschus atnemt, wegstehlen.
atwehrst, t. i. atzelt, atgreest, losmachen aufheben.
augis, t. i. audseknis, Zögling.

3.

behrst, t. i. rihweht, reiben, scheuern.
blaurš, t. i. pikš, kaš weenadi plohsahš, boshaft.
braggis, t. i. us tschetreem stabbeem pakahrts juntš, fur
seenu jeb salmus glabba, ein auf vier Pfählen ruhendes
Dach, zum Aufbewahren des Heues.
bruzzinaht, t. i. rihweht, reiben, scheuern.
bumbinaht, t. i. klaucht, anklopfen.

3.

zaurais, t. i. duhrejs, Stiche, z. B. in der Brust.
zeesa, Quecke.
zeesota semme, verquecktes Land.
zimpari, t. i. furmu zehklumi, schahdi tahdi nelihdsenumi,
Maulwurfs- oder Ameisenhügel, Mooshügel.

D.

- dahni, t. i. rente, Pachtzins.
 daikti, t. i. wiffadas smalkas leetas; ir kustomi, kuffaini, tabypi; allerhand Gerill; auch Insekten, Gewürm.
 dischumē, t. i. leelumē, Größe.
 dohbuma traufi, t. i. tahdi traufi, kas no weena gabbala taišiti, durch Aushöhlung gefertigte Geschirre.
 draveschana, t. i. medduš greeschana, das Zeideln.
 drišumā, t. i. ahtrumā, schnell, in kurzer Zeit.
 dšihdinahť sawu preekšhu, t. i. uš preekšhu tapť, vorwärts kommen.
 dumbļa semme, t. i. melna, trekna semme, Dammerde.

E.

- eegubť, t. i. 1) sagahdatees, eedabbuht, 2) peekauschť, 3) noskrabpt, 4) peceet; 1) sich anschaffen, 2) ermüden, 3) überš Ohr hauen, 4) ankommen.
 eekursiht, t. i. eekurrinnaht, einheizen, anzünden.
 eelippiht, t. i. eededšinaht, anzünden.
 eemittoht, t. i. eemiht, einhandeln.
 eetappinatajš, t. i. parradu dewejš, Leih.
 eeweeštees, t. i. eetaišštees, sich einnisten.

G.

- gollī, t. i. labbibas atškirras, die Enden.
 gollotees, t. i. pleššitees, wehšchť, lärmen, klagend schreien.
 gannikle, t. i. ganniba, Weide.
 gohršitees, t. i. beš darba wasates apšahrt, sich räkeln, sich umherschleppen.
 grawa, t. i. ahtra leiža, šo uhdenš išgrahwiš, Schlucht.
 grohšpinniš, Korbflechter.

J. (Skandineesk.)

- ihwereschanaš, t. i. dušmoschanaš, das Zürnen.
 ihweriga širdš, t. i. tahda širdš, kas weenadi dušmu pilna, weenadi šaškabusi, böse, ärgerlich.
 iēšihwoht druwu, t. i. iēštrahdaht, durcharbeiten.
 išgrecst, auskehren, z. B. ein Tuch.
 iškudreht, t. i. šaidru un mihtstu darriht, auflockern und zugleich reinigen.
 išpuhruschī mattī, t. i. šaruschgeleti mattī, verwühlte Haare.

J. (Nessannis.)

- jaunawa, t. i. dehla seewa, Schwiegertochter.
 johtschu, um so mehr.
 jut, t. i. jaw gan, ja wohl.

K.

- kahjens, t. i. pazehlees, us kahjahm, aufgestanden, auf den
 Beinen.
 kahpele, t. i. kaubsite, ein Haufen.
 kankals, t. i. gabbals mahu jeb subdu, Stück, Klotz.
 kants, par kanti, t. i. par makti, durchaus.
 kappa, t. i. schaks, Schock, 60 Stück.
 kawatees, t. i. fargatees, sich hüten.
 kazeht, t. i. sneegt, reichen.
 ketteht, t. i. sohlitees, apnemtees, sich vornehmen, wollen.
 kihpis, t. i. appalsch, farauzams tihkla gabbals, no schnohra
 taifihst, fur seenu bahst eefschâ, ein aus Schnüren ge-
 flochtenes rundes Netz, worin Heu gesteckt wird.
 kinni, t. i. schohdi, Kinnladen.
 kirmeht, t. i. tuppeht, sitzen, weilen.
 klaijakt, t. i. no zetta nokliht, vom Wege abkommen.
 kleens, t. i. teews, dünn, schlank.
 kleest, t. i. ismehtakt, ausbreiten.
 kohzis, t. i. kists, seena kists, ein Heuforb.
 kuhds, t. i. wahjsch, mager, schwach.
 kumpis, t. i. ihst un beest nasis, ein kurzes dickes Messer.
 kusliba, t. i. nespehhiba, Schwäche.

L.

- lassinaht, t. i. lahses frittinaht, tröpfeln.
 leekni, t. i. kohku pilni purwji, Bruch.
 leezibas, t. i. klausifchanas, außerordentlicher Gehorch.
 lenke, t. i. tahda weeta, kas atstattu noht, abgelegener
 Winkel.
 lenta, lentele, t. i. mass schauris dehla gabbalinsch, ein
 schmales Brettchen.
 lihdsinaht, kastriren.
 lipt kohkâ, t. i. kahpt kohkâ, klettern.

M.

megschit tihflu, t. i. tihflu addiht, ein Netz stricken.
 mitrs, t. i. milfs, feucht.
 mittrums, t. i. milkums, flapjums, Feuchtigkeit.
 mussinaht, t. i. rihdiht, hegen.

N.

nebaltums, t. i. nelaimé, Widerwärtigkeit.
 neleschati kalki, t. i. nedsehsti kalki, ungelöschter Kalk.
 nobjas, t. i. no weena galla wiszaur, ohne Unterbrechung.
 nokleest, t. i. noklaht, bedecken.
 noloesinaht, t. i. leesu padarriht, vom Boden, entkräften.
 noraudsitatees, t. i. sagahdatees, sich besorgen.
 noschahleta prezze, t. i. prezze, faß bes smarscha un spehka
 palikkusi, abgeschalt.

O.

ohmâ list, t. i. wehrâ list, sich merken.
 ohtrneekß, t. i. dseewineekß, außergewöhnlicher Arbeiter.

P.

paaudse, t. i. augums, ziltß, Geschlecht.
 pabuddinahht, t. i. pamuddinahht, antreiben.
 padeggis, t. i. zilwekß, kam mahjas nodegguschas, Abgebrannter.
 pagattawahht, t. i. gattawu pataisiht, zurichten.
 pahrmittohht, t. i. pahrmihht, umtauschen.
 pakast, t. i. ar kaschanu parakt, unterkragen.
 paknist, t. i. sahht dihg, den ersten Keim zeigen.
 pakrants, t. i. nokalns, Abhang.
 pants, t. i. lohzeckis, Glied.
 paschohbele, Bordach, Abschauer.
 pasuttis, t. i. no prahta isgahjis, verrückt.
 paturretees, t. i. atwestees, tellu atnest, von der Kuh, setzen.
 peeguhht, t. i. peetift, peekluht, erreichen.
 peekabbinahht, t. i. peekahrt, anhängen.
 peekazzeht, t. i. peesneegt, anreichen.
 peeraust, peeruschinahht, t. i. peewahht, heranscharren.
 pehdis, t. i. pehzgalla, zuletzt.

- piht, t. i. dusmoht, zürnen.
 pirmad, t. i. paprecksch, ersten.
 pirmak, t. i. paprecksch, vorher, zuerst.
 plahns, Fußboden aus Lehmischlag.
 plahnumi, t. i. dennini, die Schlafe.
 plusganaß, Fegen, Haarlappen.

R.

- rakkariß, t. i. razzeiß, Abdecker.
 rassi, t. i. warr buht, vielleicht.
 rentini, t. i. tee kohki, ar fo akku aptaisa, Einfassung.
 rikki, t. i. sarri, no ka schohgu pinn, Spricken.
 ruds, t. i. pelleß, grau.

S.

- saimneekoschana, t. i. saimneeka dsihwoschana, das Wirth-
 schaften.
 sakraubt, t. i. no kahjahn krist, zusammenfallen.
 sakrittinaht, t. i. salaiß, weegli usbubweht, leicht aufbauen,
 errichten.
 samittoht, t. i. ismiht, samiht, mit einem andern austauschen.
 sarihkt, t. i. dusnigs, pikts palikt, böse werden.
 sastipt, t. i. sihwß palikt, steif werden.
 sastrigt, t. i. eestrigt, einsinken.
 satreppet, t. i. sapuht, verfaulen.
 satrukt, t. i. sarautees, zusammenfahren.
 sawahkt, t. i. salassih, sanemt, zusammenholen.
 sawetajß, t. i. burwis, Zauberer.
 schappi, t. i. wiffadas streijas, pakaisaß, ir kahds sliktß seens,
 Streumaterial, auch schlechtes Heu, Stroh.
 schkeedri, t. i. linnu misa, die Rinde des Flachses.
 schkehrleht, t. i. skaidu atplehst, splintern.
 schlukt, t. i. nosliddeht, heruntergleiten.
 schohgs, t. i. fehta, Zaun.
 schubburi, t. i. sarri, Nester.
 sihdene, t. i. sihda lakkats, ein seidenes Tuch.
 sihwß, t. i. kohdigs, ehdigß, scharf.
 skaideens, t. i. skaidu weeta, malkas weeta, Holzplatz.
 sklandas, t. i. teewas kahrtß, dünne Stangen.
 skuttuls, t. i. blohda, Schüssel.

- fihkons, t. i. zilweks, kas uhdens bailēs trittis, ein Er-
 trunkener.
 flohstes, t. i. scheltas wizzes, gespaltene Weidenruthen.
 fihdrō, t. i. teems un lihdsens, schlank und glatt.
 spaile, t. i. ta seena jeb labbibas rinde, kas plaujoht falee-
 kās, der Schwaden.
 sprangs, t. i. kobka gabbals, kas widdū eescheltis, ein in
 der Mitte eingespaltenes Stück Holz.
 sprubtas, t. i. rahzini, Rüben, Spruten.
 spurdseklis, ein Kreisel.
 stebbetees, t. i. brihnitees, sich wundern.
 stebri, t. i. dohai, Schilf.
 struttas, t. i. tas uhdens, kas no fuhdeem tekf ahra, rahwa,
 wirza, Sauche.
 substekt, brennen, jucken.
 swehtulis, t. i. zilweks, kas swehtis isleekas, Frömmeler.
 swengis, t. i. fuhdu bedre, Mistgrube.
 swetti, Harz.

Z.

- teekt, t. i. raudsikt, probweht, suchen, versuchen.
 tillakt, t. i. ilgi un daudreis lectus dabbuht, eepuht, lange
 der Bitterung ausgesetzt seyn.
 trausch, t. i. kas ahtri luhst, spröde, sprock.
 tshawpakt, t. i. wahji staigakt, sich schleppen.
 twirts, t. i. stiprs, spehzig, kräftig.

U.

- uhsas, t. i. bikses, Hosen.
 uspiht, t. i. ar rahschanu us kahdu zilweku runnakt, einen
 hart anlassen.

W.

- wehdinatees, t. i. wehja stahweht, sich auswettern,

I. Kur fchi gramata zehlfuees.

„Steidsees pee mannis atbrauft,“ tà mannim winnu gaddu wezzais Eglumuischas mahzitajs rakstija. „Mannim leela wahjiba usgahjust, un man rahdahs, ka Deews manni schoreis gribb pee fewis aizinah. Lau-lata drauga un behrnu mannim wairs newaid. Es aizinaju tewi schury, sinnadams, ka tu manni mihto. Sawu muhschigu buhschanu zaur Jesu Kristu sawam radditajam pawehlejis, es gribbetu wehl labbpraht tewim arridsan sawu laizigu buhschanu uswehleht apgadajamu, jebfchu ta mannim gan mas wairs ruh; es to gribbu darriht, lai, warr buht, arridsan zaur to wehl fahds labbums semmes wirfù rohdahs. Nahz mannim azzis aisspeest.“

Es ar steigfchanu pee winna nobrauzu. Jaw at-raddu wezzo tehru us gultu gullofchu. Meefas jaw bij wahjas; bet tatschu no winna azzim warreja pasiht, ka tam prahts wehl bija gaisch. Us winnu paffattotees mannim affaras uslehze azzis, un winna rohkas fatwehruscham mannim ne schfihrahs tee sweizinaschanas wahrdi, jo es winnu gohdaju un mihtaju, ka sawu tehru.

„Tew mannis schehl,“ winsch fazzija. „Ne raudi, mans dehls! Tew jaunam tihk dsihwoht, man wezzam tihk mirt. Mirschana irr manni augli.“

Tad winsch mannim likka pee gultas nosehstees; un fahdu brihstinu kluffu stahwejis, winsch fahka, gan atnemdamees un paduffedams, bet wehl gaischi us manni schà runnah: „Labbu brihdi esmu semmes wirfù dsih-

wojis, un lobba un launa redsejis. Preezigs nu ais-
 eimu no schahs patumschas weetas tannis muhschigods
 dsihwoflos, tur wissu atsichtim, it ka meh's atsichti effam.
 Es luhdsjohs Deewu, lai tas to darbu fwehti un darra
 augligu, fo ar winna paligu ta Kunga wihna dahrsâ
 esmu strahdajis; jo bes ta Kunga paliga un fwehtischa-
 nas meh's ne neeka ne eespehjam.“

„Laizigu mantu ne esmu dauds' sakrahjis. Utraitne
 un behrni mannin ne atleef. Kam tad buhtu taupijis,
 ne klachtejus raddus scheitan ne turredams? — Tur
 winnâ galdâ atraddisi no teefas apstiprinatu grahmatu,
 kas tewim waktu dohd, ar manni atleekofchu mantu
 darriht, fo ween gribbi. Kad nu buhschu mirris, tad
 pahrdohd wiffas mannas leetas, mannus lohpus, fa-
 wahk mannu naudu, un tehre wissu nohtigeem un beh-
 digeem tuwakeem par labbu.“

„Bet to skappi, kas tur stuhri stahw, to paturri
 sewim ar wissu, kas tur eekschâ. Utraddisi tur schah-
 dus tahdus rakstus un grahmatas. Tu sinni, ka man-
 nim tas eeraddums bijis, kad ween fo peedsihwoju, kas
 mannim rahdijahs ihpaschi wehrâ paturrams, jeb kad
 ween fo apdohmajoh't firds mannim wairak fasilie, to
 paschu rakstos salikt, un sewim par peeminneschanu
 glabbaht. Tur manni spreddiki, tur zittas dseefmas,
 fo pats isdohmaju, jeb no Wahzu wallodas pahrtul-
 koju, tur zitti bihbeles gabbali isstahstiti. Tur arri zitti
 raksti, kas warr buht muhsu mihteem arrajeem kahdureis
 warrehs derreht par pamahzischamu un preekschihini,
 ka arraju buhschana buhtu labbaki kohpjama, ne taggad
 winnu daudsreis kohpj. Daudsreis no tam effam eerun-
 najuschees, ka manna draudse irr jauns fainneeks, no
 ka dsihwofchanas lihds schim gan warr nomanniht, ka
 kahdureis buhschus dascham par labbu preekschihini,
 ja tam prahts tahds paleef, kahds taggad irr. Winna
 preekschihini dohmaju kahdureis ihpaschos rakstos pa-
 faulei preeksch azzim stahdiht, ja Deew's manni jo ilgi

buhthu dšihwu tauwijiš. Warr buht, ka tu nu ušnem-
fees to darriht, laffijiš, kà lihds schim laikam Paleias
Zabniš dšihwojiš, un jo prohjam wehl winna dših-
woschanu wehrà lizzis. — Nu, tu pahrskattifi wiffus
mannus rakšius; un ja faut ko atraddifi derrigu, laid
to pasaulè; darri kà redsedams.“

Tà, un wehl no daschas zittas buhschanas run-
najiš, mirrejš apkluffe. Jaw warreja manniht, ka
nahwes engelš arween jo klahthu pee winna peestahja.
„Alizini mahju laudiš kohpà,“ winsch par kahdu brihdi
fazzija. „Palihdseet mannim Deewu peeluhgt; manna
stunda irr atnahkusi.“

Wiffi fanahze. Bezzais wehl mihligi uš mums
wisseem paskattijahš. Es tam palihdseju rohkas falikt
uš Deewa peeluhgschanu. „Tawàs tehwa rohkaš es
nodohdu sawu nemirstamu dwehfeli, mihkaiš Deews,
zaur Jesu Kristu, Amen!“ tà winsch fazzija. Zettòš
nomettuschees mehs raudadami noškaitijam sawu tehwa-
reifi. Vazehlees fatwehru winna rohkas, skattijohš
winnam azzis — muhsu mihla tehwa un drauga dweh-
fele bija aišsteigusees debbes dšihwoftòš!

Rikkam winnu sahrkà. Wehl ilgi paliktu pee ta
sahrka. Wiffadas dohmas mannim firdi grohsijahš no
dšihwoschanas, no mirschanas, no augšchamzelscha-
nahš; no pasaules, no debbes, no grehkeem, no pesti-
schanas, no tahš muhschigas dšihwoschanas. Man-
nim nemanniht nemannoht atnahze pušnaktš. Es lik-
kohš gulleht.

Dhtro rihtu mannim jauns arrajawihrs peestahja,
luhgdamees, lai tam wehlejus wehl sawu mihlu mahzi-
taju apraudsiht. Es fazziju: „Draugs, winna meesas,
winna dwehseles apgehrbu, to warreet redseht, het ta
dwehsele debbesiš.“

„To jaw sinnam,“ winsch atteize. „Buhthu wakkar-
deen atnahziš, faut attizzees mahjās.“ Un durwiš
atdarrijiš, winsch aizinaja: „Nahz, Maija, nahzeet

behrni!“ Un jauna feewa eegahja, divi puischetus pee rohkas wesda. Kluffu eegahjam tai kambari, fur tas lihkiš bija nolikts; kluffu nozehlam to weegli usliktu wahku no ta sahrka. Deewa meers un preekš us ta mirreja gihmi bija nolaipees. Tas wihrs, ta feewa, tee behrni ilgi kluffu us winnu skattijahš. Winnu azzis spihdeja, winnu luhpas trihzeja. Tee us winnu skattijahš, kà kad gribbetu winna mihtu gibmi ar neisdschameem raksteem sawâ firdi eerakšibt. Tad winni nobutschoja tam lihkim rohkas, un gahja atkal kluffu ahra.

Mannim gribbejahš sinnaht, kas tee tahdi bijusch; jo tahdu gohdibu, tahdu laipnibu, kahda pee scheem zilwekeem rahdijahš, tahdu aplam wehl ne biju redsejis. „Kas tee bij,“ prassiju mahju laudim. „Tas bij muhsu zeeminsch, Paleijas Zahnis ar sawu faimneezi un saweem behrneem,“ tee atteize, un mannim schahwahš atkal prahtâ, ko mirrejs mannim no saweem raksteem bij teizis.

Prekto deenu sawu wezzu draugu semmes flehpi duffinajam. Pee tuhkstoscheem draudses lohzekti to sahrku us kapsehtu pawaddija; un augsti un semmi, nabbagi un baggati sawas affaras noslauzija. Us winna frustu irr lassami tee wahrdi: „Winna dsihwiba bij Kristus, un mirschana bij winna augli.“ Wihl. gram. I, 21.

Wehrâ lizzis, kas wehrâ bija leekams, un apgahdajis, kas bija apgahdajams, es atkal nosteidsohs us sawahm mahjohm, ta nelaika rakstus lihds nemdams. Daschu spreddiki, daschu fwehtu dseesmu, ko tds rakstos atraddu, esmu jaw lizzis drikkeht, un teescham zerreju, ka tahš buhs derrejuschas dascham zilwekam par firds zillinaschanu. Nu tahš sinnas, kà Paleijas Zahnis sawu buhschanu kohpis, gribbu par pasauli islaist. Paleijas Zahnis gohda wihrs irr palizzis, un dsihwo Deewa meeru un laizigu labbklahschanu tur-

redams. To sinnu, jebſchu gan taħlu farwu mahjaſweetu no Eglumuiſchas turredams, ar taħs draudſes mahžitaju weenadi faſinnajeſ, un arridſan, fà ſchahs grahmatas gallà laſſiſeet, atkal Eglumuiſchâ un arri paſchâs Paleijaſ mahjâs bijis. —

2. Paleijaſ Jahna jaunibaſ deenaſ.

Jahniſ, gohdiga bet nabbaga arraja wiħra beħrnſ, aſtonu gaddu wezſ, atliħka beſ tehwa, beſ maħteſ. Etundiĵa to baħrinu apħahrt pee weena pee zitta. Tad mahžitajſ, wiħna gohdiĵuſ wezĵakuſ labbi paſinnis, ar ſcheħliĵu praħtu to pee ſewiſ nehme audſinaħt. Jahniſ bij labba galwa; wiħſch driħſ iſmahziĵahſ graħmatu; roħkaſ rakſiſ tam ſchħiħraħſ; wiſſu rehħinaſchanu, kaſ pee mahju buħſchanahſ waiĵadſiga, to wiħſch ſinnaĵa zaur un zaur; mahzeĵa arridſan lauħa gabbala diſchumu aprehħinaħt, un uppeſ plattumu iſmeħroħt, par uppi paħr ne ĵahjiſ. Wezĵa Etendera maſo biħbeli *) wiħſch tiħko no galwaſ ne ſinnaĵa, un arri leelâ biħbelê wiħſch daudſkaħrt biĵa laſſiĵiſ; un kaħ wiħſch uſſaħka ſweħtu meldiĵu, tad wiſſeem klauſoteeſ ſirdſ ſilħa palikka. —

„Zaſ gan kaħdureiſ palikſ par ſkohlmeiſteri,“ zitti faĵĵiĵa. Bet weenſ raddineekſ, kaħ buħtu fritteeſ, to beħrnu, kaħ atliħka baħriħſch, pee ſewiſ nehmt audſinaħt, bet kaſ wiħnu biĵa ĵruħdiſ pee mallah, ſineħĵahſ, ka gan paauĵſchuſ kaħdureiſ par ſkriħwereli ar pellekeem ſwahrkeem. Neeueneſ ne ĵriħbeĵa tiĵzeħt, ka Jahniſ palikſchuſ arraja kaħrtâ; jo to briħdi kaħtineem weħl aplam ne warreĵa eeteiħt, ka arraju beħrneem arridſan taħda mahziſchanahſ kaħ derr. Par ſkohlahſ buħſchanu zittam tiħkai biĵa iħwereſchanahſ, zittam ſmeeſchanahſ. Bet kaħ tee ſmħĵeĵi Jahni atkal

*) Warr dabbuħt piħkt pee Steffenħagen ĵunĵa ĵelĵawâ waħkâ eeſeetu par 75 kaħ. ſubr. nauďa.

redseja mahzitaja laufôs, abbolinu plaujoht, sawu spaili tif knaschi dsennam, ka darbineekam waijadseja tabtu palift pakkalâ; kad winnu redseja tif kohschi arram, ka waggas rahdijahs kâ pehz schnohres dsihtas; kad winnu redseja lihds ar wissulabbo ammatneeku seemas laikâ daschadus traufus un rihkus taifam, tad winni stebbijahs, un atkal ne sinnaja ko fozzibt. Un pee tam winsch palikka weenadi pasemmigs, mihligs un laipnigs runmatajs, tâ ka katram waijadseja winnu mihloht un gohdah; — un us winna kohschu waigu un gaischu augumu usskattotees daschai dailai meitschai firds papuksteja. — Tahds usauga Zahnis, un eegahja sawâ diwidefmit un treschâ gaddâ.

3. Zahnim nahf prezzineeki.

„Prezzineeki nahf, prezzineeki nahf!“ tâ weenu pawaffaru Lihbe, mahzitaja wezza mohdere eebrehzahs. „Zihpols ar Meddineezi taggadin no sirgeem kahpi semmê.“

Mahzitajs no nejauschu to isdsirdejis, pasmehjahs us Lihbt: „Woi gan pehz tewis?“

„Tad ko nu jadarra,“ Lihbe atteize smeedamees. „Woi tad ne sinneet, zeenigs tehws, — juf wissu laiku jaw no tam runna, tee nahf pehz muhsu Zanka!“

„Pehz Zanka?“ mahzitajs waizaja, tâ kâ dohmigs palizzis. „Un fur tad winnu dohma nowest?“

Lihbe. „Kur tad zittur, kad ne pee Paleijenes!“

Mahzitajs. „Gij, neeku melseja, teiz ihsti!“

Lihbe. „Ne, nudeen, zeenigs tehws, pee Paleijenes abba!“

Mahz. „Kad tad tai wihrs buhtu mirris? Tatschu inannim waijadseja ko no tam dsirdeht?“

Lihbe. „Ne, zeenigs tehws, juhs pahrdohmajeet us to pahrnawadda Paleijeni, — tai wihrs dsihws un wessels. Pee tahs ne, bet tê pee muhsu Paleijenes, tê

zeeminôš, pee tahš wezzas atraitnes, fur wakkar to wihru glabbaja.“

Mahzitajs, tà fà dusnigs palizzis un galwu frattidams eegahja fawâ kambari. Par tahdu brihstinu arri Jahnis tam steidsahs paffat.

„Nu, pee tewis jaw prezzineeki atgahjuschi, Jahni,“ mahzitajs fazzija.

Jahnis. „Ja, zeenigs tehws, manni gribb eewest Paleijenei.“

Mahz. „Un fo tad tu dohma darriht?“

Jahnis. „Es ne eemu!“

Mahz. „Tu ne eij? Kalabbad ne? Kas tad tewim faitetu gahjuscham? Tu dabbutu grunti; tewim buhtu wezzumâ fur galwu paspraust; tewim ne buhtu jabaidahs no nekrushchu nehmejeem.“

Jahnis (it kaunigs palizzis). „Lai buht, zeenigs tehws, bet es ne eemu. Genahzu pee Zums suhgtees, lai Juhš tohs prezzineekus mannâ wahrda atraideet, lai tee us manni ne dohmaht ne dohma.“

Mahz. „Pareisi, mans dehs, pareisi! Wats buht nomannijis, fa no tahm mahjahm, no tahs pahnas, no tahs nekrushchu nemschanas tikfai par smeekleem minneju, un tà fà tawas dohmas pasiht gribbedams. Sinnaju deewsgan, fa Tu ne eefi wiss fewim mahju jeb mantu labbad feewu nemt bes pateefigas patifshanas; sinnaju deewsgan, fa Tu no schahda grehka baidisees. Bet,“ tà wehl mahzitajs fazzija, zeeti Jahnim azzis kattidamees, par tahdu brihstinu, „fad tewi prezzetu Paleijas Lihses meitai, Moijai, — fo tad Tu fazzitu?“

Jahnis fatrukka, nosarka fà rohse, un ne sinnaja fo teikt.

Mahz. „Jahni, teiz mannim drohschi! Es to ne waizaju wiss, pasmeectees gribbedams; es to waizaju, labbi sinnadams, fa juhs weens ohtram patihkat, fa weens ohtru jaw fenn mihtojeet. Un Maija arri irr

teizama meita, labba, mundra, kohfcha. Teiz droh-
fchi, Jahni, runna ar manni, kà ar farwu tehwu!“

Tad Jahnis kaunigs farvam maijestehwam sahka
stahstih, ka Maiju mihtojus no wiffas firds; ka ne
drihfstejis wehl neka fazzih, tapebz ka sinnajis, ka
tam, kas Maiju nemmus, waijadfeschoht arridsan Pa-
leijas mahjas usnemt; bet winsch neka pee rohkas ne
turrus, un Paleijas mahjas effoht pawiffam nogahju-
fchas; un labbaki gribbus stahweht neprezzejees, ne
farwai feewai list baddu un truhkumu zeest.

Tad mahzitajs fazzija: „Nu, Jahni, wiffai bailam
arridsan zilwekam ne waijaga buht. Kad wihrs, strah-
daht mahzedams un spehdams, tiffai arri gribbehs
strahdaht, un seewa winnam arridsan strahdneeze, tad
maises winneem ne truhks. Baggatiba ne darra wiff
laulibu laimigu, bet deewabihjaschana, mihlestiba un
peetizziba. Paleijas mahjas irr gan palaiastas, bet no
buhfchanas winnas irr labbas. Tahds tuffch tu arri
ne effi, kahds tu scheetees effus. Un pehzgallà, warr
buht, Maija tewim raffees dabujama arri bes to
mahju. Bet no tam runnafir pehzak. / Taggad falki
mannim tiffai ihsti un pateefigi: woi tewim irr prahts,
Maiju nemt?“

Jahnis. „Ja zaur juhsu gabdaschanu warretu
Maiju dabuht fewim par draugu, un eestah tahdà
buhfchanà, fur ar farwu strahdaschanu, lai buht ar
wehl jo farsteem fweedreem, warretu fewim un feewai
maisi nopelniht, tad wehl mirfchanas stundà juns arri-
dsan par scho labbumu pateizibu dohtu, kà par daschu
zittu labbumu, fo juhs mannim tif baggatigi effat darri-
juschi!“

Mahk. „Nu labbi, kad tà, tad raidi tiffai tohs
prezzineekus tè teescham pee mannis eefschà.“ —

Jahnim iseijoht wiffa galwa grohsijahs. Gandrihs
buhtu peemirsis tohs prezzineekus pee mahzitaja eerai-
diht.

Zihpols ar Medbineezi eegahja mahzitaja kambari. Tifko winneem labbu deenu dewis, un ar ihseem wahrdeem no winneem ispraffijis, kalabbad atnahkufchi, mahzitajs fahka us winneem schà runnaht: „Zau sinaju bes jubsu teifschanas, kalabbad esseet atnahkufchi, un ne flehpschu, mans prahts irr dusmigs us jums. Woi wiffas mannas mahzibas, fo gan sawos spreddifos, gan fur ween ar jums no tahs prezzeschanahs eerunnadamees, stahstu, woi tad tahs ne buhtin ne gribbeet eelikt wehrà? — Waffar jums behres bijufchas, schodeen jaw gribbeet atraitnei atkal prezzibas turreht? Sakkait, kahdu mihlestibu tad gan ohtrs wihrs warr fagaidiht; pee tahdas atraitnes eedams, kas tifko sawu pirmo draugu semmè pabahsust, warr buht kamehr wehl sirga, jaw rohdahs fewim zittu isredsejusees? — un kahda wehl schi atraitne, un kahdu winna prezz? Winnai no peezedesmit gaddeem nefas dauds ne istruhkst, un Zahnim diwidesnit un diwi gaddi! Es sinnu gan, kahda jums walloda skann, ka par to nefas ne effoht, ka jaunam zilwekam tas par labbu effoht, kad prahtiga un wezziga seewa to walda. Bet fakkeet, woi tad Lihse irr prahtigs zilweks? un lai arri buhtu prahtiga, woi tad esseet peemirfuschi to Deewa likkumu, ka wihram waijaga buht seewai par galwineeku, bet ne wiff ohtradi? un woi esseet peemirfuschi to Deewa likkumu, ka wihram un seewai buhs palikt kà par weenu meesu un weenu dwehsele? Bet kahda, tà fakkoht, dwehsele faaugschana, kahda satifschana, kahda saderriba warr rastees tahdu draugu starpà, kas pee meefas un dwehseles tif sawadi? Woi jums ne buhtin newaid bail no ta grehka, tahdu jaunu zilweku eegrubst tahdà laulibà, fur winnam laulibas wiffu-leela swehriba un wiffu-leelais preeks, fur tam behrni newaid fagaidami? kaimatees! Lai nu tahds jauns zilweks nihkst, zaur laulibas faiti faseets ar tahdu wezzu feewischki, kas tam gandrihs mahtes mahte warretu buht!

faunatees! — Git nu us mahjahm, un pateizeet Paleijenei, ka Zahnis winnas ne gribbus, lai winna us to ne dohmaht wairs ne dohmajoti. Git ar Deewu!“ —

Zihpols ar Meddineezi, jebfchu to wakkarejo behru reibumu wehl it labbi ne isgullejuschi, tatschu faunigi palikka, un us mahjahm jahdami, fawâ starpâ runnaja, ka jaw dohmajusch, ka tâ buhschoht; ka jaw ne gribbejuschi nahkt; ka Lihse wiffai stahjusî wirfû, u. t. j. pr. —

4. Zahna prezzibas.

Ohtru rihtu mahjitajs pats nogahja pee Paleijenes. —

„Wakkar tawus prezzineekus atraidiju, un wehl ar struppeem wahrdeem,“ winsch tai fazzija; „Kalabbad tas tâ notikka, to winni paschi tewim jau buhs pateikuschi. Es dohmaju, ka tewim, tik wezai atlikfuschai, un paauguschu meitu turroschai, labbaki kristohs, ohtru wihru wairs ne prezzeh; bet ja tu gribbi wehl ohtrâ laulibâ dohtees, tad jelle hemm sewim tahdu wihru, kas ar tewi weenâ wezzumâ. Tu dohma, ka arri jaunš pee tewis nahkschus, tahs mahjas gribbedams. Bet kahdas deenas tu buhtu redsejusî, ar tahdu wihru kohpâ dshwodama, kas to mahju labbad tewi buhtu panehmis? Kad tu wehl buhtu pahrtikkusi fainneeze, tad nu wehl warretu dohmaht, ka mantufahrigs wihrs tewi to mantu labbad zeenâ tureschus, jel mas tik ilgi, lihds wifs buhs patehrahts. Bet juhs tihri ar wiffu effect nogahjuschi; wiffas mallinas jums tuffschas, un tam eegahjejam it kâ no jauna jafahk dshwoht. — Un gallâ wehl tewim fazzischu, ka zeenigs kungs, kad tawš nelaisis wehl flims gulleja, mannim jau pateizis, ka winsch, ja tawš wihrs rassees mirstus, tewim tahs mahjas nekahdâ wihse ne usdohschus. Un woi tu par to kâ par kahdu netaisnibu gån warri brehkt? — Tu nekahda fainneeze ne effi. — Tad nu klausees, ko

terwim teifschu. Mans Jahnis gribb tarwu Maiju; dohd winnam to par feerwu, un lai tad winsch të paleef par fainneeku, ja winnam prahts us tam irraid; un ja ne, tad zittadi par jums gahdahs.“ —

Lihsei tas gan ne patikka. Urri zeenigs funks dab- bujis dsirdeht, ka winna dohmajoti ferwim jaunu fain- neeku prezzeht, tai tulihb bija lizzis pateift, ka patte tur par fainneezi wairs ne palifschoti. Bet schi, mahzi- taja puifi ferwim prezzedama, bija zerrejusi, ka mahzi- tajs tai palihdsefchus zeenigu fungu peeluhgt. Bet ir tad wehl tai wallodas ne buhtu trubzis, kaut tiffai drihkstejusi prett mahzitaju farwu mutti klabbinaht; bet nu tai waijadseja liktees meerâ. Tiffai to fahka fleegt, fur nu palifschoti ar farwu maso meiteni! — „Kur nu palifsi?“ mahzitaïs fazzija. „Pee farweem behrneem palifsi; un es terwim par to galwoju, ka tif labbas dee- nas redsefi, fahdas wehl farwu muhschu ne effi redsejusi. Tarwa Maija irr deewabihjigs behrns, un Jahnis tei- zams puifis. Taws snohts terwi un tarwu maso meiteni ne stums no ferwis nohst, bet terwi kohps wezzuma gallâ, un tarwu meiteni audsinahs kâ farwu mahsu, Deewam par gohdu. Walidi tad tu farwu prahtu, un dohddees meerâ. Jahnis tulihb atees ar jums isrunnatees; fa- gaidi jelle winnu laipnigi; walidi jelle schoreis farwu ihwerigu, dusmigu firidi, un runna prahtigi.“ —

Mahzitaïs, pahrnahzis mahjâs, aizinaja tulihb Jahni farwâ kambâri eefschâ. — „Eij nu pats,“ të winsch us to fazzija, „runna pats ir mahtei, ir meitai. Luhdsees mahtes, lai terwim dohd to meitu, luhdsees Maijas. Eij, mgns behrns, un Deews lai swehti tarwu prezzeschamu.“

Tahdu bailu zellu Jahnis wehl farwu muhschu ne bij staigajis, kâ schoreis to zellu lihds Paleijas mah- jahm; it wiffi panti tam drebbeja. Bet tomehr firds bija lihgsma. — Namma durwis winsch fatikkahs Maijai. Jahnis farahwahs; Maija nosarka kâ rihta

blahfina, neweens ne sinnaja ko fazzih. Winneem tã wehl weenam prett ohtru stahwoht, peestahja wezzais Purwomattu Jahnis, muhsu Jahna gohdigs frustatehws, kam mahzitajs Paleijas mahjãs bija lizzis noeet.

„Nu behrni, woi nemjatees,“ tã schis fazzija; woi buhseet weens ohtram draugi?“ Un Jahnis fawehre Maijai rohku, un Maija peeleeze sawu galwu pee Jahna kruhtin. Bet, woi ko runnajuschi kohpã, jeb ko winni runnajuschi, to ne esmu dsirdejis. Lai kam buhs gan ar meeru bijuschi weens ohtru nemt.

„Dohdeet mahtei gohdu,“ tã frustatehws skubbinaja; un Jahnis eegahja istabã, nobutschoja Lihsei rohkas, un winnas luhdsahs, lai mihligi winnu usnemn par snohtu; winsch winnu gribbus gohdaht un kohpt, kã dehls sawu mahti. — Lihse gan papreeksch kã mehma sehdeja, greift us Jahni passatidamees; bet tatschu tai gallã waidseja ar meeru palikt.

Tad wezzais frustatehws salikka teem jauneem lauti-neem rohkas, un wissi mahju laudis sanahkuschi skaitija pahtarus, un swehtu dseesnu dseedajohht wisseem firds palikka mihksta. Wissi pehz, Jahnin un Maijai rohku sneegdami, teem wehleja Deewa paligu.

Jahnis, kahdu brihstinu ar Maiju parunnajis, steidsahs sawam maisestehwam wissu pateikt, un schis arri mihligi tam Deewa paligu wehleja.

Tahs bija Jahna prezzibas, — gan sinnamã sawadas, ne pee arrajeem zeeni buht, — bet, gohds Deewam, tahs par labbu irr isdewuschahs! —

„Bet woi tad ne paliks Jahnis tulih Paleijas mahjãs?“ tã warr buht weens ohtris lassitajs sawã prahã jautahs.

Ne, mihlais lassitajs. Weenadi mehã juf wehl ne sinnaht ne sinnam, woi Jahnis usnemã tahs mahjãs walidht, woi ne; un ohtradi atkal tai draudse, kam Eglumuischa peekritte, jel mas pee weena, pee zitta,

Kas mahzitaju paklausija, kas nejauks un beskaunigs eeraddums sakta sust, kas deemschehl wehl taggadin zittas draudses irraid, prohti ka to bruhtganu tulihit pehz prezibahm pee bruhtes wedd mahjas, jeb to bruhti pee bruhtgana. Un lai Deews dohd, ka schis eeraddums drihs wissur sustu! Jo, to katrs, zikko prahta turredams, warr saprast, kas fristigeem zilweleem irr kauna leeta un leels grehks, kad bruhtgans un bruhte jaw dsihwo kohpa, ka laulati laudis; un wissada wihsa jaunus laudis waidsetu no schahda grehka pasargahit, un ne wiss winnus zaur saweschamu us to kahrtinaht. Tahda buhschana irr teescham laulibas apfmeeschana, un wai teem jauneem laudim, kas laulibas deena weens ohtru jau sinn beskauna effam, beskaunigi jau kohpa dsihwojuschi!

5. Kahdi bijuschi Paleijas laudis.

Bet juhs lassitaji wehl gribbeseet kahdu wahrdu wairak no Paleijas laudim dsirdeht. Melaisis saimneeks Zukkums bija leels dschrejs un slinkis bijis. Lihse, jaunās deenās muischā deenejusti, tur kauna kritusti, lihds ar winnu bija palaidusees, bija arridsan sakusti dsert, un wisswairak zaur sawu negantu mutti un sawu pitumu wissur sewim bija eenaidu zehlusi. Saimneekem tahdeem effoht, sinni, ka wissa buhschana bija panihkusi. No tahm diwi meitahm, kas no astoneem behrneem, ko Deews winneem dewis, weenigi behrni bija atliffuschi, weena, ar wahrdu Anne, wehl bija masa meitene, kahdu dewinu gaddu wezza; ohtra, ar wahrdu Maija, astonpadesmits gaddu wezza, katram gohdigam zilwekam par preeku bij paagusti; deewabihjiga, gohdiga, laipniga, saprattiga un muddiga pee katra darba. Pee tam Deews tai arridsan gaischu augumu un kohschu gihmi bija norwehlejis.

Bet woi ne wai zaseet, fur tahdeem wezzafeem radahs tahds behrns? jo behrni tatschu zeeni arween pehz

tehwā un mahtes křist? — Tā gan zeeni buht; bet arri peedsihwo ka zaur Deewa schebliqu gabdaschanu, zittadi irr. Paleijas mahjās bija ittin křaht pee mahžitaja muisčas. Gan mahžitajs, to nelabbu dsihwaschanu tais mahjās redsedams, daudsreis bij raudsijis Sikkumu un Lihsi atkal us labbu zettu usgreesť; bet welt! Winna luhgschanas, winna padohms, winna rahschana gabja wehjá. Zaw redsedams, ka tehws un mahte ne effoht wairs pamahzami, winsch jelle tohs behrnus gribbeja paglahbt; un zaur to Maija no pat jaunahm deenahm schahdas tahdas buhschanas labbad wairak stahweja mahžitaja muischā, ne sawās mahjās. Tehwam tas bija weena alga, fur tee behrni bij; un Lihsei, kas sawas muischu meitas deenas wehl ne warreja peemiršť, labbpraht patikka, ka Maija wairak pee mahžitaja ween stahweja, jo winna zerreja, ka winnas meita palikschoťi kahdureis par jumprawu. Mahžitaja zeenmahte ar mihtu prahtu to meiteni pamahzija pee wisseem seewiscku rohku darbeem, tai eerahdija addiht, schuht, wehryt un aust; — un jo Maija sawa tehwa mahjās wissadu netiklibu redseja, jo ta zeeti sawā firdi tahs Deewa wahrda mahzibas paturreja, ko wezzais mahžitajs tai firdi eestahdija. Zaur to Maija palikka par teizamu meitu, kā wissahm arraja meitahm waidsetu buht. —

6. Zahnim rohdabs dauds naudas, un winsch ees Paleijas mahjās par fainneeku.

„Nu Zahni,“ tā mahžitajs wakkarā us sawu puisti fazzija; „bruchte nu tewim irraid, nu jamekle paehnas; ligds jataisa. Sakk, ko nu effi apdohmajees darriht; woi eefi Paleijas mahjās par fainneeku, woi ne?“

Zahnis (tahdu brihdi dohmajis). „Labbpraht us juhsu padohmu gribbu pakautees, zeenigs tehws. Man-

nim arridsan labbyraht fahdureif tiftu, farwu semmes stuhriti fohpt. Bet kad mannim tahda ustizziga padohma deweja ne buhtu, fahds juhs mannim effeet, tad teescham fazzitu: Paleijas mahjas ne warru usnemt. Juhs paschi sinneet — winnas nogahjuschas ar wissu labbu. Ko darrischu tuffsch tur eegahjis? —

Ma hz. „Tu tif tuffsch ne effi, fahds tu fchkeeti effus.“ — Un labbu naudas kulleli no skapja isnehmis, un to Jahnim rahdijis, winsch fazzija: „Tè no diwisimts rubteem nekas dauds ne istrufst, — un ta irr tawa nauda!“

Jahnis (brihnidamees). „Ta irr manna nauda? Fà tas gan warretu buht? fur gan ta mannim buhtu warrejusi rastees, zeenigs tehws?“

Ma hz. „Ta irr tawa nauda, un tawu fweedru nopelns. Tur newaid neweens netaisns graschis klaht, nedf tahds graschis, par fo tewim waidsetu zittam zilwekam, fà par fahdu dahwanu, pateizibu doht. Is-teifschu tewim, fà tas bij. Kad tewim tehws mirre, un tuliht pehz tam arri mahte, tad es, tewi par augi nemdams, par to esmu gahdajis, fa to gohwi, tahs awis, un wiffas leetas un drehbes, kas no taweem wezzakeem atlicka, pahrdewe. Zittam no taweem raddeem tas gan ne patikka wifs. Tee fohlijahs tewi audsinah, un gribbeja tohs lohpus panemt us ataudsinaschanu, un tahs leetas un drehbes pee fewis glabbaht, libds tu buhschoht paaudsis. Bet es, deewsgan sinnadams, fa us tahdu wihs bahrineem zeeni wifs pasust, to ne pakahwu, pats tewi par augi nemdams, bet likku wissu us uhtrupi; — un tohs diwidefmit un trihs dahlderus, kas toreif fanahze, es tuliht eemaksaju drohschâ weeta us augtu augteem. Un kad es tewi, peezwadefmit gaddu wezzu, eefwehtiju, tad jaw tewim pateizu, fa es tewim no ta laika peenahkama lohni gribbus doht. Tu, warr buht, woi to ne biji eelizzis wehrâ, woi atkal, gohdigs un pateizigs behrns buj-

dams, jau ar teem divi, trihs rubleem, un ar teem divi, trihs drahnas gabbaleem effi lizzees meera, fo tewim brihscham esinu dewis, lai tu mahzees naudu rohkâs turreht. Tâ tad no ta laika dabbuju katru gabdu divipadesmit, trihs padesmit rublus us intrefsehm list, jaw preeksch tawas eeswehtischanas weenu ohtru rubli preeksch tewis krahschanas lahdê eemaksajis, kad tu, lai arri jaunš buhdams, mannim kaut kahdu darbu pehz prahta biji pastrahdajis. Kad tu nu apdohma, ka nauda, kas krahschanas lahdê us auglu augteem eelikta, lai buht no simts rubleem tikkai tschetrus rublus par gabdu atnesdama, tomehr par septinpadesmit gaddeem jau atnesš ohtru naudu, tad tu wairs ne eefi brihnitees, ka tewim par wisseem teem gaddeem, kamehr tu pee mannis effi, pee dirwisimts rubleem sakrahjuschees.“

Zahnis, kâ no leelahm dohmahm atimohdees, sahka pateizibas wahrduš runnaht, un wehl zittus wahrduš, ka ne gribbus fewim grehku pelniht no sawa maisestehwa, kas wairak par winnu gahdajis pee meefas un dwehseles, ne muhscham winna ihstš tehws to buhtu eespehjis darriht, wehl tahdu leelu lohni nemdams; bet mahzitajš winnu mihligi apkluffinaja, winnam atteikdams prettim: „Woi tad tu gribbi, lai es grehku pelnu, tawus sweedrus parihdams par maksu, ka tewi esmu usaudsinajis? Tizzi labbpraht, desmit gabdu wezš behrns, kad tikkai audsinataji mahf winnu prah-tigi pee darba raddinaht; jaw wairak labba darra sawam maisestehwam, ne winsch maises apehd un drahnas nowalka; un kad zits nammatehws kahdu bahrinu nehmis audsinaht, to paschu turr, lihds paaug, bes nekahdas lohnes, par maises wehderu, un tif ween kahdu fliktu drahnas luppattu tam peemefdams, — un kad tahds pehz wehl, kâ leypodamees, to jaunu zilweku sawu augi sauz, un gribb no ta gohdajams, tad tahdam gan waidsetu kaunetees. — Tu mannim effi der-

rejis kaut kurrâ weetâ, pee sirgeem, dahrsâ, laufôs, ptawâs, rijâ, wissu darbu un buhschanu no pat jaunahm deenahm labbi mahzijeess; tu peezpadesmit gaddu wejs buhdams kaut kurrâ weetâ mannim jo wairak effi derrejis, ne kâ kad buhtu wissu paauguscho puifi teescham no sehtahm sawâ deenestâ nehmis. Tizzi labbprahht, to maifi, tahs drahnas, to lohni, fo tewim derwu, to tu mannim baggatigi ar taweem sreedreem effi aistahwejis; — un fo wehl bes tam ar Deewa paligu tewim labba esmu darrijis, tewi us Deewa zelleem uswesdams un labbi mahzidams, nu, tas mannim, kâ tawam audsinotajam, frittahs darriht, un par to tu mannim atkal weenadi effi paklaufigs bijis un pasemmigs un gohdigs; un par to mannim preeks irr bijis schinni faulê, un wehl jo baggats preeks buhs winnâ faulê. Sinnams, kad es pats tikkai turretu tahs deenas maifi, un buhtu tewi audsinajis, pats truhkumu redjedams, tad es, tewim nekahdu lohni ne dohdams, grehku ne pelnitu, un tad tewim buhtu grehks, lohni praffiht jeb nemt; — bet tâ kâ taggad, nemm to naudu ittin drohschi, un mahzees, ka zaur gudru tauwischanu arri wissa masa nauda eet wairumâ, un kahdi mulki tee zilweki irr, kas ar wezzu laifu bailibu un gudribu sawu naudu slexj un sawâ lahde glabba, fur ta winneem nekahdus augtus ne atness, bet ne ustizahs labbak drohschahm, no walbineekeem apstiprinatahm un apfargatahm krahschanas lahdehm. — Zehre un walka nu sawu naudu prahhtigi, lai tewim schi dahrga Deewa dahwana ne paleek par sohdbibu. — Un fakk nu, woi eest Paleijas par fainneeku?“

„Nu gan dohmaju eet,“ Zahnis fazzija, sawas affaras noslauzidams. „Bet woi tikkai mahzeschu mahjas buhschanu waldbiht? Woi sinnaschu, kas katru brihdi kurrâ weetâ darrams? Lihds schim tikkai to strahdaju, fo juhs mannim likkat; woi sinnaschu nu pats zittus pee darba raidiht?“

Mahj. „Kas mahjjees klaufiht, tas arri mahzehs walduht, mars dehts. Un neba tawas mahjas te irr tablu no mannis. Ja wehl jo probjam tewim tiks, manni paklaufiht, es tewim farwu padohinu ne leegschu ne kurreu brihdi; un es zerreju ar Deewa paligu, ka tawi lauki drihs rassees wehl jo augligi, un tawa buhschana rassees drihs wehl jo labbi apkohpta, ne tu taggad redsi mannu buhschanu kohptu, jo es ne warru wiss pats wissur buht klabru, zittu ammatu, ne arraja ammatu turredams; bet tu buhsi wissur pats, un strahdasi wissur pats. Klauft labbpraht, un usnemim drohschi tahs mahjas.“

Jahnis. „Bet woi tikkai zeenigam fungam buhs prahts, mannim, tahdam jaunam, tahdu leelu buhschanu usdoht?“

Mahj. „Jaw esimu zeenigam fungam no tam runnais; winsch to darra labbpraht.“

Jahnis. „Nu tad eeschu, zeenigs tehws; un lai Deews mannim nahk paliga. Skreeschu Maijai wissu pateift.“

Ta nu Jahnis palikka Paleijas mahjas par fainneku. Tas bij ruddeni, us Mikkeleem.

Bet warr buht ka weens ohtrs no muhsu lassitajem, kas taggad farwa buhschanu wahrgst un nihst, ferwi paschu-meerinadams, fazzih: „Nu sinnam, kam tik daud, tahs naudas irr, tas gan warr mahjas usnemim un us preekschu tikt.“ — Nu, tahdam warretu atrunnaht prettin: „Kam pascham neka pee rohkas newaid, jeb kam zitti ne rohdaht palihdsoschi, tas lai jelle aplam nogahjuschas mahjas ne usnemim. Zuf katru deenu redsam, ka zittam mahju usnehmejam klahjahs. Dasch usnemim mahjas, gribbedams no zeddelu wilkschanas pee nekruhschu dohschanas isfargatees, zits eet us laimi, woi us magasihni, woi us kahdu pelnu no mescha, no sweijibas jeb zittas kahdas buhschanas patau-

damees pawiffam tufschâ weetâ, patš ittin tufsch buhdams; un pirmo gaddu jaw rohdahs tahds atdsihwojees, tahs mahjas wehl jo wairaf pohstâ gahjuschas, magasihnê rohdahs wehl jo leeli parradi eetaifiti, un peeefrahpti gahjeji paspehle sawu fweedru nopelnu. — Zuhš paschi, lassijuschi, kahda ta buhschana to brihdi bijusi Paleijas mahjâs, labbpraht apleezinafeet, ka pahru simts rubtu ne turredams tur neweens ne buhtu warrejis padsihwoht, kad winsch arri jo buhtu puhlejees.“

Bet par eepreezinaschanu katram tufscham zilwekam, kam tomehr gribbahs eeeet gruntâ, peelisfchuschohs wahrduš klacht: „Ja tewi tikkai sinnahs taisnu un prahtigu strahdataju zilweku effam, tad tewim palibsetaju ne truhks. Par wisseem zitteem arrajam drohschi sawu naudu warr ustizzeht; jo semme, prahtigi un gudri kohpta, sawu apstrahdataju muhscham ne peeefrahps, un semmes augleem muhscham pirzeju ne truhks. Wehl jo tufsch eesahzis dsihwoht, arrajs tomehr ittin drihs spehs sawus parraduš atlibdsinaht.“

7. Kahda tad bija ta buhschana Paleijas mahjâs?

Gruntš gan bija leelš, pawiffam kahdas feschdesmit un trihs puhraweetas semmes. Bezze fainneeki bij rehkinajuschi tai weenâ laukâ diwidesmit un tschetras puhraweetas, tai ohtrâ tikkai septinpadesmit, tai treschâ diwidesmit un divi. Tam leelakam gabballam-bija peeefschlihruschi wiffuslittako semmi, lai — brihnumi! — leelums atfwerr slittamu. Zitti gabbali schinni laukâ bij tahdâ pakalnâ, preedeena mallâ; zitti atkal leijâ, purwja mallâ. Tas widdurwejs lauks, fur tahs diwidesmit un divi puhraweetas, bija ismehtahts par gabbaleem schurp un turp, zits gabbals tahlu no mahjahm nohst, starp zittu fainneeku grunta. Tas masais lauks, fur to gaddu rudsi fehti, bija ohtrâ

mahju puffè, un arri weetahm tà kà pakalnâ. Semme bij wiffada, gan labba gan passikta, kahdu jaw daudf-
reis atrohd tahdòs gruntòs, kas mescha un purwja
mallâ irr. Us mescha puffi, tai pakrantâ, bij farkana
finilfts; tai leijâ purwja semme; us lauka puffi bij
weetahm ihsti labbais mahls. Gannikles bija papil-
nam, bet preedeena un purwi. Plawu bij mas; zittu
gaddu knappi warreja peezipadesmit wesumus seena dab-
buht. Ehkas pawiffam nogahjuschas, junti noplif-
fufchi, pamatti ispuiischi. Schohgu ne bij nekahdu. —
Trihs wahji sirga lohpi, pufszettortas gohwis, tshetras
woi peežas awis un zuhkas, zitti wezzi ratti un raggus,
— ta bij wiffa baggatiba. Kartuppeli mas fehti; tee
paschi noaugufchi un wehl nemmami. No labbibas
wehl leela pufse kullama; bet ne patte Lihse, kaut gan
farwu pilnibu flawedama, ne drihksteja wairak ta iskuh-
luma sohliht, kà pawiffam kahdus feschedesmit puhrus
ar rudseem, ar waffaraju. Magasihne wehl deewsgan
bij jaatber. Wissas mallas nekohschums un nestai-
driba. Ur weenu wahrdu fakfoht: Wiffa buhschana
bija nogahjusi un panihkusi, kà schòs laifòs daudf mah-
jas reds, fur, daschdaschadu apgrehziwu sewim uskrau-
dami, zilweki nihkst, kas par kanti gribb fainneeki
dehwejami, un ne spehj isprast, ka zifko pahrtizzis
kalps irr daudf wairak gohda wihrs, ne nihkulis fain-
neeks.

Zahdas bija Paleijas mahjas, kad Zahnis tahs
usnehme, ar bailehm soholidamees, tohs parradus is-
makfah, kas ohtru tik leeli bij, ne wiffi lohpi un leetas
buhtu warrejufchi aissstahweht. Tur flahdu apdohma-
dams, ka pahneddel bij raidams darbineeks muischâ
ar diwi sirgeem, un pahneddel kalpone, un peežas
puhraweetas reeschâ, un bes tam wehl daschadas lee-
zibas, — fakki tad, lassitajs, woi wehl fazzisi: „Kas
ne kaisch mahjas usnemt, kad diwifunt rublus turri
rohkas?“

8. Zahna kahas.

Zuligt to pirmo swehtdeenu pehz prezzibahm Zahni jaw pirmoreist ussauze; un par diwi neddetahm bija kahas. Lihsei tas mahju gohds, ko kohpdami par nabbageem bija palikkuschi, negantigi galwa grohsijahs. Jaw taisijahs weenu no tahm gohwint, zittas awis un zuhkas kaut. Enohts gahdaschus allu un brandwihnu. Nu arri redseschoht, woi mahzitajs buhschus tahds gahdatajs par Zahni, kahds isleekotees, woi ne. — Bet kahda kauniga, kahda pikta ta palikka, isdsirdusi, ka Zahna kahas nodferschoht us weenu paschu wakkaru; ka bruhsgans aizinaschus gan zittus raddus un drauqus, bet ne wiss pufs nowaddu, ka winna bija zerrejusi. „Ak tu manna deenina,“ ta to dsirdeja Meddineezei fuhdsam, „ak tu manna deenina! pee tahda snohta gan dabbuschu wezzuma galla ar garrosehm ween barfotees. Kur nu Paleijas mahju gohds? — Bet kam arri waidseja ar masu lauschu behrnu pihtees?“ — Schahdas waimanas gan daschahrt no winnas muttes skanneja, un Maija no sawas mahtes daschu launu wahrdu dab-buja dsirdeht. Bet teem jauneem lautineem zittadas ruhpes bija. Za fainneekofhana teem ka akmins us firdi bija usgullusi; un ar gahdaschanu un strahdaschanu teem tahs diwi neddetas lihds kahu deenai tik ahtri passrehja, ka Zahnis it isbihjahs, kad swehtdeenas rihtu kahsineeki mahzitaja muischâ fajahja, winnu pee bruhtes us Paleijas mahjahm, un no turrenes us basnizu west.

Ur affarahm Zahnis wezzam mahzitajam un sawai mihlai maisesmahtei un wisseem mahju laudin „ar Deerwu“ jeb labbas deenas atdewe. Tur ne bija ne wcena, kam firds ne palikka mihksta, kad winnu redseja eijam prohjam; tur ne bija ne weena, kas winnam ne wehleja labbu laimi; wisseem winsch bija paklaufigs un laipnigs bijis.

Tahds pahris ilguš gadduš ne bija redsehts tahš draudses Deewa namina eeejam, kahds bij Zahnis ar farwu Maiju. Preeks bija katram uš winneem passattotees. Tohs nei raddu eeteikšana, nei mantu kahriba ne bija saweddusi, bet mihlestiba un paschu patikšana. Abbi jauni, weffeli, abbeem labba slawa par wissu draudsi; abbi labbi strahdneeki un deewabihjataji. — Wissa draudse apklusse un klaušijahs apdohmigi, kad mahzitateš uš to pahri schohs wahrduš eesahka runnaht: „Deewš, tas radditajs, raddija wihru un seewu, un redsedams, ka tas newaid labbi, to zilweku weenu effam, winsch tohs sawedde un tohs saweenoja zaur laulibas swehtu faiti, lai tee, jebchu diwi buhdami, buhtu weena meesa, weena dwehsele. — Seewa lai padohdahš sawam wihram, ka tam kungam; jo wihrs irr seewas galwa, ka arridsan Kristus irr tahš draudses galwa, un tas pats irr tahš meesas Pestitajs. Itin ka nu draudse Kristum irr paklausiga, tapat arridsan seewas saweem pascheem wihreem wissas leetas. Tapat arridsan wihreem sawas seewas buhs mihloht, ka sawas paschas meesas. Kas sawu seewu mihlo, tas mihlo sewi paschu. — Bruhtgans un bruhte! Schohs Deewa wahrduš mahzatees labbi sawrast, un paturreet tohs sawa firdi. Weens zelsch mums wisseem pehz muhsu radditaja prahta schinni faule appaksch kahjahin, tas zelsch uš laizigu un garrigu labbklahšanu. Gruht irr weenam scho zeltu staigaht, tif wihram ka seewai. Tewim, weenam sawu zeltu staigajoht, pakrittuschan newaid pazehleja; un kad tu apstahjees, tewim newaid passubbinataja; tewim peekuffuschan newaid spehzinataja; tewim noškummuschan newaid ohtra, kas lihds ar tewi noškumnis, to behdu nasti tewim palihds nest; tewim preezigam newaid ohtra, kas lihds ar tewi preezadamees sawu firdi wehl wairak preezina. —

Bet kam Deewš ustizzigu draugu pceschkihris, tam paligs, atspaidš, patwehrums kaut kurrâ weeta un buh-

fchanâ. Wihrs, uestizzigu draugu turredams, drohsch
 us lauku dohdahs; winsch sinn, ka weetneeze, wianna
 seewa, wianna mahjas farga; — seewa, uestizzigu
 draugu turredama, drohscha stahw mahjâs; wianna
 sinn, ka wihrs, spehzig un drohsch, winnu apghada
 un apfarga. Peekuffis winsch pahreet, seewai, behr-
 neem maifi pelnijis; seewai winnu kohpjoht, winsch
 atspirgst atkal, un atkal spehzig un preezig pee fawa
 darba dohdahs. — Un kad weens woi ohtrs sahk kahdâ
 grehku sehrgâ firgt; — firdsejs buhdams weens drihs jo
 dsittu sastrigtu sawos noseegumôs. Bet re, tas draugs
 kâ Deewa raidihts engelîs tam peestahj. Schim tewi
 luhdsoht, pamahzoht, schim par tewi raudajoht, tawa
 firds paleef kauniga, tu atgreesees! Taws draugs ar
 Deewa paligu tewim paleef par fwehtudarritaju! — Bet
 wissu scho labbumu, scho neisteizamu fwehtibu tad tikkai
 panahkseet, kad dsihwoseet mihlestibâ, weenprahtibâ un
 paklausibâ, kâ Deewa wahrds laulateem draugeem leef
 kohpâ dsihwoht. Tu seewa effi paklausiga sawam wih-
 ram wiffâs leetâs. Deews winnu pee meefas un dweh-
 feles jo slipru raddijis, ne tewi; Deews winnu tewim
 par gahwineefu zehlis, un tam tahdu prahthu dewis, ka
 winsch ne par kahdu zittu leetu tik lohti ne dusmojahs,
 kâ par sawas seewas prettinturreschanahs. Tu wihrs,
 mihlo sawu seewu! Deews winnu gan pee meefas, gan
 pee dwehseles jo nespehzigu raddijis, ne tewi, bet win-
 nai tahdu firdi dewis, ka ta ne par kahdu zittu leetu
 tik lohti ne noskumst, kâ par sawa wihra bahrsibu.
 Nepaklausiba un bahrsiba lai muhscham jubfu starpâ
 ne tohp redseta. — Ne peemirsteet arridsan muhscham
 schahs mahzibas: kas weenam peederr, lai peederr arri
 ohtram; ko weens sinn, to lai sinn arri ohtrs; wissu
 ko kuresch gribbeet darriht, to norunnajeet papreeksch
 sawâ starpâ, weens ohtra padohmu paklausidami.
 Kad arridsan kahdureis weens us ohtru sapihksteet, tad
 muhscham ne fuhdseet fweescham kahdam sawa drauga

wainas; ne klausatees muhscham ohtra zilweka eeteifschanu, bet steidsatees atkal faderreht. Lai arri tawš draugs tewim rahditohš tas wainigais, ir tad ne gaidi, lai winsch tewis luhdsahš, bet steidsesš pirmais tam atkal labbu wahrdu doht. Etarp laulateem draugeem muhscham tam paleek taisniba, kas pirmais draugam us faderreschanu rohku sneedšis.“

„Bet ne peemirsteet! Wissu to tad tik eespehseet darriht, wiffas behdas, ko Deewš arri laulateem draugeem daudsreis peesuhsta, tad tikkai eespehseet panest, kad juhsu mahjās deewabihjaschana un deewakalposchana un Deewa peeluhgschana buhs redsama un dsirdama, — kad katru brihdi un katrā weetā us juhsu zektu Deewa wahrds paliks juhsu kahjam par spihdekli.“

Tā mahzitajs us winneem fazzija, Deewu zaur Jesu par winneem peesaukdams; un kad pehz praffija, woi buhschoschi weens ohtram ustizzigi draugi lihds nahwei, tad winnu sohlishchanahš „ja es gribbu“ — atskanneja no paschas firds. Un muhschigi tee newaid sawas sohlishchanas aismirsuschis; bet arri muhscham Deewa meers un Deewa swehtiba no winneem newaid atstahjuschi.

Preezigi kabsineeki dewahš us Paleijas mahjam, kur mahzitaja zeemahte ar mihligu prahtu baggatu meelastu bija sagahdajusi, un pee baggati aplahsta galda gan pafmeeschanahs, gan arri prahta wallođu dsirdeja. Ar daschadu lusteschanu, ar dseedaschenu un danzaschenu wakkars ahtri aisskrehja. Zaw sahka gaisma swihst, kad wezzais Zahnis, muhsu Zahna krusstatehws, pirmais sawu zeppuri panehmis „Nu eesim“ us teem weeseem fazzija; un wiffi, gohdu prasdami, labbu nakti atsazzijuschis us sawahm mahjam dewahš; un wiffi, kas tur bijuschis, apleezinaja labbpraht, ka tahdas kahsas dauds jo labbas, ne tahdas,

fur ar dserfchanu un plihfeschanu, ar daschadu bes-
faumibu pufß neddelu nowasa.

9. Zahna pirmas gabdaschanas.

Gan Zahnis no pascha ta brihscha, kad Paleijas mahjas bij usnehmis, jebfchu wehl mahzitaja muishã fawu mahjasweetu turredams, par fawu jaunu buhschanu bij gabdajis, bet tatschu wehl tã kã appaksch Lihses waldischanas, un wairaf pee masahm leetahm. Winsch faarre ruggajus; nowahka kartuppelus, linus; beidse kult u. t. j. pr. Bet nu, kad jaw kahas bij noturretas, un winsch ar wissu labbu fawas mahjas bij nowah-
fees, nu winnam galwa wehl zittadi grohsijabs. Sawa wezza maisestehwa padohmu paklausidams winsch wiss-
pirmak ar zeeniga funga sinu ar faweem zeemineem samittoja zittus druwas gabbalus, scheem ardohdams tohs, kas pascham starp winnu laukeem bij; un tohs atkal paturredams, kas winnam pee Paleijas mah-
jahm bij klastu, — ne wahrdu par to ne sazzidams, kad arri tas gabbalis, ko dabbuja, bij druszinu flitaks woi masaks par to, ko eedewe. Nu palikka wissi winna lauki weenã gabbalã, un winsch preezajabs, ka nu warreschus wissadã wihse ar teem darriht, kã gribbe-
dams. Nei fehkla, nei fuhdi, nei leetas ne buhschoht wairs tik tahku jawabba, un ar to nowahfchanabs no weena gabbala us zittu ne aiseefchoht wairs tik dauds laika; un pee tam winsch fawu sehju warreschus jo labbi apkawabt.

Tãpat gan arridsan waidsetu wisseem arrajeem fa-
wus druwas gabbalus fawahkt weenã weeta kohpã; tad tohs tahlejus gabbalus tã wairs ne palaištu, un zeemineem ne buhtu wairs tik dauds dumpja fawã starpã.

Wehl atkal redsedams, ka ne warreschus tik dauds zuhku un awju mittinaht, Zahnis pahrdewe jeb no-

fawe zittus no teem fihkeem lohpeem, tikkai weenu paschu zihku un kahdas trihs woi tschetras awis paturredams preeksch waislas. Winsch islaide tohs wezzus sirgus, un eemittoja un nopirka tschetrus jaunus un stiprus. Magasihne wehl ne wiffus parradus ne atbehruscham tatschu tikkai kahdi diwipadesmit puhri rudsu atlikka, un kartuppelu bija mas. Tad winsch sewim rudsus, kartuppelus un zittas labbibas sapirka, zik dohmaja, ka waideschoht lihds jaunam.

Gan pascham, kad kahdi pufsohtri simts rubli bija islaisti, tahs naudas raddahs schehl, un daschureis winsch galwu krattidams ar sawu fainneezi no tam eeruhmajahs; bet wiffwairaf Lihje weenadi ween ruhga, un weenadi winnam pahrmette, ko darrischus, wiffu naudu iskaisijis, woi ne warreschus pamastnam wiffu noraudsitees, kas waijaga? woi tad winsch ween neka ne dohmajus peepelniht flahht? woi winnu ween meschafargß katrureis nohblaschus? woi winsch ween dohmajus palikt, pee magasihnes durwim ne bumbinajis? — —

Bet Zahnim tahs mahzibas, ko simtureis no sawa audsinataja bija dsirdejis, un kas teescham katram arrajam buhtu zeeti wehrâ leekamas, stahweja prahta, prohti: nauda, lahde glabbata, neweenu zilweku baggatu ne padarra, un wairuma ne eet, bet prahtigi tehrata ta atnesß baggatus auglus; — arrajam pirma pelna labbi apkohpta grunta, un labbi kohptu lohpu augli; kas us zittu pelnu palaujahs, sawu druwu papreeksch ne apghdajis, tas muhscham paliks nihkulis sawa buhschanâ; — mescha apfagshana tik pat sagla darbs, ka kad ohtram flehti uslausch; — magasihne fihkona arraja patwehrums, bet ne tahda, kas gribb us preekschu tapt; — un prahtigs nammatehws tad pehrk, kas tam waijaga, kad ta prezze lehtha, un ne gaida wiss to brihdi, kad wiffai nohtigam jamakfa, zik ween pahrdeweis prassa.

To wissu sagahdajis, jumteem, statlu feenahm un pamatteem un greesteem zittu eelahpu eelizzis, lai lohpi par seemu ne falst nohst, winsch weenu wakkaru atkal nogahja pee mahzitaja, no ta kahdu padohmu luhgtees, kas tam nu wehl buhtu jadarra. — Kahdas mahzibas Jahnis tur dsirdejis, tahs juhs, mihli arraji, atraddiseet schinni desmita nodalla, un luhdsami! leekat tahs wehra, ja ne gribbeet welt gar sawu druwu puhletees.

10. Ka semmi warr augligu darriht, un ka winnas auglibu warr mohdinah.

Kad Jahnis nu sawam wezzam maisestehwam wissu bija isteizis, ko lihds schin darrijis, un tad proffija, kahds darbs tam wehl schinni ruddena laika buhtu nohtigi strahdajams, mahzitajs minneja, woi jaw effoht kartuppeeteem fuhdus weddis?

Jahnis. „Labbpraht to buhtu darrijis. To tas darbs tad jaw buhtu us preekschu padarrihts, un jaw esmu redsejis, ka juhs arween to leezeet darriht; un kahdi brangi kartuppeli juns zeeni paaugt. Bet par wisseem saweem statteem es taggad ne warretu ne peezu wesumu fuhdu sawahkt.“

Mahz. „Jaw dohmaju, ka ta buhs! Mufsu lautini par wissu wassaru leekahs to ne sinnoschi, ka druwu bes fuhdeem ne warr buht, un ka par wassaras laiku arridsan fuhdus warr fakraht, un wehl dauds jo labbus un trefnus, ne par seemu, fur no teem badda pufsprahguschuum lohpeem tikpat fausi un nespehzigi fuhdi atlezz, kahdi paschi tee lohpi fashuuschu un fakaltuschu. Tas nu gan buhtu masa leeta, kad mufsu fainneeki sawu lohpu statla preekscha aptaisitu kahdu masu laidarinu ar schohgu, un tur, ta ka par Jahneem fuhdus isweddufchi, salinus jeb zittas kahdas streijas sagahstu eekschâ, un kad ween lohpi mahjas, tohs tur fadshtu. Ta winni warretu daschu wesumu wissu labbo

subdu sakraht. Bet nu zuktas un awis wissu zauru nakti lohshna apfahrt, druwa daschdaschadu skahdi padarridami, un gohwoju lohpi un sirgi peekerna wiffas gattwas un fehtinu, un wiinu subdi tur isnihkt, zittu labbumu ne dohdami, ka ween sliktu finakku un zilwekeem nokernatas kahjas. Ne, Zahni, tahdu zuktu buhschanu tu mannim fawas mahjas ne rahdi!“

Zahnis. „Par to juhs warreet drobschi buht. Gan es pats, gan mannia fainneeze, mehsh abbi peejums zittu buhschanu effam redsejuschu un eeradduschu, un mums it reebtin reebj, redsoht, ka par muhsu fehtinu, par muhsu stalteem par dubleem jabradda, un sabridduschees tad laudis arridsan nainma plahnu un istabas grihdu nokerna, ta ka tur arridsan it dubtu kahrtu katru deena rohдахs. Zikreis Maijai par to japhkt! Ne! Pat rihtudeent fawu staltu preekscha kaut kahdu laidarinu sakrittinaschu, lai arri lohpi ilgi wairs ne ees gannos. Brihniyohs, ka tas mannim pascham jaw newaid eeschahwees prahta! Mannim jaw pawiffam us to jadohma, ka subdu sakraht; jo aplam par wissu muhsu nowaddu ne buhs ohtra fainneeka, kam tik mas plawu, ka man, un lohpu ne zik ne warru mittinacht.“

Mahz. „Un kad tewim kas sin zik plawu buhtu, ir tad tewim fristohs to darriht; jo arrajs, kad tikkai winsch mahk arraja buhschanu kohyt, muhscham ne ees fazziht, ka ne sinnus wairs, fur tohs subdu list. Kad tawai labbibai wairs ne waidsetu subdu, tad waidsehs tawam kahpostu dahrsam, taweem appineem, tawahm kannepehm; un ar schahdahm leetahm wehl wairak warr naudas pelniht, ne ar wissu labbeem puhreem (kweescheem). — Bet tawas druwas treknumsh ne aushim wehl ne peeteek; un ja tu ne gahdasi fawai druwai treknumu, tad teescham drihs wairs ne buhs wehrts, ka ar arkli tur eesi eekschâ.“

Zahnis palikka it ruhpiß, un mahzitajs par kahdu brihdi, winnu meerinadams fazzija: „Tu rahdees ruhpiß, bet ne baidees! Ja tewim waktas un lustes irr klausees, tewim gan peedohtu padohmu, kà tu, jeb-schu gan mas plawu turredams, tomehr fewim dauds fuhdu warretu fakraht, un sawu semmi augligu darriht.“

Zahnis luhdse ar leclu luhgshanu, lai mahzitajs tikkai teizus; winnam muhscham ne truhkschoht nei lustes, nei waktas, labbu padohmu klausees un peenemt.

„Nu tad apsehdees un klausees un eeleez wissu labbi wehrà, fo tewim teifschu,“ mahzitajs fazzija, „un tu atkal jo drohsch us sawu buhschanu passattisees. Bet mums buhs garra runnaschana; man jafahk it no paschas faknes. Deews eesahkumà raddija debbes un semmi, un ta semme bij neistaisita un tufschu; un Deews schkibre to uhdeni un to semmi, un likka tai semmei isdoht sattumu un sahli. Un tad winsch raddija tahs siwis juhrà un tohs swehrus meschòs un laukòs, tohs putnus gaisà, un tee pahrtikka ar to sattumu un sahli, kas wirfs semmes auge. Un tad pehzgallà Deews raddija to zilweku; tas bija paehdis ar to, kas no semmes isaug, un fo winsch dabbuja no saweem lohpeem. Bet tuhksoschi gaddi aisgahje, lihds kamehr zikko dauds zilweku raddahs semmes wirfs; un atkal tuhksoschi gaddi aisgahja, lihds kamehr zilweki sahka weetahm beest faliktees, un weenu paschu semmes stuhri ilgus gaddus nohjas art. Lihds tam laikam par wiffas semmes wirfs no tahm sapuhstoschahm sahlehun un kohkeem, no teem satruhdejoscheem dsihweem raddijumeem raddahs leela fahrta augligas, me!nas semmes, kas wiffadeem stahdeem, wiffadahm sahlehun derr par barribu. Jo Deews to tà irr eetaisijis, ka kaut kahda sahle, kaut kahda meefa arridsan, tur stahwedama, nokalsdama un satruhdedama, fur zehlupees un augusi, semmei wairaf trefnuma atkal atdoht, ne no tahs dabbujusi. Za-

pehꝫ wiffur bija treknumꝫ un ougliba; un wiffwairaf leeknꝫ, purwꝫ, grawꝫ, attakꝫ un kaut furrꝫ leijꝫ gan zaur uhdens pluhdahm, gan zaur wehtrahm raddahꝫ beesa fahrta no schahꝫ augligas melnas semmes, kaꝫ jo weegla irr ne ta appafscheja, neaugliga. Bet kad zilwefi, weetahm beesi falikkufchees, fahka gaddu pehꝫ gadda to pafchu semmes gabbalu art un apfeht, un to plahwumu fahka zittur patehraht, ne tur fur schis bija audfis, un ne dohmaja us to, semmei atkal to treknumu atdoht, fo ta labbiba, ta fahle, fo tur nowahke, bija parijufi, tad druwa un plawa fahka palift neaugliga.“

„No ta laika zilwefi fahka wehra list, ar fo warretu atkal druwai spehku un auglibu atdoht, un tad winni nomannija, ka wiffwairaf dsihwu raddijumu fuhdeem tahꝫ spehꝫ, semmi augligu darriht. Pee schihꝫ leetas mumꝫ jabrihniyahꝫ par muhsu radditaja mihligu un gudru prahtu, kaꝫ ta irr eetaifijis, ka ir patte ta leeta, fo to dsihwu raddijumu meesa ftumj ahra ka nederrigu, derr pee augligudarrifchanas tahꝫ semmes, ar ka augleem wiff pahrteek, kaꝫ semmes wirfu aug un kufi un dsihwo.“

„Bet eekam es no teem daschadeem fuhdeem runnaju, minneschu papreefsch, fahdas daschadas tahꝫ semmes irr. Zitta semme no buhschanas jo filta irr, ne ohtra. Silto semmi warri pasiht no tam, ka tur pawaffarꝫ wiffa fahle un seemas fehja jo drihꝫ mohstahꝫ, ne zittꝫ weetꝫ, un ruddeni labbiba tur arween pirmak eenahk. Rujja fmilkꝫ un grants zeeni tahda filta semme buht. Zitta semme atkal drihꝫ mittrummu peenemm, bet atkal drihꝫ ischuhst; zittai atkal, kad weenureis fakaltufi, wajaga dauds leetus lihꝫ atmirkt; bet tad arri atkal winna ilgi mittrummu faturr. Zitta atkal, jebfchu no buhschanas ittin trekna buhdama, zaur fahkabhꝫchanu paleek pawiffam neaugliga. Ta irr ta melna purwja semme. Winna ta ka fahkabhꝫ, kad ta

weenadi-mittra stahw. Scho daschadu semju fawwabibu wajjaga eelikt wehrâ, lai warr us katru stuhri tahbus fuhdus usgahst, kas tai weeta derr.“

„Nu stahstifchu tewim atkal no teem daschadeem fuhdeem. Sirgu fuhdi irraid karsti un sadegg drihs; winnu labbums tadeht arridsan ilgi druwâ ne pastahw. Us filtu sempri ne buhs winnus gahst; faufâ gaddâ winni parleefu to semri silda un schahwe, un fehja nokalst; bet slawjâ gaddâ atkal, kad zifko beesu kahrtu no sirgu fuhdeem buhsi usgahsis, labbiba zeeni sakrist. Tohs wajjaga likt mittrâ purwja semmê, jeb atkal zeetâ mahlâ. Purwja semnei winni pahrnemin skahbumu, un mahlu semni tee atkal padarra jo weeglu.“

„Uwju un kasu fuhdi arridsan irr karsti un sadegg drihs, lai arri ne tik drihs, kâ sirgu fuhdi. Tee irr jaleek mittrâ un aukstâ jeb zeetâ semmê.“

„Zuhku fuhdi widduweji.“

„Bet par wisseem zitteem fuhdeem derr gohwju lohpu fuhdi. Tee newaid tik wiffai karsti, un arridsan to semni tik wiffai ne kahrse; winnu treknumb ilgi pastahw eeksch semmes, lai arri schis tik ahtri sawu spehku ne parahda. Tohs warri likt kaut kurrâ semmê; tee wiffur derr.“

„Wiffadu putnu fuhdi lohti trekni un karsti; kad tohs druwâ leek, tad tee jaleek mittrâ, aukstâ un zeetâ semmê. Bet prifchi us druwu westi winni teizami newaid; putnus zeeni barroht ar galleem, ar neskaidru labbibu, un zaur winnu fuhdeem dauds nelabbas sahles druwâ eeweeschahs, zaur to, ka to nelabbu sahlu fehkla, fo putnis ee-ehd, daudsreis, jebfchu zaur putna meefu isgahjust zaur, tatschu pehz wehl dihgst.“

„Bet arri fuhdi ar prahtu irr apfahpjami, ja teem ne buhs nespehzigeem palikt. Kad wiffai mas schappu lohpeem irr pakaisihts, un tad fuhdi pehz dabubhs tikfai kahdu brihdi faufi stahweht, tad winni sadegg, un no teem mas kas atleek. Kad atkal wiffai dauds eekaisa,

tad to fuhdu mittrums ne paspehji tohs schappus fapuhdeht; fuhdi fahf pelleht un mas kam derr. Kad winni atkal dsittos swengos dabbu uhdeni mirkt, tad paleef jehli, un teem wissu labbumu isfkallo. Winneem waijaga weenadi un wisszaur mittreem stahweht, bet ne wissai; tad winni pamasam wisszaur weenadi fapuhst; un tas wissu labbais mittrums pee winnu fapuhdeschanas irr paschu to lohpu mihsali; kad muhsu arraji lauj wirzai jeb struttahm, woi zaur staku pamateem, woi zittadi, no fuhdeem istezzehht, jeb wehle uhdenim tahs isfkalloht, tad teescham warri sinnaht, ka tahdi arraji ne mahf fuhdus kohpt.“

„Wisslabbak buhtu, kad muhsu arraji tapat darritu, ka Wahzsemmes arraji darr. Tee aptaisa pee saweem stalleem flahhtu, wisslabbak us seemela jeb wakfara puffi, ihpaschu dahrseli, fo fuhdu weetuu sau. To winni isrohht ta, ka kahda diwju pehdu dsitta eeleija paleef, un pataisa no mahleem ta ka plahnu, lai tahs struttas no fuhdeem tur ne warr wilktees semme eekschâ. Wehl winni scho dahrseli apstahda ar augsteem kohkeem, kas tai weetai ehnu dohd, lai fuhdi tur tik wissai ne schuhst; un wisswairak winni par to gabda, ka nei no stalla jumteem, nei no zittas pusses leeks uhdens tur ne warr tezzehht eekschâ. Us scho plazzi winni tad katru neddeku tohs fuhdus no stalleem mett ahra, un tohs tur sakrauj leelas kahpeles, weenu kahrtu lohpu fuhdu, ohtru sirgu, trescho kahrtu awju fuhdu lifdami u. t. j. pr.; un zeeti par to gabdadami, ka tee fuhdi eeksch wissas tahs kahpeles labbi saspeeschahs un sagullahs, tapeh. Ka tee zittadi fahktu pelleht, un pallechana fuhdus maita. Tad teem atkal weenâ stakka gallâ bedre istaisita, kas woi ar plankahm, woi ar muhreschana isohdereta, fur zaur rinnehm, kas stakos eetaisitas, wissas struttas welksh eekschâ. Schahs struttas jaw paschas, kad kahdu brihdi ruhguschas, us plawahm, us fehju uslaisitas, parleeku derrigas; bet wisswairak Wahz-

semneeki winnus bruhke pee aplaistifchanas to fuhdu fahpelu, lai fchee ne fahk degt, un lai wifs trefnumb labbi zaur wiffu fahpeli iswelfahs zaur. Kad winneem tif dauds struttas ne fakrahjahs, zif pee tahs aplaistifchanas to fuhdu fahpelu waidsetu, tad tee tai struttur bedrê pa brihscheem arridsan woi leetus uhdeni, woi atkal wahritu uhdeni lej eefschâ, kas no fahdas masgafchanas atlizzis, papreefschu tai bedrê pahru dakschu fuhdu un drufzinu pelnu eemettuschi. Kad schis nu irr dabbujis tikkai fahdu brihstinu ruhgt, tad winsch tif pat derr pee fuhdu aplaistifchanas, kâ skaidras struttas.“

„Us tahdu wihfi tee fuhdi wifs zaur pamasam jeb lehnain puhst, un zaur to, ka tur katrà fahpelê wiffadi fuhdi, ir gohwju lohpu, ir sirgu, ir awju fuhdi pajauku famesti kohpâ, tu winnus warri likt ir aufstâ, ir filtâ semmê, un tu warri katurreis to fahpeli fahkt pirmo west, kas jaw gattawa, prohti, fur tee fuhdi jaw deewsgan pahrpuiischi. Tas jaw deewsgan irr isprohwehts, — it prischi fuhdi, fur schappi wehl tahdi zeefi un stipri, fahdi bijuschi, drumwai newaid wifs it derrigee. Ir arklis, ir ezzeschas tohs schappus fawelk fahpelês; ir atkal labbiba tahdôs prischôs fuhdôs it lahgi ne aug. Kad atkal fuhdi wiffai ilgi fahpelê stabw, tad tee wiffai fadegg, un tur mas kas atleef. Tad winni ihsti irr weddami us drumu, kad fahdas dakschas nemmoht, schappi wehl it labbi redsami, bet bes fahdas raustifchanas it weegli truhkt puscham.“

„Preefsch pakaisifchanas lohpeem, — jo mihlsta un fausa gutta, jo fuhdu krahjums eet wairumâ, — wiffwairak falni, bet arridsan kaut fahdas fahles derr, needras, steebri, dghni; wehl arridsan fuhnas, wiffwairak tahdas, kas us kalneem preedeens aug, un fur dauds skuiju irr eefschâ. Tad arri wehl skuijas derr, gan egku, gan preeschu, un wiffadas lappas. Un kad arri to ne buhtu, tad jel mas wellenas lohpain warr pamest appakschâ. Bet fur ween meschi klahk, tur

labbam fainneekam jel mas fuhnu ne truhks, fo pakaisiht, un winsch no ta masa darba ne baidisees, tahs papreekschu pahrschahweht, fà seenu schahwe, un mas fòs gabbalòs sapluhft, eekam winsch tahs pakaisa.“

„Kad fuhdus iswedd us druvu, tad tee arridsan jo driht jo labbi irr paarraini appakschâ, un prohti, ne wiif dsilli. Kad paleek nepaarti, tad iskalst wiffai, un dauds labbuina zour to eet prohjam. Seemu, kad ne warr art, ne buhs aplam fuhdus us druvu west. Ja tohs gribb wiffai par seemu west, tad winni jakrauj leelâs kahpelès, bet winnus ne buhs ismehtacht par wesumeem.“

„Zè nu tewim iestahsliju, fà jadarra ar lohpu fuhbeem, ja no teem gribb auglus redseht. Bet arri zilweku fuhdus pawiffam neminnijis ne warru palift. Sinnams tè pee mums wehl nefas aplam ne gribb ar winneem darbotees; bet atees arri pee mums tee laifi, fur schohs fuhdus, fas tee treknee un stipree par wisseem zitteem, tif pat wehrâ lifsim, fà zittâs semmès tohs jaw fenn wehrâ leef. Zittòs gabbalòs Bahzsemme, un wiffwairak Schweizeru semmè winnus krahjoht ohdretâs bedrès, un uhdeni peelehjuschi klah, un pelnus eebehruschi, arraji winnus, kad kahdu laifu ruhguschi, eeksch leeleem traufkeem wedd us druvu, un tur islaisti, un brihnumi redseht, kahda labbiba tur aug. Zeb atkal winni gaida seemu, un kad tee fuhdi fasalluschi, tad tohs par druvu iskaisa. Parihses pilbsatâ, Spranzuschu semmè, winnus schahwe, fadruppina pulweròs, un ihpaschâs bohtès pahrdohd puffku kohpjeem un dahrsineekeem.“

„Sazzischi tewim, fà tewim buhtu ar winneem jadarra. Isroh3 ais kahdas ehkas bedri, ispinn to ar kahdu schohdsinu, lai semmès no mallahm ne kriht eekschâ. Tad eemett kahdu pahru wesumu fuhnu, woi purwja semmès tai bedrè, usleez us to bedri dehli, kam zaurums eegreests, ustaisi tur tahdu kemberkenu wirsü, fà

pilsfatôs, woi muischâ buhfi redsejis, un peeteiz wisseem mahju laudim, lai neweens zittur sawus darbus ne strahda, kâ tur ween. Kad schi bedre pilna, isroh3 ohtru, un uszell to nammeli tur. Par pahru gaddeem tee subdi tai pirnâ bedrê jaw pawissam buhs sapuiischi un par semmi palikkuschi, fo bes wiffas apfernaschanahs warrefi sawâ dahrsâ west, un preeks buhs redseht, kâ tur wiffa sehja aug3.

„Scho padohinu tewim ne dohdu wiff tapeh3 ween, lai tawam dahrsam buhtu labbums no tam, bet wehl wairak zittas buhschanas dehl. Tas mannim rahdahs leela beskauniba un leels nekohschums, kad laudis gar wiffahm seenahm un gar wisseem schohgeem sawus darbus darra, un wiffas mallas, wiffus faktus peekerna. Tew pascham arween jafargahs un jakawajahs, ka tu tikkai ne eebristu; un it wemmas nahk skattotees, kâ zittas mahjâs, fur patte fainneeze arridsan rahdahs no zuhku flakkas essoti, zuhkas, ar tahdu leetu papreekschu sawu deggunu apfernojuschas, to paschu, namnâ eefrehjuschas, eegrubsch tai spanni, fur fainneeze tafahs putru leet eefschâ.“

„Bet lai arridsan, kâ jaw pirmak fazziju, to dsihwu raddijumu fuhdi wiffwairak derr pee semmes augligu = darrischanas, tad tatschu, kâ jaw pat3 buhfi nomannij3 no tam, fo tewim stahstiju, kâ pawissam ta augliga semmes kahrta raddusees, wehl arridsan daschadas zittas leetas semmei treknumu dohd. Zuhmalkôs arraji ar tahm sawadahm melnahm fuhnahm, fo juhra ismett, un fo tur juhrah fuhdus fauz, sawu baltu smilkti padarra tif augligu, ka ne ween rudsi un addeeni, bet arridsan meeschi un kartuppeli tur parleeku brangi aug. Skaidu semme, semmes malkas drupyas, kas ilgi kahpelê gullejuschas; ta semme, kas no sapuiischahm sahleh3 un zeejahm raddusees; wiffas saflaukas no istabas, no namna; wiffas atleekas pee kaufchanas;

mahli no wezzahm scenahm un krahfnim; ta melna
 femme, kas dihkôs, grahwjôs, grawâs un attakâs irr
 sakrahjusees; wiffas schahdas leetas tik labb kâ subdi
 us druwu irr weddamas. Bet pee tam jaleef wehrâ,
 ka zittas no schahm leetahm, wiffwairak ta melna
 femme, kas dihkôs, grawâs un attakâs, ir paschôs
 purwjôs ilgi uhdeni mirkufi, zaur faskahbschanu irr
 nederriga palikkufi pee fuhdoschanas. Schu skah-
 bumu waijaga papreeksch no winnas isdsiht; un tas
 noteef gan zaur saldeschanu, gan zaur sildischanu.
 Tapehz buhs tewim tahdu semmi ruddenôs us druwu
 west, un masâs kahpelês iskraustiht, lai winna par
 seemu dabbu pahrfalt. Bet wehl wairak sildischana
 derr; un tas irr tâ darrains: wedd tahdu semmi us
 druwu, un sakrausii to tur tahdâs kahpelês, kas des-
 mit woi diwipadesmit pehdu garras, feschu pehdu
 plattas, un feschu pehdu augstas, bet prohti, trescho
 dalku lehyu, wiffwairak sirgu fuhdu, un ja warri,
 wehl kahdu diwidefinito dalku pelnu jeb kalku, wifflab-
 bak neleschatu maifidams klah. Schahda kahpele nu
 fahks drihs filt, un tas skahbums no tabs semmes isud-
 dihs. Labbi buhs, ja tu par kahdu laiku to kahpeli
 pahrwandisi, un par jaunu pahrfraustisi, tâ ka abra-
 pussi, kas ne zeeni tik stipri filt, kâ widdus, eemaisa
 widdû, un ta femme dabbu wiffzaur weenadi pahrdegt.
 Us schahdu wihsf schi faskahbusi purwja femme paleef
 tik trekna un spehzigâ, ka wiffu plahna kahrtina, ko
 us druwu kleeidisi, jaw tewim baggatigi tarwu puhliu
 pee tam aismafkahs. Ur schahdas semmes iskleeschanu
 tâ darra: tahs kahpeles ne kustini, lihds jeb eefam ta
 femme wiffapfahrt pawiffam preeksch sehjas irr pagat-
 tawata. Kad nu sehjams laiks, tad ar schkippelehm
 to pahrdegguschu semmi us druwu ismett, bet tiffai tik
 beesi, ka druwa no winnas labbi rudda paleef; tad
 sehj wirfû, un paarr sehflu lesni. Ja tu kahdu reis gar
 tahdu leetu gribbi darbotees, tad wifflabbak sakrauj rud-

dent schahdas kahpeles, pahrwandi winnas pawassarâ, un fleed winnas rudseem. Warr arridsan schahdu pahrdegguschu semmi pawassarâs us wahjeem rudseem uskleest. — Tahs purwoja semmes weetâ warri arridsan wellenes, israwetu sahli, kartuppelu wihthes, jeb zittas tahdas leetas nemt, kas drihs fadegg, un tahs kahpelês sakraussiht, fuhduß, pelnus jeb kakkus peemaifidams flah. Un ja tu wehl it bes wiffa puhlina sewim daschu wesumu no schahdeem maifijuma fuhdeem gribbi sakraht, tad fawedd ne tahlu no sawâ namma, ais kahdas ehkas, fur schahda kahpele ne stahw preeksch azzim, kahdu pahru wesumu fuhnu, jeb purwoja semmes un wellenu, un peeteiz zeeti sawai saimei, lai wiffus mehflus no namma, jeb istabas, wiffas faslaukas no sehtinas, wiffus pelnus, ir tohs, no kam sahrmi taifiti, wiffas affinis un spalwas, kas no kahdas kaufchanas atleef, wiffus sadausitus skuttulus, pohduß, steegelu gabbalus, kas sinnams papreekschu irr fadruppinajami, wiffus luppatus u. t. j. pr. zittur ne mett, kâ ween us to kahpeli. Gedurr tad ar meetu pa laifeem tai kahpelê zaurumus, un peeteiz sawai saimei, lai wiffu uhdeni, kas no traufu jeb drahnu masgaschanas atleef, tur ween leij wirsü. Apleij to kahpeli arridsan brihscham ar struttahm, un pahrwandi kahdu reis wiffu to kahpeli, winnu blakkam zittâ weetâ sakraudams, — tad buhs sewim katru gaddu dasch labs wesums wiffu sipro fuhdu, un par daschu gaddu wehl to weetu pasihfi, fur tohs buhfi fleedis wirsü, — un tawâ sehtinâ buhs skaidriba un kohschums.“

Zahnis. „Zo, zeenigs tehws, teescham rihtu gan eetaifichu. Zo warr dohmaht, ka tahdas leetas druwai derr. Un pee tam, kâ jaw minnejat, mannim wehl buhs tas labbums, ka namma durwoju preekschâ ne buhs dublôs jabradda. Ko Maija taggad jaw rahjabs, kad meitas ne wihsko uhdeni un pelnus, kas no kahdas masgaschanas atlikfuschas, fur pee mallas is-

gahst, bet teescham paschu dirwoju preekschâ! Tur jaw taggadin it kalns irr sakrahjees.“

Ma hz. „Wai, mihlais Jahni! Zskattees tik-kai sawâs mahjâs par wissahm mallahm un wisseem kal-teem. Es labbpraht dohmaju, ka tu tur simts wesumu subdu sawahffi. No sehtinas ween warressi kahdu pufspohdu beesu kahrtu semmes rakt nohst un us druwu west.“

Jahnis. „Zo labbpraht tizzu, un rafschnaschu deewsgan. Zuhš zittu gaddu, ja Deewš wesselibu dohd, wissas mallinas mannâs mahjâs tik skaidras redsefet, ka jums preeks byhs skattitees. Bet ne neemmet par launu, zeenigs tehws, ja juhš taggad ne ais-kaweju, wehl gribbetu jums ko praffiht. Zuhš winnu gaddu likkat it skaidri mahlus ween it plahni us tahdu gabbalinu uskleest; un tur wehz negantigi labbiba auga. Kas tee gan bija tahdi mahli?“

Ma hz. „Labbpraht tewim no tam teifschu, mih-lais Jahni, un ne buhtu palizzis no tam ne minnejis, kad tu arri ne buhtu praffijis. Mehš lihds schim tik-kai no tahdahm leetahm effam runnajuschi, kas, us druwu likti, druwai jaunu treknumu, ko wehl ne bij turrejusti, peedohd klah. Ko seens un ohdere darra tawam sirgu lohpan, to darra schahdi subdi, no kam ruunajam, tawai druwai. — Bet ko tu darrisi, kad tawam sir-gam spehka gan ne trubkst, bet winsch ne gribb eet? Tu tam peeliffi pahtagu. — Un ko tu darrisi, kad tawš lohps irr wahjsch un nespehzigš, un tewim newaid seena un ausu mahjâs, un tewim newaid ohtra sirga, ar ko preeksch ta wahja seena un ausu pahwest? — Tewim jajuhds tas pats wahjsch sirgs eekschâ, lai winsch arri beidsamo spehku peelee; pahweddis eh-damo, tu winnu wehzak atkal usbarrofi, un tad winsch tewim skrees bes dsihshanas.“

„Tâpat tas irr ar zittu druwu. Zitta irr gan speh-ziga un trekna; bet winna woi parleeku zeeta, ka daschi

mahl, woi parleeku mihtsta, fà zittas dumblass semmes; woi parleeku mittra, woi parleeku fausa; woi parleeku aufsta, woi filta, woi atkal zeefota. — Zitta atkal woi no buhschanas, woi zaur noarschanu irr ne-
spehziqa, subdu ehdeja. — Abbahm, tà fakfoht, pah-
taga japeeleek, tai labbai semmei kuhtribas deht; tai
wahjai, isfalkuschai tapeh3, lai winna, weenu ohtru
gaddu sawam kohpjejiam labbus auglus atnesdama, tam
eedohd, ar fo winnu pehzak usbarroht un uskohpt.“

„Warr buht, fa ta kuhtriba jaw zaur to ween sub-
dih3 no zitta druwas gabbala, kad winnu labbak is-
grahwosi. Wissu labba semme paleek kuhtra zaur fa-
skahbschanu, kad winna mirkst. Tapeh3 muhscham
teyim ne buhs sawa druwa eeleijas zeest, kur uhdens
gull wirsü. Kur warri, nolihdsini to semmi; kur ne,
roh3 grahwi, lai uhdens teff semmê. Peeauguschus
grahwjus tew ne buhs eeredseht tawôs laufôs.“

„Plattus grahwamalus teyim arridsan ne buhs
zeest, bet teyim jaarr, it lihds pascham grahwim, un
par to jagahda, fa grahwjus puzzejoh3, wissu semmi
wairak us gabbala widdu mett, lai tas paleek jo aufstê,
ne tee grahwmalli. Zittadi uhdens ne warr labbi no-
tezzeht. Platti grahwmalli ne ween tapeh3 ne derr,
fa tee ne lauj uhdeim wilktees grahwi eefschâ, bet arri-
dsan tapeh3, fa wissadi daikti, tahrpi, kuffaini, kas
wisswairak ruddinôs sehju zeeni maitaht, labbroht tur
sawus pantus dehj. Tahs paschas wainas dehl tu
arridsan nekahdas eschas sawa druwa ne turrefi.“

„Ja teyim warr buht kahds leijas gabbals attee-
fahs, kas ar weenu ar ohtru grahwi newaid paglahb-
jams, un fo tomehr ne gribbi pamest neartu, tad roh3
ik desmit, woi diwidemist fohlus masus, schaurus,
bet padsillus frusta-grahwelus, peepildi schohs lihds
kahdai pusses ar alfschmu schaggareem, un berr to is-
raktu semmi atkal teem schaggareem wirsü, lihds druwa
atkal paleek lihdsena. Bet tai semmes kahriai waijaga

tif beesai buht, ka arroht lemeschi lihds teem schagga-
reem ne warr kazeht. Tad uhdens zaur teem schagga-
reem deewsgan wilkseeß no ta gabbala abrà, un zaur
teem grahweem pee arschanas un ezzeßchanas newaid
nefahdas kaweschanahs. Bet altschnu schaggari pah-
desmit gaddus semmê paleef nefapuiischi.“

„Zitta semme warr buht zaur to ween rahdahs ne-
spehzigä palikkusi, ka to wissai fekli arr. Katrai sehjai
labbpraht tihk, kad sawas faknes dsilli tai semmê warr
laist eekschâ. Tur tahs faknites wehl mittruuna atrohd,
kad ta wirseja fahrta jam senn iskaltusi. Tad ween pa-
leez jo dsilli nearris, kad tewim, jo dsilli arroht, wai-
dsctu kahdu pawissam neaugligu semmi, woi farkanu
smilkti, woi rupju grantu, wandiht augscham. Bet
tur appakschâ zikko augliga semme, tur gahda dsittu
arramu fahrte. Bet ne wiss us reisi, bet pamasam;
jo wissu labba semme, kad weenadi apsegta stahwejusi,
un newaid redsejusi gaisu, fauli un sneegu, rohdahs
peenehmusi tahdu sihwumu, kas sehjai ne patihk. Kad
tu nu us weenu reisi to arramu fahrte dauds jo dsittu
gribbetu art, tad tu parleeku dauds tahs sihwas semmes
uswanditu, un dasch gads aiseetu, lihds wianna sehjai
gahrda paleef. Bet darri tà: arr katru gaddu, un
prohti ruddeni, ruggajus faarroht, druszinu jo dsitti,
un tas arrums lai stahw par seemu neezehts, ja ne-
waid wissai weegla semme, fo wehji gaina. Seemas
falnam, sneegam un pawaffaras mittrumam wisswairak
irr tahds spehks, schahdu sihwu semmi sehjai atkal
gahrdu padarriht.“

„Wissadâ wihsê arschana, un arribsan ezzeßchana
pee druwäs apkohpschanas irr ar prahtu strahdajami
darbi. Wissu augligo semmi warr us reisi samaitahk,
kad nelaiikâ arr un ezze. Kad semme uhdena peemir-
kusi, un tu tad nemsi winnu art un pawissam wehl
ezzeht, winna sagulleseeß, paliks gabbalaina un zecta,
un tad warri feht, fo sehdamß, preeka no sawas sehjas

ne redsefi. Wahzsemneeki to fauz to uhdena zeetumu. Mo tam zeeti jakawajahs; jo kad, lai buht rudseem, us tahdu wihsfi semmi buhfi maitajis, tad pehzak waffarajai deewssinn kà warri druwu isstrahdaht, tatschu waffaraja lahga ne augš. Tas zeetums zeeni pastabweht no weeneem fuhdeem lihdsi ohtreem. Tadeht, wišswairak pee ezzeschanas, gaidi fausu laiku.“

„Wehl atkal zitta semme zaur to rahdahs neaugliga, ka wissai zeesu un zittu nelabbu sahlu pilna; jo tahs woi sehjai sakni nospeesch, woi atkal usauguschas winnu no wirfus appeesch. Pee tam winnas arridsan to semmi dikti noleefina. Daudsreis par waffaru sawu druwu ardams, un winnu stipri labbi fausà laikà ezzedams, un wehl arridsan it ihsti tahdàs nelabbu sahlu pilnàs weetàs dauds kartuppelus stahdidams, un tohs labbi apkohpdams, tu to nelabbu sahli gan isdshfi. Urri skaidra fehla tewim jagahda.“

„Kad tà sawu druwu apkohpsi, tad daudsreis tahda semme, kas rahdijahs pawissam nespehziga, rassees ittin augliga, un it par zittadu semmi palikkufi. Ta augliba, kas eefsch winnas bijufi, zaur tahdu apkohpschanu rahdisees kà no meega atmohdusees.“

„Un nu teifschu tewim no teem mahlcem un no tahm zittahm lectahm, kas ihsti pahtagai lihdsinajamas pee druwàs pamohdinashanas. Schahdas leetas irr kalki, pelni, gipsis, un tahdi kalkunahli, kahdus mannus darbineekus effi redsejis us manneem laukeem weddam. Wissas schahdas leetas to semmi filda, pahrnemm winnai to fihwumu un skahbumu, saehd un sapuhde wissas faknites, kas tur nedsihwas irr eefschà, padarra winnu jo mihkstu, un iskuhdre winnu, un zaur to kà speestin speesch, sawu beidjamo spehku islaist, to sehju barrojoht, ko tur leef eefschà. Tapehz tewim arridsan pirnak fazziju, ka tewim, tohs maifijuma fuhdus taisoht, buhs kalkus woi pelnus peemaisiht flabt. Neleschati kalki pee tam jo stipraki par lescheteem; un

pelni, no kam wehl newaid fahrmi taifiti, jo stiprati par teem, kas no masgaschanas atliffuschi.“

„Bet pelnu newaid dauds, — tohs wehl jo plahni us druvu kaifidams, tomehr dauds ne nokleedisi; un winni tewim, tohs maifijamus subdus taifoht, wairak labba darrihs. Rakki zittur no tahlenes weddami, un naudas maksa; un ja jaw gribbi par winneem arridsan preefsch semmes tehraht, tad bruhke tu winnus labbaki, kad ahtri gribbi kaut kahdas sahles, wellenas, zeefas, kartuppelu wihtes jeb lukstus u. t. j. pr. par parleeku treknu, lezzekteem un dahrseem tohti derrigu semmi pahrtaihsht. Tas irr ta darrams: leez tahs wellenas, tahs sahles u. t. j. pr. kahda pehdu beesä kahrtä; tad uskaifi wisszaur labbu kahrteli, kahdu pahru zellu beesu, no teem neleschateem kalkeem, ko tewim sinnamš papreefschu waijaga sadruppinaht; tad leez atfal wellenas, tad kalkus, un ta libds gallam. Tad schi kahpele sahks tulihht fust un fult, un us deenu un nakti wissa kahpele zeeni par wissu brango semmi palikt. Tikkai to tewim pee tam jakawa, ka tahs sahles ne sahkt ar degschanu degt. Kad jaw manni, ka parleeku eekahršuschas, tad waijaga pahru lahpsu semmes mest wirsü.“

„Gipsis to paschu darra, ko kalki, bet winsch wehl jo dahrgs ne schee. Bet tomehr tu gahdasi ferim kahdureis weenu ohtru puhru gipsa, prohti tahda, kas jaw sinalki samalts; jo ar to pee ahbolina, pee sirneem un lehzeem warr it brihnuma leetas isdarriht. Kad schee kahdu sprihdi garri usauguschi, tad noskattees kahdu rihtu, fur raffa krittusi, un wehja newaid, un steidsees tad, kamehr wehl raffa newaid noschuiisi, to gipsi, puhru gipsa us pubra weetu semmes neindams, wisszaur, ka ar sehshanu, weenadi us to ahbolinu usseht. Tas gipnis pehzak ar to raffu rassees pee tahm lappinabm peekaltis, un tewim buhs luste redseht, ka brangi pehzak tawš ahbolinsch, tawi sirni, tawi lehzi no tam sanemsees augt. Us tahdu pat wihsü tu gan arridsan

Kalkus warri bruhfeht un pelnus; bet tahs leetas pee tam tif derrigas newaid, kà gipfis.“

„Un nu beidsiht wehl runnaschu no teem kalku mahleem, tewi luhgdams, lai tu wissu labbi eelez wehrâ, ko no tam fazzischu; jo ar teem dasch fainneeks, kas taggad wahrgstin wahrgst sawâ buhschanâ, ittin ahtri warretu paglahbtees. Wahzsemme arraji tohs leelâ zeenâ turr, un wissuslikto semmi zaur teem irr pataisijuschi augligu, un kautkurrai fehjai derrigu; jo zeetu, leesu, aufstu mahlu wianni iskuhdre un filda; faskabuschai semmei wianni pahraemin to skabbumu un sihwumu; smilktis paleek zaur winneem jo twirta, mittruma wairak faturroti, — bet prohti, kad tohs ar prahtu us druwu fleesch.“

„Schee kalku mahli gandrihs wiffâs mallâs irr atrohdami, un tadeht naudu ne makfa. Winnus at-raddisi kahdôs pakrantôs, kahdâs leijâs, ne aplam us paschu semmes wirsu, bet daudsreis tikkai appaksch diwju woi triju pehdu beesas kahrtas zittas semmes. Winni gan filli, gan balti un dseltani, gan bruhni; daschu brihdi mihksti, kà zitti mahli; daschu brihdi atkal zeeti; zitti wairak smilktaini, zitti masak.“

„Pasiht winnus pasihfi no schahm sihmehm. Pee mehles peelikti, wianni ne lihþ klaht; uhdeni eelikti, wianni tà kà kuhst; un kad kahdu gabbalinu nemfi labbi schahweht, un ittin fausu palikkuschu sadruppinasi, bet ne it smalki, un tad tohs gabbalinus apleefi ar labbu stipru ettifi, tad wianni fahks tschuhkfeht un burbulohht. — Jo nu wianni wairak tschuhkft un burbulo, jo wairak tur kalku irr eefschâ; jo wianni arridsan stipri.“

„Tee smilktainee derrehs wairak us zeetu aufstu mahlu, ko zeeni apschu mahlu saukt, jeb arridsan us melnu dumblu semmi weddami; — tee atkal, fur jo mas tahs smilktis eefschâ, derrehs wairak us weeglu smilkti un us granteem weddami. — Jo wianni stipri — jo wianni plahni fleeschami; jo wianni wahji — jo beesfi.“

„Tohs us fawu druwu wesdams warresi ta darriht: eedalli papreeksch to gabbalu, fur winnus gribbi west wirsi, ar waggahm us ruhthm, lai buht us tahdahm, kas diwi affes plattas un garras, jeb leelakas, jeb masakas, pehz ta beesuma, ka tu tohs mahlus dohma fleest. Tad wedd us katru tahdu ruhti weenu wesumu no teem falku mahleem, un iskleed tohs weenadi. Us tahdu wihsi tu ne rassees winnus weena weetâ jo beesi, ohtrâ jo plahni uslizzis. Scho darbu sinnams kaut kuru brihdi warri strahdaht; bet wisflabbaki buhs, kad tu tohs mahlus weddifi ruddeni; un kad tu winnus par tahm ruhthm effi ismehtajis, tad lai wiini stahw semmes wirsi par wissu seemu. Seemas fals un pawaffaras flapjums tohs kankalus iskaufes. Tad atkal pawaffara, faufa laikâ, nemm to gabbalu labbi ezzeht, lai tee kankali labbi sabirst; un kad wiini pehz kahda leetus atkal sakaltufchi, ezze winnus atkal; tad paarr winnus pirmo reis sekli; tad pehzak isdshwo to druwu, ka peenahkas, un fehj rudsus eekschâ, un tewim buhs brihnumi, kahda labbiba tewim paaugâ arri bes fuhdu. Bet ne ween rudsi tur labbi augâ, bet arri kaut kura zitta labbiba, un arri kartuppeli.“

„Bet luhdsams tikkai pee tam ne peemirsti, fo jaw pirnak fazziju: schee falku mahli, lihds ar pelneem, gipsi un skaidreem katkeem irr lihdsinajami pahtagai, bet ne ohderei; tee semmei nekahdu trefnumu ne dohd, bet tikkai winnu ka speestin speesch, fawu pehdigo spehku islaist, to fehju pavarrojoht. Tewim schahda, ar falku mahleem nogahsta druwâ fawâ laikâ atkal tif pat ar zitteem fuhdeem janogahsch, ka zitta druwâ. Ja tu to ne darriht, tad no schahdas druwâ gan wehl kahdus trihs, tschetrus gaddus labbus auglus redsefi; bet tad wiina pehzgallâ paliks arri tif leesa, ka tur nefas wairs ne gribbehs augt. No tam arridsan pee Wahzsemneekem, kamehr wehl ne bija labbi eemahzijschees, ka ar schahdahm leetahm druwâ jadsihwo, tas

fakkams wahrds irr zehlees: Kalku mahli darra tohs tehnuß baggatus, bet tohs behrnuß nabbagus. — Bet kad tu tohs salmuß un zittu lohpu ehdamo, fo tu no schahdas, ar kalku mahleem nogahstas druwas buhfi pshawis, ar saweem lohpeem buhfi saehdinajis, un tohs subduß, kas no tam atlezz, atkal us to paschu druwa buhfi usweddis, tad winnas spehks un augliba ees arween wairumâ, un wehl par peezipadesmit gaddeem to gabbalu pasihfi, fur tohs mahluß buhfi weddis wirsi. Tad nu to eelez labbi wehrâ, mihtais Jahni! jo zittadi tu apgrehtotohs tikpat, kâ katrs zilweks par grehzineeku paleek, kas zaur sawu neprahtibu saweem pehzinahkameem pamett noleefinatu druwu.“

Jahnis. „Schahduß grehkuß gan ne dohmaju wiß us sewi uskraut, zeenigs tehws! — Bet wehl weenu leetu labbpraht gribbetu sinnaht no jumß. Kad aispehrn us Zelgawu brauzam, redseju, ka weenâ weetâ zilweks it skaidri baltu smilkti us tahdu leijas gabbalu bija usweddis, un es par to sahku smeetees; bet juhs manni apfauzat, fazzidami, ka tas zilweks gudri effoht darrijis. Kahds labbums tad nu winnam gan no tam warreja buht?“

Mahz. „Veels labbums, mihtais Jahni! Kad sawadas semmes kohpâ maifa, tas parleeku irr derrigs. Re, us tahdu wißi tu warri sewim ittin treknu semmi sakraht, kas, kâ kahdi subdi druwai uskleesti, to lohfi augligu darra, kad tu melnu purwja semmi samaisi ar stipreem kalku mahleem, fo tu papreekschu effi faulê pahrschahwejis un sadruppinajis, lai buht us diwi pulyreem tahs purwja semmes, weenu wesumu mahlu nemdams, un kad schahdu maifijumu kahpelês sametti, un winnam kahdu gaddu leezi tã stahweht, kahdu reis wehl winnu pahрмаifidams. Tas kalku mahls tad pahrnemm tai purwja seminei to skahbumu, un winna atkal paleek augliga.“

„Smilkts, us purwja semmi uswesta, kad flapja weeta, to padarra jo faufu un filtu; kad atkal faufa weeta, un ta smilkts balta, tad ta purwja semme, kas melna buhdama parleeku peewelf saules karstumu, un parleeku drihs zaur to iskalst, paleek jo dsestra, un mittrumu jo wairak faturoti; un wiffada wihsê ta purwja semme zaur to smilkti paleek jo twirta, jo grubta, ta ka seemas laikâ falns fehjai tik drihs fakni wairs ne welf ahra, un arri waffaru fehja tik drihs ne apkriht. Purwja semme us zittu semmi uswesta, prohti us zeetu semmi, to darra jo mihkstu un augligu; mahls us smilkti uswests, tai walihds wairak mittrumu saturrêht; un rupja smilkts, us mahlu uswesta, to padarra jo weeglu. Weena semme ar ohtru maifita, tai woi ko peeleek, kas winnai truhka pee auglibas, jeb atkal winnai ko anemm, kas winnas auglibu aiskawe.“

„Nê, mihlais Zahni, ta zilweks, ir mas plawu turredams, us simtkahrtigu wihsî farwu druwu warr uskohpt un augligu darriht, kad tikkai winnam tihk, farwu prahtu un spehku walkaht, ka peenahkabs. Wahz semmê jaw fenn daenas gar tahdahm leetahm publejabs, un tur dasch leels nowads, fur wiffu branga labbiba aug, un fur nekahdu plawu newaid. Scheitan pee mums mehs wehl pee wiffahm arraju buhschanahm wairak to wezzu takku ween minnam. Scheitan wehl retta weeta, fur plawu newaid papilnam. Mums wehl leeli meschi, purwji, esari. Bet kad meschi fahks wairak sust, un purwji taps wairak faufinati, un esari taps nolaihti, tapehz ka to tauschu arween wairak faleekabs, un wairak druwabs waidsehs pee winnu pabarroschanas, tad wiffas mallas pee mums paliks jo faufas, un plawu buhs masak, un tahs paschas arri paliks jo plikka. Tad gan daschas mohkas un daschu grubtumumu papreeschu pahrzeetufchi, wiffi fahks zittadi farwu buhschanu kohpt. Bet taggad wehl labbpraht ikweens zeesch, lihdsinajams sirgu lohpan, kas labbak ar leelu grubtumumu

fawu wesumu par to wezzu zellu welf, bet ne gribb no-greeschams, lai arridsan blakkam ta wezza zetta flaidrs leddus buhtu.“

„Bes puhlina sinnams kalku mahlus us druwu ne usweddisi; bes puhlina tu tahs maifijuma fuhdu kahpeles us sawu druwu ne fakraufi; bet bes puhlina paehdis un apgehrbees arri ne buhfi; un lai arri muhsu ar-raji weetahm ar kunga darbeem, un schà un tà irr zeeti peespeesti, tad tatschu, wiffwairak ruddenòs, winneem laika un wakkas gan atleek; un ruddenòs it ihsti schahdi darbi irr strahdajami.“

„Ne, Zahni, labbpraht es zerreju, ka tewim wiffu scho ne buhschu pawelt stahstijis; un leels preeks mannim buhtu, kad, eeksch tewis eekattijees, par laikeem arri weens ohtrs zits faunneeks sahktu sawu buhschanu labbaki uskohpt, ne lihds schim.“

Zahnis. „Waldeews jums, zeenigs tehws! paldeews jums simstuhkstoschreis par juhsu pamahzifchanu; ta pee mannis wehjà ne ees. Juhs manni it eedrohschinajuschi effeet; es preezigs pee sawa darba eeschu, un drohschi zerreju, ka Deews mannus sweedrus swehtih.“

Tà wezzais mahzitajs ar sawu Zahni bij eerunnaes, un ittin wehls laiks bija palizzis.

„Woi tad nu ne buhfeet weenreis isspreeduschi,“ tà mahzitaja zeeniga fazzija, durwis atdarrijuft, un galwu kambari eeschahwufi. „Nahz jelle ehst, wezziti; peena putra rassees jaw pawiffam atdsiffufi.“ Un Zahnis ar pateizibu wehl labbu wakkaru atdewis, dauds jo preezigs us sawahm mahjahm aissteidsahs, ne atrahzis bija.

II. Zahnis uskohp sawu druwu.

Pahrgahjuscham firds buhtu wehlejusees, ka tam buhtu simts rohku bijis; tik dauds darbu winnam wehl rahdijahs preekschà, nohtigi strahdajamu. Wiffpirmak winsch wiffus fuhdus no stalleem gahse ahra,

wehl labbu fahrtu semmes rakdams lihds, kamehr ween ta wehl bija struttu pilna. Urri to swengi stallu preekschâ winsch ispuzzeja lihds dibbenam. Tad atkal winsch peegahse to swengi ar melnu purwoja semmi, tà ka lohpeem wairs ne bij jabreen un jalehka, lihds stallôs fluht. Stallôs winsch atkal fawedde weenu ohtru wesumu mahlu, un pataisija tà kâ plahnu, to puffi, kas swengim prettim, druszinu jo augstu taifidams, lai struttas ne welkabs semmê eekschâ, bet lai tekk swengi us to purwoja semmi. Tad winsch aptaisija tà kâ dahrseli to stallu durwu preekschâ, un iskaisija stallus ar salmeem, un no pat tahs deenas winsch katru lohpu, lihds tas no ganneem pahrnahze, likka tur dsiht eekschâ. Winsch kahdus desmit labbus wesumus fuhnu pahrwedde, un tohs ehnâ fakrahwe streijahm.

Peer rijas leels dumbeeris raddahs pilns wiffada treknuma. No skaideena dasch wesums wiffu labbas skaidu semmes flue fawahkts, no wiffas fehtas labba fahrtu wiffu treknas semmes norakta.

Wiffu to Jahnis sadfinne tai druwâ, fur ohtrougabbu dohmaja rudsus feht, masâs kahpelês to iskraustidams. Ar teem fuhdeem, zif ween winnam bij, un ar teem pelneem, fo ween winsch warreja gan rijas krahfni, gan namma durwju preekschâ fawahkt, winsch ar purwoja semmi fazehle kahdu pahru leelu kahpelu maisijuma fuhdu. Saimeitikka eerahbita ta weeta, fur jo prohjam wiffas fasslaufas u. t. j. pr. waidseja fanest, wiffu seepju uhdeni faleet u. t. j. pr., un arri beidsiht winsch to weetu likka eetaisihht, fur katram sewis deht bij jaet.

Scho darbu beidsis, Jahnis weenu wakkaru, fawu lahystu panehmis gahja mefleht kalku mahlus; un kahds preezigs winsch palikka, kad atradde paschas druwas mallâ kahdâ pakalnâ tahdus mahlus, kas tam rahdijahs kâ kalku mahli. Pahrskrehjis mahjâs winsch likka sewim no mahzitaja lahfiti ettika pahrneht, un to

paschu wakkaru wehl winsch isbraudsija tohs mah'us, un rē, tee raddahs wissu-derrigee. No tahs deenas winsch katru wakkaru, kas tam atlicka woi no fungu klausichanas, woi no zitteem nohtigem darbeem, schohs mahlus us farweem laukeem wedde, zeeti darridams tā, kà mahzitajs tam bija lizzis; un tā winsch jaw to pirimo ruddeni kahdas pusszettortas puhra weetas ar scheem mahleem nokleede.

Zē nu sinnams Lihsei bij atkal ko pihkt, un fainci ko mutti klabbinaht. Nu jaw gan waideschoht wisseem par rakkareem palikt, tā kalps Jannis pateize, leels pihpmannis, krahnes benka mihtotajs un gudrineeks pee tehrschanas. Tohs sirgus gan drihs iskaufchoht! — Bet Jahnis, pats labbi mahzijeeks klausikt, jauns buhdams, taggad atkal mahzeja labbi farwu faini wal-diht, to gan ar laipnigu pasineeschanu gan ar labbu preekschihmi pabuddinadams. Pats pirmais un wissu-mohdrigais pee katra darba buhdams, pats wissu grubto darbu strahdadams, un wissadā wihsē faini wairak tau-pidams, ne sewi paschu, winsch likkabs farwas faines plahpaschanu ne dsirdus, un faine pehz kaunedamees strahdaja lihds un klausija. Un kad tomehr Jahnim sirds gribbeja kahdureis ruhpiiga palikt par Lihses, par faines ruhgschanu, tad Maija ar mihligu usrunnaschanu winnu meerinaja.

Par laimi to ruddeni bija labs un faufs laifs; wissi schahdi darbi schlihras; un kad Jahnis wehl farweem sirgeem, fain sinnams, kà jaw arween nonihkuschu buhschanu uskohpjoht, gan bija labbi jastaipahs, labbu ohderi peedewe klah, farus rublus ne tau-pidams, tad sbee, Jannim un wisseem zeemineem, kas schim lihdsija mutti plohikt, kà par spihiti palikka appali un stipri.

Arri paschā istabā, lai arri bija wezza un semnē fagrinnusi, tatschu wissas mallinas bija skaidras un spohschas; galds, benki, gultsweetas bij baltas, lohgi spohschi, plahns weenadi skaidrs, lai arri faine, ar

zuhku buhschanu aprabbusi, wisswairak eesahkuunâ, arween no jauna atkal wiffas mallas peekernaja. Traufus, rikfus, wiffadus eerohschus muhscham istabâ ne zeete, bet Maija tohs wiffus tulihht atkal glabbaja woi flehti, woi namnâ; un nei wista, nei sohsis, jeb zittus kahdus lohpus dabbuja istabâ redseht. — Us to ihfu brihdi teescham Paleijas mahjâs wiffa buhschana bij palikkusi zittada, kad mahzitajs pehz kahda laika atnahje farvus augus apraudsiht.

12. Kâ Jahnis farvus lohpus lohpi.

„Nu, tas irr teefa, slinkojis tu ne effi,“ tâ mahzitajs Jahnim fazzija, istabâ eegahjis un labbu deenu atdewis. „Jaw apstaigaju tarvus laufus un redseju wiffu, ko effi pastrahdajis; un wiss irr labbi darrihts. Jaw warrest nahkoschu ruddeni daschu puhraweetu drohschi ar rudseem apseht, lohpu fuhdus tur ne gahsis wirsü. Bet jaw fahht naktim labbi salt; pee semmes neka dauds wairs ne pastrahdasi. Lohpi jaicek staltôs. Utnahzu raudsiht, kâ tu ar farweem lehpeem dohma liktees, un redseschu, woi ne warreschu tewim pee tam wehl kahdu padohmu peedoht.“

Jahnis. „Paldeems, zeenigs tehws, par juhfu mihlestibu. Jaw esnu raudsijis wiffu eerikteht, kâ sinnadams, un kâ pee juns esnu redsejis. Lohpi sinnams gan jaw sent ne buhtu wairs bijuschu gannôs dsennami; arri rihtôs un wakkarôs teem esnu jaw kahdus schappus pamettis preekschâ; bet mannim rahdahs it parleeku mas ta ehdama, un ne sinnu kâ tikschu kâ ne. Buhš jamekle seenu kur dabbuht pirkt; arri jaw buhtu pirzis, bet wiffi lihds schim farur seenu wehl lohpi dahrgu turreja; warr buht, ka taggad jo lehti winnu pahrdohs, redsesuschu, ka seema newaid drihs usgahjust.“

Mahz. „Scho gahdu seens dahrgajs ne buhs. Scho rihtu wehl no Kallehnu Jehkaba feschu wesumu kaudsi par septineem rubleem nopirku; mannim winna

ihsti ne waijaga; ja gribbi, tu scho seenu warri patur-reht. Effoht gan diichens seens, laikâ wahfts un nettillajis, kâ scho gaddu jaw wiss seens, gohds Deewam, labbi farwahfts. Bet cesim tarwôs staktôs; apstattischi, kâ tu tahs reddeles un tohs fastus effi tairijis, kur tu sawus lohpus dohna seet klapt. Tu tatschi pehz wezzas wihses winnus ne faistifi.“

Zahnis tad sawu wezzu draugu iswaddaja par wisfeem stalleem, un mahzitajs, wissu apstattijis, winnu preezinaja fazzidams: „Istifsi deewsgan ar lohpu ehdamo. Tâ wissu eetaisoht, kâ tu eetaisijis effi, tew par pussi waijadsehs masak ehdamo, ne kâ, kad tu wehl tâ, kâ zittâs mahjâs darra, lohpeem un awim eetu ehdamo par kahjahm inest, kur pussi saminn un fakerna, un kad tu sirgu preefschâ turretu tik leelas reddeles, ka wissas deenas tikschanu warr us reisi eebahst.“

Un kâ tad Zahnis wissu bija eetaisijis? — Lassiet to, mihli arraji, un leekat to wehrâ. Prohwejeet tikfai weenu paschu gaddu ar saweem lohpeem tâ pat darriht, un juhs nomanniseet, ka ne ween dauds jo ilgi ar sawu lohpu ehdamo tikseet, bet ka juhs lohpi un sirgi arri buhs dauds jo wesseli un stipri; un juhs muhscham wairs garwenu laikâ ne eeseet baiditees no schahdeem un tahdeem likkuneem, bet drihs noprattiseet, ka tas leelais likkums un blehna darbs, zaur ko arraju lohpi zeeni pawassarâs nihkt, irr paschu to kohpeju neprahtiba.

Paleijas mahjâs sirgeem katram saws ihpats stellingis bij, peezu pehdu plats, kaut arridsan tik ween no sklandahm istaisihts. Katra sirga preefschâ ihpats mas seena kohzis pee seenas pakahrts, kur, lai dauds, septinas mahzinas seena bes zeetas saspeeschanas warreja sabahst. Katram sirgam sawa fille, bet ne wiss no klutscha isjirsta, bet no trihs labbi salaissteem dehteem istaisita, un prohti tâ, ka wirsü fille bij jo platta, ne appakschâ. Katram sirgam ihpats spannis, pee

weenas mallas peekabbinahs. Urri sukkaſ tur bija redſamaſ, un ſirgi, labbi puzzeti un ſkaidri, ſtahweja uſ fauſeem ſchappeem, bet ne uſ ſubdeem. Tee ſubdi bija iſmeſti ahra.

Ne, mihi arraji, tapat jums arridjan ſawuſ ſirguſ waijadſetu kohpt; tad jurnſ tee weenadi ſtahwetu weſſeli un ſtipri. — Warr buht, ka tur prettim ſazzifect, ka juhſu ſirgi ne effoht wiſſ muſchneeku ſirgi, bet arraju ſirgi; ka jurnſ ne effoht wallaſ gar winneem ta darbo- tees, ſcha un ta. — Teefa gan irr, juhſu ſirgi newaid muſchneeku ſirgi, bet arraju ſirgi; winneem daudſ wairak jaſtaipahſ, daudſ wairak jaſtrahda un jaſkreij, ne ſcheem. Bet it iſhti talabbad abba winni daudſ wairak un labbaſ irr jakohpj, ne ſchee, lai teem ſpehka ne peetruhkſt. Jurnſ maſ wallaſ; tapehſ abba buhſ jurnſ par to gabdaht, ka juhſu lohpi ſpehjoſchi. Ur labbi kohpteem lohpeem juhſ uſ weenu deenu to paſchu paſtrahdaſect, ſo zitti ar neſpehjoſchecm uſ diwi deenahm. Ur labbi kohpteem lohpeem juhſ waſkaruſ daudſ jo laiku pahbraukſect, un rihtuſ atkal jurnſ ne waijadſehſ tiſ agri ſawu peekuffuſchu un nowahrdſinatu ſirgu atkal juhgt eekſcha, kad winſch wehl ne zik newaid duſſejis. Taſ laikſ, kaſ jurnſ aiſees ar to jo garru kohpſchann, jurnſ atkal diwkahrtigi atees ar ſirgu jo ahstreem ſoh- teem. — Teem ſcenu kohzeem tabehl tiſ maſeem waijag buht, lai ſirgſ uſ weenu ehdeni wiſſu to ſeenu ſaehd, kaſ tam padohſ. Zittadi winſch to labbo ſeenu ween iſmekle, kamehr tam wehderſ pilnſ, un to atlikkuſchu ſeenu winſch teeſcham pehzaſ, leclu baddu ne zeeſdams, ne ehdihſ, tapehſ ka winſch to irr appuhtis un wiſſu labbumu iſmeklejis. Tad jurnſ nu ſchiſ woi buhſ ja- gahſch ſubduſ, woi atkal lohpan jaehd negahrduſ ſeenuſ, kaſ tam pee ſirduſ ne eet, un tam ſpehku ne dohd. Katram ſirgam ſawa ihpaſcha ſtellinga waijaga, ta- pehſ ka weenuſ ahtri ehd, ohtruſ pamamaſ, un daudſreij trahpahſ, ka ſabrauktam lohpan wehl ihpaſchi ſo grihb

peedoht klabt. Zitti arridsan, wißwairak kad spehzig
 lohpi, kohschahs un spahrdahs. Kad nu stellinga ne-
 waid, tad warri sirgus saistih, kà gribbedams, ta-
 tschu, ja zikko spehjoschi lohpi, weens ohtram ees pee
 fillés, weens ohtru faspahrdih, jeb jel mas weens ohtru
 apfernahs. No dehleem istaisita fille peeteek, tapeh
 ka fillé tik ween tahs fausas ausas irr jaberr eefschâ,
 bet uhdens tur muhscham newaid leijams. Kad to tur
 leij eefschâ, tad fille, weenadi peemirkusi stahwedama,
 ahtri sah phut un smirdeht; uhdens, tikko eelrets, pee-
 nemm tulih stiktu smakku, un paleek sirgam negahrds
 un neweffeligs; stakta seenas puhst nohst, weenadi
 flappinatas, un sirgam preekschahjas weenadi mirkst.
 Sirgus buhs tewim ar spanni dsirdih; un ja tu kahdam
 miltus gribbi doht, kahdas wahjibas labbad, jeb wehl
 pehz wezza eeradduma winnam, kà kahdai flauzamai
 gohwei gribbedams dauds uhdena eedwingeht, tu arri
 spanni pee uhdena warri miltus behrt klabt; un kad
 tikkai to atlikfuschu uhdeni tulih atkal isleest, un spanni
 isskallosi, muhscham smaks eefsch winna ne rassees. —
 Jums arrajeem faruus sirgus ne ween tapeh buhs
 suklaht un puzzeht, ka nepuzzeti sirgi ne ween nekoh-
 schi pee usskattischanahs, un nokernatu sirgu apkohpu-
 scham un eejuhguscham tewim rohkas jamasga, un ja-
 wehadinajahs, lai atstahj no tewis sirgu smaks; — bet
 wairak wehl tapeh, ka schi sukfaschana lohnam lohti
 weffeliga irraid, un ar pufsohderi lihds stahw. Zo
 tik pat kà juns pascheem nei ehdeens, nei dsehrens,
 nei meegs ne buhtu gahrds, kad juns noswihduscheem
 un apputtejuscheem ne buhtu brihw masgatees un piri
 eet; tapat arridsan lohnam janihkst, kad tam ahda newaid
 skaidra, un kaschis, kraupa un wissada nelaimé drihs
 pee winna peesittahs. — Suhdi no sirgu stakta jamett
 ahra, tapeh ka sirgu suhdi, kad zikko beesá kahrtá
 sakrahjusees, drihs sah fikt, un sirgam, kas tur gull
 wirsü, weenadi tee sifwi twaiki jarij eefschâ, kas no

teem karsteem subdeem zeltahs, un tas teescham loh-
pam ne warr wijs par labbu buht.

Rè, mihli arraji, tapeh; jums waidsetu wisseem
tàpat darriht, kà Paleijas fainneeks darriis; un arri
to buhs jums webrà list, kà Zahnis tahs ausas, ko
ohtro deenu gribbeja sirgeem doht, arween papreefschu
eemehrzeja uhdeni, lai drufzinu breeft, un pehz winsch
wehl arween kahdu treschu dattu tahdu ihfu fakappatu
falmu maifija klah, ko effeles zeeni faukt. Za mehrze-
schana noteek tapeh; lai tee graudi sirgam jo mihksti
fakohst; un effeli teek talabbad peemaisiti, lai sirgi,
to effelu deht, tahs ausas ne rij wesselas semmè, bet labbi
tahs ar faweem sohbeem famall, zaur ko tahs daudf
jo gaufigas paleek.

Gohwju stalli raddahs, wairak us weenu stakka
gallu, leels kasts, us kahdu triju pehdu augstahm kah-
jahm stahwus, tschetru pehdu plats, un mallas ne
pilnu pehdu augstas. Pee katras mallas bija reddele
peetaifita, kahdu triju pehdu platta, kam meetini pee
kahdeem desinit zelleem bija weens no ohtra noht, —
us tahdu wihst, ka gohwim zaur to reddeli waijabseja
galwu bahst zaur, kad gribbeja pee ehdama kluht klah.
Katrà pussè tee lohpi bij peeseeti.

Weens ohtrs lassitajs atkal brihnisees un fazzih:
„Neeki! neeki! mums arrajeem peeteek deewsgan, kad
meetus cedurram, un tur lohpus peesehjuschi, teem
tohs schappus mettam preefschâ. Kad winni deewsgan
warr ehst, un winneem faufa gulla. — Bet muhsu
Zahnis dohmaja zittadi. To kastu winsch taifija ta-
peh; lai tee fmaliumi, kas pellus, falmôs un feená
irr eekschâ, paleek lohpeem, bet ne wijs subdeem; lai
arri lohpi ne warr paschi ar fawahm kahjahm woi ee-
miht farwâ ehdamâ, woi to apfernaht, bet lai pehdigo
druffu warr faehst. Tahs reddeles tapeh; us tahm
mallahm kluè peetaifitas, lai lohpi to ehdamo ne warr
gabst ahrà, un lai ta pikta gohws to bailigo tik aplam

ne warr baddiht. To fast: talabbad wairaf us weenu stakta gallu likka, lai par kahdu brihdi winnu atkal wairaf us ohtru stakta gallu warr zelt, un lai us tahdu wihsî wiffas weetas stalli weenadi apstahwetâs, un ne fur fausi schappi ne paleef. Suhdès talabbad lohpeem ne bija wiß jastahw; bet schahdi tahdi schappi, faufas fuhnas, needras pakaisija, kas ehdamain ne derreja. Weenâ stakta faktâ wehl ihpats stellingis bija pataisihst, lai tur, kad kahda gohws paturrejusees, to warr list eekschâ, kad winnai gribb ihpaschi ko weedoht.

Awju stalli gar seenu paplats dehliß zeeti bija peetaisihst, kâ plaukts, kahdu pehdu augstis no semmes. Us stakta puffi pee ta dehla mallas wehl ohtra dehlele bija peenaglota, kahdu triju zellu platta, tã ka tas plaukts bij usskattams kâ kahds lesns fasts. Pee seenas wirß ta plaukta karrajahs kahdu pufstreschu pehdu platta reddele us knaggeem, bet tã, ka wirseja pufse stahweja zeeti pee seenas, bet ta appakscheja pufse, kas lihds tam plauktam kazzoja, bija wallam un atweherschama jeb atweerrama. Kad nu awim seenu padewe, tad to palikka appaksch tahs reddeles, un schi, kâ kahds juints, to seenu peespeede; un jo awis to seenu no appakschas apchde, jo winsch atkal no wirsus schlukka us to plauktinu semmê; un wiffi sinalkumi palikka us to plauktu, no ka awis winnus pehz kâ kahdu gahrdu pawalgu lassija semmê. Us tahdu wihsî awim nei galwa, nei faklis ne peebirre, un ne weens schappinsch ne gabja pohstâ. Un kad sainneeze buhtu gribbejusi sawahm awim kahdureis woi kahdu ausu sauju, woi kartupelus padohht preekschâ, tad schis plaukts bij gattaws galds. — Skattees peelikkumâ.

„Bet ko tad darrisi, kad jehri raffees,“ mahzitajs waizaja, to reddeli apstattijis. „Zee pee schahm reddelehm ne warr peeguh? Woi tu dohina winneem to seenu pa kahjahm pamest, kâ to dabbu gan kahdureis wehl redseht?“

„Ne, zeenigs tehws,“ Zahnis fazzija; „bet kad jehri raffees, tad dohmaju scheitan tahdu aisgaldu pahrtaisiht, un tur eetaisihht ihpafchu jo masu reddeli, fur jehri arri warr peekazzeht. Tur zelschu tahs jehrineezes ar wisseem jehreem eekschâ. Zeb atkal lifschu pahru fohlu nohst no tahin masahm reddelehm frustis par wissu stalli weenu ohtru leelu reddeli, fur tee meetini tik retti, ka jehri warr islihst zaur un pee sawas reddeles flucht, bet ne tahs wezzenes. Zuf jehreem labbpraht to wissu-smalko seenu ismekle. — Un ja Deerws mannim kahdu-reis palihds wairak awju eeguht, tad dohmaju kasku, pahri pehdu vlattu, stalla widdûr list, un katrâ kasta gallâ stahwofschus dehlus peetaisihht, fur diwi reddeles cekahrschu, kas augfcham kohpâ salaishtas. Appakfch schahm reddelehm tad ka appakfch kahda junta to seenu lifschu, un tad awis warrehs no abbahm puffedm ehst.“ — Skattees peelikkumâ.

„Zâ irr pareisi darrihts,“ tâ mahzitajs sawu Zahni usteize. „Zas irr wiss labbi eetaisihhts. Bet to wehl warri eelikt wehrâ: us tahdu wihst sawas awis kohpdams tu dabbusi winnahm salmus pakaisiht, un pee pakaisifchanas ne buhs tewim schappu taupiht; jo awim waijaga faufu mihkstu guttu gahdaht. Bet kad kahda kahrta jaw irraid eestrejata, tad tu to paschu wehl warri gohwoju lohpeem pakaisiht. Awju fuhdi parleeku faufi un karsti, kâ jaw tewim esmu fazzijis. Winni drihs fahf pelleht un fadegt, kad zikko beesa kahrta fakrahjupees.“

Zâ wissu apskattijis, un wehl Maijai weenu ohtru padohmu peedewis, kâ gohwoju lohpi kohpjaini, un fohlijees, wehl zittâ reisè wairak no schahs buhschanas ar Zahni isrunnatees, mahzitajs preezigis par sawa auga gudru eetaisifchanu us mahjahm nogahja. Un Zahnis, wehl to seenu paturreis, ko mahzitajs no Kalklehna bija nopirjis, jebfchu ir tad wehl mas eh dama turre-

dams, tatschu farvus lohpus, kà ween waijaga, is-
mittinaja.

Gan juhs, mihti lassitaji, arri schinni gramatâ
wehl skaidrafu pamahzischanu no lohpu kohpschanas,
ahrsteschanas un audsinaschanas atraddiseet, tahlat
wehl winnu lassidami. Bet, kam tiht, tas arridsan
tai gramatinâ, fo Abdolphi kungs ne fenn mehderehm
par labbu farakstijis, lohpu kohpejeem tohti derrigas
mahzibas warr atrast *).

13. Zahnim nahk kahrinataji.

Jaw seema bija atnahkusi. Kungam, pascheem
malka bij pahrweddama, balki bij pahrwahkani. —
Zahnis no zeeniga kunga bija islubdsees, lai tam wehle
arridsan fewin zittus balkus pahrwesi; tam gan ne
effoht wiss prahts, jaw nahkoschu waffaru fo no
jauna buhweht; papreefsch gribbus druwu uskohpt;
bet schuiischi balki labbat derreschoschi kahdureis ne
falli; un kungs, labbi sinmadams, zik wissas ehkas
Paleijas mahjas sagruischas, un ar preeku eeraudstijis,
kà Zahnis prahtigi wissu sawu buhschanu sahka kohpt,
tam nowebleja peezeesmit zelmus ar wissahm gallofs-
nehm, lai weddus jaw scho seemu, zik ween spehjus.
Mesch ne bija tahlu, un Zahnis jaw scho pirmo seemu
pee trihsdesmit zelmeem iswedde, wissus sarrus wahk-
dams malkai; arri wissas skuijas wesdams mahjas,
lohpcem fo vakaisiht.

Zad weenu waffaru, kad saime zeeminâs bija no-
gabjust pee weena lihka wahkeht, klabteja Krohna no-
wadda meschafargs, Lahtschupurwja Turris, at-
nahze, un sawas azzis wissapfahrt apmettis un labbu

*) Pamahzischana mehderehm, kà pee lohpu kohpschanas
buhz turretees, farakstita no W. Abdolphi, warr dab-
buhst pirkt wahkâ eesetu par 50 sudr. kap. pee Zel-
gawas Latweeschu rihta = mahzitaja W. Pantenius.

wakkaru atdewis, winsch fakta runnaht: „Altnahzu jauno zeeminu apsehrst, ar wezzo, Deews meelo dwehfeli, gan labbi fatizzis. Kà tad nu jums klahjahs schòs gruhtòs gaddòs?“

„Nu gan wehl ne warru brehkt,“ Zahnis atteize. „Gohds Deewam, schiin brihdim wehl wiffi weffeli effam, un meeru un maisi wehl turram. Warr buht, ka Deews arri wehl jo prohjam palihdsehs.“

Jurris. „Tad ja! kad tikkai meers un fatifschana! kad tikkai weens ohtram labbu nowehlam un palihdsam, tad jaw gan wehl warr farwu preekschu dsihdinahht schianni grehku pasaulè. — Tatschu weena ohtra pelna rohnahs, kad mekle. — Malka schiin brihdim pilssatà arri kahrigus pirzejus atrohd. — Jums, redsu, labbi sirgi; ar teem gan warr fo pelnitees. — Woi tad ne raudsiseet arri kahdu reisi meschà braukt?“

Zahnis. „Nu gan wehl spehj. Ir jaw braufschanas meschà ne truhkt. Jaw pee kahdeem trihsdesmit balkeem esmu isweddis jaunai istabai, ja Deews dschwus weffelus tauya.“

Jurris. „Ja! istabas jaw waijaga. Bet prohteet, woi ne raudsiseet pelnas deht meschà braukt?“

Zahnis. „Scho pirmo seemu gan us pelnu wehl ne warru wiff dohmaht. Weddischu wehl balkus mahjäs, kamehr seema peetik. Mulsu meschà arridsan ne warr wairs malkas dabbuht pirkt preeksch andeleschanahs; un schkeetu dsirdejis, ka Krohnis arri no juhsir mescha wairs ne pahrdohdus.“

Jurris. „Tad juhs gribbejat pee meschakunga eet? Sinnams, tur neka aplam ne buhtut dabbujuschi. Bet — prohteet — kad juhs tà ar mannim buhtut labbi draugi, tad tatschu tà kà jo drihs jums buhtu peeeeschana pee mescha.“

Zahnis. „Ar jums? — kà tad? Ne warru juhsu runnu lahgi fajehgt.“

Jurris. „Tad kas nu jabarra! Zeemin, fo tad nu juhs të ar manni . . . Prasseet tikkai seewas mah-
tei. Ta sinnahs deewsgan jums pateikt, ka ar manni
warr gan labbi fatikt. Es skaugis ne esnu. — Nu, neba
pats meschakungs ees us zellu gaidiht, bet es! Veenet-
tiseet mannim fo — es dauds jo lehtaks buhschu, ne
meschakungs — zirtiseet tihkamo, un kur tihk un kad
tihk. — Woi nu prohteet?“

Jahnis. „Nu prohtu gan! Gribbeet mannim
palihdseht no mescha sagt, ja jums par to fo dohschu!“

Jurris (pasmehjees). „Sagt — sagt! ka-
labba tad tà? Woi tad fungi gan to meschu sehjuschi jeb
stahdijuschi, ka winni ees leegt no mescha nemt? Zuk
pats Deews winnu stahdija wisseem par labbu! Woi
tad tu ween dohma palikt meschâ negahjis, un pahrtikt
ar to, kas schôs neaugligôs gaddôs druwâ paaug?
Woi tu ween buhfi tas labbais? Woi weens pats tohs
meschus iszirtifi? Meschi bijuschi, meschi paliks! Rà
jaw jauns mulkis!“

Jahnis no buhschanas bija ahtris; winna firds, no
pat jaunahm deenahm pee taisnibas un pateesibas raddi-
nata, schahdu wallodu ne panesse. Tahdus wahrduš
isdirdėjuscham nosarka waigs, un azzis jaw sahka spih-
guloht. Jaw winsch taisnijas ar babrgeem wahrdeem
to netaisnu zilweku norah; bet Majja, jaw nomanni-
dama, kas tam firdi grohsjahs, fluffinam winnam eeteize
ausis: „Waldees, luhdsame, Jahni, waldees! fo par
tahdu neprahiti eesi dusinotees!“ — un Jahnis, kahdu
brihdi flussu stahwejis, fazzija: „Mannim buhtu ja-
pihkti us tewi, ka tu drihkti us manni tahdas dohmas
turreht, ka es tewim buhschus beedris pee sagschanas
un krabyschanas. Ar struppeem wahrdeem tad tewim
fawas dohmas isteikschu! Pehz mannahm dohmahm
tas zilweks, kas bes sinnas meschâ cet, lihds ar to par
sagli dehwejam, kas ehtra flehti lauschahs eekschâ.
Ram grunts peederr, tam pehz mannahm dohmahm

peederr arridsantâs mesch; un wiffadâ wihsê meschi ne peederr wiff tif ween schahs paaudses zilwekeem, bet Deews winnus arridsan gribb tahm pehznahkamahm paaudsehm uštaupamus; — un mums Deewam par to gohds jadohd, ka winsch wirsneeziham par to leef gahdaht un wakfeht, ka meh's zaur farwu neprachtibu pehznahkameem grubtummu ne darram, meschus isbeigdami. Meschi bijuschi, meschi buhs! tahdu walloodu sinnam's no dauds neprahschu muttes dabbu dsirdeht. Bet kas tad taggadin jaw no mescheem dauds wairs atlizzees? — Un tad fakti tu mannim wehl, woi terwi ne swehrinaja, kad terwi par meschafargu eelikka? Un fo tu swehredams effi fohlijees? Kaunees, zilweks, kaunees! — Kad tu dohma us tahdu wihsî mannim par draugu buht, tad tu paleez labbak muhscham farwu kahju par mannu fleegsni ne zehlis pahr. Tu effi netaisus zilweks!“

Zurris, ar wezzo Paleijas saimneeku fohpâ daschu sahdsibu pee mescha isdarrijis, un wiffâs mallâs sewim dauds beedru pee schahdas sagschanas atraddis, lohti fatrukka par schahdu walloodu, fo aplam wehl muhscham ne bij dsirdejis, un ne labbas deenas ne atdewis, iskrehja pa durwim ahra, appaksch sewis nurdedams: „Paga tu swehtuli, gan es terwi dabbuschu!“

Bet dohmatu, ka to nakti wiffada netaisniba un sagschana effoht kahjena un waltâ tappufi. Tifko Zurris bij aigahjis prohjam, kad jaw atkal pee lohga bumbinaja, un Jahnis, pee lohga peegahjis, isdsirde kluffinam sauzam: „Saimneek, nahz ahra, drihs!“ — Maija, sabihjusees, luhdse, lai ne eijus! bet schis, atsauzees, ka warr buht nohtigs un glahbjams zilweks winnu aizinajus, isgahja pa durwim, un atradde Egleena Johrenu, pahrnawatda saimneeku, tur stahwoschu wehl ar diweem zitteem nepasihstameem wihtreem.

„Ja tu nu mums ne palihdsi,“ Johrens sazzije, „tad mums gals rohkâs. Mums dsennahs us pehdahm

passat, un lohpi wairs ne spehji. Rahdi mums kahdu weetu, woi rija, woi flehti, fur warram sawu prezzi glabbah! Bet, luhdsams, drihs! Teesneschi warr buht wairs newaid tahlu. Lai Deews sohda to Lahtschu = purwneeku; tas teescham winneem eeswilpis! — Nu, fo tu gaidi? — Tawa skahde ne buhs!

Bet schim wehl ta runnajoht, jaw zeeminu sunni eerehjabs; un sawahin ragguhin uskrittuschji Johrens ar saweem beedreem, tohs nabbagus sirus kappadami, aisstrehja prohjam.

Jahnis eegahja namna, preezigs par to, ka schee wihri paschi sawu zellu bija jo tahlu skrehjuschi, bes winna dsichanas. Jo schis Egleena Johrens ar kunterbantu andelejabs, fo, ar Leisheem un Schildeem beedrodamees, par pilsfateem waddaja. Un daudsreis, to Jahnis bija dabjuis dsirdeht, nelais feewas tehws scha zilweka prezzi pee sewis bija glabbajis, un wehl palihdsejis winnam to waddah, daschu brihdi gan kahdu naudas gabbalu ar to nopelnidams, bet jo wairak passhledams.

Bet Jahnis bija apnehmces muhscham gar tahdahn leetahn ne darbotees. Gan daudsreis winsch no sawa audsinataja bija dsirdejis, un, lai arri jauns buhdams, pats deewsgan to bija isprattis, ka tahdi darbi irr pohsta darbi pee meefas un dwehseles. — Jo, sakeet, lassitaji, fo gan ihsti darra tee zilweki, kas ar aisleegtahn prezzehm andelejabs? — Tee sohgi! Tee apsohg ne ween Krohni, tam tulli atraudami, kas us tahm prezzehm irraid listis, fo no sweschahn semmehm wahk; bet tee arri apsohg wissus zittus walsts lohzeklus, kas Krohniin kaut kahdas makfaschanas dohd. Jo tullis teescham ar gudru taisnu sinnu us sweschahn prezzehm irr uslistis. Urraji un zitti wairak semnas kahrtas laudis, wissi gandrihs weenlihs baggati buhdami, makfa weenadu naudu, prohti galwas naudu. Winnem to sweschu prezzu ne waijaga. — Bet tatschu teem aug-

ftas fahrtas laudim arri jपालिहंस, walstei par labbu maksaschanas doht. Weenadu galwas naudu winneem ne warreja uslikt, tapeh; ka winni newaid wiss weenadi pahrikkuschi; bet zits parleeku baggats, zits gandrih; nabbags teizams. Bet schee wissi walka sweschas prezzes. Tad nu muhsu waldineeki us schahm sweschahm prezzehm tulli irr uslikkuschi. Jo nu kursch, baggats buhdams, wairak schahdu prezzu pehrk, jo arri wairak no winna baggatibas Krohnim atlez. — Un kad scho tulli Krohnim pasohg, tad schim to rohbu zittadi waijag pildiht; winsch zelt tahs zittas maksaschanas, arri galwas naudu, jo leelas.

Bet kas wehl wissus tohs zittus grehkus isskaitih, fur tee zilweki kriht, kas gar kuntrebantu darbojahs? — Tee turras waldineekeem prettim; un tatschu peh; Deewa prahta mums krihtahs saweem waldineekeem paklausibas gohdu doht. Tee eerohd melloht, un mahzahs nepateesi swehrecht; tee eerohd wehl zittus sagta darbus isdarriht, papreekschu weens obtram tahs sweschas prezzes, fo kursch pahrweddis, atfagdami, drohschi, ka ne drihstehs winnas mefleht. Tee weens ohtru apmello, weens prett ohtru waltes darbus strahda. Ir us pascheem slexkawibas darbeem schahdi zilweki gattawi, tapeh; ka winnu darbi ne drihst pee gaiswas nahkt. — Kauna leetas kristiteem laudim! —

„No tahdeem darbeem pasargi manni, schelligais Deews,“ ta Zahnis fazzija appaksch fewis, namina eeedams. — Bet istaba winnam wehl no seewas mahtes dasch launs wahrds bij jadsirv. „Tu besgohdi,“ ta schi fazzija, „tu mulki! Woi tewim ne bija kauna! Woi tu ween pahrtiksi bes mescha? Ra tu nu dohma iskawatees no meschafarga, winnu eekaitinajis? Kur tu nu pelnisi kahdu grassi? Ur fo tu nu maksast galwas naudu, pagastu, taggadin jaw wissu farwu naudu iskaisijis, un wehl ne grassi ne peepelnijis klah? — Wai

manna meitina! wai manna meitina! kahdas deenas tu redsefi, ar tahdu plahnprabti dshwodama!“

Tà, un wehl daudf zittadi Lihse mahzeja schkenneht. Zahnis gan eesahkumâ weenu ohtru wahrdu gribbeja rahni atrunnahht prettim, winnu meerinadams. Bet woi pawaffaras frautu apturrefi? Tai mutte burbutoja lihds peekust. Zahnis zeete kluffu. Maija, kaktâ eelihduft, raudaja.

Kad nu pehggallâ Lihse bija apgullufi, Zahnis, Maijas rohku fatwehris, waizaja: „Kam tu raudi, seewina mihla! Woi gan tewim arri rahdohs mulkiski un nepareisi darrijis, ka Jurri tà atraidiju? Woi tewim arri tahs dohmas, kâ mahtei, ka ar taisnibu un pateefibu labbak ne padsihwostim, ne ar tahdeem darbeem?“

„Ne, Zahni mihlais,“ Maija fazzija, „tahdas dohmas mannim newaid wiff. Bet manniyn tikkai par to leels kauns, ka manna mahte tewi tà . . .“ Maija apkluffe raudadama.

„Par to ruhpes ne turri,“ tà Zahnis winnu mihligi meerinaja; „to deewszan pazeetischu. Bezze zilweku wairs ne pahrgrohshs; tam japaleef tahdam, kahds winsch paaudsis. - Kad tikkai tu, seewina, effi labba!“

Tahdas runnaschanas daudfrei scho draugu starpâ zehlahs, kad Zahnim no seewas mahtes launi wahrdi bija jadsird. — Un katru reis Zahnis no jauna apnehmahs, ar rahmibu un laipnibu Lihses bahrsibu panest; un katru reis Maija, kad ne ar wahrdeem, tad tatschu ar affarahm winnam par to pateizibu un gohdu dewe; — jo tik Zahnim kâ Maijai ar dshweein raksteem sirdi tas Deewa bauflis bija eerakstihis: „Tewim buhs tehwi un mahti zeenâ un gohdâ turreht!“ — Un winni bija labbi saprattuschi, ka schis bauflis arri tad irr isdarrams, kad tehws un mahte tahdi newaid, kahdeem waijadsetu buht ristiteem wezzakeem. — Daudsreis Zahnis zeenija fazzih: „Kad mannim tehws un

mahte wehl buhtu dsihwi, es winnus teescham tà kà us rohkam neffatu.“ Un Maija tad zecnija atkal tohs wahrduß peelift kicht: „Rad tarws tehws un tawa mahte buhtu dsihwi, tad es ar mihlestibu un gohdaschanu dsichtohs winneem to labbumu atdarriht prettim, fo tu mannai mahrei darri.“ — Meers bij taïs mahjâs! —

Tè beidsiht wehl ihfu sinnu no Lahtschupurwja Zurra un Egleena Johrena litschu kicht. Zurrim wehl to paschu seemu, bes meschafunga sinnaß ar malku us pilßfatu brauziht, pats meschafungs usffrehja; un winsch, no meschafargaschanas artikts, no grunta isdsihts, isgahja no nowadda, un tur pehz pahru gaddeem nabbadsibâ nomirre. — Egleena Johrens atkal, ohro seemu ar funterbantu dabhuhts rohkâs, un ar schaujameem riheem prettim turrejees, un gandrihs par fleykawu palizzis, taggadin wehl, ja dsihws, Sibe-rijâ farus nedarbus noscheblo. — Bet Zahnis muhscham newaid bes sinnaß meschâ gahjis, un tomehr pahrtizzis, un muhscham newaid ar leegtu prezzi darbojees, un tomehr labbi us preefschu tappis! —

14. No zilweku glahbschanaß.

Zaw seema atkal taissjahs muht. Wissds taktos bija sflids leddus, un wissur uhdena papilnam. Swehtelus (stahrkus) gaidija nahkam mahjâs. Saimneeki raggus likka pee mallas, taissja un lahpija rattus, arflus, ezzeschas; skaldija un sakraustija malku. Wissur pawaffaras schiglums un lihgsniba.

Tad weenu deenu us reisi Paleijas mahjâs lcelu bailu fleegschanu dabbuja dsirdeht. Zahnis, no rijas schkuhna isffrehjis, praffija weenam ir ohtram, kas tur effiht. Wissi kleeðse, bet neweens ne mahzeja runnaht, lihds pehdis weens kalps pateize, ka Anne, paschu kalpone, effiht slihtusi. „Kur?“ — „Ukkâ!“

„Echeligais Deems!“ tà Zahnis isfauzahs weenureis, ir ohtrureis, us affu sreedams, un sewim to stricki, fo par laimi raddahs rohkas turrus, gar widdufli apsehjis, un puikam usfauzis: „Streij, luhds mahzitaju, lai atnah!“ un to stricki cedewis mahju laudim turreht, winsch laidahs affa eekschâ, fur uhdens wehl no tahs slihkonos burbuloja. Un gohds Deewam, kas drohscham zilweku glahbejam nahk paligâ, Zahni, to meitu rohkas turroschu, atkal iswilka dsihwu, wesselu! Bet Anne wairs ne puhte. Jaw tahds labs brihds effoht, stahstija kalpa masa meitene, ka Anne effoht pehz uhdena pee affas gahjusi, un tur sahkus affa faukah.

Leels pulks lauschu bija sastreihjis. Katrs gribbeja farwu padohmu peedoht. Jo kad kahdâ weetâ nelainne notikkusi, tad katram jastreen redseht, kas tur notizzees, un katrs gribb palihdseht — ar mutti!

Zits lifka, lai leekoschi tikkai to slihkonu pee semmes, woi us kahdu muzzu, un tad lai nemmoschi winnu labbi rittinaht; lai zekoschi tahs kahjas us augschu, un to galwu lai laischoschi us semmi. Zits lifka winnai mutti aisseet. Bet par wisseem zitteem zeminu Dahwids gudrs isliffahs. „Eit, eit,“ tà winsch sazzija, „fo juhs tē eeseet darbotees! Ea irr nohst! nedsihwam dsihwibu wairs ne eepuhfiseet! Gahdajeet tikkai sahrku!“

Bet par laimi Zahnis, wehl pee mahzitaja buhdams, zittas mahzibas bij dsirdejis un galwâ paturrejis, kâ ar slihkonem jadarra; tabdas mahzibas, fo pehzat tai gramatinâ „no zilweku glahbschanas“ falifka, fo Merretas mahzitajs Latweeschu wallobâ irr pahrtulkojis, un fo katram nammatehwam gan waidsetu farwâs mahjâs turreht *).

*) No zilweku-glahbschanas u. t. j. pr.; warr dabhuht pirkt par 10 sudr. kap. pee Steffenhagen kunga Jelgawâ.

Brehm: Padohmi preeksch Widsemmes laudim, kâ no nifnahm sehrgahm warr isfargatees u. t. j. pr., maksa 40 kap. sudr. (Lohiti flawejava gramata.)

Tad wehl us to gabbalu peeminnedams, kas ar slih-
 foneem jadarra, un ka daudjreis zilweki, kas jaw wef-
 selu stundu, un wehl ilgaki uhdeni gullejuschi, wehl
 effoht atdsihwejuschees, tad winnus tikkai prahtigi ap-
 fohpe, — to peeminnedams Zahnis lehnam to slihfoni
 likka eenest istaba, tur tikkai tschetrus peezus zilwekus
 laisdams eekschâ. Tad winsch likka lehnam tahs dreh-
 bes nowilkt, likka gultu apflaht ar filditeem dekkem,
 uszehle to lihki tur wirsâ, tâ ka galwa druszinu jo pa-
 zelta gulleja, ne ta zitta meesa, ispuzzeja deggunu un
 mutti ar spalwu, un sahka pamasitinam to meesu fildiht,
 gan ar pasilteem dekkeem winnu apflahdams, gan atkal
 wissadas buddeles un fruhkas, kas ar siltu uhdeni pil-
 nas peeleetas, un labbi aistrappetas, abbôs fahnôs,
 kahju starpâ un pee rohkas ahderehm peelidams. Us
 fruhschu appakschu, jeb peefirdi winsch peelikka pasiltâ
 brandwihnâ eemehrzetu lafkatu.

Tâ scheem to slihfoni wehl fildohht, atsteidsahs mah-
 zitajs. Schis, atraddis ka lihds schim wiss pareisi dar-
 rihts, likka nu appaksch ta dekkâ to meesu pamasitinam
 un lehnam ar siiditeem willas zimdecem un luppateem
 triht un behrst, papreeksch kahjas un rohkas, tad arri
 mugguru un peefirdi; papreeksch ar fauseem luppateem,
 tad atkal scheem druszinu sinneju usbehris, un ar siltu
 brandwihnu tohs apflazzinajis. Tad likka fruhkis un
 mugguru lehnam weenu prett ohtru spaidiht. To gihni,
 tohs plahnumus, to weetu ais aufim mahzitajs likka ar
 ettiki un brandwihnu masgabt; un tad to deggunu ais-
 speedis winsch likka Zahnim slihfonei ar tahdahm ma-
 sahnm plehschahm, fo atnessis bija lihds, un kam gals
 ar luppateem bija aptihts, par mutti pamasitinam lup-
 tes (dwascha) puhst eekschâ, tik ilgi, lihds fahnkauli
 sahka druszinu zeltees; tad atkal fruhkis lehnam spai-
 diht un triht, tâ ka winnas tâ tappe zillatas, kâ zilla-
 jahs, kad zilweks duaschu welf eekschâ un laisch
 ahra.

Un atkal dwaſchu pubſchoht eefſchâ, un atkal kruk-
tis tà ſpaidoht, ſahka dſihſles gihmi tà kâ trihzeht un
raufſitees; meefa palikka weetahm filta; luhpaſ un
waigi ſahka meſtees ſarkani; puttâſ ſahka nahkt ahra
par deggunu un mutti; un kad rohku uſlikka uſ ſlihko-
nes ſirdi, warreja manniht, kâ ſirds ſahka pukſteht.

„Slawa Deewam! jaw dſihwiba atkal mohſtahs!“
mahzitajs ſazzija, un apſauzis tohs preezigi fleedſoſchuſ,
„rahmi, behrni, rahmi,“ wiſch likka wehl arween
to meefu ſildiht un lehnâm triht; — un rê, par brih-
ſtinu ſlihfone azzis atwehre, un taiſijahs runnaht.
Tad winnai dewe druſzinu kummelinu tehju dſert, un
likka tai wehl wiſſu deenu ſiltâ gultâ gutteht, un winna
atſpirga un palikka dſihwa un weffela. — Nu bija
wiſſeem ko preezatees un brſhnitees; bet wiſſwairak
Zahniſ weenu brihdi rahdijahs preeka pilns, un ohtru
brihdi atkal tam aſſaraſ, kâ ruhpiſgam un dohmigam
azzis ſpihdeja; un kad wakkara wiſſi mahjaſ laudiſ
iſtabâ bija ſawahkuſchees, un taiſijahs ſawuſ wakkara
pahtaruſ ſkaiht, tad Zahniſ papreekſchu wehl ſchohs
wahrdus uſ ſawu ſaimi runnaja: „San ſchodeem,
mihta ſaine, Deewſ muns par daſchu zittu deenu wai-
rak ſawu ſpehku un mihleſtibu pee muhſu glabbaschanaſ
un apſargaschanaſ irr parahdijis; un pawiffam man-
nim wiſch ſchodeem ſlawejams, jo wiſch manni wehl
no ihpaſcheem leeleem ſirdehſteem irr paſargajis, kaſ
teeſcham wiſſu mannu muhſchu no mannaſ ſirds wairſ
ne buhtu ſudduſchi, kad muhſu Anne nedſihwa buhtu
palikkuſi. Eſ juns teikſchu, kalabbad. Jaw, kad
ſcheitan atnahzu par ſaimneeku, apnehmoſ atkai jau-
nuſ jo augſtuſ rentinuſ taiſiht; un katurerij kad winnu
eeraudſiju, mannim ſchahwahs prahtâ: tê jataiſa ren-
tini, tê warr-nelaiſe notikt! — bet taſ arween tà pa-
likka. Talabbad mannim ſchodeem tik gruhti uſkritte uſ
ſirdi, iſdſirduſcham, kâ Anne atkâ ſlihkuſi; un kad
winna pateſi tur ſawu nahwi buhtu dabbujuſi, tad

mannim firds teescham wissu mannu muhschu buhtu pahrimettusi: tu effi wainigs pee tam; tewim buhtu krittees sawu mahjasbuhfschanu jo labbi apfohpt; tu redseji, ka zaur tawu affu warreja nelaimo notift; bet tu to pametti neapfohptu; tu effi wainigs; ka zilweks sawu nahwi atraddis.“

Tà pats sewi tà apfuhdseht apfuhdsejis, winsch sahka sawus wakkara paharus skaitiht, un tik firdigi, ka gar warreja manniht, ka firds tam schodeen par daschu zittu deenu wairaf bija fasilufi.

Dhtro rihtu winna:n bija pirmais darbs, ka affai aptaisija jaunus, labbi paaugstus rentinus, un juntinu wirsü uslikka, tà ka nei zilweks, nei lohps tur ne warreja wairs skahdê kluht; un ne weenureis, kad ween Zahnis to affu eeraudsija, winsch ne palikka, Deewa schehlastibu ne peeminnejis.

Lai jelle juns, mihli lassitaji, schis notikkuns Paleijas mahjas ne buhtu pawelt isstahstihis; lai jelle Zahna preekschihine, tà winsch arri tahdu neapfohfschanu tahs mahjasbuhfschanas par leelu grehku istur-rejis, juns ne buhtu pawelt parahdita. Itweenam prahtigam fainneekam gan frihtahs, wissas bailas weetas, kas pee winna mahjahm klahstu irraid, tahs bedres, fur smilkti, jeb grantu, jeb mahlus roht, tohs dumburus, fur linnus mehrze, un ihpaschi sawu affu tà apfohpt, ka nekahda dsihwiba tur ne warr eet pohsta. It bail irraid zilwekam, ihpaschi us juhsu affahm passattotees. Zittas sehtas akka stahw pawissam bes rentineem, wehl tà tà eeelijâ. Zik ahtri woi tumsâ, woi uhdeni smeldams zilweks tur warr eekrist; zik nabbagi behrni jaw affa sawu gallu dabbujuschi, — un kad zaur tawu neapghdaschanu un neprahhibu kahda zilweka dsihwiba irr gahjust pohsta, woi tad tu ne effi tik pat sleptawa teizams, tà kad tu dusmas ohtru buhtu nokawis? Tik dusmoschanahs irr grehks, tik neprahhibu irr grehks tam, kam Deews prahtu dewis!

Un kad arri tahda nelaima zaur Deewa schelassibu ne noteck, tad jel mas katram zilwekam, kas ar tahdu nejauku un neskaidru buhschanu newaid apraddis, it reebtin reebj, no tahdas affas dsert, fur wiffahds neskaidrs uhdens un dubli tekk eekschâ.

Wakkarâ Zahnis wehl nogahja pee wezza mahzitaja, isstahstija tam arridsan, kahdas leelas bailes ar farwu affu pahrzeetis, pateize winnam par winna mihligu darboschanu pee tahs slihkones, un luhdsahs, woi ne warretu winnam pagahdabt kahdu gramatinu, no kam warretu mahzitees, kâ ar zitteem zilwekeem jadarra, kas ahtrâs nahwes breefmâs krittuschi. Labpracht mahzitajs apachmahs to darriht, un eekam scho gramatu tam bij pagahdajis, winsch Zahnim eedewe papihri, fur pats arri jaw ar ihseem wahrdeem weenu ohtru mahzibu no schahs buhschanas bija usrakstijis; un schahs mahzibas wehl winna rakstôs atraddis, es tahs peeleeku scheitan klaht, luhgdamees, lai juhs, mihli arraji, tahs labbi leekat wehrâ; jo zaur juhsu nesinnaschanu un nesapraschanu dascham, kas ahtrâs nahwes breefmâs eekrittis, jaet probjam, kas ar Deewa patigu gan wehl buhtu bijis atdsihwinajams!

Es riktigi sinnu, ka ne fenn pee weena mahzitaja seewa atskrehjusî brehtdama, ka wihrs tai wakkar wakkarâ nofallis. No darba pahreedams, ar ohtru kohpâ wehl eegahjis frohgâ; no turrenes labbi kohfschi nahkuschi mahjâs; winnas wihram usnahjis meeas; schis tur noschdees zellmallâ; un ohtrâ, ne warredams wairs winnu pazelt, atnahjis paschai pateikt, lai brauzoti wihram pakkat. Gan nosteigusees un pahrweddufi mahjâs; rohkas un kahjas gan jaw slihwâs effoht bijuschas, bet widduklis wehl tâ kâ filis. Par laimi attikkusees uhdena safildijusi, taissidamees drahnas masgabt; gan eezehluschi tulibt nabbagu tai filtâ uhdeni, gan winnu fildijuschi pee krahsns, — bet welt! Nedsihws bijis, nedsihws palizis!

„Zilweks, tu farvu wihru effi“ ... tà mahzitajs eefauzahs, ahtrunâ gribbedams wehl tohs wahrduš peelikt klaht „patte teefcham nokawuffi.“ — Bet apdohmadams, fa tatschu to ne bija tihſchi darrijuffi, bet nesinnaschanas dehl, winsch peelikka tohs wahrduš klahtu „Deewam atderuffi. Lai tas tewim nu palihds, farweem trihs behrnineem maiſt nopelniht.“

15. Wehl no zilweku glahbfchanas.

a) Kà ar ſihfoneem jadarra.

Kad zilweks ſihzis, tad winsch, lai arri jaw buhtu weenu ohtru ſtundu uhdeni ſtahwejis, rahmi un ar prahtu janefs nammâ; jeb ja rahms, filts laiſs, un klahtumâ mahjas nekahdas ne atteekahs, warr winnu arridsan turpat laukâ us willas drahnahm un deſkeem uſlikt; un tikkai par to jagahda, fa wehſch ne eeguhſt. Tad winnu pamafnam wajag ſilbiht ar ſilteem deſkeem, ſilteem akmineem, fas ſinnams laſkatòs eetinnami, ar ſiltahm krukahm, to meefu wajaga triht un bruſzinahht, dwaſchu par mutti eepuhſt u. t. j. pr., kâ laſſi-juſchi effeet, kâ ar Paleijas Anni darrihts. Ja dſihwiba wehl ne gribb raſtees, tad buhs no paaugſtas weetas brandwihnu jeb aukſtu uhdeni leelâs lahſès ſihfonim us peefirdi laſſinahht; bet tikkai pee tam par to jagahda, fa aukſtums pee meefas ne peeeet, un tadeht tas ſlapjums tulihht noſlauzijams. Warr arridsan to ſihfoni ſiltâ uhdeni eelikt, un tur winnu tahdu brihdi turreht; bet pehz tam buhs winnu tulihht atkal labbi noſchahweht, un ſiltâ faufâ gultâ eelikt un apſegt. Warr winnam arridsan deggona eekſchu jeb nahſis ar ſpalwu, fas eljâ eemehrzeta, kuttinahht, un winnam apſwilluſchas ſpalwas, ſihpolu, jeb zittas dikti ſmirdoſchas leetas appakſch deggona turreht. Derrehs arridsan winnam kliſtirs eelaiſchams no kummelinu tehjas un fahlè.

Katru no ſchahm darrifchanahm japrohwe pehz fahrtas, weena pehz ohtras, un ne buhs drihs apniht,

gar slihoni publejotees, lai arri pehz kahdahm trihs woi tscheträhm stundahm rahdahs, fa wiss publinsch buhschoht pawelt. Bet par to wisswairak waijag gahdaht, fa meesai tikkai aufstums un wehjsch ne pee-eet, bet fa winnu weenadi filda. Un kad dsihwiba atkal rohdahs, un slihoniis spehj atkal fo noriht, tad buhs winnam kummelinu tehju doht dsert, pee fa lahsite wihna jeb Dymanna drappes irr peeletas klaht; — un tad lai winnam dohd meeru duffeht un gulleht.

b) Kà fasallis zilweks glahbjams.

Arri pawissam fasalluschu zilweku, lai tas jaw buhtu arri kahdas peežas woi feschas stundas nedsihws gullejis, wehl kahdureis ar Deewa paligu warr atkal atdsihwinahht, kad to prahtigi apkohpj. — Kad tahdu atrohd, tad no Deewa puffes to ne buhs filtumâ eenest, jeb wehl pee krahsns list, jeb filtâ uhdeni eelift. Kad to darra, tad teescham slepkawa darbus strahda. Bet winnu buhs eenest aufstâ kambari, un ja tahda newaid klahtumâ, tad warr arridsan turpat laukâ, kad ziffo ehna, raudsiht winnu atdsihwinahht, us tahdu wihsi, kâ tè mahjihs. Nokehrbjeet to fasalluschu zilweku tulihht pawissam plifku tihru, ja zittadi ne warr, tahs drehbes fagreesdami. Leezeet winnu tad plifku us sneegu, bet tà, fa galwa gull druzzinu pazelta. Upberreet tad meesu wisszaur ar sneegu, kahdas pusspehdas beesunnâ, tik ween galwu un gihmi plifku pamesdami, un peespeeschat to sneegu labbi ar rohkahm, lai winsch wissfur labbi pee meesas peggull klaht; un tà fa kahdâ weeta sneegs sahk kust, leekat atkal prischu sneegu wirsû. Kad sneegs newaid dabujams, tad eeleekat to fasalluschu zilweku aufstâ uhdeni, jeb eetinneet to dekkôs jeb palagôs, kas aufstâ uhdeni papreeksch mirkuschi, un flappinajeet tohs weenadi ar aufstu uhdeni. Tâ jadarra, lihds meesa paleek mihksta, un lohzeeki atkal palifkuschi lohki. Tad trinneet un bruzzinajeet to meesu wehl ar

sneegu, jeb ar lakkateem, kas ar aukstu uhdeni faslap-
pinati. Kad mutte zeeta, tad behrschat kinnus pa-
preekschu ar sneegu, tad ar aukstu ettiki un brandwihnu.

Kad nu meesa jaw atkuffusi, un filtaka paleef, tad
noschahwejeet winnu faufu, leekat winnu nefilditâ kam-
bari us nefilditu gultu, un trinneet un fildeet winnu
tâpat, kâ pee slihfoneem mahzija darriht. Wissadâ
wihfê tad darreet, kâ ar slihfoni. Dohdeet tam scho
to ohst; kuttinajeet rihkles un deggona eekschpussi ar
spalwu, kas papreekschu eljâ eemehrzejama; eepuh-
teet winnam dwaschu par mutti jeb deggunu; un kad
jaw spehj ko noriht, tad tam dohdeet filtu kummelinu
tehju dsert, u. t. j. pr. Bet filditâ kambari tad tikkai
tas zilweks eeneffams, kad jaw atkal atdsihwejees.

Kad zilwekam woi kahja, woi rohka, woi zits kahds
lohzeklus atfallis, tad arri schis lohzeklus no Deewa pus-
ses newaid wiss tuht fildams, bet ar sneegu jeb aukstu
uhdeni, un pehz ar willas luppateem behrschams, lihds
winsch atsilft, un arri tad wehl winsch zeeti jakawa no
ahtras fasilschanas pee krahsns, jeb filtâ uhdeni.

Warr buht, ka weens ohtrs schahs mahzibas lass-
dams, brihnisees par to, ka fasallust meesa ar sneegu
jeb aukstu uhdeni effoht atdsihwinajama. Bet to tat-
schu katrs sinn, ka kartuppels, jeb ahbols, kas safallis,
tulihst puhst un paleef negahrds, kad to filtumâ leek;
bet kad to eeleeft aukstâ uhdeni, tad tas aufstums atkal
no ta pascha iseet, un winsch pehz atkal paleef, kahds
bijis. Tâpat irr ar safalluschahm meesahm. — Man-
nim schahs mahzibas pahrlaffoht schauhahs prahtâ, ko
ne fenn awisês esnu lassijis. Kreews, farwu masu
dehlinu panehmis lihds, seemu, stiprâ falna laikâ ar
prezzi brauzis pilssatâ. Ne tahlu wairs no pilssata
buhdams, schis eerauga, ka puischelis nofallis un pa-
wissam jaw nedsihws. Waididamees, lai tam ne zeltahs
kahds nebaltums, ar lihki pilssatâ eebrauzoht, schis pa-
kasch zellmallâ farwu dehlinu appalsch sneega, no turre-

nes pehzaf winnu atkal mahjâs pahrwest gribbedams. Bet kahds preezigs palikka pehz, kad ar steigshanu atkal no pilsata atpakkal braukdams, winsch atradde puischeli dsihwu palikkuschu appaksch ta sneega.

z) Kà tahdi glahbjami, kas twaikâ noslahpuschi, un atkal kas noschnaugti.

Noteef daudsreis, ka zilweki noslahpust un paleef nedsihwi, woi rijas istabinas lohdsinus parleeku ahtri aisbahsuschi, woi frahsns spelti parleeku ahtri aischahwuschu, un twaikâ apgulluschees. Kad tahdu noslahpuschu zilweku atrohd, tad waijaga tuliht lohguš un durwis atdarriht, un to zilweku, lai arri buhtu aukts laiks, tuliht isnest ahra, tam fakla drahnu, wiffas bontes un schnohres atraisih, wiffas knohpes un pumpas atknohpeht, jeb pawiffam drahnas nogehrht. Tad buhs winnu apflazzinaht ar aukstu uhdeni, fur wehl ettika warr leet flah, tad tam atkal fruhstis un mugguru behrst. Winsch jasehdina us frehflu, un winna kahjas jaleef filita uhdeni, fur pelni un fahls irr peebehrtri flah. Tad tam buhs azzis un us peefirdi aukstu uhdeni ar ettiki schlahkt. Tad tam puhteet woi par mutti, woi par deggunu dwaschu eekschâ, swaideet rahmi tahs fruhstis no appakschas us augschu, lassinajeet aukstu uhdeni un ettiki us peefirdi un us paschu firdi. Warr tam arri-dsan klistiri eelaist no kummelneem, eljas un fahls. Dohdeet winnam scho to ohst, futtinajeet winnam deggunu un rihtli, un behrscheet to meesu, kà sikhonim. — Kad winsch atdsihwejabš, tad tam dohdeet pahrdesmit lahsu Dymanna drappu us zukfuru, un pehz uhdeni ar drufzinu ettika dsert, par to gahdadami, ka twaikâ un duhmu tai kambari newaid, fur juhs to flimneeku effeet eenessuschu.

Tahdu zilweku, kas pakahrees, arri wehl kahdahm reisehm ahtruma warr paglahkt, kamehr meesa wehl filita. Winnam ahdere jalaisch, deggunš un rihtle

jakuttina ar spalwu, kas eljâ eemehrzeta. Winnam schis tas jadohd ohst, kruhtis un muggura jabehrsch, dwafcha japubsch eekschâ, us peesirdi auksts uhdens jalassina, un tahs kahjas jaleef filtâ uhdeni.

Bet kad pakahrts zilweks jaw pawissam atdsiffis atrasts, tad wiss puhlinisch gar winnu buhs welt.

Ar tahdu zilweku, kas ne wiss zaur pakahrchanu, bet zittadi kâ noschnaugts, tâpat jadarra, kâ ar pakahrtu. Bet schim wehl warr wehderu un kahjas ar lakkateem apstittinaht, kas tahdâ uhdeni mirkuschi, fur kummelini un seena seedi wahriti.

Urri scheem, kad dsihwiba atkal rohdahs, kummelinu tehju ar Opimanna drappehm dohsti pirmak dsert. — Tee faspaiditi lohzefti ar uhdeni, brandwihnu un ettifi irr apmasgajami. —

d) Wehl zitti pee dsihwibas usturrefchanas un weffelibas uskohpschanas derrigi padohmi.

Kad behrnisch peedsemnoht no leelas wahjibas rahdahs nedshws, un wiina gihmitis melns, tad ne buhs nabbu tulihst aisseet, bet papreekschu druszimu affinu islaisst. Tad tam istihrijeet muttiti, masgajeet winnu filtâ uhdeni, papreekschu wihnu jeb brandwihnu peejaufuschi klahst; eepuhsteet tam par muttiti lehnem dwafschu, apschlahkajeet winnam peesirdi ar aukstu uhdeni, un apklahjeet winnu tad wezgli ar filtahm drahnahm.

Kad zilweks trakka funna, jeb zitta trakka swehra fareets, tad eekam warrat daktaru sawahkt, gahdajeet par to, ka affins no tahs wahts labbi dabbu istezeht, to wahiti ar stipri sahligu uhdeni masgadami. Kad affins wairs ne teff, tad usberreet pahru reis schaujamus pulwerus us to wahiti, un eelippijeet tohs; jeb isdedsinajeet to wahiti ar dselsti, kas ugguni karsta palikusi. To paschu buhs jums arri tad darriht, kad tikkai warr buht ahda ween paplehsta, un affins ne mas

ne buhtu tezzejis. Wiffadâ wihsê tahs wahitiš jeb kaites, kas no trakka swehra kohduma radduschahs, newaid ahtri sadsedejamas, bet par to jagahda, ka winnas ilgi stahw walkâ un puëfcho. Lohti derrigs buhs arridsan, kad to fakohstu zilweku wakkarâ pirti weddiseet; un jo winsch tur wairak dabbu swihst, jo tas buhs derrigs. — Za kaites, tahs nahwes breefmas, ko zilweks reds, kad no trakka swehra fakohsts, ja winnu ahtrumâ tulihst ne glahbj, irr tik negantas, ka arri tad jaw labprahst wiffu to, kas te tikka mahzihts, darriseet, kad arri wehl it labbi ne sinneet, woi tas swehrs, kas kohdis, pateefi traks bijis, woi ne. Un labbprahst juhs famu funni, kad tikkai zikko newessels rahdahs, labbaki nosittiseet, lai wehl jo labs buhtu bijis, ne kâ juhs eeseet gaidiht, lihds winsch, warr buht traks palizzis, skahdes fahf darriht.

Kad kahdam zilwekam woi ar iskapti, woi ar zirwi jeb nasi kahda dsihla irr pahzirsta, tã ka affins strau-malam teff, tad waijag to wahiti ar faplubkteem luppateem beesi apflahst, un kahdu drahnu apstittinaht, un zeeti sawillt, tã ka affins wairs ne warr tezzeht; to zilweku buhs no kustinaschanas kawahst, un to drahnu ne buhs raifihst walkâ, lihds daktars, kas ar steigshanu wahkams, irr flahst.

Do schahm mahzibahm juhs, mihli lassitaji, buhseet mannijuschi, ka gandrihs pee wiffahm schahm glahbschanahm waijaga ettika, sinneju, kummelinu, flistirsprizzes un tahdu masu plehschu, ar ko dwafschu par mutti jeb deggunu warr puhst eefschâ. Tahdas leetas tad katrai prahsigai namma mahtei arridsan gan waidsetu sawas mahjäs turreht. Tapehz wehl ar ihseem wahrdeem no schahm leetahm scheitan runnaschu.

Ettikis arri wehl derr lohti dauds zittäs weetas, ne schäs minnetäs. Dascham ehdeenam winsch gahrđumu dohd. Parleeku labs winsch irraid pee istabas iskwehpinaschanas, kad tur flimmi laudis ar lippigu kaiti gull

eefschâ. — Ettiki drihs fewim warr sagabdaht, kad tâ darra: Celcij dewinus stohpus werdoscha uhdena kahdâ aischpundejamâ traufâ; peeleeij weenu stohpu prohweß brandwihna flahht; apgohse us ohglehm labbu reezeeni maies, apswaidi to ar meddu, fagreess to masßs gabbalßs, eemett tohs tai uhdeni, un tad aistaisi tam traufam to zaurumu, bet ne wiff ar aischpundeschanu, bet tiffai kahdu lakkatu ar flihssteru uslippinadams, lai nekass ne birst eefschâ, un zell tad to traufu filtâ weetâ, aischfrahsnê. Par kahdu laiku buhs fewim wiffu labbaiss ettikis. — Kad tass buhs isbruhkehts, tad iswahß no ta traufâ tahß glummas, kass dibbenâ buhs sakrahjuschahß, un fo zeeni ettika mahti fauft, isßkallo to traufu ar farstu uhdeni, peeleeij to paschu atkal tâpat, kâ to pirmo reisi, un leez wehl arri to ettika mahti tur eefschâ. Scho ohtro reisi tass ettikis dauds jo drihs buhs skahßs, ne to pirmo reisi.

Sinnepeß, samaltas jeb fagrubstas, un ar kahdu trescho dalku maiesß ranga un druszianu ettika par beesu putru pataissitas, derr lohti us luppattu usswaidamas, un tai fahpigâ weetâ usleekamas, kad zaurais durr woi fruhßis, woi fahndßs, jeb atkal kad fakliß dikti fahp. Kad ta weeta, fur winnas usliktas, jaw labbi mettahß farkana, tad tahß sinnepeß buhs nemt nohst, un to ahdu ar filtu uhdeni nomasgaht, un tad kahdu luppattianu uslikt wirßi, kass papreekschu plahni ar swetschu taukeem, jeb ar nefahlitu sweestu apswaidams. — Schwahß sinnepeß juhs fewim paschi sawâ dahrsâ warreht seht.

Kummelinu tehja derr tikpat tiffko dsimmuscham behrningam, kâ paauquscham zilwekam, gan wehdera fahpess, gan daschdaschadâs zittâs faitess, un juhsu behrni juns tohs kummelinu seedus warr wiffur fallaffiht.

Klistirsprizzi juhs fewim drihs warreht sagabdaht, puhli nemdami, tur tahß sahles eeledami, kass slimneekam eeschlahzamas, un tad tam puhslim pihpess spizzi

eeseedami, kas paprecksch sinnamš appala un lihdsena notaisama.

Ja gribbeet sinnaht, kalabbad plehschu waijaga, — kalabbad ne warr tãpat ar mutti flimneekam dwaſchu eepuht, tad atbildeschu: ta dwaſcha, ko tu no ſaweem plauscheem iſpuhti jaw newaid wairs derriga un priſcha, tapeh; ka tawi plauschi jaw to labbunu irr parijuſchi tawai meeſai. Tahdas maſas plehſchas arri daudſ ne maſſa. Bet ja pawiffam winnas ne atteekahš, tad warr arri weffels zilwekš ar mutti flimneekam dwaſchu puht eekſchã.

Schahm mahzibahm gallã wehl peeleecku leelu luhgſchanu, jumš paſcheem par labbu, klaht. Ne ſchkee-teet, ſchahš mahzibaš laffijuschi, ka nu jaw warrefchoſchi, kad kahda nelaine notikkuſi, pawiffam weeni paſchi to zilweku glahbt, un palikt pawiffam dakteru ne wahkuſchi. Ne! jumš ir tad dakterš jawahk, kad ween dabbujamš. Schahš mahzibaš jumš tikkai rahda, kaš jadarra ahtrunã, kad zilwekš ahtrãš nahweš breeſmãš krittis, lihds eespeh; dakteru ſawahkt, jeb kã juhš ar Deewa paligu ir tad zilweku warreet paſchi glahbt, kad dakterš woi pawiffam newaid dabbujamš, jeb totſchu ahtri newaid atgubſtamš; un lai juhš zaur neprahligu glahbſchanu par flepkawu ne paleekat, kã jaw daſch ſlihſonš zaur to irr nokautš, ka winnu uš muzzu rittinaja, un daſch ſafalliš zilwekš zaur to, ka winnu pee ſiltãš krahſnš, jeb ſiltã uhdeni likka.

Daudſreis zilwekš gan atdſihwejahš, un totſchu peh; atkal no leelaš wahjibaš nomirſt, tapeh; ka newaid nekaš ſinnuš, kã to wahju dſihwibu apkoht un ſtiprinaht. Daudſreis, jebſchu dſihwitã atkal radduſees, zittãš kaites atkal peeleeekahš jeb perrinajahš klaht, To zitš ne mahk dſeedeht, kã ween, kaš uš to mahzihtš.

Juhš ſaimneeki un wezzaki wiſſadã wiſhẽ flimnibaš deenãš meklejeet mahzita ahrſta paligu ſaweem behrneem, ſawai ſaimei, un ne eitat pee ahrſlineekeem un puſchto-

tajeem, kas zittu ne darra, kà ween krahpj. Zilweka dsihwiba un wesseliba irr dahrga leeta; un ja zaur jubfu ffohpibu jeb neavgahdaschanu behrns, jeb gahjejs kahds nomirft, jeb paleef flimmigs un gaudens wiffu sawu muhschu, ar fo tad sawu firdi meerinaseet? Ne gaideet arridsan, lihds ta flimmiba jaw stipri eefaknojufces un spehkà gahjust, bet meklejeet pee laika paligu. Daudsreis kahda kaite eefahkumà ar masu leetu paglahbjama, kas pehzaf zilweku nokauj. Un kad kahdu zilweku pee daktera raideet, padohmu un sahles luhgtees preefsch kahda flimneeka, tad ne raideet wifs tahdu, kas neka ne sim pateift, bet prahtigu zilweku, kas sim dakteram stahstih, zif wezs tas flimneeks, zif ilgi jaw flims, woi galwa, jeb kruhtis, jeb wehders, jeb zits kahds pants fahp; woi winsch swihst, woi ne; woi mehle skaidra, woi ne; kahdi tee mihsali, woi skaidri, woi tumschi; woi pawiffam warr atmihstees, woi tam wehders zeets un zif ilgi winsch zeets; woi eet zauri, un kà zauri eet u. t. j. pr. Dakteram wiffu to wajag sinnaht; un wehl Deewam shehl mums us semmehm tik dauds dakteru newaid, ka tee eespehj pee katra flimma zilweka paschi noet. —

16. Jahnim nelabba flawa zekahs.

Jkweens, lassijis, kahda leela nelajme gan drihs zaur to affu Paleijas mahjäs buhtu warrejufi notift, un kas pee tam irr darrihts un runnahts, gan sinnahs, kalabbad Jahnis toreis brihscham tik ruhpiqs, brihscham atkal tik preezigs palizzis; un ikweens labbprahtigs zilweks Paleijas fainneeku par schahm winna ruhpehm un winna preeku flawehs un teiks, un ne dohmaht ne dohmahs, ka tam par to buhtu warrejufi nelabba flawa par wiffu draudsi zeltees. Un tatschu to aprunnaja. Klausatees kà tas bij!

Zulih to swehtdeenu pehz schi notikkuma Jahnis Deewa nammà lifka mahzitajam ihpaschà luhgschanà

Deewam par winna schehligu glahbschanu pateizibu doht. No basnizas us mahjahm eedamas zittas seewas no tam eerunnajahs.

„Ne, kas to buhtu dohmajis, ka ta wairs atdsihwesees,“ Edde sazzija. „Mans Dahwids, jaw gan prahstigs zilweks, pahrgahjis mahjas, it smehjahs, ka palikkuschi Paleijas mirronim dsihwibu puhtoschi eefschâ.“

„Brihnumi gan,“ Barbe atvilbeja, „es jaw arri dohmaju, ka neeki buhs! bet gan abba atdsihwejahs. Kas sinn, kâ sainneekam buhtu flahjees tahs affas deht, kad Anne buhtu nedsihwa palikkusi. Bet arri pehzak preezigs bij!“

Edde. „Bij gan it ehrmigs; zikreis to mahjas pahrrunnajam. Bet, mahsina, kad tã labbi eedohmajohs, tahs affas labbad ween winnam ne waidseja wiff tif ruhpiagam buht. Neba tas ilgs laiks, ka Zeeminu Petrelis affâ slika, un kas to dauds mekleja. Kas sinn, woi tur tikkai ne buhs zitta kahda waina bijufi. Bet ko warr ihsti sinnaht; ne gribbu preeksch laika runnaht; ja jaw buhs tã, gan tad pee gaismas zelsees!“

Barbe. „Tad eij, trakka, eij! kahda zitta waina tad tur warreja buht? — Bet, ne fakk wiff! — kad to labbi apdohma — teefa irr — woi tad bes kahdas ihpaschas wainas winsch buhtu tif aplam pehz tahdas nabbaga sehrdeenes affâ lehjis! Juh nu gan labbak to warreet sinnaht, juhs tur flahstumã. Woi warr buht jaw ko mannijeet? — Ah rê! — kahda schi! — tad teiz jelle!“

Edde. „Dauds gan wehl nefas newaid mannihts, bet tatschu! — Zul zikreis gaddahs ar winneem faeet pee schahda, pee tahda darba; bet muhscham newaid dsirdehts, ka Zahnis sawai kalponei buhtu bahrgi kâ ussauhjis, jeb uspihjis; tã ar labbu ween, tã mihligi un laipnigi ween winni kohpã runna, ne wiff tã kâ zitti sainneeki. Es mu An nei arridsan jaunu sihdeni redse-

jis ap faklu; fur tad buhtu nabbadse to dabbujusi, ja ne no winna!“

Barbe. „Ne, fo wehl ne dsirdest! Bet zif ilgi tad pascham fahsas bij?“

Edde. „Lai buht, zeemite! fo tu dohma, tahds wihra gabbals, un labbuma ween audsis! Nu, aprunnaht gan ne gribbu wiss ne weenu zilweku. Bet, tizzi tu mannam wahrdam! Winni rassées samettuschees kohpâ!“

Barbe. „Ne, tahdi brihnumi, fo nu ne peedstiwosi wehl schinni grehku pasaulê!“ —

Zà nu schahs diwi seewas bija isgudrojuschas, fa Zahnis un Anne samettuschees; un ne trihs deenas wehl ne bija pagahjuschas, tad jaw par wissu zeemu, par wissu nowaddu no tam runnaja. Wezza Lihbe arri pascham mahzitajam to jaw bija pateikusi. Wissi, wissi jaw to sinnaja; tikkai paschi tee aprunnati zilweki no tam neka ne sinnaja.

Tad weenu pawakkaru Madde, Lihses mahtes mahse, atstrehja, un Maiju weenu paschu istabâ atraddusi, winna fahka papreekschu scho noschehloht, tad atkal winnai wissu stahstiht, fo ween no Zahna un Annes dsirdejusi. Zahnis jaw fenn, wehl pee mahzitaja buhdams, ar Anni effoht samettees, un fohlijis winnu nemt, pehz atkal winnu ne nehmis. Weenreis tai jaw auglis effoht nogahjis; nu atkal effoht gruhtha, un ne gribbedami to kaunu zeest, ta patte gribbejusi fewim alkâ gallu darritees.

Zà Madde runnaja. Maija fatrukka. Weenadi winnas firds ne warreja isprast, fà zilweki brihstietu tahdu slawu islaist, kad Zahnis un Anne it pawissam bes wainas buhtu; ohtradi atkal winna ne warreja tizzeht, fa Zahnis, kas winnai arween tahds taisns un gohdigs rahdijees, tahdu wiltibu un beskau nibu tif ilgi buhtu warrejis flehpt. Tai bij firds fà

puschu lausta. Galwu pee seenas peespeedufi ta palikka tà kà mehina, un farstas affaras tai gar waiguritteja.

Par laimi to paschu brihdi mahzitajs eenahze istabâ, tahs paschas wallodas deht atsteidsees. No Maddes, kas kà sabihjusees pee mallas rahwahs, ispraffjis, kalabbad Maija tahda noskummufi, winsch schai peestahja, un laipnigi winnas rohku satwehriis, winsch fazzija: „Maija, manna meita, tu atkal eesti par tahdu wallodu ruhpetees? Bet sinnams tu wehl, jauna buhdama, mas ko pasauli pahrsinni, un wehl ne sinni, kahds gohda bende irr to lauschu mehle, un kahdus mellus pasaulê pasluddina. Memmees drohschu firidi; es tewim par to galwoju, ka ne weens wahrds newaid teesa.“ Un tad winsch likka Zahni un Anni un zitus mahjaslaudis cewahkt istabâ, Maddi, kas kawniga taishjabs par durwim eet ahra, atajinajis atpakkal.

Un ar preezigu waigu, kà jaw zilweks, kam firds launa ne apsinahs, Zahnis, eenahjis istabâ, farwu wezzu maies tehwu apfweizinaja; un arri no Annes waiga warreja nomanniht, ka winna bes wainas.

„Nu, Maija, skattees scheem zilwekeem azzis,“ mahzitajs fazzija, „un teiz tad, woi winni tewim wehl wainigi rahdahs?“

Maija, nosarkufi kà rohse, apkampe Zahni, farwu gihmi pee winna kruhtim flehydama un fluffinam raudadama.

„Kas tewim notizzis,“ Zahnis fazzija, nule tikkai eeraudsijs, ka Maija tahda satrukkufi, un it gandrihs isbihjees; „kam tu tà raudi?“ Maija stahweja fluffu. Tad mahzitajs winnam pateize, no kam tè taggadin runnajuschi, kahda walloda no winna un no Annes zehlussees, un kà Maija par to ruhpiiga palikkufi. „Maija, Maija,“ Zahnis fazzija, „tad

tu warreji tahduš melluš klaufiht, un tahdas launas dohmas us manni turreht? Tas mannim it firdi eekohsch!“

„Ne dusinojees, mihlais Jahni,“ Maija fazzija; „jaw ne tizzeju, ka tu wainigs effi, tikkai satrukku par tahdu negantu wallodu.“ Un Jahnis winnai nobutschoja peeri, un winnu atkal apmeerinaja. Pascham sinnams ne kahdas apmeerinaschanas ne waidseja; jo kas zikko pasauli pasihst, un fewi tikkai sinn bes wainas, tam pasaules walloda gan mas ruhp. Bet us Maddi mahzitajs zeeti uspihka; jo winsch to jaw fenn deenas sinnaja tahdu lischki un melseju. „Eij nu ahrâ, tu gohda sagle,“ tâ winsch tai fazzija, „un pasluddini nu wissai pasaulei, fo tu taggad teitan effi redsejusi un dsirdejusi.“ — „Un tu,“ tâ winsch atkal us Anni runnaja, kas tur raudadama stahweja, „tu arri dohdees meerâ, manna meita. Muhsu Rehrstu isprezzehs, tad tu warresi eestah winnas weetâ par istabas meitu pee mannis; tad par draudsi gan atkal drihs isjubdihs ta walloda, par fo tu taggad raudi.“

Madde steidsahs par durwim prohjam, fâ nokulta, un no ta laika to muhscham wairs ne dabbuja redseht Paleijas mahjâs; un lai Deews dohtu, ka wissas mehles, kas gattawas irraid, laulatu draugu starpâ eenaidu un nemeeru zelt, jelle apklustu! — Bet mahzitajs ne ilgi pehz tam draudsei ihpaschâ spreddiki isstahstija, kahds leels grehks tas irr, kad zaur leeku runnaschanu sawa tuwaka gohdu nolauya; kahds grehks tas irr, kad wissu tizz, fo pasaule launa no tuwaka pasluddina; ka taisna firds apsinnaschanahs zilwekam gan palihds, to neslawu panest, kad nepareisi aprunnahs, bet melli allasch pehzgallâ paleet kaunâ. Bet jumš, mihkeem lassitajeem, lai schi isstahstischana palihds apdohmahst, zik assaru semnes wirsû buhtu masak, kad mehš ta Apustula wahrduš allaschin gribbetum wehrâ list: „Runnajeet pateesibu ikweens ar farou tuwaku.“

17. **Zahnim** leef sawu laufubuhfchanu pawiffam eetaisicht zittadi.

Seema jaw pawiffam nogahja; semme jaw tai mehrâ bij noschuiifi, ka par druwu warreja braukt, un laudis sabka kartuppekeem fuhdus west. Arri muhsu Zahnim schahwahs prahâ, ko mahzitajs tam weenureis bija fazzijis, lai glabbajus fewim kahdus simts puhrus kartuppelu sehklai. Lai nu arri Zahnis gan schkitte saprattis, ka mahzitajs to wairak tikkai par smeekleem fazzijis, tad tatschu winsch wehl gribbeja no winna skaidraki isprassicht padohmu, ko seht un kâ seht. Tapehz winsch weenu wakkaru pee mahzitaja nogahja, teescham noeijscht ne dohmadams sawâ prahâ, ka pehzak dabuhš pateesi wissu sawu lauku buhschanu tâ pahrgrohsicht zittadi, kâ to pehz pahrgrohsija, ar mahzitaju farunnajees. Bet lasseet paschi.

„Atnahzu padohmu luhgtees,“ Zahnis fazzija.
 „Nu jaw kartuppekeem fuhdi buhs jawedd. Kâ tad nu buhs ar teem simts puhreem, ko juhs mannim likkat stahdiht?“

Mahz. (pasmeeedamees). „Tad tu ne effi tohs simts puhrus peemirsis? Tu gan ne effi wiss labbi warrejis ismanniht, woi no teefas tâ esmu runnajis, woi par smeekleem. Bet es esmu no teefas tâ runnajis; un kad es tewim wissu buhschanu buhschu isstahstijis, kâ tas irraid, derrefim, ka tu tik dauds stahdifi. Bet Zahni, kad no tam nemsim runnaht, tad mums buhs garra runnaschana; un ja tewim taggad newaid waktas klausees, tad newaid wehrts, ka eesahkam.“

Zahnis. „Mannim gan waktas deewsgan, zee-nigs tehws. Atnahzu abba ar juns isrunnatees; nu jaw pee druwus buhs jasahf strahdaht. Kad tikkai juhs ne aiskaweju.“

Mahz. „Ne, Zahni, mannim schodeen waktas; un jaw fenn tewi gaidiju atnahkam, tewim zittu jaunu

padohnu peedoht gribbedams. Zo teescham, tewim jasahf sawus laukus it zittadi kohyt un eetaisibt; tewim jasahf wehl zittas leetas feht sawâ druwâ ne lihds schim muhsu arraji irr redseti sehjam, ja tu gribbi us preekschu tapt, ja tu gribbi, lai tawa dsihwe labbi isdohdahs. Zo tewim wissu isstahstifschu, p. preeksch teroi luhdsis, lai tu mannim ittin drohschi wissus sawus eemeelus isteizi, kad tewim faut kahdâ wihsê mans padohns ne rahdahs labs. Mehs isgahjuschu ruddeni dauds no tam effam runnajuschi, kâ druwâ effoht uskohpjama, un trefna pataisama. Saffi mannim, woi tewim nu irr ta zerriba, ka tu ar to gudribu ween, ko tewim toreis isteizu, jaw eespehsi wissu sawu druwu pareisi uskohyt? "

Zahnis. „Ar lohpu suhdeem ween gan muhscham sawus laukus wissus ne nogahstifschu. Manna seewas mahte teiz, ka zittu waffaru muhsu mahju plawâs knappi peezipadesmit wesumi scena paaugoschi; un mans nelaisis seewas tehws zittu gaddu tikkai kahdas feschas puhra weetas plahni plahni ar suhdeem nokleebis. Bet es dohmaju, kad sawas plawas wehl wairaf uskohpschu, papilnam streiju gahdashu, un ar purwja femini un kalku mahleem darboschohs, ka tad waidsetu mannim gan tai mehrâ sawu druwu uskohyt, ka labbiba warr augt.“

Mahz. „Bet saffi wehl, ko un kâ tad tu dohma sawâ druwâ feht?“

Zahnis (apdohmajees). „Kâ jaw wissi laudis fehj, weenu gaddu rudsus, ohtru gaddu waffaraju.“

Mahz. „Un kas buhs ar to trescho lauku?“

Zahnis. „Zas paleek papuâ.“

Mahz. „Labbi, Jahni. Mannim preeks par tawu zerribu. Kad zilwekam, jaunâ buhschanâ eestahjuscham, prahis buhs tikkai peespeestees, tad winsch sawu zerribu muhscham ne atmettihs. Bet tu mannim rahdees sawâ zerribâ wissai sakillis. Sinnams, sawas plawas wairaf uskohpis, tu weenu ohtru wesumu scena

wairak sawahkfi. Bet es tarwas plawas sinnu; tahs irr newectâ; tu dauds no winnahim ne isdsihfi. Subnas un zittas streijas tu gan gahdafi; bet tawi lohpi wairak tohs fausus falmus ween ehdami, tahs streijas dauds ne apstahwehs, un tur ne buhs nekahdi trekni fuhdi. Purwja semmi, un zittas tahdas trekwas semmes tu gan weddifi us sawu druwu. Bet jaw buhfi isgahjuschu ruddeni mannijis, kahds gruhts darbs tas irraid, un ka gan weenu ohtru puhra weetu tà warr uskohpt, bet ne wiff par ilgoschanu leelus laufus. To darbu strahdajoh, tewim warr buht daudsfrej irr prahatâ schahwees: kas mannim ne kaitetu, kad labbak gattawus fuhdu warretu west no statta us druwu? Ar kalku mahleem tu gan daschu druwas gabbalu nokleedifi, un tas tahds wiffai gruhts darbs gan ne buhtu wiff. Bet tu ne buhfi peemirfîs, ka fchee mahli druwai tikkaï wairak kâ pahtaga irraid, bet ne wiff ohdere; un tu finni, ka tas brauzejs, kas us sawu pahtagu ween palaujahs, un ohderi sirgeem ne gahda, tahlu ne braufs wiff. Woi tad tu warr buht dohma, ka sawus lohpus ar teem salneem ween barrodams, kas tewim tai druwa paauga, fur mahlus gahsi wirfû, ka tad jaw tik dauds un tik labbu fuhdu sakrahfi, ka saweem laukeem warrefi ne ween to spehku atkal atdoht, ko no winneem isdsunnis, pahtagu winneem peelidams, bet wehl turflaht winnus wairak usbarroht, lai tee jo trekni paleef? Un tawa druwa newaid wiff flinkuma dehl ween padsennama; bet winna turflaht arri pawiffam nespehzigâ. Ne, Jahni, kâ tu dohma darriht, — weenu lauku ar rudseem apseht, ohtru lauku ar wassaraju, un trescho pamest papuâ, tà tu ne tikfi zaur!“

Jahnis. „Tad es zittadi ne sinnu! — Bet, zee-nigs tehws, ko juhs dohmajat, woi tad ne buhtu labbak, kad es no katra lauka kahdas peežas woi feschas puhra weetas pawiffam pamestu atmattâ? Gan tad atliktu masak tahs arramas druwas; bet to jo drihs warretu

wallaht un uskohpt. Tai atmattâ tab warretu, kad semme labbi atdussejusees, par laifeem linnus woi ausas atkal seht eekschâ? Tâ dauds laudis redsu darram.“

Ma hz. „Sinnams, ka tas jaw buhtu dauds lab-
 bak, ne kâ kad tu eetu leelus pliffus laufus art, ne
 turredams ko list wirsü. Bet labbu semmi tu atmattâ
 ne pamettisi; un sliktu semmi tu Deew's sinn kâ warrest
 duffinaht, un tatschu pehz tewim nefas dauds tur ne
 aug's. Bet ko tu dohma, kad es tewim peedohtu tahdu
 padohmu, kâ tu, arri sawu sliktu semmi pawreekschu ar
 kalku mahleem, purwja semmi u. t. j. pr. uskohpis, ne
 ween no tahm peezahm woi feschahm puhra weetahm,
 ko gribbeji pamest atmattâ, bet arri wehl no zitta
 papuas gabbala ne ween gan drihs tik pat dauds augtu
 warri redseht pee naudas sakrahshanas, bet wehl wissu
 sawu zittu druwu zaur to warri uskohpt, — ko tad tu
 fazzitu?“

Jahnis. „Kâ tas gan warretu buht, zeenigs
 tehws?“

Ma hz. „Kad tu tohs gabbalus arridsan apsehtu
 ar tahdahm leetahm, kas derr lohpu ehdamam. Tu
 jaw mannâ druwâ ahbolinu effi redsejis, un sinni
 deewsgan zif tas lohpeem derrigs. Un bes ta ahbolina
 lohpeem arri wehl lohti derr lehzi (wikfichi), grikki un
 wisswairak kartuppeli. Sehj tu tahdas leetas, un es
 tewim galwoju, ka tu drohschi ohtru tik sirgu un gohwju
 warrest mittinaht, un ka tu no saweem lohpeem ohtru
 tik auglu redseht, ne taggadin. Un teescham, kamehr
 muhsu arraji ne dohmahs us to, kâ sawus lohpus lab-
 bak mittinaht, kâ no teem wairak auglu isd'siht, un
 wisspirmak kâ no teem wairak un labbaku fuhdu isd'siht,
 tamehr arridsan wissa arraja buhschana pee mums ees
 us leiju. Sawas plawas ween uskohpdami mehs wehl
 ne paglahbfimees; jo, kâ jaw weenreis tewim esmu faz-
 zijis, muhsu purwji, muhsu leijas arween wairak is-
 schubst, un muhsu plawas arween wairak paleef plif-

fas. Mums janemin kobjamus semmes anglus paligã pee lohpu barroschanas.“

Zahnis. „Rad juhs buhtut tik labbi, un mannim to wehl wairaf gribbetut isstahstiht, zeenigs tehws. Mannim arridsan jaw daudstreif tas abholinsch irr schabwees prahtã, fo pee juns papuã esmu redsejis augam. Bet ne nemmeet par taunu, woi tas gan warretu buht par labbu, kad papuü arridsan apsehj? Woi semme pawiffam warr palikt nedussejusi?“

Mahz. „Jaw dohmaju, ka tu tà runnafi. Wissi laudis to teiz, ka semmei waijagohd duffeht. Bet kuresch jaw irr redsejis winnu duffam? Paimett kahdu gabbalu neapsehtu, woi tur ne augß tulihf sahle, ja tikkai winsch ne buhs it pawiffam leesß un noarts, un ziffo kahdas sählu saknites tur wehl eekschã? Un woi tu ziffo labbi apkohptã dahrsã muhscham effi redsejis to semmi pee-kubstam, un anglus wairs ñe nessam, jebschu winnu katru baltu gaddu apsehj un apstrahda? — Ne, mih-lais Zahni! ta irr leeka runnaschana, ka druwai waijagohd duffeht. Tas pascha radditaja noliktß dusseschanas laiktß wiffai nedsihwai raddibai irr seemas laiktß, tà kã wisseem dsihweem raddijumeem ta nakts. Dohd sawam lohpan pareisi paehst sawã laikã un duffini winnu pareisi par nakti, tad to warrest katru deenu drohschi juhgt eekschã, ja ar prahtu winnu braukfi. Tãpat, lai duff tawa druwa par seemu; bet prohti, ja winna newaid wiffai weegla jeb nessaidra, tad apsehj winnu mannis pehj tà, ka katru wassaru tewim tur irr fo ptaut. Ja tikkai allaschin winnu pareisi subdosi un kohpfi, tewim teescham buhs preeka no winnas!“

Zahnis. „Bet kã tad par wissu pasauli tas eeradduuns buhtu zehlees, ka trescho gaddu pawassarã to druwu paimett neapsehtu? Un kã tas nahfahß, ka druwa, lai wehl jo buhtu noarta, kad tikkai winna dab-buhs peejus feschus gaddus atkal brihw stahweht, ir bes

fuhdeen atkal atneff brangus linnus, jebſchu linni gan treknas semmes gribb?“

Ma h z. „Tas eeraddums, if trescho gaddu pawaffarâ druwu pameſt neapſehtu, irr zehlees zaur to, mihtais Jahni, ka muhſu wezztehwi, deewsgan lohpu ehdama turredami no fawahm plawahm, ſawâ druwâ labbibu ween ſehja eekſchâ. Bet tahs labbibas ſtarpâ eeweeſchahs drihs wiſſadas ſahles un ſaknes, un ſemme paleek zeeta. Tapeh z winni, ne ſinnadami, kâ zittadi glahbtees, un deewsgan druwâs turredami, zittu gaddu ſawus laufus pawaffarâ pamette neapſehtus, lai par to waffaru, ſauſâ laikâ, to ſemni atkal warretu labbi pahrt, pahrwandihrt un ſmalſki ſadruppinahrt, un wiſſu to ſahli un tahs ſaknes isnihzinahrt. Un ſo tur wehl minneji no teem linneem, tas noteek zaur to, ka zittai ſemnei, prohti wiſſai weeglai un ſmiltainai, ne derr wiſſ, ka winnu wiſſai dauds kuſtina. Kad ſchahda dabbu weenu ohtru gaddu ſagulletees, winna paleek tã kâ jo gruhra un zeeta, un ſaturr wairak mittrummu, un rahdahs zaur to jo ſpehzigâ palikkufi. Un wehl ſchahdai atmattai arri pateek wairak ſpehka un treknuma rohdahs zaur to, kas no teem lohpeem, ſo tur wirſû ganna, tur pat paleek, un daſchadas ſahlites un ſaknites tur eekſchâ ſapuhſt.“

„Bet to labbumu un treknummu, kas druwai no tahs garras brihwſtahweſchanaſ rohdahs, to mehſ tai drihſumâ warram gahdaht, fuhdus, jeb zittas tahdas leetas, kas treknuma dohd, uſweſdami wirſû, un winnu ar kaſku mahleem pabuddinadami; un to ohtru labbumu, kas druwai zaur to rohdahs, ka paleek weenu waffaru neapſehra, lai winnu par waffaras laiku warr daudsreis pahrt un isdſihwoht, un wiſſas nelabbas ſahlites iſkalteht un isnihzinahrt, to mehſ tai warram ſagahdaht, ſawâ laikâ tahdas leetas tur ſehdami un ſtahdidami eekſchâ, kas labbi kohpti par waffaras laiku pehdeju nelabbu ſahliti isnihzina, un ſemni tif weeglu

un mihsstu barra, kà ween waijaga. Un fakkì, woi tu tahdu leetu ne sinni?“

Zahnis (kahdu brihdi apdohmajees). „Riftigi, zeenigs tehws, kartuppeli jastahda. Kur tee bijuschi, tur par labbu laiku jahli nekahdu ne redsefi.“

Mahz. „Ntu rè, us tahdu wihsì tik Wahzsemme kà Enlenderu semmè pateesi dauds weetas arraji jaw pahrteef pawissam bes papuäs; un lai arri mehß sawâ semmes gabbalâ, to ihsaku waffaru un tauschu truhkuma deht, wisswairak tahdös laufös, kur labbpraht zeefa aug, warr buht it pawissam bes papuäs ne warram buht, tad tatschu mums teescham winnas tik dauds ne waidsetu, kà taggad winnas turräm. Tif pat gudri muhsu wezztehwi, kas mums to takku eeminnuschi, par fo taggadin wehl dauds zilwekeem tihf brist, tik pat gudri winni teescham arri buhtu bijuschi, kaut winni tikkai kartuppelus pawissam sinnajuschi. Bet schis baggats semmes auglis, bes ka taggad teescham dauds semmes gabbalös buhtu bads, ne zif fenn no Amerikas semmes tikkai pee mums irr atwests; un kad es no Wahzsemmes us scho gabbalu atnahzu par mahzitaju, tad scheitan it rettä weeta tikkai kahdu dohbu dahrsâ ar kartuppeleem apstahdija; — un, ja tu winnu wehl peeminni, mans nelaisis Rinkus Zukkums, kamehr dsihws, kartuppeli muttè ne nehme, leezinadams, ka tas tikkai zuhku ehdeens effoht!“

Zahnis. „Atzerrohs gan, — un zikreis mans frustatehws, kas taggad sawus pahrdesmit puhrus kartuppeli istahda, mannim irr fazzijis, ka jauns buhdams ruddens tikkai kahdas wezzas uhsas ar kartuppeleem peebehris, tohs taupijis sehklai. Ja, wissa buhschana gan warr buht palikkusi zittada. Bet, zeenigs tehws, kad juhs mannim jaw leekat wissus sawus eemeflus drohschi isteift, — rudsi laiku ruddeni irr sehjami. Kad gaida, lihds kartuppeli nowahkti, tad aplam, kas sinn, woi augtu labbi rudsi. Efinu gan redsejis, ka tà

fehj; bet ne esmu ohtro gaddu aplam labbus rubsus tur redsejis!“

Ma h z. „Un kas tad tewim arri leef kartuppelus papuâ stahdiht? Ko redseji mannâ druwâ papuâ augam?“

Zah nis. „Abholinu!“

Ma h z. „Un kahdi tad pehz tee rudsi bija?“

Zah nis. „Ne warreja neka fazziht. Bet juhsu druwâ arridsan parleeku eefuhdota. Es scheetu, ka zitta druwâ to ne buhtu aplam panessusi; jo abholinsch tatschu arridsan sawu teefu trefnuma prassa; jums, abholinu nowahkscheem, wehl bij papilnam ko gahst wirfû. Bet pee mannas wahjas buhschanas tas irr zittadi. Un ir tad zittu gaddu rudsi it tahdi ne bija, kâ tee, kas skaidrâ papuâ fehsti.“

Ma h z. „Tas irr gan teefa. Bet es tewim arridsan ne leeku wiss tawu druwu tâpat kohpt, kâ es sawu esmu kohpis. — Manneem fainneekeem klauhschana nolikta, un es ne gribbeju sawu buhschanu zittadi pahrgrohsiht, baididamees, ka manni fainneeki par to sahks brehkt, ka teem gruhtuma darrus, jebfchu gan sinnu, ka wiss gruhtums teem wairak zaur to ween buhtu zehlees, ka muhsu arrajeem jauna buhschana ne patihkt, un pawaffaras laikâ pascheem newaid maises un lohpeem newaid spehka. Mannim arridsan deewsgan pfaru. Schahdu wainu labbad es palikku pee ta wezza eeradduma, un turreju trihs laufus ween. Es stahdiju mas kartuppelu; es dabbuju feht abholinu neweetâ; tapehz arridsan schis mannim it lahgi ne auga; ta semme palikka zeeta un zeefota; un zaur to tee rudsi, ko eesehju, abholinu nowahkis, zittu gaddu drusinu panihka. Tew jadarra zittadi, un tu arri spehsti zittadi darriht, maises un lohpu spehku pawaffarâ tik pat turredams, kâ ruddeni. Bet sahkschu tewim to isstahstihst pehz fahrtas, tad labbak to isprattisi.“

„Rè, wiffi augli, fo mehß fawâ semmes gabbalâ tif zilweeem, tif lohpeem par barribu warram feht un stabdiht, pehz fawas buhschanas irr faleekami tschetras schkirras:

Tai pirmâ schkirrà irr leekami: puhri (seemas kweeschi), rudsi, kweeschi, adeeni, meeschi un ausas, ar weenu wahrdu saktiht, wiffi tee augli, fo ihpaschi labibu fauz.

Tai ohtrai schkirrai irr peeskaitami: sirni, lehzi (wikfichi), puppas, grikki un abbolinsch. Schee tee lappainee augli.

Pee treschas schkirras peekriht: kartuppeli, fahposti un spruhtas, fo faukfin apfittamus augtus; un

Ta zettorta schkirra faleekahs: no linneem, kannepehm un appineem, fas par prezzeß augteem dehwajami.“

„Rad schahs tschetras schkirras labbi apfkattifi, tad katrai redsefi leelu sawadibu pee tam, fo winna tai druwai darra, fur winna aug; un schi sawadiba wisswairak katram semmes kohpejam parleeku jaleek wehrâ.“

„Labbiba aug augstôs stobbrischôs, un tai mas lappischu, un tahs paschas nokalst un nobirst, eekam tee graudi, fa labbad wisswairak schobs augtus sehj, irr eenahkschees. Tahs saknites, wairak buntinôs augdamas, wairak sekli appaksch semmes isplefchahs, jebfchu sinnamis, kad druya dsilli arta, un arri dsiltumâ wehl trefna un mihtsa, winnas arri dsiltumâ eet deewsgan. — No tam warr dohnaht, fa schee augli pee fawas augschanas un eenahkschanas pahrtteek wairak ar to barribu ween, fo tee semmê atrohd. Tapehz winni to semmi noleefina, un winnu salmi, fo lohpeem gan dohd ehst, gan atkal pakaisa, par fuhdeem atkal palikfushi un semmei atkal uslikti, schai fenn deenas tif dauds trefnuma ne atdohd, zil no tahs, labbibai augiht, issuddis. Pee tam wehl labbiba, stahwu un

bes lappahm augdama, druwai nekahdu ehnu dauds ne dohd, un to ne kuhdre; tapeh3 schi appaksch winnas fakalst, paleef zeeta, un nelabbas sahles un saknes tur eeweeschahs.“

„Zahs ohtras schirras augli aug lappaini un kupli; winnu faknites eet wairak stahwu semme eekschâ, bes nekahdahm fahnu faknitehm; un jebfchu jaw augoh3 dascha lappina nobirst, un paleef par treknu semmi, tad tatschu wehl deewegan atleef fallu lappu, kamehr grauds eenahzees. No tam tu warri nomannih3, fa schee augli mas treknuma no druwah welk ahra, bet no gaisa dauds barribas dabbu; un wiswairak, kad tu winnus plausi fallus nohst, seedu laikâ, un winnus saehdinasi ar saweem lohpeem, tad winni ittin mas rassees druwu noleefinajuschi, un tee fuhdi, fo no saweem lohpeem fakrah3, druwai desmitfahr3tigi to treknumu atkal atdohs. Pee tam wehl schee augli, ar sawahm plattahm lappahm wissu druwu apsegdami, semmi iskuhdre, ta fa winna paleef mihksta, smalka un mittra; un wissas sahrites un nelabbas saknes rassees isnihkuschas. — Zahs treschas schirras augli, arri plattas lappas turredami, dauds barribas no gaisa dabbu, un jebfchu teem ir tad gan wehl warr pahrmest, fa to druwu stipri noleefina, tad tatschu, kad winnus ta ar lohpeem saehdinasi, ka temi sawa laikâ mahzischu, tu redsefi, fa ne ar kahdem zitteem augteem arrajs sawus laufus tik ahtri ne warr uskohpt, ka ar scheem. Pee tam wehl ta semme, fur winnus stahda, paleef tik mihksta un skaidra, ka ween waijaga, prohti kad, winneem augoh3, pareifi winnus apkohpfi, pahrrawest, pahrarfi un apfittifi.“

„Zahs zettortas schirras augli, jebfchu ar teem gan dauds naudas warr pelnih3, kad winni labbi isdohdahs, tikkai teem arrajeem buhtu dauds fehjami, kam dauds plawu, un tadeht dauds fuhdu, un labba trekna semme; jo tee par wisseem zitteem augteem semmi wairak

noleefina; un no winneem pehz druwai it nekahds labbums ne atlez; ne tahs faknites tur ne paleef eefschâ; tadeht schohs auglus të taggad fchi weeta ne minneht ne minneschu.“

Zahnis. „Zo jaw iffatrs apleezina, ka linni un kannepes trefnas semmes gribb. — Urri to pamahzifchanu labbi faprattu, ka zits auglis to semmi par zitteem wairak iskuhdre, un ka fchi appaksch zitteem atkal wairak zeeta paleef. Lai tikkai nemm ruggaju gabbalu art un atkal firnaju gabbalu, — tad tulihrt redsehš, kurra semme jo mihksta pee arschanas. — Bet kâ tas gan warretu buht, fo juhs fazzijat, ka zitti augli pahrtteefoschi wairak no semmes ween, zitti atkal wairak no gaisa sawu barribu dabbujoschi?“

Mahz. „Gaisâ liddinajahs wiffadi mittrumi un putteklifchi, fo mehš gan mas ar sawahm azzim warram redseht, bet kas tomehr semmes augteem par barribu irr, un fo lappas eerihj jeb parihj. Mannim eetu wiffai garri, kad to tewim dauds gribbetu isstahstihrt. Minneschu tikkai to fuhnu, fo tu wiffur us plikkeem afmineem redst augam; un zil tu effi brihnijees, weenreis mannâ skappi redsejis pukki, kas leela garra bija isaugust un seedeja, jebchu fakne winnai us plikku behli gulleja; minneschu tahs smuffas pukkes, fo pee mannis effi redsejis augam, jebchu ta fakne skaidrâ uhdeni ween bija celikta. Behl arri ne buhrti pawiffam aismirsis, fo tewim weenreis fazziju, ka abholinsch un zitti tahdi plattlappaini augli tulihrt fahk augt jo kupli un sakti, kad winneem tikkai lappas ween ar famaltugipfi apkaisa. — Tizzi labbpraht, mahziti laudis, daschadi to isprohwedami, gaischi irr atsinnusch, ka wiffi augli, zits wairak, zits masak, arri no gaisa barribu dabbu; ka wiffwairak tee plattlappainee no gaisa pahrtteef; ka wiffi augli tad tikkai wairak no semmes sawu barribu fahk nemt, kad jaw noseedejuschi, un winneem graudi rohdahs un lappas fahk birt semmê; un ka

tadeht tee, fo seedu laikâ noplauj, to druwu tik pat spehzigu pamett, kahda bijusi kad winnus eesehja, jeb kâ kad buhtu papuâ palikkusi.“

„Zo eelikkuschi wehrâ, un tik pat kâ mehß jo deenas jo wairak truhkumu pee lohpu ehdama redsejuschi, Englenderi un Wahzsemmes arraji, kas mums pee semmes kohpschanas dauds irr aisskrehjuschi preekschâ, ne aplam wairs zeeni papuii turreht, jeb diwi gaddus pehz rindas no tahß paschas druwas labbibu plaut, bet winni teez arween tâ darriht, ka weenu gaddu labbiba aug, ohtro affal kahds no teem plattlappaineem augteem, jeb no teem apfittameem, un tad affal labbiba u. t. j. pr., schohß plattlappainus un apfittamus auglus gan zilwekeem par barribu kohpdami, gan wairak wehl lohpeem.“

„Tapehz nu winni aplam wairs trihs ween laufus ne turr, kâ mehß, bet kahda kurram ta semme, jeb ta waijadfiba, zits tschetrus, zits peezus, feschns, septinus un wehl wairak laufus, pee sawas druwas eetaisschanas un apfehshanas tik to zeeti wehrâ lifdami, fo kurri augli druwai barra, tik arridsan, kahdu semmi kurri augli gribb.“

„Ro kurru auglu schkirra tai druwai barra, fur winnu sehj, to tewim jaw esmu stabstijis; stabstischu tewim nu wehl, kahdu semmi kursch auglis gribb, ja tam buhs labbi isdohtees, zif mums no tahß buhschanas schzitan jasinn.“

„Râ tu jaw pats pirmad teizees mannijis — fur kartuppeli bijuschi, tur to paschu gaddu nei rudsi, nei puhri ne gribb sehjami, woi nu tapehz, ka kartuppelus parleeku wehlu ruddeni nowahk, un ta labbibu, fo tad tikkai eesehj, ne dabbu deewsgan eselt un esaknotees; woi affal tapehz, ka puhreem un rudseem tik wiffai mihtsta semme ne patihk, kahda paleek, fur kartuppeli bijuschi.“

„Bet fur sirni, puppas, griffi, lehzi un ahsbolinsch irr bijuschi, tur drohschi atkal to paschu ruddeni warri rudsus un puhrus feht, un schi labbiba tik pat labbi augß tahdâ semmê, kâ skaidrâ papuâ; — bet sinnamß tikkai tad, ja schee augti labbi kupli un beesi buhs auguschi un to druvu labbi iskuhdrejuschi, un ja tu, tã kâ wiannus noptahwis, tohs wahkfi no druwass semmê, un, ja ween eespehfi, to paschu deenu wehl to druvu usarsi, lai schi it ne mas ne dabbu sakalst, un lai to nowahktu augtu saknes, it salkas paartas, drihs fa-puhst.“

„Wiswairak tad tu drohschi warrefi no tabs lab-bibas baggatu plahwumu sagaidiht, kad tohs platt-lappainus auglus, tã kâ wiinni mettahß seedeht, seenam plausi semmê.“

„Meeschi, adeeni, kweesch i un kaut furra zitta waf-saraja, arri sirni un lehzi zittur jaw labbaki ne augß, kâ kartuppelu semmê, ja scheem buhfi kuhdus gahsis. Bet arri tur, fur labbi lappaini augti irr bijuschi, ohtro waffaru kaut furra waffaraja arween labbaki augß, ne tur, fur rudsi woi puhri bijuschi.“

„Ahsbolinsch, kas, kã jaw pats sinni, pirmo gabdu us zittu labbibu tohp fehtß wirsü, gribb mihkstu, skaidru semmi, ja tam buhs labbi augt, un to semmi pareisi kuhdreht. Tapehz winsch sehjams woi pawaffarã us teem rudseem, kas skaidrã papuã fehti; jeb atkal us teem meescheem, jeb zittu waffaraju, kas kuhdotã kar-tuppelu semmê fehti.“

„Suhdi newaid wiss nohtigi weddami rudseem un puhreem, jeb zittai labbibai; jo labbibas smalkahm sak-nitehm gan drihs labbaki tiht, kad kuhdi jaw semmê is-kliduschi un pawissam satrepvejuschi, bet ne wiss, kad tee wehl gabbalaini; — bet wiinni irr weddami kartup-peleem, to kohpjocht un pahrarroht kuhdi teef labbi ar

to semmi pahрмаifiti; — un atkal teem lappaineem augleem, lai teem semme teef labbi fildita, un lai schee labbi kupli aug, to semmi labbi kuhdre, un to labbi nahkamai sehjai pagattawa.“

„Ja wissu to buhfi labbi saprattis un wehrâ eelizzis, tad sinnasi, kalabbad tee, kas sawu druwu, lai buht us septineem laukeem pahrtaisijuschi, un kas papuii ne turr, zeeni schahdâ wihsê seht:

Pirimo gaddu kartuppelus, kam beesâ kahrta kuhdu gahschama.

Dhro gaddu meeschus, jeb zittu waffaraju, kam ahbolinsch sehjams wirsû.

Trefcho gaddu nu winneem augš ahbolinsch lihds Jahneem; to nowahkuschi winni sehj puhrus woi rudsus.

Zettorto gaddu puhri woi rudsi tai laukâ aug.

Peekto gaddu atkal kuhdus gahsuschi, winni sehj kuhdu no teem plattlappaineem augleem, un tohs nowahkuschi atkal rudsus jeb puhrus.

Sesto gaddu aug puhri woi rudsi.

Septito gaddu winni sehj ausas; — a stoto atkal kartuppelus u. t. j. pr.“

„Zè nu wissi augli pehz kahrtaš irr falikti; tikkai tōš diwi pehdejōš gaddōš diwi labbibas weenu pehz ohtraš sehj. Tas nu gan ihsti tam irr prettim, fo pirmad tewim fazziju, ka ne buhs diwi labbibas weenu pehz ohtraš seht; bet to talabbad warr drihsteht darriht, ka ausas jaw par katru zittu labbiu jo drihs kaut kurru semmi par labbu nemm, un ka tai ohtrâ gaddâ tulihht pehz tahm ausahm atkal kartuppelus stahda, kas to semmi gan atkal iskuhdrehs un mihsstu darrihs.“

To nu farwam Jahnim stahstijis, wezzais mahz-
tajs kahdu brihdi apkluffe, tà kà atduffedams no tahs
garras runnaschanas, un tà kà Jahnim waktu doh-
dams, to fo dsirdejis, labbi pahrdohmaht un wehrâ
eelift; un fehîs, labbu laifu dsittâs dohmâs fehdejis,
sahka pehzgallâ fazzih: „Kâ buhtu, zeenigs tehws,
kad es arridsan tà darritu? — Mannim taggad gan wehl
galwâ gandrihs tà kà apreibusî, un wehl ne esnu wissu
labbi pahprattis, fo juhîs fazzijat; bet tik dauds gan
nomannu, kâ us tahdu wihsî farwu drumu apkohpdams
un apfehdamîs es wairak auglu no tahs sagaidischu, ne
taggad.“

Mahz. „Mihlais Jahni, zif es tawu buhschanu
finnu, tad sinnams tu kartuppelîs, lehzus, ahbolinu
un zittas tahdas leetas ne fehjis, us preekfchu ne tapfi.
Bet us septineem laukeem farwu drumu pahrtaisiht, un
winnu tà apseht, kâ taggadin minneju, tewim tatschu
ne lîfschu wîsîs. Gan esnu drohsch, ka tahdi arraji,
kam masî laufi, un tee paschi jaw no buhschanas trekni,
un wehl labbi eesuhdoti un skaidri no sahlehîm, arri
muhfu semmê no schahdas drumwas kohpschanas dauds
wairak auglu redsetu, ne taggad, trihs ween laufus
turredami, wîsîswairak, kad winni sewim tahdas firnu
surtes gahdatu, kas agri eenahkâhs, jeb kad winni
tohîs plattlappainus augtus seedu laikâ noplautu; —
jo to truhkumu, fo tee zaur to redsetu, ka winni us
tahdu wihsî drufzinu jo masak labbibas issehtu, ne ween
pauui, bet wehl arridsan zittu drumwas gabbalu kar-
tuppelîem un plattlappaineem augleem atdohdami,
un to drufzinu darba, fo winni us tahdu wihsî wairak
redsetu, to winneem tee kartuppeli un plattlappaini augli
baggatigi ar augtu augleem atmakfatu. — Bet tu it
bes papuâs taggad wehl ne warri pahrtift. Tewim
leeli laufi un muhsu nowaddâ wehl mas kauschu; un
wîsîswairak tawa drumwa wehl irraid zeesota un nessaidra

parwiffam. Tewim wajjag wehl faruus laufus wairaf gan ar kartuppelcem gan ar puhdeschanu skaidroht.“

„Ja nu mannu padehinu gribbi klaufiht, tad darri tà: No sawahm feschedesmit un trihs puhra weetahm nemm kahdas divi pee ta dahrsela klah, kas taggad jaw pee tarwahm mahjahm irr. Zo dahrsa tewim tatschu wajjadsehs, fur tu warri kahdureis ahbeles un appinus stahdiht un bittes kohpt. — Tahs peežas puhra weetahs, kas tewim tur irr meschmallâ, tai pakrantâ, tahs taggad pamett atinattâ. Tur wiffai slihta semme, kas tewim papreeksch wehl zittadi kâ buhs uskohpjama, ja gribhesi tur fo seht, un ja labbak winnu parwiffam ne atinettisi, lai tur aug mesch, tur prettim warr buht no zeeniga funga kahdu plawas gabbalu isluhdsees. Tahs atleekoschas 56 puhra weetahs tad pahrdalli us astoncem laukeem, fur katra septinas puhra weetahs, un sehj tad tà:

Virmo gaddu kartuppelus, kam beesa kahrta fuhdu gahschama.

Dhro gaddu meeschus woi adeenus, jeb zittu wasfaraju, kahda ta semme.

Trefcho gaddu sirnus un lehzus, kam fuhdi gahschami, un tohs nowahkis, rudsus woi puhrus, kahda ta semme.

Zettorto gaddu augs rudsi woi puhri.

Peekto gaddu pamett lauku papua, wedd fuhdus un sehj rudsus woi puhrus.

Sesto gaddu scheem rudseem woi puhreem abholinsch ussehjams.

Septito gaddu augs abholinsch. Zo diwireis plahwis, usarr scho lauku; un

Astoto gaddu fehsi ausas, jeb, zif tewim pee mahjas buhschanas wajjadsehs, linnus un kannepees.“

„Labbakas pahrskattischanas deht të farakstiju augtu rindu wehl ihpaschi.“

	1. laufs.	2. laufs.	3. laufs.	4. laufs.	5. laufs.	6. laufs.	7. laufs.	8. laufs.
1. gads.	Kartupp. sub- dotā semmē.	Meeschi.	Lehzi.	Puhri woi rudsi.	Papuā.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Ausas.
2. gads.	Meeschi woi adeeni.	Lehzi.	Puhri woi rudsi.	Papuā.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Ausas.	Kartuppeli.
3. gads.	Lehzi subdotā semmē, un tad puhri woi rudsi.	Puhri woi rudsi.	Papuā.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Ausas.	Kartuppeli.	Meeschi.
4. gads.	Puhri woi rudsi.	Papuā.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Ausas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehzi.
5. gads.	Papuā un tad puhri w. rudsi subdot. semmē.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.	Ausas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehzi.	Puhri woi rudsi.
6. gads.	Puhri woi ru- dsi, kam abbo- stinu usfeh.	Ahbolinsch.	Ausas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehzi.	Puhri woi rudsi.	Papuā.
7. gads.	Ahbolinsch.	Ausas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehzi.	Puhri woi rudsi.	Papuā.	Puhri woi rudsi.
8. gads.	Ausas.	Kartuppeli.	Meeschi.	Lehzi.	Puhri woi rudsi.	Papuā.	Puhri woi rudsi.	Ahbolinsch.

„Zo lehzu weetà tu warrefi arridsan firnus woi puppas feht.“

„Ja tà ne gribbi, tad warri arridsan farwu druwu pahrdalliht us tſchetreem laukeem. Tad buhs fatrà laukà 14 puhra weetas; un tad warrefi tà feht:

Virmo gaddu papuä, fur ſuhdi gahſchami un tad atkal puhri woi rudſi fehjami.

Dhro gaddu aug puhri woi rudſi, kam tai weenâ pufflaukâ ahbolinſch uſfehjami.

Treſcho gaddu augſ tai weenâ pufflaukâ ahbolinſch; tai ohtrâ buhs kartuppeli ſtabdami un lehzi, ſirni, puppas fehjami, un zik tewim waijadſehs, linni un kanepes. Labbi buhs, ja eeſpehſi ſcheem kartuppekem un plattlappaineem augleem kahdu kahrtinu ſuhdu wehl gahſt.

Zettor gaddu waſſaraja fehjami.“

„Tà farus laukus kohpyoht tewim tikkai jaleek wehrâ, ka tai lauka puffê, fur ſchogadd ahbolinſch, zittu gaddu, kad atkal ateet ſchis lauks ar plattlappaineem augleem apfehjami un ar kartuppekem apſtabdams, tu ne fehj wiſſ ahbolinu, bet tai ohtrâ lauka puffê, lai us tahdu wiſſi ahbolinſch ne ahtraki, kà tikkai ik aſtoto gaddu dabbu tai paſchâ weerâ augt. Zo wiſſch, kà tewim pehjak wehl wairak ſtabſtiſchu, labbpraht ne gribb beſi tai paſchâ ſemmê fehjami; tapehzi arridsan dauds ſemmeskohpeji, kas tà us tſchetreem laukeem farwu druwu eedallijufchi, wairak ne apfehj, kà tikkai treſcho lauka dalku ar ahbolinu, tà ka wiſſch tikkai ik diwi-padeſmito gaddu dabbu tai paſchâ ſemmê augt.“

„Zitti ſemmeskohpeji atkal turr dewinus laukus, un fehj tà, kà tewim ſtabſtiju, ka jaſehj, aſtonus laukus turroht; bet winni tikkai to ahbolinu diwi gaddus audſe, un tad tikkai fehj aujas. Us tahdu wiſſi teem arween diwi lauki ar ahbolinu. Tà wehl baſchbaſchadi fehſchanu warr eegrohſiht.“

„Bet es labbpraht dohmaju, zif tarwu druwu pahrsinnu, ka tewim berrehs wisslabbak ta us astoneem laukeem farwu semmi kohpt, ka pirmad ruwnajam, un ka tai ruhtainâ bildê esmu falizzis. Gan tur sinmams us to woffaraju, kas kartuppelu semmê teef sehta, ahbolinsch ihsti buhtu bijis sehjams wirsû. Bet tawâ zeesotâ semmê arri lehzeem, sirneem, puppahin labbpraht patiks augt kartuppelu semmê. Jaw arri zaur to tewim buhtu warrejis weeglunu darriht, kad to auglu rindu ta buhtu nolizzis, ka ahbolinsch diwi gaddus weenu pehz ohtra buhtu bijis plaujams; bet kad tai ohtrâ gaddâ wehl gribb pee sawa ahbolina labbu plahwumu redseht, tad wajag jo skaidras un jo trefnas semmes, ne taggad tewim jaw irraid. Gan arri, us astoneem laukeem dsihwojoht, trihs lauki, tas irr 21 puhra weeta, tewim ar fuhdeem buhs nogahschami; bet kad tewim tikkai tawi kartuppeli, lehzi un taws ahbolinsch zifko labbi isdohdahs; un kad tu farwus kartuppelus ar farweem lohpeem saehdinasi, un ne dohmasi wiss ar teem ko pelnitees, tohs pahrdohdams; kad teem sirneem un lehzeem, wisswairak tais pirmôs gaddôs, kamehr wehl tawa druwa newaid labbi eefuhdota, ne lausi wiss eenahft, bet winnus seedu laikâ plausi semmê scenam, tik ween no teem eenahzinadams, zif tewim wajadsehs sehklai un pascham pee mahjas buhschanas; kad sewim gahdasi arween labbu skaidru sehklû; kad ar teem fuhdeem ta darrihi, ka tewim pehrn mahziju; — tad teescham tewim wajadsetu gan tik dauds fuhdu sakraht, ka tohs trihs laukus warress nosuhdoht, lai arri to pirmo gaddu, kamehr eefahffi, eet ka eedams. Tewim tatschu paaugtu sawi feschî woi septini simti puhri kartuppelu; sawi tschetrdesmit woi peezdesmit wesumi wissu labba seena; un kad tur wehl likfi to seenu flahft, ko plausi farwâs plawâs, un wissus salinus; kad fuhnas weddifi, falku mahlus, purwja semmi, — ko tad tu dohma, Jahni?“

Zahnis. „Ja, zeenigs tehws, tad waijadsetu man-
nim gan istift, to deewsgan nomannu. Nudeen, mannim
it wiffa firds irr fasillufi! Kad tikkai wiffu to ta warreschu
galwa patureht, ka mannin taggad te iststahstijat.“

Mahz. „To jaw arridsan esmu apdohmajis.
Esmu te papihrim usraklijis ne ween to, fo taggad
te runnajam, tewim par atinneschanu, bet wehl arri
jo skaidru sinnu par katru augli ihwaschi, kahdu semmi
winsch gribb, ka un kad winsch sehjams, ka kohpjams,
ka sawahkams, u. t. j. pr. Tas tewim, jaunam faim-
neekam, derrehs deewsgan; to tu mahjas warresi pah-
lassiht, un ja tu to eeliffi wehra, tewim ees labbi.“

Zahnis (pateizis). „Klauffichu juhfu padohmu,
zeenigs tehws! un us juhfu wahrdu es sawu druwu
pahrtaisichu us astoneem laukeem. Darba gan buhs
wairak, dauds wairak; bet par to ne baidohs; par to
buhf arri wairak tikfchanas.“

Mahz. (pasmehjees). „Wiffai dauds wairak ta
darba warr buht ne buhs. To nowahkchanas darbu,
kas tewim wairak rassees zaur to, ka tewim wairak pa-
augf druwâ, to tu tatschu ne eesi rehkinahht. Ja, bet
kartuppetu nowahkchana? Nu pee tahf tu us
astoto, un warr buht ir us desmito puhru dabbusi pa-
liga deewsgan. Tewim wairak ta arschana un ezze-
schana ruhpehs. To warram tulihht aprehkinahht, lai
tawa firds paleef jo meeriga. Kad tu tahf 56 puhra
weetas apstrahdatu us trihs laukeem, katra lauka
18 $\frac{2}{3}$ puhra weetas turredams, tad tewim buhtu jaare
un jaezze katru gabbu:

Papijas lauka, lihds rudsus buhfi eesehjis trihs reises, tas istaisa .	56 puhra weetas
Ruggajus fadsihwojoht	18 $\frac{2}{3}$ = =
Wassarajas lauka lihds apsehfi diwi reises	37 $\frac{1}{3}$ = =

Tas istaisa pariffam 112 puhra weetas.

Vahrtaisi to paschu druvu us astoneem laukeem, un kohpj un sebj winnus tà, fà pirmad runnajam, tad tewim, katra laukâ 7 puhra weetas turroht, buhs jaare un jaezze katra gaddâ:

Tai pirmâ laukâ, lihds dabbusi kartuppelus apstahdiht, trihs reises, tas istaisa pawiffam . . .	21	puhra weetas
Dhtrâ laukâ, lihds dabbusi apseht, divi reises, tas istaisa . . .	14	= =
Trefchâ laukâ, lihds dabbusi firmus, puppas, lehzus, un tad wehl rudsus eeseht, pawiffam peežas reises, tas istaisa . . .	35	= =
Zettortâ laukâ ruggaji paleef nearti, tapehz, ka ohtro gaddu schis lauks paleef papiâ.		
Peektâ laukâ, lihds dabbusi rudsus eeseht, trihs reises . . .	21	= =
Sestâ laukâ ruggaji paleef nearti, tapehz ka tur abvolinsch aug.		
Septitâ laukâ abvolinsch rudbeni usarrams . . .	7	= =
Astotâ laukâ, lihds wassaraju dabbusi eeseht, divi reises . . .	14	= =

Tas istaisa pawiffam 112 puhra weetas.

Ko tu nu fakkî, Zahni? — Us trihs laukeem dsihwodams tu zeetâ, sahlotâ semmê tif pat dauds arti un ezzeft, zif us septineem laukeem dsihwodams mihkstâ, skaidrâ semmê. Un lai arridsan tewinn, kartuppelus audsejoht, pee teem wehl buhs ar arklu jastrahda, tohs pahrarroht, tad tatschu schis gruhtunns gandrihs ne minneht newaid minnejams.“

Zahniš. „Ne, to es ne buhtu dohmajis!“

Ma hz. „Bet nu aprehkinasim wehl tohs anglus. Kad sainneeks, wairak ne, fà tikkai peezipadesmit

wesumu feena un faufus falinus faweem sirgeem un lohpeem par barribu turredams, dewinas puhra weetas katru gaddu nosuhdohs, tas buhs dauds; un kad winsch tad $18\frac{2}{3}$ puhra weetas zeefotâ nowahrguschâ semmê, kas us tahdu wihsî ne ahtraki kâ ik festâ gaddâ kuhduš reds, ar rudseem, un ohtras $18\frac{2}{3}$ puhra weetas par puffi ar meescheem, par puffi ar ausahm apsehš, tad sinni, kad winsch ik no puhra weetas rudsu iskulš 4 puhruš, meeschu 5 puhruš, ausu 8 puhruš, tad buhs dauds! — Lai nu winnam atstahj, puhru us puhra weetu rehkinajoht, $18\frac{2}{3}$ puhri rudsu preeksch fehklas; un atkal, $\frac{7}{8}$ puhru us puhra weetu rehkinajoht, pee II puhreem meeschu preeksch fehklas, un 2 puhruš us puhra weetu rehkinajoht, pee 18 puhreem ausu preeksch fehklas, tad pascham wairak ne atleekahš, ka 56 puhri rudsu, kahdi 35 puhri meeschu, un kahdi 56 puhri ausu. Rehkini to naudâ, I rub. 30 kap. sudr. eeksch puhra rudsu; I rubli eeksch puhra meeschu, un 60 kapeit. eeksch puhra ausu, tad pawiffam tikkai kahdi 142 rub. buhs winna nopelns no tahš druwas.“

„Bet tã, kã tewiin leeku, strahdadams us astoneem laukeem, kad tu ik no puhra weetas iskulš 8 puhruš rudsu, 10 puhruš meeschu un 15 puhruš ausu, tas buhs mas; un to waijadšigo fehflu paturrejuscham, tewiin atlisfees fawi 98 puhri rudsu, 62 puhri meeschu un 91 puhruš ausu; — un kad tu scho labbibu pahrdohstu par to paschu naudû, kã pirmad rehkinajam, tad tewiin buhtu 244 rubli. — Un bes tam wehl daschu rubli tatschu rehkinasi eeksch teem kartuppeleem, sirneem, lehzeem, eeksch tahm puppahm, eeksch ta ahbolina, jebšchu tu to ne warri wišš pahrdohst, bet tewiin to wairak waijag ar faweem lohpeem faehdinaht, ja tu ne gribbi sawu buhschanu us ihšu brihdi pawiffam is-pohstihst, bet us ihšu brihdi labbi us preekschu pawest. — Lihds schim Paleijas laudin, ja ne gribbeja par wissu seemu ar faufu maifi tift, waijadseja par

dahrgu naudu no muischas mohderes peena un sweesta pirkt; bet es dohmaju, ka tu warresi sawas pee-
padefinit gohwis mittinaht, un winnas, tahdu ehdamu
ehsdamas, seemas widdu wehl dauds wairaf peena
dohs, ne taggad juhfu gohwsninas dohd wissu labba
sahles laika; un juhs ne ween paschi buhseet dauds jo
labbi paehduschi, bet tawa fainneeze wehl daschu rubli
no fatras gohws warrehs sakraft, peena, freima,
sweesta un daschu tellu pilafata wedsama; un juhs
drihs redseet, ka tewim no teem druwas gabbateem,
fur taggad tewim augs lohpu ehdamais, tik pat pelna
atlehs, ka kad tur labbiba buhtu augusi.“

Jahnis. „To warr dohmaht, ka lohpi, pee
tahda mittekla misdami, slikt ne buhs! — Bet ka
mannim buhtu ar teem kartuppeleem jaleekahs, kad loh-
peem tohs dohschu, to wehl ne sinnu.“

Mahz. „To tewim rahdischu, ja Deews muhs
dsihwus, wesselus taupa, sawa laika, ruddeni. Tag-
gad tikkai to falku: kartuppeki lohpeem gaufigs un
wesseligs ehdeens, un gohwis, fo ar kartuppeleem
barro, dauds peena dohd, un winnu fuhdi irr trekni
un spehzigi.“

Jahnis. „Bet kad tikkai ar zeemineem mannim
ne buhs dumpis! Wehs lihds schim ta radduschi pa-
jauku sawus lohpus laist par wissahm papuahm, un
ruddeni ne rudsus dauds ne sawa. Tad jaw sinni, ka
mannam abbolinam un manneem lehzeem dasch weesis
peestahsees, fo ne buhschu aizinajis.“

Mahz. „Tas sinnam no eesahkuma gan warr
buht ta notiks. Bet es dohmaju, kad teem labbus
wahrdus dohsi, un eesahkuma to labbpraht pazeetisi,
kad arri kahds lohps tawa sehja eelegg, tad waijadsetu
juhfu starpa meeram buht. — Par to, ka tewim nu
buh masaf papuas, winni ne warrehs breht; jo
weenadi juhfu papuas jaw tik plikkas, ka tur lohpan
it nefa newaid ehst; un ohtradi tu jaw warri preeksch

winneem apnemtees, ka faruus lohpus ne laidisi us winnu papuii. Tè meschâ jums jaw deewsgan ruhmes wisseem.“

Zahnis. „Jaw labbpraht zeetischu, zif ween warredams; dumpis mannim ne tihf. — Bet wehl weena luhgshana mannim buhtu. Meeschu un ausu sehklas gan wehl turrohs; ir kartuppelu mannim wehl irr labba dalla. Kad winni pehrn bija lehti, tad winnu labbi dauds esmu sapirzees. Bet kur nemschu abbolina sehflu, lehjus, un kas mannim wehl wajjadsehs?“

Mahz. „Par to arri jaw esmu gahdajis. Kad buhs sehjams laiks, tad atmahz tikkai pee mannis, un tè raffees wiss, kas tewin wajjadsigš; un ja warrest, maksasi mannim tuliht; ja ne, gaidischu labbpraht lihds zittam gaddam, kad buhsi wairak eedsihwojees; jo labbpraht pats gribbu pirmais buht, kas ar darbeem apleezina, ko tewin weenreis ar wahrdeem apleezinaju, prohti, ka ustizzigam, prahtigam un gohbigam arrajam nohtes laika cetappinataju ne truhš.“

„Lai Deews jums atmaksu to labbumu, ko juhs mannim darrat, zeenigs tehws!“ tà Zahnis fazzija, farvam wezzam maiesešehwam rohku butschodams, firdi safillis; „un lai Deews manni pasarga no ta grehka, ka manni mubscham redsetu par krahpneeku paleekam.“ — Un to papihri, ko pirmad minneju, no mahzitaja dabjuis, winsch preezigs aisgabja us farwahin mahjahm; un lihds pufsnakti tam bija ko lassihf, ko doh-maht, ko stahstihf Majjai un faimej.

18. Wehl zitti wahrdi no tahs paschas buhshanas.

Tè nu mannim wajjadsetu jums, mihli lassitaji, ihsti tuliht to stahstihf, kas wehl tai papihri, ko mahzitajš Paleijas fainneekam eederwe, bija farakstihš no lauku buhshanas, bes ta, ko taggadin jaw lassijat; bet pa-

preeksch wehl no sewis tè weenu ohtru wahrdu no schahs leetas likschu flahst.

Zannis laikôs, kad wezzais mahzitajs scho padohmu sawam Zabnim peedewe, par muhsu semines gabbalu wehl it rettâ weetâ tikkai abholinsch, lehzi un zitti tahdi plattlappaini augli druwâ bij redseti augam, lohpeem par barribu; un wiswairak wehl gandrihs neweenam ne schahwahs prahtâ, ka kartuppelus warroht arridsan lohpeem doht, jebchu Wahzsemme un arri ne zik tahlu no mums, Pruhshôs, arraji fenn deenahm jaw tâ darrija. Bet taggadin jaw dauds weetas fahf muischu laufus zittadi pahrtaisht, un abholinu un lehzus seht, un leelus laufus ar kartuppeleem apstahdiht, gan sinnams taggad wehl wairak tik ween ta pohsta dsehreena, ta brandwihna deht, bet tatschu arri lohpeem par labbu.

Tikkai muhsu arraji wehl aplam ne gribb par saweem lohpeem gabdaht, un leekahs ne sinnoschi, ka tas irr grehks, to dsibwu Deewa raddibu badda mirdinahst; un leekahs ne sinnoschi, ka arrajs tad tikkai pahrtizzis warr buht, un baggatus auglus no sawas druwâs redseht, kad winna lohps arri irr pahrtizzis: jo winna lohps to barro un apgebrbj ar sawu galku, ar sawu peenu, ar sawu willu; winna lohps tam palihds druwu apstrahdaht, un darra to paschu augligu ar saweem sühdeem.

Scho nodalku rakstohst mannim schaujahs prahtâ tas 1839tais gads; un wehl arri peeminnu to deenu, fur apnehmohs scho grahmatu muhsu mihteem arrajeem par labbu sarakstihst. Za bij 8ta Aprila deena. Muhsu lauki tad wehl wiffi bij balti, muhsu meschi wehl pilni sneega, muhsu esari, muhsu uppes wehl wiffas zeeti bija apfalluschas. Gar wisseem schohgeem sirgu, gohwoju, awju maitas gulleja; un zik wehl to lohpu muhsu arrajeem atlikkuschi, tee bij zekami, un waidedami wezzus salmus un filli grause. Lai nu arri to wassaru preeksch tam mas feena paauga, un tas patš bij sliktš, — lai arri

ta pawaffara ilgi nahze gaidama, tad tatschu schi waideschana to badda nihstoschu lohpu katram prahdigam un apdohmigam zilwekam fkanneja aufis fà kahda leela fuhdsiba tahs dsihwas raddibas par teem zilwekem, kas zaur faru neprahribu un neapghadafchanu winnus mohzija. Zeb woi tad weenreis ne buhsim ismahzjuschees, fa muhsu semmes gabbalà daudsreis tahdas flapjas un aufstas waffaras, tahdas garras seemas irr sagaidamas? Woi tad ne fahksim weenreis wehrà list, fa muhsu plawas paleef arween jo plikkas? — Kalabbad tad zittòs semmes gabbalòs, fur preeksch lohpeem arridsan druwà wairaf ehdama ghda, schee muhscham tà ne nowahrgst, fà pee mums, jebfchu tur arridsan flittas waffaras un garras seemas tif pat fà pee mums? Kalabbad tad tur sirgi pawaffaras laikà tif pat fpehjoschi, un gohwis tif pat appafas, fà kad winnas ruddenòs stalli leef? Woi talabbad warr buht arrajeem tur tif pat un wehl wairaf labbibas ne paaug, fà pee mums? Woi winni tur ar wissu newaid jo pahrtikkuschi, ne muhsu arraji fcheitan?

Tad nu peenemmeet jelle labbu padohmu, mihli arraji, un fahzeet, lai buht prohwefchanas labbad, it ar masumu, farwà druwà arridsan lohpeem fo feht, — un teefcham wiffa juhfu buhschana paliks tulihz zittada.

Ja juhsh wiffai baidatees faru druwu us wairaf laukeem eetafsiht, ne juhsh lihds schim esseet turrejuschi, tad mannis pehz paturreet tohs trihs laufus; bet stahdat tad waffarajas laukà wairaf kartuppetu, ne lihds schim, un sehjat tad papuàs gaddà tai gabbalà, fur kartuppeli bijuschi, lehzus, teem papreeksch fuhdus gahsuschi; un tee rudsi, fo juhsh, fchohs lehzus seebu laikà nowahkuschi, to paschu ruddeni tur sehseet eefschà, juns tahdi pat labbi un augligi buhs, fà tee, kas flaidrà papuà buhs eesehti. To druszinu waffarajas, fo juhsh us tahdu wihst masak issehseet, un to darbu, fo wairaf redsefet, to tee lehpi juns ar faru peenu,

ar farwu spehku, ar farweem fuhdeem fimitkahrtigi maf-
fahs. — Jeb atkal darreet tà: stahdat papuâ tohs kar-
tuppelus, labbu fahrtu fuhdu teem gahsuschi; ohtro
gaddu sehjat wassaraju, un us to wassaraju ahbolinu
wirfû, un schis ahbolinsch lai tad jums stahw, lihds
atkal tai laukâ rudsi nahk sehjami. Gan winsch zeeni
arri wehl ohtro gaddu labbi augt, kad tikkai semme
winnam patihkama; bet ja arri kahdu reisi ohtro gaddu
wairs ne buhtu plaujams, tad tatschu juhfu lohpeem
buhß wissu labba gannikle lihds fuhdu weddamam lai-
kam. Un ja arri tà ne gribbeet, tad raugheet jel mas
kahdai treschai wassarajas dattai ahbolinu usfeht; un
tad papuâs gaddâ weenu reisi to ahbolinu noptahwusch,
gahschat fuhdus, un sehjat puhrus woi rudsus.

Ja jums mas druwass, bet spehka deeswgan, wehl
wairak druwass apstrahdaht, tad luhfojat, woi juns
newaid pee juhfu druwass klahk kahda plikka kalna pla-
wa, jeb gannikles gabbals, kas par druwu buhtu pah-
rtaisams, lai arri ar beesu isgrahwaschanu. Par
druwu pahrtaisita schahda plawa jeb gannikle jums des-
mitkahrtigi tik dauds auglu atnessihß, prohti, ja juhß
ween ne gribbeseet tur tikkai atkal labbibu ween feht,
bet winnu lifseet farwu zittu lauku rindâ, un fahkfeet
lohpû ehdamu farwâ druwâ feht. Ne weens taisns un
prahtigs kungs ne ees jums to leegt, jeb talabbad fa-
wam fainneekam wairak klausischanas uslift. Un ja
ta gannikle newaid wiss tawa ween, un zitti, kas arri-
dsan tur farwus lohpus gannija, fahk par to fuhdsetees,
tad luhdsees farwa kunga un farwas teefas, lai no-
spreesch, zif lohpi gan warretu buht us to gannikles
gabbalu pahrtikkusch, un turri tu pats to teefu lohpu
masak. Talabbad tewim truhkums ne buhs wiss; jo
weena gohws, labbi paehdusi, tewim aistahwehs droh-
schi diwi kuhdas gohwsninas; un kad tewim mannis
pehz arridsan to teefu lohpu par wissu wassaras laiku
stalli ween wajjadsetu turreht, kâ dauds weetâs jaw

darra, un winnus ar fatteem lehzeem un abbolimu, ar fehku ween paehdinaht, ir tad tewim ne ween fchee buhs ohtru tik paehduschi un augligi, ne tee bijuschi, par pliffku gannikli staigadami, bet arridsan wehl taweem zitteem lohpeem deewsgan atliksees par seemu fo ehst, tà ka tarws darbs ar to ween buhs baggatigi aismakfahts. Warr buht, ka weenam ohtram wehl talabbad tahs papuäs buhs schehl, ka tur warreja faruus lohpus, farwas zuhkas, farwas sohfsis laist wirsu. Bet fakkat, fo juhfu lohpi un putni tad tur dabbu ehst? Woi juhß ne warretut winneem to truhkumu, fo tee redsehs zaur to, ka farwu papuii arseet, baggatigi atlihdsinaht, winneem wakfarâ jeb pussdeenâ kahdu flehpiti fehka mesdami preekschâ? Un zil ilgi tad muhsu arraji liksees ne sinnoschi un ne redsoshi, ka wiffwairak winnu zuhkas un putni, par papuii lohshnadami, ne pahртеef wiff ar to, fo tur atrohd, bet ar to skahdi, fo tai klabtejai fehjai darra, tà ka teescham winnu paaudseschana un barroschana stalli ween ne par pussi tik dauds ne makfatu, kâ winnu gannischana. Teescham — ismihti grahwi un apfernata fehja, tas irr/tas weenigs labbums, fo juhß redsat, faruus lohpus un putnus papuâ gannidami.

Un ja wehl zits talabbad ne gribb lohpu ehdamu farwâ druwâ feht, ka tam lauka gabbali ismehtati schurp un turp starp zeeminu laukeem, un tadehl wiffu fehju tam pohstitu, tad lai winsch farunnajahs ar farweem zeemineem, un lai wiffi kohpâ luhdsahs farwu fungu, lai winneem wehle farwu druwu tà samittoht, ka katram fainneekam wiff grunts weenâ gabbalâ. Tas kungs teescham farwu arraju labbumu ne sinn wiff, kas tahdu samittoschanu eetu farweem laudim leegt.

Tad darreet tikkai drohschi tà, kâ juns tè rahdija darriht. Ne lihpeet pee wezzeem eerabdumeem; juhß redseet, ka muhsu laikös wezztehru gudriba un sinna-schana wairs ne peeteef. Wiffa arraja buhschana fahf

nihft. Ne baidatees, tà darriht, kad arri warr buht jums rahdahs, ka pascha funga laukòs schahda seh-schana un druwàs kohyschana it labbus aughus ne atness. Kad apdohmaseet, kà tas gan warroht buht, tad warr buht nomanniseet, ka juhs paschi arri pee tam wainigi, zaur to, ka sawa funga laukòs, grehziga flin-kuma jeb nenowehleschanas dcht, slisti esseet arruschi un ezzejuschi. Leelus laukus arri aplam tik labbi ne warr apstrahdabt, kà juhs sawus masus laukus apstrahdaseet. Zuhstu skahde tas ne buhs, kad tà sah-seet dsihwoht, ja ween juhs zifko lifseet wehrà ir to, ko lihds schim schè lassijat, ir atkal to, ko jums tai nah-kamà nodallà stahstih.

„Bet ko tad mehs darrifim,“ tà warr buht wehl zitti sazzih, scho nodallu pahrlaffijuschi, „ko mehs darrifim sawà smilfschu un grants semmè? Mehs ne mas ne us to dohmaht ne warram, lehjus, firrus, ahbolinu seht?“

Sinnams tahdeem irr gruht; wiffwairak kad winni dsihwo tablu nohst no juhras, un ne warr juhras sush-dus eeguh, un kad teem semme tik slisti, ka newaid bes wiffai leela puhlina ar kalku mahleem un purwoja semmi paglahbjama. Tee lai puhlejahs kà redsedami! Bet scho padohmu tatschu winneem peedohschu: turrect jo mas gohwju lohpu, bet wairak awju, ja jums zifko preeksch gohwim labba gannikle newaid klahstumà. Urwim, jo ihfa ta sahle, jo gaufiga. Kartuppeli warr buht jums tatschu wehl paaugs; un ar kartuppeleem awis brangi warr ismittinaht, kad tahm tikkai zifko seena irr klah. Un ja jums dauds druwàs, jeb ja juhs tahdà lenki dsihwojat, fur, neweenu ne aistifdami, sewim dauds druwàs warrat eetaisih, tad darrat to, un pahrdallat tad sawu druwu us tschetreem, peezeem jeb wehl wairak laukeem. Un kad juhs tad weemu lauku, pajauku labtibu, griffus un kartuppelus seh-dami, buhseet trihs woi tschetrus gaddus arruschi, tad lai tas

gabbals atkal diwi, trihs gaddus weenu pehz ohtra paleek neapsehst. Tai pehdejai sehjai usfehjat balto ahbolinu wirsu; scho fehflu juhsu behrni juns warr falassht; un ja tas aug, tad juhsu awiin tur buhs wissu salda gannikle; — un kad ta semme buhs atkal dabbujusi pahru gaddu sagulletees, un wehl zaur teem fuhdeem, ko tahs awis, tur labbi pachduschas buhdamas, tur buhs pamettuschas, lai dauds, lai mas treknuma buhs dabbujusi, tad juhs, wehl kahdu kahrteli fuhdu no farweem stalteem uskleeduschi, warreseet winnu atkal kahdus trihs, tschetrus gaddus nohjas art. Us tahdu wihs juhs wairak preeka no winnas redsefet, ne winnu weenadi ween kustinadami.

Schös pehdejös gaddös esmu weetahm redsejis, fa arraji sah fawu papui arridsan ar labbibu apseht, jeb ar linneem, un to nowahkuschu atkal rudsus seht eekschâ to paschu ruddeni, tâ fa feschus gaddus no weena galla labbiba ween dabbu augt. Zee, kas tâ darra, maita fawu druwu! To zits jaw mannijs, pahru gaddu tikkai tâ darrijs; un zitti, kas wehl ilgaki tâ darrihs, dab-buhs pehzak wehl wairak to manniht. To es ne weenam ne wehlu darriht, to wainu deht, ko juns schè istahstija un ko wehl turplikkam istahstifim.

Bet greesistmees atkal pee fawa wezza mahzitaja raksteem.

19. Pamahzichana par katru semmes augli ihpaschi.

Ko wezzais mahzitajs no tam bij rakstijis, fâ druwâ eetaisama us wairak laukeem, ne us trihs ween, un fâ arrajs sewim no sawas druwâs arri lohpu ehdama warr sagahdaht, un zaur to wissu fawu buhschanu uskohpt, wehl jo mas plawu turredams, to manni lassitaji jaw no winna farunnaschanas ar Jahni sinnahs. Tapehz tē to ne mas wairs ne rakstischu. Bet tē tikkai tahs

pamahzischanas par katru semmes augli ihpafchi
liffchu preckschâ, tâ kâ winnas ta nelaika rakstôs esmu
atraddis.

a) Puhri (seemas Eweefchi).

No wiffas labbibas puhri irr ta wiffu smagga un
miltaina. Tapehz arridsan, ja teem buhs baggatus
auglus atnest, teem waijaga wiffu stipras un trefnas un
labbi eefuhdotas mahlu semmes. Schahdâ patihkamâ
semmê winni tad arridsan zittu gaddu atnesß dividemit-
fahrfigus auglus, un wairak. Kam schahdas semmes
newaid, tas lai labbak paleef winnus ne fehjis; jo lai
arri dabbu redseht kahdu gaddu, ka tee smilktainâ, bet
stipri eefuhdotâ semmê gan teizamus auglus atnesß,
tad tatschu tas buhs rettais gads, un winni schahdu
druwu parleeku nolcesina.

Tewim dauds puhreem derrigas druwos ne sinnu,
un peedohmu to padohmu, tôs pirmôs gaddôs scho augli
labbak pawiffam ne seht, lihds tarwa druwa buhs jo
labbi uskohpta. Ur rudseem tewim wiffadâ wihsê buhs
jo leela drohschiba.

Bet kad tu winnus kahdu reisi fehji, tad leez wehrâ:
zittu labbibu nowahfuscham, un to paschu ruddeni tur
atkal puhreus fehjusham, tewim muhscham puhru ne
buhß, lai gan fuhdus buhfi gabßis. Urri kartuppel
semmê winni ne zeeni augt. Bet lappainus auglus
nowahkis, kad tee labbi augufchi, un druwa tikkai
skaidra no sahlehmu un mihksta, un wisßwairak, kad
tu tohs lehjus un to ahbolinu buhfi seedu laikâ no-
plahwis, un to paschu deenu, kad winnus noplahwi,
buhfi wahkis semmê, un to druwu tulihht faarris, tu
drohschi puhreus warri seht eefschâ.

To semmi buhs tewim, zif ween spehji, schim aug-
lim mihkstu un smalku fataisihht, lai tewim mannis pehz
waijadsetu tschetras reisas kahrtahht. Sehjami winni irr
druzjinu jo wehlu, ne rudsi. Sehflu buhs tewim
gahdatees wiffu skaidro un smaggo; no zikko pawahjas

fehklas redseft mellplauku puhrus, un tahda labbiba nekam ne derr.

Pawassarâ, kad druwa tai mehrâ noschuiſi, ka ſirgam kahjas wairs ne ſtrihg eekſchâ, kad buhs tewim, ja zikko ſtiprâ mahlu ſemne ſarvus puhrus effi eesehjis, nemt winnus ezzeht, un labbi ſtipri, tâ ka gan drihs mella ſemne paleek. Schahda ſadruppinaſchana tahs wirſejas ſemnes kahrtinas puhreem parleeku tiht, un par iſchetrahm peejahm deenahm tewim buhs preeka redseht, kahdi ſpehzigi wiinni fanemſees augt. — No tam ne baidees, ka zaur ſchahdu ezzeſchanu zits ſtahdinh ſch teek izzeltis un israuts; dauds wairak ſaknites pawiffam panihktu, kad ſemne, nezzeta, ſahktu ſaſprehgahht un ſaſchubht.

b) Kweefchi (waffaras Kweefchi).

Scho labbibu, lihds ar teem adeeneem, fo pehzak wehl minneſim, arraji wehl dauds weetâs ne paſiht ne paſihst, jebſchu wiinna derrigâ ſemne gan baggatus un labbus augtus atneſs. — Kweefchi gan it tik ſtipru mahlu ne praſſa wiſs, kâ puhri; bet wahjâ ſemne ar teem nekas ne buhs. Teem mihtſta, ſmalka, trefna ſemne tiht; wiſswairak no zeefahm un wiſſadahm ſahlehm wiinni baidahs. Tapehz wiinni jaw zittur labbaki ne augs, kâ kartuppetu ſemne, ja ſcheem tikſai buhſi ſuhdus gahſis. — Urri ſchi labbiba drihs eesehrg tai mellplauku kaitê, ja tu ne buhſi ſewim ſwarrigu, ſkaidru un labbi eenahkufchu fehllu gahdajis. — Tik pee puhreem kâ pee kweefſcheem gahdaſchana par labbu fehllu irr ta wiſſu drohſcha paſargahſchanahs no ſchahs mellplauku kaites, kas daudſreis ſchah labbibai uſkriht, un arraju wiſſu leelo zerribu maita. Zitti gan mahza, ka warroht ſawu fehju no ſchahs kaites paſargahht, kad to fehllu apſlappina ar kalku uhdeni, un kad wiinu drufzinu ſuttina, ſchahdu ſaſlappuſchu fehllu kahpelê ſaberdams; bet tas mas fo zeeni lihdsieht; un ja tas palihds,

tad tas noteef zaur to, ka fchi futtinafchana teem ne-
 fpehziגעעם, flimmigeעם graudeעם dihgschanas fpehku
 pawiffam apnemun un druwâ tee fiipree, wesselee graudi
 ween dihgst, un zaur to wiffa fehja fiipra rohdahs.
 To paschu labbumu tu panahffi, to fehflu labbi ismes-
 dams, un tohs finagguß graudus ween fehklai schfir-
 dams; jeb arridsan pehrnaju fehflu nemdams, kâ arri
 dauds prahtigi semmes kohpeji darra, fazzidami gan
 gudri, ka, gadda kahrtu isstahwejuschi, tif ween tee
 labbee wesselee graudi rassees wehl dihgstofchi; bet tee
 wahjee, no ka wahrguti stahdi warretu rassees, wairs
 ne dihgs. Einnamß, ka tad schahda pehrnaja fehkla
 buhs druszinu jo beesi fehjama.

2) Rudsi.

Rudsi muhsu semmes gabbalôs semmes kohpejeעם
 par wiffu zittu labbibu ta wiffu zeenijama. Rudseעם
 par puhreעם newaid wiff dauds masak, neds dauds flit-
 taku miltu; un tatschu wiini, lai arri smilktainâ mahlu
 semmê wifflabbaki augdami, arri kaut kurrâ posliktâ
 semmê wehl paschâ baltâ juhrmattu smilkti, prahtigu feh-
 jeju ne peeckrahps. Pee muns tohs wiffwairak diwejadus
 fehj; weenus tohs leclus krukma rudsus, ohtrus tohs ma-
 sus. Sehj kurrus gribbedams; tif weeneעם to auglu,
 tif ohtreעם. Bet tikkai labbâ semmê tee leelee rudsi zeeni
 jo garrus salmus doht; un zaur to, ka tee leelu krukmu
 nemun, tahs fehklas tif dauds ne waijaga, kâ tohs ma-
 sus fehjoht. Puhrs us mehrotu puhra weetu peeteef
 no scheעם leeleעם; bet no teעם maseעם rudseעם tewim
 waijadsehß widduwejâ semmê wehl kahdu zetturtu dohtu
 usfeht pahraf. — Bet tur prettim atkal tewim jaleef
 wehrâ, ka tee leelee rudsi tatschu druszinu jo labbas
 semmes prassa, ne tee masee, un ka wiini, eenahku-
 fchi, dauds jo ahtri sahß birt, ne schee.

Behrtmelu starpâ rudsi fehjami; agreja fehja zeeni
 buht ta labba. Ur beesu semmes kahrtu rudsi ne gribb

apklahjami; un lai arri schai labbibai semme smalka derr fataisama, tad tatschu, kad winnu effi eesehjis, ne buhs tewim to semini wissai smalku saezzeht; jo zittadi, kad useet kahds lectus, drinwa, wissai smalki saezzeta, paleef drihs kà plahns, un tee rudsu dihgli ne paspehj zaur to kaschoku islihst zaur. Tapehz arrijikko stiprà mahlu semmè rudseem tiklabb kà puhreem parleeku derr, kad pawassarâ, kad semme labbi jaw nobreedusi, tohs labbi pahrezze. Bet mihkstâ purwja semmè jo drihs derrehš, kad winnus pawassarâ peerullefi. — Rudsi par wissu zittu labbibu wairak zeesch, kad winnus atsehju sehj. Bet jaw aplam leelu preeku no schahdas sehshanas ne fagaidifi. Tikkai juhrmalneeki leezina, ka teem daudfrei wiinu smilkfi atsehju fehti rudsi tik pat labbi un kahdahm reisehm wehl jo labbi isdohdoschees, ne tahdi, kas papuâ fehti. Schee arri kahdahm reisehm, kad mihksta seema, un semme pawissam atkuffusi, sawâ baltâ smilkfi pehz seemasfwehtkeem, us gaweni, rudsus sehj, un kad tikkai tee graudi druszimu dabbuhs paknist, un pehzak semme wehl dabbuhs kahdu reisi fasalt, tad tur buhs wissu labbee rudsi. Woi daudf weetâs to darra, to es ne sinnu; bet to ihsti labbi sinnu, ka gar wissu juhrmalli starp Keepajas un Polangas pilsfateem tã sehj.

Rur atkal labbi kupli sirni, lehzi, puppas, grieki un ahbolinsch irr bijuschi, wisswairak kad schohs auglus, kà jaw minneju daudfrei, seedu laikâ no druwas buhfi nowahkis, un to semmi tuhliht faarris, tur winni tik pat labbi augs, kà skaidrà papuâ. Weeschus, ausas jeb kartuppelus nowahkis, luhdsams ne sehj to paschu ruddeni rudsus eekschâ, ja gribbi pastahwigu preeku no sawas sehjas redseht.

Sattkultu kulta fehkla, kas, lihds winnu eesehj, plahni iskleeschama un katru deenu pahrwandama, lai ne dabbu sust un silt, zeeni buht ta labba, tik slapjâ, kà fausâ wassarâ; jebchu warr buht aufstòs im mittròs

laufds arri schahweti graudi gandrihs wehl jo labbi derr. Bet par fehklas skaidrumu buhs tewim ruhpigi gahdabt, un muhscham ne patautees us to leeku wallodu, fa lahzaufas kahdu gaddu paleekofchas par rudseem, un atkal rudst par lahzaufahm. Schi neprahtiga walloda woi zaur to irr zehlfusees, fa tam negudram lahzaufu sehjejam par laimi pawassarâ tahds gaisß attizzees, kas tahs lahzaufas isnihzinaja, bet teem retteem rudsu graudreem tahds isdewigs bijis, fa tee leelu fruhnu nehmuschi un kupli auguschi; woi atkal zaur to, fa zits, kas schitte ittin skaidrus rudsus eesehjis, ne bija labbi sawu sehflu apskattijis, un ne bija tohs lahzaufu grandus eeraudstijis, kas tur bijuschi eefschâ, un kam pawassarâ raddahs isdewigs gaisß, kas teem rudseem atkal ne patikka.

Kad tewim ruddeni rudst wehl jo eesehlfuschi, tad tatschu muhscham ne laid kaut kahdus lohpus jeb putnus wirsü. Gan teiz, fa stipri eesehlfuscheem rudseem tas wehl par labbu effoht, kad winnus pliksalnâ noganna; bet teescham, lai arri kahdu rettu gaddu pee sawas sehjas, winnu nogannijis, nekahdu skahdi ne mannist, tatschu arri nekahdu labbumu no tahs noehdinaschanas ne redsefi; un kad wehl pee muhsu arrajeem daudstreis reds, fa schee wissu zauru ruddeni un pawassarâ sawus lohpus un putnus us sehju laisch wirsü, tad schahdi neprahtigi fainneeki teescham pee zeetas strahpes buhtu weddani, par to, fa winni tihfschi fewin maises truhkumu darra.

d) Adeeni.

Scho labbibu lai jelle ne weens aplam ne sehj, kam zikko wehl meeschi druwâ aug. Wahrpinas winneem masas, salmi zeeti un lohpeem negahrdi. Tee ween lai winnus lohpi, kam wahja, sausa finilfschu jeb grants semme. Tapehz Wahzsemmes arrajeem arridsan tas fakkams wahrds:

„Kasu sushdi, adeeni —
Ar teem zehlees ne buhfi!“

Za tu tomehr tohs kahdu reisi gribbesh feht, tad sehj winnus agri, jo agri, ta ka tikkai druwâ warri eet eefschâ, kartuppeku semmê. Zur kahdu gaddu wehl winni gar dischenus auglus ness. Weetahm zeeni arridsan winnus ar sirneem kohpâ tahdâ weeglâ semmê feht, fur sirneem weeneem pascheem ne tihk labbi augt; un zittu gaddu schi maifita sehja ihsti baggatus auglus atness.

e) Meeschi.

No schahs labbibas irr daschadas surtes; zitti meeschi jaw ruddeni irr sehjami; zitti aug plikki, zitti us divi kantehm. Bet tu paleez labbak pez teem maseem meescheem, kas us tschetrachim kantehm aug, un ko muhsu gabbalâ wiffwairak zeeni feht. Tahs zittas surtes ir labbaku semmi gribb, ir atkal tohti agri gribb sehjamas, un zaur to daudstreif pehrfona sahles winnas apspeesch. Bet tee masee meeschi arri pawahju semmi par labbu nemm, kad tikkai schi newaid wiffai fausa; ir atkal tu winnus warri labbi pawehlu feht, dewitâ, woi astotâ neddelâ preeksch Zehkabeem, un zaur to tewim buhs laifa deewsgan, gan to pehrfona sahli zaur fahrtaschanu nihjinaht, gan arri sawu druwu labbi isstrahdabt; un meescheem jaw parleeku mihkita, skaidra un smalka semme patihk, kadest arridsan tewim fuhdotâ kartuppeku semmê wissu labbee meeschi augt. Us mehrotu puhra weetu warr gandrihs puffedtrus puhrus feht. Pee plauschanas ne warr wiff gaidiht, lihds pehdejas wahrpas eenahkâhs; zittadi tabs pirmas, fur tee wissu labbee graudi eefschâ, jaw sahks luhst semmê.

g) Ausas.

Ausas arri pawahju un pazetu semmi nemm par labbu, jebchu tahm sinnams patrekna un labbi isdshwota semme labbaki patihk. Za, es weenu reisi prahsiq arraju esnu dsirdejis fakkam, ka ausas, ja tikkai winnahin semmi parviti isstrahdahs, wehl jo drihs fainneekam sabbakus us kahjahm usmaufschobt, ne

meeschi. Mufsu gabbalâ wiff labbak tahs masas ausas irr sehjamas, kam graudi ne farrajahs wifs us weenu puffi ween, fâ pee tahm leelahm ausahm. Schih's leelas, lai arri kahdu gabdu parleeku augligas isdohdahs, libds ar tahm pliffahm un struppahm ausahm, fo arri weetahm pee mums reds, ir jo labbu semmi prassa, ir atkal drihs zeeni pahraugt. Ja semine zifko mittruma faturroti, tad fahrtaschana ausahm parleeku derr; bet weeglâ semmê, kas drihs schubst, fahrtaschana ne derr, tapchz fa pawassarâs wehji to semini parleeku ispuhsch; un schai labbibai waijaga dauds mittruma pee dihgfschanas. Wiffai ilgi ne gaidi ar sehshanu; ja ilgi, tad libds weenpadefinitai neddelai preeksch Zehkabeem. Wiffai wehlu sehtas ausas gan zeeni augt garras salmôs; bet winnas ne aug skarrotas un tee graudi paleek weegli. Mittruma faturreschanas deht buhs tewim, wiffwairak weeglâ semmê, ar smaggu rulli to sehju peerulleht. Us mehrotu puhra weetu drohschi warr diwi puhrus isfeht. Pehdejus graudus ne gaidi eenahkam; zittadi tewim tee labbee graudi rassees wiffi isbirruschi.

Weetahm, fur meescheem ween buhtu pawahja semne, zeeni meeschus un ausas kohpâ isfeht, un daschu gabdu schi maifita labbiba baggatus auglus atness, kas ihsti derrigi sirgeem par ohderi.

h) Sirni.

Sirnu arri daschadu irr; zitti balti, zitti pelleki; zitti jo drihs eenahkabs, zitti jo ilgi gaidami. Wiffseem tihk ne wiffai zee: a mahlu semne. Urri labbi eesmilktainâ semmê, kas tif newaid wiffai kalna weetâ, winni wehl gan labbi augs, kad tohs sehfi fuhdotâ kartuppeku semmê.

Ur sehshanu warri tâ liftees: isstrahda ruddeni druwu labbi smalki; usw dd tad woi semas laifâ, woi pawassarâ fuhdus, bet ne wiff prischus un garrus, fur tee salmi wehl newaid fatreppeschi; iskleed tohs labbi

weenadi; sehj tab teescham us teem subdeem tohs sirnus wirfû, paarr winnus, un druszinu ar it weeglahm ezzeschahm semmi nolihdsinajis, peerulle sehju. Tà wiffwairaf teem irr jadarra, kas sirnus nowahkuschi, tuliht to paschu ruddeni atkal rudsus woi puhreus gribb seht eekschâ. Gan schahdôs jaundôs subdôs sirni zeeni wairaf lappâs augt, un masaf graudu atnest, ne kâ kad tohs buhfi, sinnam's trekna, bet ne wiff subdu semmê sehjis, — bet par to atkal ta druwa labbi iskuh-dreta, rudseem buhs jo patihkama. Zeem, kas scho augli papuâ sehj, wehl derrehs schis padohms wehrâ leekams: gabda sewim tahdus sirnus, kas agri eenah-fahs; un arri tohs buhs tewim nowahkt pasallus. Pee graudeem zaur to buhs sinnam's gan kahds truhkumelis; bet par to atkal scho sirnu salmi buhs lohpeem gandrihs tik pat lab's ehdamais, kâ seens; tahs pehrkona sahles, kas eemihl sirnôs augt, wehl ne buhs us druwu farwu sehflu isbirdinajuschas; un lihds rudsu sehjamam laikam, buhs tewim wairaf laika farwu druwu pagattawah. Tahdi pasakti noylauti sirni sinnam's pehz zeeti irr ismettami, ja no winneem gribbi sehflu schkirt; un es winnus leeku tewim tapehz ar pfauschanu, bet ne ar pluhkschanu nowahkt, lai winnu salmi ne paleek pilni smilkschu, lai schis darbs jo schkirkahs, un lai jel mas tahs saknites, druwa sapuhdamas, lai dauds lai mas treknuma tai atdohd.

Sirni gan agri sehjami; bet tik wiffai ne steidsees ar to sehshanu. Kamehr semme wehl newaid nobreedusi, ne leez winnus druwa, lai arri flapjâs pawassarâs sehshana zaur to druszinu aislawetohs.

i) Lehzi (wikki, wikkijschi).

Schis auglis tahdu pat semmi gribb, un tà pat irr sehjams un kohpjams, kâ sirni. Lehzu mistus gan reds weetahm pee rudsu milteem maisam flah, un maise gan labba, ja wairaf ne buhfi nehmis, kâ us tschetreem

woi peezeem puhreem rudsu weenu puhru lehzu; bet wisswairak winnu milti derr sirgeem un barrokkeem. — Kad winnus sehj wairak to graudu labbad, tad zeeni masu druszinu ausu maifihht flahht, lai winni, pee schahm peetwerdamees, augdami wissai ne sakriht, un ne sahht no appakschas puht. Bet kad winnus, kà arri weetahm dabbu redseht barram, us puffi ar ausahm maifitus sehj, tad schahda sehja druwai to paschu darra, fo labbiba, un ne derr papuâ sehjama.

Tee lehzi, kam gribbi list cenahktees, druszinu jo agri un jo plahni sehjami, ne tee, fo tu dohma saktus seenâ plaut. Wehlu fehti lehzi tohs agrejus drihs panahks, un pehz wehl jo kupli, garri un lappaini aug; bet pee graudeem winni ne buhs tif augligi, kà tee agrejee. Kad winnus plauj seenâ, tad buhs gaidiht ar to plauschanu, lihds pirmas pahkstites sahht rastees. Kad winnus jo agri plautu, buhtu skahde zaur to, ka wisswairak seedu laikâ winni steepjahs augdami.

Sakti noplauti lehzi ar prahhtu schahwejami, lai winni wissai ne dabbu pahrliht un tillahht, un lai lappas ne nobirft. Kad winni ziffo pahrwihhtusch, tad derr winni sakraujami garrâs, augstâs bet schaurâs gubbelès, un tà lai winni stahw lihds ischuhst. Ziffai waijag ar grabbekla kahhtu tahs gubbeles daudsreih pazillaht, lai winnas ne dabbu zeeti sagulletees, un lai wehjsch arween warr dabbuht puhst zaur; par laikam waijaga arridsan wissu to gubbeli pahrkraut ohtradi; zittabi winna sahks no appakschas pelleht. Ja tewim dauds schahwkaru, tad warri sawus lehzus arridsan, kad druszinu sawihhtusch, tur fasabrdeht, un tur lai winni stahw lihds tam laikam, ka dabbu ischuht; bet ne leez beesu kahrtu. Par schahdu labbi sawahhtu lehzu seenu jaw neweens zits seens ne ees pahrak.

Kad winnus gribbi par wassaru saktus no druwas lohpeem doht ehst, tad ne buhs wiss wissus lehzus, zif dohma feht, reise isseht, bet katru neddelu kahdu

gabbalu, lai arween seedofchi lehzi rohdahs druwâ plaujami.

j) Puppas.

Schim auglim tahda pat femme wiffwairak tihf, fahda puhreem, prohti stiprs mahls. Tif zilwekeem, fâ lohpeem puppas derr par barribu. Druwa winneem ruddent wifflabbaſ irr fuhdojama un fataiſama, un kad tu, winnus nowahkis, gribbi rudſus woi puhreus atkal feht eekſchâ, tad derrehſ wiffwairak, kad winnus ne fehſi wiſſ, tâ fâ zittu labbibu, ar kaiſiſchanu, bet pahrwaggu, rindës, fahdu pahru zellu weenu no ohtras, un kad pehz winnas raweſi un pahrwaggafi weegli, fâ kartupelus. — Us tahdu wiſſi pehz winnahm puhri tewim augſ tif pat labbi, fâ ſkaidrâ papuâ, jebſchu mehſ ne warram ispraſt, kalabbad ſchi labbiba ne aug labbi kartuppelu ſemmê, fo tatschu tâpat iſkuſtina. Warri arridsan puppas ar lehzeem fohpâ feht, un ſchee pee winnahm peetwehrufchees brangi zeeni eenahktees, ne dabbudami fagult pee ſemmes. Pehz kulloht, tohs graudus ismeſdams, lehti puppas no lehzeem ſchirſi.

k) Griſſi.

Zifko ſtiprâ, eemahla ſemmê, ne eefi griſſus feht. Scho augli Deews teem par labbu raddijis, kam fauſa ſmilktis, un grants un nikna ſilla ſemme jaarr. Kur ne auſas ne gribb wairs labbi augt, tur griſſi wehl fahdu gaddu baggatus, zilwekam un lohpan gahrduſ augluſ atneſs. Bet ſkähde, fa winni ſeedu laikâ tif baili no fähdeem aufſteem wehjeem un no pehrfona gaiſa. Tapehz arridsan winnus tad tiffai ſahf feht, kad jaw aplam ſalna newaid wairs gaidama. Un kad winnu dauds ſchj, tad arri labbpraht ne zeeni wiſſ wiffu lauku us reiſi ar griſſeem aſſeht, bet karru neddelu fahdu gabbalu, lai, kad weens gabbals pakriht, ohtrës atkal rohdahs isdewigâ laikâ fehts, un baggatus

auglus atneffohts. — Ja winnus fehfi to graudu labbad, tad winni jo plahni jasehji, ne fà, kad tohs woi fallus gribb lohpeem doht preekschâ, woi seedu laikâ seenâ plaut. To graudu labbad winnus fehjoht, diwi feezini us puhra weetu semmes jaw gandrihs buhs pa beesi fehfs. Winni aug dikti krumoti, un ispleschahs us dauds schubbureem. — Subdus winneem gahsis, un papuâ winnus fehjis, tu gan no winneem, gan atkal no teem rudseem preeka redsefi, fo, winnus nowahfis, tur eesehfi.

Grifkeem tee graudi ne eenahkâhs wiss reisê; bet kad jaw zitti gandrihs taisahs birt semmê, tad zitti wehl it masi un falli, un arri zittam krumam wehl buhs seedi. Tapehzi irr grehti, to ihstenu plauschanas laiku notrahpiht. Pee winnu sawahkschanas ar prahtu jastrahda; jo tiklabb tahs lappas, fà arridsan tee graudi parleeku ahtri birft semmê.

Weetahm zeeni firnus, lehzus, puppas un griffkus kohpâ maifih, un subdus gahsuschi, papuâ eeseht. Sinnams ka ne gaidisi tahdu fehju eenahkam; bet seedu laikâ winnu ropkâhwis, pee wesumu skaitla ne no kahdas zittas fehjas tik dauds seena ne redsefi, fà no schahs; un buhs arri gohwju lohpeem un awim patihkamais ehdamais. Schahds maifijums arri pawahjâ semmê wehl gan labbi aug.

1) Kartuppeli.

No teem afsittameem augleem tik ween kartuppelus scheitan minneschu. Wahzsemnê jaw senn deenahm arri rahzinus, sruhtas un kahpostus druwâ stahda; bet pee mums to wehl ne zeeni darriht; imusju druwâ wehl newaid tik isstrahdata, fà tur. Zilwekeem kartuppeli irr neapnikams ehdeens; un starp wisseem teem lohpeem un putneem, fo mehâ turrâ, ne weens newaid atrohdams, kam winsch ne derr. Kad scha augla ne buhtu, teescham dauds semmes gabbalôs, fur laudis

beesi kohpâ dshwo, buhtu bads. Tapeh; winnus arri-
 dsan wissur, fur ween semmes kohpeji ar gudribu farwu
 buhschanu irr eegrohsijuschi, dauds stahda un leelâ
 gohdâ turr, un arri pee muns winnu stahdischana eet
 arween wairumâ. Bet wehl kartuppeli pee muns irr
 deewsgan dahrgi; wehl warr jel mas 30 kap. f. wissur
 par puhru dabbuht; un sinnams daschu naudas gabbalu
 ar teem warretu sakraht, kad tohs stahda preeksch pah-
 dohschana, — kaut winni tikkai no druwas ne nemtu
 tik dauds treknuma, un kaut druwu tik stipri ne noleesi-
 natu! — Bet kad winnus saweem lohpeem dohsi ehst,
 fâ tewim sawâ laikâ stahstischu, tad tu ne ween no
 saweem lohpeem tik pat dauds pelaas redsest, zik buhtu
 redsejis, tohs kartuppelus pahrdewis; bet arridsan lohpu
 fuhdi tawai druwai ohtru tik spehka un treknuma atdohs,
 zik tee kartuppeli, fo winni faehduschi, no tahs buhs
 isnehmuschi. Teescham ne ar weenu zittu augli arrajs
 farwu druwu un wissu farwu buhschanu ne warr tik drihs
 uskohpt, fâ ar kartuppeleem, tohs saweem lohpeem
 dohdams ehst. Tec ween lai ar scho augli andelejabs,
 kam dauds plawu, jeb kam jubras fuhdi papünam un
 weegli dabbujami.

Smiltaina mahlu semme kartuppeleem to wissu pa-
 tihkama; bet gandrihs kaut kurrâ semmê winni aug,
 kad teem tikkai fuhdus gahsch un tohs ar prahtu kohpj.
 Pee tam wehl schis auglis par wisseem zitteem wairak
 paness fausumu un flapjumu, jeb kaut kurre negaisu;
 un ne winnu kahdi tahrpi, neds zitti kahdi daikti maita.

Kartuppeleem jo beesa fahrta fuhdu gahschama, ne
 zitteem augleem, jebchu winni tahdâ semmê, kas no
 buhschana, sstipra, jeb no laikeem labbi eefuhdota, arri
 labbi aug, un gandrihs wehl jo gahrdi un miltaini, ne
 prischôs fuhdôs. Bet jaw mihsstu, labbi isstrahdatu
 semmi winni prassa. Kad semne zeeta, un fuhdi wehl
 gabbalaini, un newaid labbi ar semmi samaisijuschees,
 tad kartuppeli zeeni augt masi, ruhfaini, apkruppuschchi

un negahrđi. — Par tahdahm sahlehın, kas wairaf zaur farwu fehflu wairojahs, kà pehrfona sahles, ne buhs tewim behdas turreht, kartuppelus stahdoht; jo tahs warr drihs zaur ezzeschanu un raweschanu isnihzinahť; arri no weenas woi ohtras zeesu saknites, kad tikkai winnu newaid wissai dauds, newaid jabaidahs, ja tewim tikkai prahts irr, farwus kartuppelus druwa ta kohpt, kà tewim stahstischu. Wehl ihstenu labbuinu, semmes kohpeji no scha augla zaur tam reds, ka ne ween preeksh kartuppelu stahdischanas, bet arri scheem augohť druwu winnu staryá warr kustinahť un mihkstu un skaidru darriht. Bet sinnamš, kad tu zeetá, zeesotá un zittu nelabbu sahlu pilná semmē kartuppelus eefi stahdiht, un teem augohť wairs gar winneem ne gribbi darbotees, tad sinnamš no teem nekahdu preeku ne sagaidisi.

Ja tu nu gribbi baggatus auglus no faweem kartuppelēem redseht, tad darri ta: Wedd jaw no ruddena suhdus, zik ween to paschu turredams, vaarr tohs, un noezze to semmi, ja winna weegla un smilktaina irraid; bet ja tewim zikko siiprs mahls, tad atstahj winnu neezzejis: tad mahls par seemas laiku zaur salnu un sneegu paliks mihksts un sadrupš. Ruddeni deewsgan suhdu ne turrejis, warri schohs arri pawassará us druwu west; bet ja tewim zikko zeeta semme, tad tewim jaw ruddeni winnu usart waijaga un winnu pamest neezzetu, lai arri ne eefi suhdus weddis.

Sekam tu eij farwus kartuppelus stahdiht, druwa jel mas diwi reises kabrtajama, ja zikko gruhta. Wissu labbais sehjams laiks kartuppelēem zeeni buht no pirmas lihds desmitai Maija mehnescha deenai; pehz mehnestina ne raugi, woi tas jauns woi wezs, woi pilns woi tuksch, tas irr weena manta. Sehklai dert widduwejee kartuppeli. Zitti zeeni tohs wissu masakus sehklai schkirt; bet tas newaid labbi tapehz, ka tee masinee wehl newaid eenahkuschees, un dihgli teem wehl nespehzigi.

Kahdu gaddu, kad isdewigs gaifs un trekna semme, paaugß arri no teem labbi augli; bet wairak buß to gaddu, fur schabda sehkla rassees nederriga bijusi. Kad atkal it tohs leelus ween gribb nemt, tad winnu parleeku dauds wajjaga. Gan sinnams tahdus warr pahrgreest puschu un tad stahdiht; bet wessels kartuppelis druwâ arween buß tas stiprais. Badda un truhkuma gaddâ warr arridsan tif ween tohs dihgus un asninus ar nasi tâ isgreest, ka drufzina no pascha ta kartuppela paleek wehl klah, un schohs ween stahdiht; bet tad jaw wajjaga parleeku mihtstas, skaidras un sinalkas semmes, un schee dihgli beesi leekami rindâ, ja dauds, tad tschetrus zellus weenu no ohtra; un ir tad wehl pee scha darba newaid nekahdas drohschibas. Wehl par to tewim jagahda, ka tawa sehkla ne dabbe pagrabbâ, woi bedrê wiffai sabihgt; jo schee asni drihs noluhst woi noschubst, un kartuppelim zaur to dauds spehka suddis.

Kartuppeli pahrwaggu jastahda, tâ ka tahs stahdu rindas pee pufsohtrahm pehdahm weena no ohtras dabbe buht. Gan wehl muhsu arraji dauds weetâs if waggâ stahda, fazzidami, ka ne gribboschi druwu nokrahpt; bet ta irr negudra runnaschana; un kas tâ stahda, tas ne rassees wiss farwu druwu ween nokrahpis, bet jo wairak sewi paschu. Kartuppelim, jo winnam augoht semmi kustina un pahrrawe, jo tam tihl augt, un winsch gribb parleeku ruhmes un lupts. Kad winnu if waggâ mett, tad ne warr eeguht to semmi kustinah, un tohs stahdus apfist; zits zittu isehna un appalschâ buß mas auglu. Ja kuresch it fausâ finilkti jeb granti kartuppelus gribb stahdiht, tas mannis pehz lai if waggâ mett, jeb tikkai trescho, zetturto woi peekto waggu tufschu pamesdams; tas buß zitta leeta; tam jabaidahs gan no faules, gan no fausuma; — bet kam zilko twirtas semmes, tas lai stahda pahrwaggu rindâs. Tai apstahdijamâ waggâ kartuppelus, ja labba semme, warr list pehdu

weenu no ohtra; ja pawahja semme, wehl beesaki, peejus woi feschus zellus. Druwâ winnus leekoht warr sinnams arri tâ darriht. kâ pee mums radduschi, prohti weens arr, un zitti atkal to fehflu no pakkatas mett. Bet ja tu gribbi, lai stahdu rindas rohdahs taisnas, un lai tewim pehz pee winnu apkohpschanas jo weeglis darbs, un lai arri newaid rik dauds kawekla un fajufchanas ar to meschanu, tad dsenn popreeksch par wissu to gabbalu labbi taisnas un padstikas waggas, kahdas pufsohtras pehdas weenu no ohtras; tad mett to fehflu schâs waggâs un arr tad par to waggi starpahm; tad winnu deewsgan ar smalku semmi apberfi. Pehz tam, kâ jaw sinni, druwa paleek neezeta, lihds jahle jaw jahle augt, un kartuppekeem weens ohtrs asnitiis jaw rohdahs islihdis. Tad druwa stipri janoezze.

Zittôs gabbalôs kartuppelus stahdoht druwu tâ iswagga, kâ taggadin fazziju, un tad fehflu mett eekschâ. Bet pehz tam par tahm waggi starpahm ne arr wiss, bet krustis waggi drufzinu ezze, lai ta fehkla ar plahnu kahrtinu semmes dabbu apbirt. Par kahdu brihdi atkal ezze; tad par kahdu brihdi, kad zitti asni jaw leen no semmes ahra, wehl trescho reisi, lihds druwa paleek lihdsena. Us tahdu wihsî kartuppeli jo ahtri zeeni no semmes isdihgt; jo winneem irr wiss, kas pee ahtras dihgschanas waijaga, smalka semme par weeglu apseggu, faules filtums, un tatschu mittrums, tapehz ka katrs leetutinsch tuliht tai waggâ fassreen. Urriidsan wiffas nelabbas jahles us tahdu wihsî wairak dabbu nihzinaht.

Kad leijas semmê kartuppelus gribbi stahdiht, fur no mirkschanas jabaidahs, tad atkal sawadi jadarra, prohti, tad waijaga papreeksch ar arkla gallu strihpes druwai ussihmeht, pufsohtras pehdas weenu no ohtras, to fehflu par schahm strihpehm list, un tad, par tahm starpahm arroht fehflu ar semmi apbert. Sinnams kâ tad pehzak ezzechana ne derr.

Kad nu wihtes fahdu pufßsprihdi paschahwuschahs, tad pirmo reisi kartuppeli pahrarrami, bet prohti tà, fa semmi druszinu pee teem stahdeem peestumj klahht. Tikkai jakawa, fa wihtes ne dabbu pawissam ar semmi apbeht. Tapeh; tulihht peh; tahs pahrarschanas tas gabbals zeeti pahrstaigajams, lai no wisseem apberteem stahdeem tulihht to semmi warr nogahst un nopurrinaht, wissu sahli, kas to stahdu starpà, israweht, un, fur waijaga, to semmi wairak pee teem stahdeem peeraust; jo schahda aprauschana ar prischu semmi schim auglim parleeku tiht. Schis pahrarschanas darbs par waffaras laiku wehl pahru reisi jastrahda, lihds kartuppeli jaw labbi seedos; tad peh;ak lihds nemmamam laikam newaid gar winneem nekahds darbs, fa tikkai wiffas sahles, kas schai subdotà semmè labbprahht aug, jaisrauj par laikeem. — Seedu noplukschana, wihschu noplauschana, ar fo zitti leekahs wissu spehku fahnès dsennoschi eekschà, lai paschi kartuppeli jo labbi aug, neneeka ne palihds, bet wehl leelu skahdi darra, tapeh; fa kartuppeli, fà tewim jaw stahstiju, ar sawahm plattahm lappahm dauds barribas no gaisa nemm. Ja gribb tahs wihtes woi sallas lohpeem doht ehst, woi atkal winnas schahweht, un seena kahrtà seemai taupiht; jeb ja winnas gribb traufos, druszinu sahls uskaihsjuschi, fastampahht un raudseht, fà kahpostus, un peh;ak zuhkahn un gohwju lohpeem pee uhdena maishht klahht un doht dsert, tad tas gan irr gudri darrihts; bet tad ne buhs tahs wihtes agraki noplaut, fà us paschu nemmamam laiku. Bet pee tam tikkai ta bailiba, fa falna, ahtri useedama, ne dabbu maitahht paschus kartuppelus, kad teem to wihschu apsegga irr nonemta. Zittadi kartuppelu wihtes gan sallas, gan schahmetas, gan raudsetas lohpeem wesseligis un patihkams ehdamais.

Kad wihtes jaw mestahs dselstanas, un, fahdu krummu israuhoht, wiffi kartuppeli weegli jaw no

faknehm friht nohst, tad winni eenahkufchees, un ar steig-
 schanu nemmami. Tas derrigais nemmans laiks labbi
 eeleekams wehrâ; jo kad kartuppelus wehl neeenahku-
 fchus nonemm, wiini pehz driht farwihst, jeb fahf puht,
 un zilwekeem tohti neweffeligi un negaufigi. Tas grub-
 tais darbs gar winneem buhs ta nowahkfschana. Kad
 winni sibki paaugufchi, jeb semme zeeta un flapja,
 tad labbaki, kad winnus ar rohkahm, ar lentelehm jeb
 ar dselschu kascheleem kaschna abrà. Pee tam tikkai
 jasargajahs, ka winnus dauds ne maita, ne sababba un
 ne sakappa; jo tahdi saskrambati kartuppeli labbpraht
 fahf puht. Bet kad winni paaugufchi leeli, un laiks
 labs, un semme saufa un mihtsta, tad warri tà dar-
 riht: Iswelz papreeksch no wissa ta gabbala, zik to
 deenu drohschi dohma nonemt, wissas wihtes, tohs
 kartuppelus, kas wehl newaid atrittufchi nohst, no-
 purrinadams. Schahs wihtes no ta gabbala tulihst irr
 wahkamas nohst. Tad nolaffi wissus kartuppelus,
 kas us semmi gull wirsi. Tad atkal ar arschanu un
 ezzeschanu tee kartuppeli wahkami ahra, kas wehl semme
 palikkufchi. Us tahdu wihsi schis darbs parleeku schfir-
 rahs, un kad to tikkai zikko ar labbprahtibu strahda, tad
 rets kahds kartuppelis paliks druwâ, un to tawas zub-
 kas islassihs, us tahdu wihsi tik pat labbi barrodamees,
 ka kad tu winnahm stalli kartuppelus bertu preekschâ.

Leeli un masi kartuppeli newaid wiff kohpâ pagrabbâ
 jeb bedrê leekami, bet labbak schfirrami. Woi nem-
 moht winnus warr schfirt, woi atkal pehzak winnus
 glabbajohst. Ja tu sewim ihpaschu beesu reddeli preeksch
 tam potaifisi, katrà pussê dehli lifdams, tad warrest par
 scho reddeli tohs kartuppelus rittinaht pagrabbâ eekschâ;
 tee masinee birs zaur to reddeli zaur, tee leelee ween
 farittehs pagrabbâ. Us tahdu wihsi tewim buhs mas
 puhlina pee tahs schfirschanas, un wehl tas labbums,
 ka tawi leelee kartuppeli jo wairak no wissahm semmehm
 buhs skaidri.

Ur kartuppelku glabbaschanu arribsan wehl puhlina deewsgan. Kad fauss laifs bijis nemmoht, un faufa semme, warresi tohs tuliht list, fur gribbedams; bet kad teem beesa, flapja semmes fahrta wirsü, tad winni papreeksch fahdâ ehnâ plahni isfleeschami un pahrschahwejami, lihds wiffas semmes pahrschuiisches un no winneem nobirruschas. Ja winni, woi wehl semmê buhdami, woi winnus nemmoht, buhtu druszinu falna dabbutusch, jeb ja winni, jaw isnemti, buhtu dabbutusch apliht, tad schahdi kartuppelki newaid wiss glabbajami us taupischanu, bet pirnee fabruhkejami, tapehz ka tahdi tuliht sahk puht.

Kam leeli pagrabbi, tam weegla kartuppelku glabbaschana; tikkai winnus ne wajjaga jo beesâ fahrtâ bert, kâ tikkai, ja dauds, tschetru pehdu beesâ fahrtâ; zittadi winni drihs sahk fust un puht. Kam pagrabba newaid, tas winnus arri bedrês warr glabbah, bet ne wairak kâ, ja dauds, tschetredesmit puhrus weenâ bedrê. Bet ja gribbi drohsch buht, lai ne puhst, tad roh3 to bedri fausâ kalnâ, labbi dsilku, un us teem kartuppelleem ne leez wiss tuliht salmus un tad semmi, bet usflahj papreeksch labbu beesu fahrtu smalku schaggaru wirsü, bes lappu; tad leez salmus un tad semmi, zeeti scho semmi tâ nokraudams, ka uhdens gar mallahm ne warr wilktees eekschâ.

Bet es tewi wehl zittadi pamahzischu, kâ kartuppelki glabbajami: noroh3 fahdâ pakalna weetâ, paschâ druwâ, to arramo fahrtu, un nolihdsini to norakto weetu smuffi. Tad berr tur sawus kartuppelus, lai buht diwisimt puhrus, bet prohti, ne wiss appakâ fahpelê, bet garrâ, schaurâ, us jumta wihs; tad apkrausti scho fahpeli no pat appakschas, wisszaur ar labbi beesu fahrtu smalku salmu, jeb spalku, un apmett tad wissu ar semmi, fahdu pehdu bees, un nolihdsini un peesitt to semmi ar fahdu dehka gabbalu. Scho usberramu semmi tu tur pat, fahdas trihs woi tschetras pehdas no

tahs kartuppelû kahpeles nohst, warri israkt, lai tur tâ kâ grabwelis rohdahs wissapfahrt, fur wiss leetus un sneega mittrums warr wilktees eekschâ, kartuppelûs neaistizzis. Bet patâ jaw isprattisi, ka weegla smilktis ne derr usberrama, tapehz ka leetus to atkal noskallo, un wehjsch winnu noputtina. — Bet us paschu to tfschukkuru tu ne berr wiss tulihst us teem falmeem semmi wirsû; bet sanaglo diwi dehtus, tif garrus, zil ta kahpele garra, us jumta wihsi, un usleez tohs us teem falmeem, un tad klead to semmi wirsû, bet tâ, ka to dehlu galli stahw neapberti, lai tas siltums, kas tôs kartuppelôs rohdahs, tur warr wilktees ahra. — Ja tu to tikkai pareisi buhsi tâ darrijis, tad tu drohsch warri buht, ka tawi kartuppeli rassees tif pat labbi, un wehl labbaki stahwejuschi, ne wissu labbâ bedrê. — Etiprâ falna laikâ sinnams teem dehteem tee galli ar spatteem jeb falmeem aishahschami.

Yawaffarâ derrehs tewim, ja sawu fehflu us kahdeem plahneem jeb greesteem plahni iskleedisi un kahdahn reisehm pahrwandisi. Tad winna ne dabbuhs bes laika diht; un ja ta rassees druszimu sawihtusi, winna pehz druwâ ohtru tif-ahtri no semmes steigfees lihst ahra.

m) Ahbolinsch.

Ahbolinsch irr diwejadâ, farkans un balts. Tas baltais gan sinnams ar jo wahju semmi pahrteek, ne tas farkanais; bet winsch aug ihss, un rets gads buhs, fur winsch tai mehrâ pasteepsees, ka to warresi ar preeku pflaut. Tapehz winnu mehds tikkai tahdâ druwâ feht, fo, kâ jaw mehâ runnajam, gribb us diwi, trihs jeb wehl wairak gaddeem ganniklê pamest.

Ahbolinsch gribb dsilli artas, smalki fadsihwotas, skaidras un eesuhdotas semmes. Kad sawu druwu tâ buhsi uskohpis, tad sehj drohschi ahbolinu eekschâ, lai arri tewim weegla, smilktaina semme. Sinnams

mihkstä mahlâ winsch zeeni wisslabbaki augt. Bet purwoja semmê, kamehr wehl finilfts un kalku mahli newaid westi wirfû, jeb atkal granti jeb farkanâ filla semmê, tur winsch tewim ne augß; tur winna weeta labbak grifki sehjami.

Var abholinu jaw ne weens fehks, jeb feens sirgeem, gohwim un awim ne buhs jo patihkams un wesseligß. Urri zuhkas abholina fehku labbpraht ehd. Bet kad winnu saltu lohpeem dohd ehst, wisswairak kad winsch wehl jauns, un newaid wehl pilnös seebös, tad zeeti jakawa, ka lohpi ne dabbu wiffai dauds us reisi winna sabahst wehderâ, un arri dsert lohpeem tuliht pehz tam ne dohfi. Zittadi abholinsch fahk kungi fikt, lohpi us-pampst un sprahgst nohst.

Labbu abholinu luste plaut un grabht. No puhra weetas warri dabbut tschetrus labbus wesumus, un wehl wairak; un winnu warr plaut diwireis gaddâ. Winnu nowahkis, un semmi tuliht faarris, un rudsus, woi puhrus sehjis eefschâ, tu no schahs labbibas tik pat dauds auglu iskulfi, kâ kad tu winnu buhtu skaidrâ papuâ sehjis, prohti ja tu sawu abholinu buhfi skaidrâ semmê eefehjis, tur winsch labbi aug. Bet ja winsch buhs wahji audsis, un zeefa buhs eeweesufeses winna starpâ, un tu wehl dohma ruddeni tur rudsus feht eefschâ, tad jaw labbak paspehle to abholinu, un no-ehdini winnu lihds suhdu laikam ar saweem lohpeem; jeb jel mas plauj winnu jo drihs nohst, lai tewim wairak laika irr sawu druwu isdsihwoht, un wiffas zeefas atkal isdsiht lihds sehjamam laikam. — Sinnams, kad tu abholina laukâ wehl dohma to paschu ruddeni rudsus woi puhrus feht eefschâ, tad tu to abholinu weenu paschu reisi tiffai warri plaut. Kad tu eetu wehl ohtru plahwumu gaidiht paaugam, tu ne dabbutu wairs laiku sawu labbibu eefeht. — Nur woi weenu jeb divi gad-dus abholinsch irr bijis, tur kautkahda wassaraja, ir kartuppeli un linni, arri bes subdeem labbi aug. La

semme no tahm nobirruschahm lappahm un no tahm
 abbolina saknehm dauds treknuma rahdahs dabbujufi,
 un gandrihs tà kà jaunas druwas fahrtá leekama.

To jaw tewin weenureis esnu stahstijis, ka abbo-
 linsch, mihsstiu un skaidru semmi gribbedams, irr seh-
 jams woi kartuppelu semmê us waffaraju, woi atkal
 us tahdeem rudseem, kas skaidrâ papiiâ bijuschi fehti.
 Bet pee winna sehshanas tas wehl zeeti wehrâ leekams,
 ka winsch, ja gan beesi, tad ik septito gaddu tikkai taí
 paschá druwâ atkal irr sehjams. Lai arri winsch to
 wirsejo semnes fahrtu, fur labbibas saknites isple-
 schahs, ne mas ne noleekina, tad tatschu winna saknes,
 dsilli semmê eedamas eekschâ; rahdahs no tahs appak-
 schejas fahrtas tahdu barribu welkoschas ahrâ, kas win-
 nai par gaddeem tikkai atkal rohдахs. — Abbolinsch to
 paschu gaddu, kad winnu sehj, nekahdus auglus dauds
 ne atnes; tapeh; winnu ne sehj wifs weenu paschu
 druwâ, bet, kà jaw sinni, us waffaraju, jeb us
 rudseem wirsü, un schahs labbibas ehnâ winsch brangi
 eefaknojahs, un lai arri garsch ne isaudsis, tatschu,
 ar winnu fohpâ noplauts, winna salmus lohpeem
 dauds jo gahrdus darra. — Sehjoht us weenu puhra
 weetü semnes, kad tizziga skaidra fehkla, warr tikt ar
 desmit mahrzineem fehklas; bet labbaki sehj jo beesi,
 trihs padesmit lihds peeypadesmit mahrzinus. Beesums
 skahdes ne darrihs. Ja ne effi tizzigs, ka prattifi
 skaidru fehflu, ar tschetreem pirksteem ween winnu sa-
 twehris, smukki weenadi usseht, tad samaisi to teefu
 fehklas, zik us puhra weetü gribbi nemt, ar puhru sau-
 fas skaidras smuikts labbi zaur un zaur, un sehj winnu
 tad kà labbibu; — jeb atkal issehj tu papreeksch to
 weenu fehklas pussi us wissu to gabbalu, tad atkal
 frustiis to ohtru pussi. Par to zeeti jagahda, ka ne pa-
 leek ne fur tukshas weetás; jo zaur to ne ween pee
 plauschanas leels truhkums, bet arridsan schahdas
 tukshas weetás tuliht zeefas woi zittas nelabbas sah-

les sahß augt, fo tur, fur ahbolinsch, schis pawiffam
apspeesch.

Ahbolina fehkla ne buhtin ne zeesch ar beesu semmes
fahrte apfleeschama. Kad winnu us wassaraju sehj
wirfû, tad tà jadarra: wassarajas sehju paarris, un
to arrumu ar ezzeschamu nolihdsinajis kà peenahkabs,
tad tikkai fehfi to ahbolinu wirfû; un tad atkal weenu
reisi tikkai ar weeglahm ezzeschahm pahrezzejis, pee-
rulle winnu; tad irr deewsgan. Kad to us rudseem
gribbi feht, tad sehj winnu, tà kà semme tai mehrâ
nobreedufi, ka sîrgam kahjas wairs ne sîrihg eekschâ.
Tad, ja derr tawâ druwâ, ka rudsus pawassarâ ezze,
kà tewin stabstiju, warri nemt farwu druwu ezzeht;
bet ja tu ne dohma farvus rudsus ezzeht, semmes weeg-
luma deht, tad warri to ahbolina fehklu winneem feht
wirfû, kad ween tikkai sehjeam kahja wairs ne sîrihg
eekschâ; un tad, ja dauds, ar grabbekli tikkai druzinu
pahrkuschini tahs weetas, fur wiffai beest rudsi, lai
fehkla ne paleef pee semmes nekazzejusi, un ta sehja
ir tad brangi fadihg, wiswairak ja drihs peh; tam
kahds leetus usees. — Kad nu pehzak ta labbiba buhs
nowahkta, kam ahbolinu ussehji, tad schis sahß is-
plestees un krumu nemt. Lohpi sinmans tur newaid
laischami wirfû; ir putni, wiswairak sohßis, winnu
maita.

Kad ohtro pawassaru ahbolinsch jaw buhs kahdu
pufsprihdi pasteepees, un tewin irr klastumâ famalts
gipßis par lehtu naidu dabbujams, tad raugi jel mas
tahs weetas, fur taws ahbolinsch paplahns un pa-
wahjsch rahdabs, puhru gipfa us puhra weetu semmes
rehkinadams, kà jaw tewin weenureis stabstiju, no rihta
agri, kamehr raffa wehl newaid nosuddufi, ar gipßi ap-
kaißiht. Tewin buhs brihnumi redseht, kà winsch tur
tulihf fanemfees augt.

Kad ahbolina laufs jaw labbi farkans usskattams,
tad winsch, ja winnu fecnâ ptauj, irr nopkaujams.

Winsch warr buht wehl druszinu wairak steeptohs; bet kad gaida, lihds wißs lauks pilnõs seedõs. tad winnam tee kahrti paleek zeeti, lappas tam no appakschas birst semmè, un winsch lohpeem newaid wairs tik gahrds. Jo agri tu primo reist buhsti plahwis, jo wairak arridsan ohtrs plahwums sanemfees augt.

Nopkauts ahbolinsch gan it tik baits newaid wißs no falihfchanas, kà nopkauti lehzi; bet ir tad winsch irr zeeti kawajams, ka ne dabbu ilgi tiilaht. Winsch arri, schahwejoht, newaid dauds kustinajams, lai tam lappas ne birst nohst. Tapeh; winnu labbpraht tà pat schahwe, kà pee lehzeem mahzija darriht. Kam dauds schahwkarru, tas winnu warr fasahr diht. Weetabm, fur wehl mescha papilnam, taifa tahdus masus schahwkarrus, parefneem meeteem pahru pehdu garrus schubburus eeurbdami. Schohs paschâ ahbolina laukâ fadurtus, ar to saltu ahbolinu apkrauj. Tâ ahbolinsch parleeku labbi schubst. Kad tai mehrâ schuis, ka, kahdu kahrtinu sagreeschoht, nekabds mitrumms wairs newaid mannams, tad tas ehnâ weddams. — Weetabm winnu arri wehl zittadi schahwe, prohti ar fildifchanu, us tahdu wihst: kad druszinu apschuis, tad winnu famett padischas gubbâs; tas ne buhs ilgi, tad winsch sahks fikt; kad jaw labbi karsts, tad winnu iskleesch, un winsch ittin drihs rassees faufs; winsch tad gar paleek melns; bet talabbad winsch lohpeem tik pat gahrds un wesselig. Einnam, ja pee schahdas ahtras schahweschanas ne gribb skahdi redsicht, tad ar prahtu jadsihwo, un deenu un nakti jauspasse.

Schklai lai paleek tahds gabbals ne plauts, fur ahbolinsch newaid wissai beess; zittadi winsch labbpraht sagull un sakriht, un tad sehkla lahgi ne eenakahs. Kad kahrtinsch appaksch paschas galwinas jaw parwissam nokaltis, un graudi jaw smukki diestani, un zitti weenâ pussè tà kà silli, tad sehklas ahbolinsch irr nopkautjams.

Yee winna sawahkschanas ar prahtu jadsibwo, zittadi tahs wiffu labbas galwinas luhst nohst. Sausâ laikâ warr winnu tulihst no druwas us rijas plahnu west, un ar sprigguteem tahs galwinas nokult, un schahs lihds seams un waktas laikam sausâ weetâ glabbahst. Tad schahs galwinas warr rijâ, bet ar prahtu, schahweht, un reisu reisehm winnas kuldams, to fehflu gan isdabbusi, lai arri tur darba deewsgan irr klaht. Tikfai no pahrschahweschanas tewim zeeti jafargajahs. Labba fehfla wehl trescho gaddu labbi dihasst, un pirzeju winnai ne truhks wiss.

n) Linni.

Schee un atkal kennepes prezzes augli sauzami, tapehz ka semmes kohpeji winnus dauds masak sawas paschas waijadsibas dehl, fehj un kohpj, bet wairak pahrdohschanas pehz. Druwai schee augli nekahdu labbumu ne darra. Zebfchu dauds spehka un treknuma no druwas iswilkuschi, tee schai neko ne atdohd. Tapehz arridsan lai tee arraji ween winnus dauds fehj, kam woi no buhschanas stipra trekna semme, woi atkal dauds plawu, woi klahtumâ fuhdi dabbujami no pilsatneekeem jeb no juhras. Kam panihkusi buhschana uskohpjama, tâ kâ tewim, tas lai winnus it parwissam mas fehj. Kas atkal, dauds druwas turredams, bet mas fuhdu, schkeet gudri darrus, kad zittu druwu pamettihks atmattâ, un par gaddeem linnus fehks eekschâ, tas dauds jo gudri darritu, un dauds ahtraki us preekschu taptu, tâ sawus laufus eetaisidams un kohpdams, kâ tewim leeku. Linni gribb skaidras, mihksstas, treknaas eemahla semmes. Seleijâs, fur puhri un rudsi zeeni isfust, tur winnus warr feht. Tahdâ semmê, fur labs ahbolinsch un fuhdoti kartuppeli bijuschi, un wisswairak jaunâ semmê, fur nekahdu zeefu saknu newaid eekschâ, tur teem parleeku patihk augt.

Sehjami winni irr tad, kad salns wairs newaid gaidams. Bet ja tewim kahdu reisi rohdahs rudsu laukâ kahdi gabbalini isnihkufchi, woi sneega, woi leddus isgulleti, woi isfuttufchi, lai tee buhtu arri tik masi, ka ne warri ar arflu eet eekschâ, bet tikkai ar lahystu, tur warrest labbi agri linnus seht eekschâ. Tee rudsi, kas wissapfahrt stahw, pahrnemm tohs aufstus wehjus, un tewim pehzak tawa puhlina ne buhs shehl.

Kad linni kahdu pusssprihdi paschahwuschees, tad tee rawejami. Kaut kurra sahle winnus maita.

Ja tewim wairak balti mihssti linni ruhpehs, ne labba fehkla, tad winni tewim tad japluhz, kad tahs appakschejas lappinas fahk birt semmê, un kahrtini met-tahs dseltani. Ja gribbi pilnu, labbi eenahkufschu fehflu, tad tewim jagaida, lihds galwinas jaw bruh-nas palikkufschas, un zittâ galwinâ, winnu pakustina-joht, jaw warr dsirdeht to fehflu eekschâ brusdam. Wahzsemneeki, saweem balteem fmalkeem audekteem wairak mihsstus baltus linnus gribbedami, sawus lin-nus it saltus wahk no druwas, un labbak pehrk muhsu fehflu, kas labbi eenahkufsch, par dahrgu naudu. — Teem linneem, fo pasaktus effi israhwois, buhs to paschu deenu tulihht ar fukkahn galwinas noraut. Tas irr labbak, ne kâ kad winnas ar greechanu nogreesch, kâ zitti arraji darra. Schahs galwinas tu tad warrest us kahdeem greesteem plahni iskleest, un kad winnas tur daudsreis pahrwandist, lihds winnas fashuiischas, isfulfi gan wehl labbas fehklas, kas sinnams fehshanai ne derr, bet kam tatschu pirzeju ne truhks. Galwinas faulê eenahzinajis, wehl labbak buhst darrijis. — Paschus tohs linnus buhs tewim ar steigshanahs, ja ween eespehji, wehl to paschu wakkaru mihsstâ uhdeni, kas newaid awota uhdens, un fur to gaddu wehl newaid linni mirkufchi, eemehrzeht, un ar afmineem nogrem-deht. Kad linni dabbu papreeksch apschuht, jeb kahpelê

fameſti, fuſt; kad winnus liſſi awota uhdeni, jeb tahdâ, kur to paſchu gaddu linni jaw mirkuſchi; kad wellenas mettifi wirſû; tad aplam baltus mihtſtus linnus ne redſefi, un tu ilgi dabbuſi gaidiht, lihds ſchkeedri lehks no kahteem nohſt. No peektas, feſtas deenas, kamehr ſawus linnus eemehrzejis, waijadschs tewim jaw katru deenu raudſiht, woi newaid jaw gattawi, un tà kâ ſchkeedri jaw lezz nohſt, nemm winnus no uhdena ahrâ, un iſkleed winnus ſahlê; un kad labbi ſauſi palikkuſchi, un ſchkeedri newaid wairs zeeti pee kahteem peelippuſchi, bet wehl ſtipri, tad wahk winnus ehna. Warr arri linnus bes mehrzeſchanas tuliht us ſahli iſkleeft, un teem liſt tillahſt raffâ un leetû; bet tas eet ilgi, un winni jaw tik balti ne buhs, kâ kad winnus mehrzeft.

Tohs linnus, ko fehklas deht effi eenahzinajis, tohs waijaga papreekſch wehl faſtahdiht gar ſſlandahm ſaulê, un kad wiſſas galwinas labbi bruhnas un ſauſas, tad to fehllu waijaga woi ar ſukkahm, woi ar fiſchanu nowahſt, un paſchus linnus woi mehrzeht, woi atkal tohs iſkleekſch us ſahli, lai tilla.

o) Kannepes.

Kannepehm jaw waijaga parleeku trefnas un mihtſtas ſemnes, kam arri mitruuna ne truhkſt, ja tahm buhs zikko augt. Bet tahdâ ſemne winnas arri warr trihs, iſchetrus gaddus weenu pehz ohtra ſeht.

Winnas newaid wiſſas reiſê no druwas wahramas ſemne. Tahs, kam fehkla ne aug, papreekſchu iſraujamas, tik lihds kâ ſeedi tahm nobirruſchi; tahs fehklenizes lai aug, lihds graudi eenahkuſchees.

Winnas tà kâ linnus, uhdeni mehrze, un tad gar ſchobgeem, gar ſeenahm faſtahda, lihds ſauſas un labbi tillajuſchas. Winnu iſmihtſſichana irr gruhts darbs. Tos gabablôs, kur winnu dauds fehj, tohs wiſſu leelohs

fahtus zeeni ar misofchanu nomisoht. Tahs leelas fuggu taiias wairak irr taifitas no tahdahm kannepehm, kas ar mijofchanu no fahteem nowahftas.

Wehl mannim buhtu weens ohtrs auglis bijis peeminnams, kas arri gan derr druwa leekams, wiffwairak zittas sahles, to lohpu ehdamam sehj. Bet ja arrajs tikkai ar tahdu druwas kohpschanu buhs eeman-nijees, ka te mahzija, tad winsch jaw pehzak pats no sewis arween us preekschu dsihfees, un jaunu gudribu mekledams, to atraddihs. — Tikkai beidsoht leez wehl to wehra: tewim buhs ik peekto woi sesto gaddu sewim jaunu sehflu gabdaht, woi ta irr labbiba, woi zits semmes auglis, bet no tahda gabbala, fur zittada semne, ne tewim, un fur ustizzigi pahrdeweji. To darridams, tu redseft arween skaidru, spehzigu sehju sawa druwa. Tas nahk zaur to: katra semme zeeni labbpraht sawada nelabba sahle eeweestees. Kad tu nu finilkti sehfi tahdu sehflu, kas mahlâ augusi, tad schahdâ sehflâ tahdas sahles ne rassees eekschâ, kas tawâ druwa aug; un tahs sahles atkal, kas warr buht tai jaunâ sehflâ irr eekschâ, tahs atkal tawâ druwa isnihks. Un ohtradi atkal, ja tawa druwa buhs jo spehzigu par to druwu, no ka tu to sehflu effi sagahdajees, tad schi, pee jaunas, jo labbas maises kluiisi, brangi augs; un ja tawa druwa buhs jo nespehzigu, tad tatschu ta jauna sehfla, labba semme spehzigu augusi, tai passiktâ pahru gaddu jo labbi augs, ne tawa pascha sehfla, kas nowahrga augdama.

20. Pirma waffara Zahnim par faimneeku effoht.

Schohs rakslus weenu reisi un ohtru reisi islassijis zaur, lihds wissu bija labbi saprattis, muhsu Zahnis tulicht ohtru rihtu nehme sawu druwu us astoneem laufcem eetaisht, papreeksch diwi puhra weetas dahrsam apsh-

meijs. Za eedallifchana gahja weegli padarrama, un nu Zahnim bija labs, ko mahzitajs tam bija eerahdijis, kà druwàs gabbala leelumu warr aprehkinabt. Wìnsch katru lauku pareisi apsihmeja, un pee tam, zif ween warreja, par to gahdaja, ka, woi papuàs gaddà, woi atkal, kad labbiba nowahkta, lohpus warreja us to lauku laist wirfù, par ohtru lauku ne dsinnufchi pahr. Rettà kahdà stuhri waijadseja atsehju seht, lihds to jaunu buhschamu eetaisibt, zaur to, ka rudsu lauks ne bij wiff wiffzaur apsehts, un no wassarajas lauka arri dauds gabbali bij atlaisti, ar ko warreja darriht, ko ween gribbeja.

Par sawu pehdigo naudu fewim wehl diwi sirgus nopirzis, Zahnis nu sahka kartuppeeem un lehzeem suhdus west; un rē, wiffadu pakaisu gahdajis, wìnsch warreja tif kartuppeeem, kà lehzeem un sirneem kahdas septinas puhra weetas nogahst, lai arri ar plahnu fahrteli. Rahposteem sinnams tad arri tikkai kahdu pahru dohbju teesa suhdu atlikkabs.

Zahnim tà darroht, wiffi zeemini sahka brihnitees, ka suhdu laiks jaunam fainneekam tif agri atnahzis, un wiffwairak to winni ne warreja isprast, kalabbad wìnsch zittus suhdus gahsis rudsu laukà, zittus wassarajas laukà, zittus papuà. Weens ohtrs jaw sahka tam prassibt, ko jelle ihsti wìnsch dohmajus darriht; un kad Zahnis teem isteize, ka tam ne effoht prahts, wehl jo ilgi trihs laufus ween turreht sawà druwà, bet astonus, un ka wìnsch dohmajus arri zittu papuàs gabbalu apseht, — tad jaw dasch labs winnu kà kahdu mulkiti dehlinaja, un jaw isdsirde weenu ohtru wahrdu, ka tatschu winna labbad neweens ne eeschus wairak gannu turreht saweem lohpeem, ne lihds schim, ka gan mas preeka redseschus no ta, ko papuà buhschus sehjis.

Zapeh3 Zahnis, gribbedams ar labbu ar saweem zeemineem istift, weenu swehtdeenu, no basnizas pahreedams, sagaidija tohs sawahkamees Leepu frohgà.

Schim frohgam wisseem teem astoneem fainneekeem waijabseja eet garram, kas tai zeemâ bija, fur arri Paleijas mahjas, woi no muischas, woi no basnizas pahreijoht, un tur swehtdeenahm wiss tas zeems zeenija faeet. Tur nu Zahnis, winnus sagaidijis, teem stahstija, kâ winsch jo prohjam dohmajus ar faweem laukeem liktees un darriht, ka nu tam gan masak papuâs buhschoht, bet ka winna zeemini par to gan ne eeschoschi wiss pihkt, jo winsch labbprahht apnemnotees, fawus lohpus ne muhscham wairs ne laist us fawu zeeminu papuii. Tur klahthu winsch wehl, wisseem gohdu dohdams, ar leelu luhgschanu luhdsahs, faweem ganneem peeteikt, lai ne laischoschi lohpus us winna fehju.

Tad nu zits, prahhtigs zilweks buhdams, gan sohlijahs to darriht. Zitti atkal fazzija, ka ikweens par fawu papuii effoht kungs; ja tam tihkoht fawu drumu fernahht, lai darrus kâ gribbedams; winni pahrtikschoschi deewsgan arri bes winna fuhdu papuâs, schâ un tâ. Bet weens jauns fainneeks, Zahna klahtejais zeeminsch, Kalna Indrikkis, kam tehws to paschu gaddu to buhschanu bija nowehlejis, brammanâ leels, kâ jaw deemschehl daudsreis fainneeku wezzakee dehli zeeni paaugt, tas par nelaimi jaw labbi eefillis, neschehligi tur sahka plahpaht un plohfitees. Kas papuâ bijust, tam waijagoht arri par papuii palikt; kâ lihds schim winna lohpi gahjufchi wisszaur par wissahm papuâhm, tâ arri wehl eeschoschi. Tahda gudrineeka labbad winsch ne eeschus wiss fawus lohpus wairak gainahht. Bet talabbad winsch ne leedsus wiss Zahnim fawâ papuâ ahbolinu un lehjus audseht; tad jaw zeeminu lohpeem buhschoti labbaka ehshana. — Tâ winsch tur daustjahs, un jo weenam ohtram no teem zitteem galwa wairak fassille, jo tas palihdseja schkenneht. —

Zahnis nu sinnamâ gan nomannija, ka neweetâ un nelaitâ eefahjis no tam runnahht, un nogahja fawâs

mahjâs gan drufzinu fatruzzis. Bet gan pascha fainneeze, gan mahzitajs winnu atkal eepreezinaja; un kad wehl pats zeenigs funks, kam mahzitajs no tam bija runnajs, ar Zahni fatizzees, tam weenreis teize, lai darrus tikkai drohschi ar saweem laukeem kâ redsedams; winsch sinnaschus deewsgan tohs sawaldiht, kas tam darrischoschi skahdes, tad arri winsch palikka drohsch; — un no mahzitaja wissu fehlu, kas tam waidseja, dabbujis, winsch pilns zerribas sawu druwu apsehja tâ kâ mahzitajs tam bija lizzis.

Kâ leelais akmîns Zahnim nowehlahs no firds, kad wissa druwa bija apsehja! Un kahds preeks bij jaunam fainneekam, kad sehja wissur labbi sahka no druwas lihst ahra, kad rudsohs abholinsch smukki fadihga, un lehzi labbi fanehmahs aukt. Bet kahds firdehsts atkal tur prettim, kad zeeminu lohpi, mas ko kawati, us winna lehzeem un firneem lausahs wirsû un zittus kartuppehus isminne. — Ur teem zitteem zeemineem gan wehl bija meers; bet Kalna Indrikkis, kâ jaw bija sohlijees, sawus lohpus papuâ ween likka dsiht, un schee, us to plikku semmi baddu zeesdami, nekahdâ wihsê ne bija nogannami, un lihds fuhdu weddamam laikam drohschi labbas puhra weetâs teesu lehzu bij noehduschî. Gan Zahnis ar luhgschanu luhdse sawu zeeminu, lai jelle ohtram tihschî skahdes ne darrus, pats wehl nekahdu labbunu no tam ne redsedams; gan kihlaja tohs lohpus, gan fetteja pascham fungam fuhdseht, — ir pateest jaw gribbeja pee zeeniga funga weenreis noet, — bet Maija arween winnu atkal apmeerinaja, luhgdamees, lai labbak pazeeschus un lainumu ar labbu uswarrus. Bet tas neka ne lihdsseja, Indrikkis, pats it tihri kâ funna firdi turredams, wehl smehjahs, ka Paleijas fainneeks effobt tihkamais zeeminsch; reijus gan, bet kohskin ne kohschus. — Redsesim sawa reisê, kâ Zahnis ar winnu gallâ tizzis.

Sinnaschanas deht tē wehl minneschu, zif Zahnis scho pirmo wassaru sehjis, un zif atkal iskuhliis, lai warram pehjak atkal sawā laikā redseht, zif winna buhschana us preekchu tikkufi. No astonu puhru sehjuma winsch iskuhle 43 puhrus meeschu; no 14 puhreem sehjuma 82 puhrus ausu; rudsu wairak ne bij, kà knappi tee 50 puhri. — 84 puhrus kartuppelu isstahdijis winsch dabbuja 673 puhrus. No puhra sehjuma pauga 4½ puhri sirnu. — 8 puhrus lehzu eesehjis, un zittus gabbalus no teem sehklai audsejis, winsch tatschu, jebchu zeeminu lohpi gan dauds skahdes bija darrijuschi, wehl 9 wesumus wissu labba seena un wehl kahdus 6 puhrus sehklas dabbuja. — Us rudseem winsch bija ussehjis kahdus 4 pohdus ahbolina sehklas, un schis brangi fadihdsis, ruddeni labbu fruhmu nehme. Tās diwi puhra weetās, ko dahrsam bija apshimejis, bet ko newalkas deht ne bija warrejis nei ar schohgu aptaisht, nei eerikteht, winsch arri zittu labbibu bij sehjis, un kahdus astonus puhrus meeschu un drufzinu linnu tur bij dabbujis. — Plawās kahdi 18 wesumi seena bij paauguschi, un wiss seens labbi sawahkts. — Ruds gan labbi eesehlschi, tik tōs gabbalōs, fur lehzi un sirni bija bijuschi, tik tōs, fur kalku mahli, purwja semme, un zittas schahdas tahdas semmes bij uswestas. Tohs subdus, kas par wassaras laiku bij sakrahjuschees, Zahnis wehl teem gabbaleem bij usgahsis, fur tam rahdijahs wehl pawahja semme, jebchu jaw woi kalku mahlus, woi zittu semmi papreeksh bij uskleedis. Arri scho ruddeni atkal dascha puhra weeta ar mahleem un purwja semmi bij apwesta.

Sawu labbibu iskuttoht Zahnis zeeti pehz tam bija darrijis, kà wezzais mahzitajs winnu weenreis bij pamahzijis, fazzidams: „Nijā tewim buhs sawu labbibu skaidri ispuzzeht, lai arri zits labs grauds zaur to paleef gallōs jeb masā labbibā. Zits fainneeks gan neskaidru labbibu sawā flehti leef, nekahdu masu labbibu

ne schkhris nohst; schim tad pehzgallâ jadohd sawam lohpan tahdi pat milti, kahdus patš ar sawu faimi ehd. Bet to tu ne darri! Sawai faimi tewim buhs ikreis skaidru un labbu maissi doht; lohpeem derrehs ir pasliski milti.“ — To Zahnis zeeti bij eelizzis wehrâ; tapehz, zif tam bij tahs labbibas, ta bij skaidra.

Us tahdu wihsf schis ruddens nu gan ne bij wairs tik tufsch, kâ tas, fur Zahnis par faimneeku bij eestahjis; bet turprettim atkal wiffa nauda bij patehrata, un pahrdohht wehl ne bij ne neeka. Ruhpu tad muhsu Zahnim wehl ne truhka wifs, un pasmeeschanahs winnam wairs tik labbi ne schkhras, kâ kad wehl pee mahzitaja par puifi bij. — Laima, ka Maija tam bij weenadi ustizzigs un mihligs draugs. Weenadi ta bij labba strahdneeze, un wiffas mahju buhschanas apfohpeja; ne muhscham to ne dabbuja dsirdeht par kahdu gruhatumu brehzam, jeb ar faimi un zitteem rahjamees; un kad Zahnim ruhpes galwâ grohstjahs, un winsch kaut kâ sabka subdsetees, tad Maija arween pirma bij isdohmajusi, kâ glahbtees, un gan ar gudru padohmu, gan kahdu brihdi ar laipnigu pasmeeschanahs ta sawa drauga firidi atkal preezinaja.

„Kad tu mannim wehl kahdu reisi tahdu grumbainu peeri rahdifi,“ tã to weenureis dsirdeja us Zahni runnjam, „gan redsefi, kahdu kaunu tewim darrifchu.“

„Un ko tad tu darrifi?“ Zahnis waizaja.

Maija. „Pahrdohschu sawu sibdeni, ko tu mannim bruhdei effohht eedahwaji; pahrdohschu sawu sudraba fakti, ko wehl no tehwa mahtes turru, sawu willaini, sawas kurpes, un eeschu ar darba drabnahm basnizã.“

„Es atkal pahrdohschu sawus sabakus,“ Zahnis pasmeehjahs, „tad sinni ka atkal buhs naudas papilnam!“

Maija. „Nu sinnams! Redsi, ka wehl ne nihfim, ka wehl newaid ko ruhpetees.“ Un arri ihsti wehl ne bij Paleijas faimneekem ko ruhpetees!

21. Maijai dsemm pirmas behrus.

Labbi teem behrneem, kas tahdeem wezzakeem dsemm! Kad mihlestiba, laipniba un preeziga ustizze-schanahs us Deewu gar behrnu schuhpuli liddinajahs, tad schee zeeni augt Deewa swehtiti pee meefas un dwehfeles. Maijai nahze dsemdeschanas laiks. „Ko darrisi, ja ne pahrzeetischu, ja sawas behdas nomirschu,“ ta winna sawam draugam fazzija, kad pirmas dsemdeschanas sahpes usnahze. „Maija,“ Zahnis isfauzahs satruzzis, „Deews tewi reds un manni! Deews buhs schehligs!“ — Un Deews arri bij schehligs. Behrninsch dsimme weffels, kohsch; puischelis. Sawas sahpes aismirsufi mahte to preeziga likka pee sawas kruhts. Bezza mahzitaja zeeniga ohtro rihtu tuliht Maiju apraudsija. „Lai Deews tewim dohd preeku redseht no tawa behrnina,“ ta winna us mahti runnaja, fleppeni sewim affaras noslauzidama; jo tai schahwahs prahta, ka patte arridsan ar sahpehm behrnus dsemdejusi, un ar preeku un zerribu tohs likkusi pee sawas kruhts; bet tahs dsihwibas Kungs tohs wiffus jaunus atkal pee sewis bij aizinajis.

Zahnim firds augtin anga swehta preekâ. Pee dwehfeles nemaitateem zilwekeem ta rahdahs leela Deewa swehtiba, kad Deews laulateem draugeem behrnus dohd. Tee sawa zerriba reds sawus behrnus paaugam Deewain-par gohdu, sewim par preeku un atspaidu wezzumâ! — Tik ween tahdi zilwefi sawus behrnus ne cerebs, kas grehlds krittuschi, un lam firds no laizigahm ruhpehm pahraemta.

No wisseem teem mahnu tizzibas darbeem, ar ko wehl weetahm arraji dohma sawus behrnus no nelaimibas pasargah, un winneem dsihwes laimi, weffelibu, baggatibu un zittas tahdas laizigas mantas peegreest, Paleijas mahjas ne ko ne dabbuja redseht.

Zahnis un Maija, pee mahzitaja ween wairak auguschi, no schahdeem neekeem neka ne dsirdeht ne

bij dsirdejuschi. Tapeh3 arridsan, kad Lihse un weena ohtra zeema mahmina sahka schahdu tahdu padohmu peedoht, wiini no eesahkuma dohmaja, ka tahs tik-fai par smeekleem tà runnajoschas, un, paschi preeka pilni buhdami, labbpraht palihdseja pasmeetees. Bet kad pehzgallà mannija, ka no teefas tà runnaja un darrija, tad wiini ne sinehjahs wairs; jo teem bij schehl to lauschu, kas, jebfchu krittiti buhdami, tomehr wehl arween sawu mahnu tizzibu kohpe. Ja, weenreis Jah-nis, gandrihs kà sapihzis, us zittahm padohma dewejahin fazzija: „Sakkat, mahtes, ko tad juhs ihsti ar schahdeem neekeem dohmajeet panahkt? Woi warr buht dohmajeet — Deews peedoht grehku! — paschu Deewu apburt, lai winsch, ir ne gribbedams, behrnam un mahtei sawu fwehtibu peegreesch? Deews buhs schehligs ir bes juhsu skunstem!“

Sinnams, kà schee wezzaki arridsan gahdaja par sawa behrna laimibu un wesselibu, bet us zittadu wihs, prohti, tik mahiti kà behrnu pareisi kohpdami. Kà wezza mahzitaja zeeniga bij pamahzijufi, tà arri Maijai ne bij brihw, tās pirmās tschetras deenas pawissam no gultas zeltees angsham, jebfchu winna, gohds Deewam! gan bij spirgta un spehziga; un tad wehl kahdas tschetras peezas deenas winnai ne wehleja no istabas iseet ahra; un wissada wihsè winnu zeeti sawaja, lai ne dabbu woi isbihtees, woi ihweretees, woi faaukstetees. — Tahs pirmas diwi neddelas behrninu ikdeenas masgaja, tad atkal pahru neddelu ik ohtro deenu; un tad lihds gadda gallam, lai wehl jo newalka, tatschu jel mas weenu reisi par neddelu. Nei tam galwinu kaut kà spaidija, nei lohzeklischus wissai zeeti tihstija. Pee winna meesnahm muhscham ne puh-tites gals ne gaddijahs.

Schohs wahrduš lassidams, zits arrajs warr buht gan fazzih3: „Kur meh3 arraju laudis to warram isdarriht? Lai tee sawu seewu un sawus behrnus tà

Kohpj, kam wallas un naudas deewsgan, kam newaid rihtos, waffaros pee darba jasteidsahs!“ — Bet kad turprettim apdohma, zif ahtri tahda reisē mahtes wesse-liba ne ween us weenu ohtru neddelu, bet daudsreis us wissu muhschu samaitajahs, ja nahwe to ahtri ne kauj, kad winnu tās pirmās deenās pehz tahs dsemdeschanās labbi ne kohpj; — kad apdohma, zif lohti behrnini nihst un wahrgst, kad tohs tās pirmās deenās, to pirmo dschwibas gaddu pareisi ne apkohpj un fcaidrus ne turr, un kahds kaweflis pee wisseem darbeem, kahda wahrgschana pee wiffas buhschanas teem arrajeem irraid, kam feewa un behrni slimmigi, tad it ihsti sawas newallas un nabbasibas deht arrajeem mahte un behrns zeeti tās pirmās deenās buhtu kohpjami un apfargajami; — un ta walloda, ko pirmad minnejam, buhtu ihsti apgreeschama tā: „Kur mehš arraji paliksim, sawu wesselibu un spehku ne fargajuschi! Lai tee fewi maita; kam pehzak wallas irr, ilgi jo ilgi us gultu gulleht, un naudas deewsgan, fewi wissu sawu muhschu ahrsteht un daktereem maksah!“

Behrninsch bija diwi neddelas wezs, kad winnu kristija. — Labpraht tehws mahte jaw ahtraki winnu buhtu pee kristibas wedduschu; jo tee to kristibu zeena turreja fa to wissu pirmo, swehto un spehzigo apgahdashanu, ar ko wezzaki sawu behrnu warr apgahdah. Bet ne senn preeksch tam tai draudse diwi behrnini zaur sawu wezzaku besprahtibu tuliht pehz kristibas bij nomiruschi, un Zahnis un Maija, to bij eelikuschi wehra, ko mahzitajs toreis spreddiki bij mahzijs, fazzidams: „Kad kristigi wezzaki steidsahs sawam behrnam tahs kristibas swehtibu peegreest, gribbedami to paschu peeskaitamu Kristus pulkam, un zaur Jesu usnemnamu Deewa schehlastibas paspahrne; gribbedami fewi paschus us swehtahm apnemshanahm mohdinatees, tad ta irr teizama leeta un slawejama buhschana pee kristiteem laudim. Bet kad zitti tehws mahte ne wiff Deewa

un Jesus labbad, bet schahdas tahdas mahnu tizzibas deht steidsahs sawu behrnu, tikko dsimmuschu, list fristih; jeb tapeh; ka ne warr sagaidiht to fristibas deenu tahs plihfeschanas labbad, ar fo tee dohma schahdu deenu pawaddiht, — tad winzi apgahna to swehtu fristibu; — un kad us tahdu wihsi tas behrns, wiffai bahrga laikâ, wiffai jauns, basnizâ jeb pee mahzitaja mahjâs nowests, eesehrg un nomirst; kad mahte, wehl wahja buhdama, zaur schahdu fristibas dsihtru trohksni dabbu woi ihweretees, woi isbihtees, woi saaukstetees, un woi patte eeleekahs flimma, woi sawu behrnu ar nahwes peenu sihdi, tad schahdi elka Deewu un wehdera kalpi paleek wehl par slepkaeweem. Ne! ta irr grehzigâ, neeredsama buhschana! — Sinnams, kad tawâs behrns irr flimmigs un wahjsch, tad gahda ar steig-schanu, lai winsch zaur to swehtu fristibu sawu wahrdu dabtu stary zilwekeem un Deewa pulkâ, woi prahfigi winnu pee sawa mahzitaja nowesdams, woi atkal, ja wiffai leelas wahjibas deht wairs ne drihkti, winnu waddaht, pats winnu fristidams ar teem wahrdeem, fo tawâ dseefnu grahmatâ atrohdi; un tizzi labbprah, winsch, ja nomirst, tam Kungam buhs peenemmigs bijis, lai arri mahzitajs, kâ ihsti waijadseja, pehjak wairs newaid dabbutis winnu pahrfristiht. — Bet ja Deews tawam behrnam wesselibu dewis, un tewim warr buht wehl tas prahs, tai fristibas deenâ sawus raddus un draugus pee fewis saazinah, lai tee lihds ar fewi preezajahs, tad gaidi labbak, lihds mahte un behrns jo eewarrejuschees, un tad leez sawu behrnu fristih.“ — Tâ mahzitajs sawai draudsei bij kohdinajis, un tapeh; Zahnis sawam behrnam tik ilgi likka stahweht nekristitam.

Tahdu klaheteju raddu ne bij nei Zahnim, nei Majai, kam labbprah buhtu warrejuschi uswehleht, to behrniu turreht us sawahm rohkahm. Kad nu tehws un mahte farunnajahs, kahdâ wahrda likfchoschi

fawu dehlinu, un fur tam nemschoschi frustatehru, tad Maija fazzija: „Lai paleek par Jahni; un kas tehru turrejis us sawahm rohkahm, tas lai turr arri dehlu; un lai winnam, to dehlu turroht, Deewos dohd tik pat laimigu robku, kà to tehru turroht.“ — „Lai tad tà arri paleek,“ Jahnis atrunnaja prettim; un gohdigs Purromallas Jahnis bij par frustatehru.

Swehtas dohmas atmohtahs scheem wezakeem firdi, kad winnu behrninu kristija; un swehti tee sohlijahs Deewam un Jesum, no pat jaunahm deenahm fawu dehlu audsmahnt kristigai draudsibai par derrigu lohjekli.

Zitti zeemini, raddi un draugi, us schahm kristibahm aizinati, preezigi un gohdigi to wakkaru Paleijas mahjâs pawaddija. — Bet tas behrninsch, labbi kohpts un apgabahnts, auga weffels un stipers, wisseem mahju laudin par mihtu luttekli, bet wiffwairak saweem wezakeem par preeku.

22. No lohpu kohpschanas.

Nu atkal bij atnahjis tas laiks, fur lohpi stalli leekami. Gan sinname muhsu Jahnim ar lohpu ehdamo scho gaddu tik dauds ruhpes wairs ne bija, kà pehrngadd, bet tatschu wehl galwas grohsischanahs deewsgan. Tad winsch atkal nogahja weenu wakkaru pee sawa wezza padohma deweja.

„Luhgtohs atkal pamahzischanas, zeenigs tehws,“ tà Jahnis fazzija. „Mannim nu paldeews Deewam peezi labbi sirgi, astonas gohwis un kahda desmits awju. Bet wairak ne turru, kà tikkai 27 wesumus seena; waffarajas salmu gan tohda teefina buhtu, bet arri wehl paknappi; un rudsu salmu pawissam mas. Mans weenigs patwehrums nu irr manni kartuppeli, kas gohds Deewam scho gadd gan labbi paugusch, un ko zeeti esmu noglabbajis. Bet wehl labbi ne sinnu, kà ar teem liftees, lohpus barrojoht.“

Mahz. „Nu, kà ar teem liftees, to drihs is-
 mannisi, mihlais Jahni; kad winnu tikfai irraid. Jaw
 gaidiju, woi ne sahffi no schihs buhschanas runnaht.
 Tad apsehdees un klausees. Mammim schodeen atkal
 buhs ar tewi garra runnaschana. Tè mannim jaw
 atkal papihris gattaws; bet labbak ar wahrdeem pa-
 preekschu tewim wissu isstahstifchu, un lai tas papihris
 tewim irraid pehzak tikfai par attapschanu. Geleez tad
 labbi ohmâ: kad kartuppelus kaut kahdeem lohpeem
 gribb doht, — un wissi winnus ehd, gohwoju lohpi,
 sirgi, awis, zuhkas, putni arridsan, — tad tohs
 waijaga papreekschu skaidri nomasgahht. Nemasgati
 kartuppeli kaut kurram lohpan skahdigi. Tad, lai
 dohdi winnus lohpeem wahritus jeb newahritus, tewim
 waijaga winnus sadruppinahht, woi ar sagreeschanu, woi
 ar fastampaschanu, woi ar samalschanu. Kad discheem
 lohpeem kartuppelus wesselus dohd, winni drihs warr
 aisrihtees. Tif ween awim derr arri appali; tahs
 winnus deewsgan sagrausch. Preeksch tahs masga-
 schanas tu sewim ihpaschu traufu warri fataisihht,
 prohti tà: isgrees no labbi pabeesa dehla diwi pa-
 dischas rippas; apfitt tahs wissapfahht ar fantaineem
 meetineem, tif klahstu weenu pee ohtra lifdams, ka
 winnu starpâ par to schfirbu kartuppeli ne warr isbirt
 zaur. Weenâ weetâ eetaifi tà kà masas durweteles,
 fur tohs kartuppelus warri eebert un isbert. Islaid
 tad kohfu zaur scho traufu, ar fo tu winnu warri
 greest, kà kahdu sweesta kehri, un kartuppelus eebeh-
 ris, uszell winnu tad us ihpaschu battu, fur tif dauds
 ta uhdena eeffschâ, ka ta kehre libds pufferi stahw
 uhdeni. Ar schahdu kehri warr us ihfu brihdi leelu
 teesu kartuppelu nomasgahht. Nè, schahds masgascha-
 nas traufs schâ isstatahs. (Skattees peelikkumâ.)

Preeksch to kartuppelu sadruppinaschanas tu sewim
 atkal warri pataisihht kahdu ihfu bet labbi padsittu filli,
 fur tohs kartuppelus eebehris, tohs warri ar smaggu

stampu fastampaht; jeb atkal tu warri winnuß plahnâß rippitês fagreest us tahdu ehveli, fur kahpostus greesch; un ja gribbi druszinu naudas tehraht, ferwin to darbu weeglinadams, warri ferwin tahdas sudmalleles sagahdaht, ar kahdahn brankufschôs kartuppelus zeeni famalt preeksch dedsinaschanas.

No tahs wahrifchanas terwin arri ne buhtu dauds jabaidahs. Einnamâs kad tu gribbetu wiffus faruus kartuppelus katlâ wahrigt, tad buhtu dauds uhdena neshanas un dauds malkas waijadsetu. Bet jaw buhfi brankufschôs redsejis, ka kartuppelus warr ar teem garraineem iswahrigt, kas no werdoscha uhdena zeltahs. Tad nei tik dauds ta uhdena ne waijaga, nei tik dauds tahs malkas. Tu warretu tâ darriht: eemuhre kahdu padischu grabpi; tad pataisfes tahdu kohka tihni, fur, kâ nu gribbefe, diwi woi trihs puhri eet eekschâ. Schai tihnei terwin waijaga druszinu jo leelaku dibbenu taifigt, ne kâ ta katla wirfus irr, tâ ka tahs kimmenes stahw wiffapfahrt ta katla us to muhri wirfû. Schim muh- rim waijaga labbi lihdsenam buht, lai tahs kimmenes wiffur labbi zeeti usgultahs, un ne kahduß garrainus ne laisch garram. Gar tahm kimmenehm tu wehl warri katru reift, kad eefi wahrigt, mahlus fwaidigt. Tahs tihnes dibbenam terwin jaegreesch labbi pabeefi schauras schkirbas, zaur ko tee garraini no ta werdoscha uhdena warr eet eekschâ. Uppali zaurumi tur ne derr eurbjami, tapeh; ka zittadi kahds kartuppelis, arridsan appafsch buhdams, warr aigultees preekschâ. Kad scho traufu, pilnu ar kartuppeleem, ar zaurumotu wahlu, lai tee garraini, kahdu briedi tai tihne grohsijuschees, warr atkal iseet, us to katlu liffi wirfû, un tad to uhdeni tai katlâ nemfi wahrigt, tad tawi kartuppeli drihs buhs mihfsti, un — wahriti kartuppeli lohpeem dauds jo wairak derr, ne newahriti.

Bet mannim irr prahts schodeen ne ween no tam terwin stahstigt, kâ lohpi ar kartupeleem jabarro, bet

wiffzaur no daschadas lohpu kohpfschanas un paaudse-
 fchanas. Gan jaw isgahjuschu ruddeni no tam min-
 neju, un kad muhsu arraji jaw tikkai tai mehrâ fawus
 lohpus un sirgus kohptu, zil tu winnus pehrnseem effi
 kohpis, ir tad jaw wiffa winnu buhschana ectu us
 preekschu. Bet lohpus warr un buhs wehl dauds zittadi
 kohpt, ja wiffus tohs auglus gribb no winneem redseht,
 fo no teem warr isdsiht.

a) Gohwju lohpi.

Wiffpirmaf runnasim no gohwju lohpeem. Tee
 arrajeem tee wiffu nohtigee un derrigee; winnu peens,
 winnu galla, winnu affinis, winnu abda derr zilwe-
 kam barriba un apgehrbâ, un fur paliktu tabaka schau-
 zeji un smehtetaji, kad raggelu un pihpu spizzu ne
 buhtu! Gohwju lohpus warr rattôs un arklâ juhgt;
 winnu subdi tee wiffu labbee; un winni teek ar tahdu
 barribu, ar fo sirgs jaw ne tiks zaur.

Gohwis buhs katram arrajam pascham sewim au-
 dsinaht. Bet ja tu gribbi sewim labbas peenihzes goh-
 wis audsinaht, tad jadarra tâ: gohtene newaid ah-
 traki pee bulla laischama, fâ kad treschâ gaddâ eegahjusi,
 un ja wehl masa no auguma, zettortâ; bulli ne buhs
 ahtraki preeksch waislas bruhseht, fâ zettortâ gaddâ
 eegahjuschu; zittadi ir ta gohtene, ir tas bullis paleek
 nihkuli. — Pirmais, jeb ohtrs telsch, fo jauna gohws
 atness, ne derr preeksch atschkirschanas, jo tee pirmee
 telli zeeni wehl masini buht; tikpat arridsan wiffai wezza
 gohws preeksch atschkirschanas derrigu tellu aplam ne
 atnessihs.

Ur to tellu atschkirschanu tâ jaleekahs: atschkirr
 tohs pirmus tellus, fo tewim tawas gohwis no rud-
 dena, woi seemâ atness; jo tee lihds gannamam laikam
 jaw raffees tai mehrâ paauguschi, fa tee sahli paness. Ja
 tahdu tellu gribbi schkirt, fas pawassarau woi wassarau
 raddees, tad jel mas tam waijaga triju mehneschu wez-

zam buht, lihds winnu gannõs laisch; jo ta prischa
 sahle tam zittadi eekschas maita un winsch paleef kuhds.
 Sinnams ka tawam tellam, winnu tif ilgi stalli turre-
 dams, ne eefi wiff fehku doht, bet feenu. — Mas
 un nesphezigs tellinsch nekahdâ wihsê newaid atschkir-
 rams; jo winsch apehdihš tikpat dauds, kâ labs telfch,
 lihds paaugs, un tatschu nekas no winna ne buhs.

Vascham tellam waijaga dabhuht to pirmo peenu
 isfihst, ko jaunpeenu sauz; jo schis beefs un treknis
 peens winnam zaur to lohti wesseligš, ka winsch tam
 jaunam lohpan eekschas istihri. Tad lai tas telfsch
 stabw jel mas tschetras neddelas pee mahtes. Jo tu
 winnu ilgi sikhdi, jo winsch buhs labs. Kad winsch
 tif ilgi pee mahtes sikhdi, tad nefs winnu pawissam
 tahdâ weetâ, kur nei winsch sawu mahti, nei mahte
 winnu ne warr dsirdeht mauram. Tad winni jo drihs
 weens ohtru aismirst un tif lohti ne nosehrojahš. Tad
 wehl kahdas trihs tschetras neddelas tam jadohd peens,
 pee ka tu pamasitiinam arween wairak warri leet silditu
 uhdeni klahst. Urri us scho neddelu beigahm jaw pee
 scha peenâ likfi druzzinu meeschu woi ausu miltu klahst.
 Kad winnu no mahtes effi atnehmis nohst, tad tam
 sahffi feena list preekshâ, bet prohti wiffu labbo un
 smalko, kas labbi sawahfts, wislabbak ahbolinu.
 Kad winsch jaw astonu jeb dewinu neddelu wezs, tad,
 ja tewim ta peena wiffai schehl, jaw warri sahft tam
 doht uhdeni bes peena, miltus ween peemaisijis klahst;
 un pamasam warrefi jaw arridsan smalki faberstus wah-
 ritus kartuppelus ar scho putru samaisiht, arween
 masak to miltu un wairak to kartuppetu neindams,
 lihds pehzgallâ tee milti pawissam atstahj. Ja druzzinu
 sahles wehl peeberfi, tas tellam buhs lohti wesseligš.

Kad sawu tellu tã buhfi kohpis lihds pawassarai,
 tad jaw warrefi winnu us kahdu labbu fausu gannikli
 laist, kur tam newaid dauds jaskraida. — Bet ja ween
 eespehfi, tad turri sawu tellu labbak wiffu pirmo waf-

faru stalli, woi sehku, woi labbak wehl seenu tam dohdams. Gannòs tetsch arween noskraidahs, muschu un dunduru mohzihts. Tikkai par to tewim buhs gahdaht, ka tetsch dauds dabbu dsert; jo winsch irr eeraddis dauds dsert, jo winsch paliks kahdu reisi par ppenihzu gohwi.

Wehl ohtro seemu tellam skaidrs seens jadohd, un labh seens; bes tam wehl kartuppeku papilnam. Scho ohtro seemu bullelis jaw newaid ar gohwsnikahim weenâ stalli bes saites turrans, lai winni ne dabbu apeetes. — Urri par to zeeti jagahda, ka tik telli, ka tee leelee lohpi weenadi fausu gullu turr, un ne dabbu fuhdòs mirkt. Tahda neskaidriba fainneezei par leelu kaunu, un lohpeem lohti neweffeliga.

To lohpu ehdinashana tewim tà jaetaisa, ka winni faru ehdamo katru deenu tai paschâ laikâ dabbu. Râ muischâs wehrschus barro, tà tewim ihsti buhtu arri-dsan tawi lohpi barrojami, lai teem arri tik dauds seena ne dohfi, ka barrokkeem, bet wairak falmu un pellu. Ur teem kartuppeteem tà jaleekahs: woi wahritus, woi newahritus sadruppinajis famaisi tohs ar pelluhim, un appluzzini scho maistjumu ar karstu uhdeni, un kad jaw gan drihs pawissam atdsiffis, tad dohd to lohpeem. Zeb maifi faberstus kartuppelus ar uhdeni ween, un dohd tad. Râ jaw pirmad minneju — wahriti kartuppeli arween dauds jo gaufigi buhs, ne newahriti. Wehl arri lohti derrehh, ja kahdu reisi arri drufzinu sahles pee scha drankâ peeberfi klahht. Wiffadâ wihsè pataifi farum lohpan to dschrenu gahrdu. Jo dauds gohws buhs dschruff, jo winna dohs wairak peena, un jo winnas fuhdi buhs derrigi, un jo winna wairak fuhdu eestahwehs. Tapeh; tewim ne muhscham ne buhs aukstâ puttana laikâ lohpus pee affas dsicht dsert, nei arri zeest, ka leddus gabbali par filli staiga. Labbak leez to uhdeni stalli nest, pee auksta affas uhdena seemas laikâ tik dauds filta uhdena peeledams, ka winsch paleef ka waffaras uhdens. Zeescham, kad

eefpehfi katrai gohwei, faruus lohpus tà kohpdams, kà taggad tewim stahstiju, ik us desnit deenahm weenu puhru kartuppelù doht, tad bes wiffa feena, ar salmeem un pelluhin ween warrefi winnas ismittinaht; bet sinnamè, ja us katru neddeku warrefi puhru doht, buhs labbak; un gohws, kam tik dauds kartuppelù dohft, un tad wehl lai dauds lai mas-feena peedohfi flahft, teescham ne paliks tewim wiffu tarwu puhlinu un wiffu, ko faehduft, baggatigi ne atmakfajufi.

b) Awju lohpi.

Bes awju arridsan arrajs ne pahrtiks. Tahs winnu apgehrbj, un labbi treknas faruus pirzejus un ehdejus deewègan atraddihs. Ja gribbi labbu willu, labbu galku un labbus jehrus no winnahm redseht, tad dohd tahm labbu feenu, un katrai wehl katru deenu tik dauds kartuppelù, zif ar abbahm rohlahm warri fagrahft. Tohs, labbi skaidri nomafgatus, ceberr wesselus skaidrà fillè. Gahda arri, ka awim ne truhft skaidra un prischa uhdena preeksch dserichanas. Ne weenam lohpan neskaidrs uhdenè newaid tik newesseligè, kà awim. Ja wehl wairak par winnu wesselibu gribbi gahdaht, tad eelez kahdà fillè mahlus, wiff-labbak sillus upmalku mahlus, papreeksch wiffus akmin-telus no teem islassijis, tad usbert fahli wirfù, us katru awi kahdu labbu faujas teefu, un tik pat dauds smalki fagrufstu kadiggu ohgu, samihzi to ar teem mahleem zaur un zaur, un tad lai winni fakalst. Tad buhs tarwahm awim tur wiffu seemu ko laisihft, un tas tahm lohti wesseligè.

Bet tewim wajjadsetu sewim zittas awis no labbas kas surtes noraudsift jeb eegahdaht, kam jo smalka willa, prohli ehselischu awis, lai arri pawiffam tahs awis ne atmettifi, kas tew taggad irr. Ehselischu awju willa ohtru tik dahrga; un kad tarwa fainneeze tahdu willu buhs smalki farwerpufi un fashketterejufi, labb-

praht winnai Nihgâ un zittôs pilsfatôs rubli mahrzimâ maksahs. Bet tekkuli zittu jaw ne turri, kâ no ehseleschu surtes.

2) Sirgi.

Lai arri Wahzsemme dauds weetâs arraji jaw gan drihs pawissam pahrteek bes sirgeem, ar wehrscheem ween, un zittôs gabbalôs arri ar gohwim ardami, ezzedami un braufdami, tad tatschu muhsu semmes arraji aplam bes sirgeem muhscham ne pahrtiks. Muhsu buhschana, tâ fakfoht, wehl wissai iskaisita; weens pilsfats tahlu no ohtra nohst, un wehrsim newaid ahtri sohli.

Labs sirgs dauds naudas peln; un kas winnu sinn pareisi kohpt, tam winna ustureschana arri tik wissai dauds ne maksahs. Tohs arri warr ar kartuppeleem barroht. Nomasga kartuppelus labbi skaidri, sagrees tohs masâs rippinâs, jeb masôs gabbalôs, un samaisst tohs ar ekfelem, un dohd tad. Kamehr winnus wehl newaid raddis, zits sirgs tohs ne gribb ehst. Tad warri sawu lohpu us tahdu wihsî pee tam raddinast: maist smalki sagraisitus kartuppelus pee ausahm klast, un nemm pamasam wairak kartuppelu un masak ausu, to ausu weetâ to teesu wairak ekfetu peeberdams. Pehzgallâ sirgs labbpraht skaidrus kartuppelus ehdihs. Tu warri arridsan kartuppelus wahriht, tohs smalki sabehrst, un tad miltu weetâ pee uhdena maistht klast. Us tahdu wihsî weetahm jaw taggadin muhsu semmes arraji sawus sirgus barro, un sirgi paleek appali un spehziigi. Tikfai sinnamâs zeeti waijaga no tam sawatees, ka sirgs ne dabbru schahdu dranki filtu dsert eelschâ.

Warr buht ka tewim arri kahdu reisi luste palehks, pascham sirgu paaudseht, — un tas irr labba leeta. Pee sirga pirschanas arrajeem ne ween dauds naudas iseet, fo winni warretu labbak kabbatâ paturreht, bet tohs arridsan daudsreis peekrabpj, un pirfts sirgs jaw

muhſcham tit ilgi ne peetiſ, kà paſcha audſehts. — Bet pee ſirga audſeſchanaſ jaleef ſchahſ mahzibaſ wehrà; zittadi buhſ labbaſ, kad pirkſi. Tit tai kehwei, kà tam ehrſelim, ko waiſlai gribbi bruhſeht, waijaga jel maſ tſchetru gaddu wezzeem buht; bet wiſſai wezzi arridſan waiſlai ne derr. Abbeem waijaga wiſſadâ wihſe weſſeleem buht, ar plattahm neekrittuschahm kruhtim un ar plattu kruſtu, taiſnu mugguru, ar taiſnahm ſtiprahm kaſjahm, lihdseneem tuſſcheem naggeem un maſeem tuſſchumeem.

Kad kummelſch jel maſ tſchetruſ mehneſchuſ, maſaſ ne, pee kehweſ ſihdiſ, bet prohti pee labbi kohptas un peetaupitaſ kehweſ, kam ſihdala newaid truhziſ, tad to warri atſchſirt, preekſch tam jaw raudſijiſ tam druſzinu labba ſmalka ſeena woi ahbolina doht. Utſchſirtam kummetam jaw jadohd wiſſu labbaiſ ſeens, un auſu papilnam; un to pirmo gaddu, ja to ween warr iſdarriht, wiſſch pawiffam newaid gannòſ laiſchamaſ. Jo tu to pirmo gaddu kummetu labbi kohpſi un ar auſahm barroſi, jo wiſſch tewim iſaugſ leelſ un ſtiptſ; — bet ja wiſſch to pirmo gaddu tikkai buhſ dabuiſ ſaut kà nihkt, tad tu pehzak deewſſinn kà warreſſi winnu ehdiſnaht, un tatschu no winna nekaſ wairſ ne buhſ. Dhtro waſſaru lai eet gannòſ, un ohtro ſeemu jaw warri winnu druſzinu jo ſlikti turreht, treſcho ſeemu arri jaw pee kartuppelſeem raddinaht. Bet weenadi kummelſch irr labbi puzzejamaſ un ſkaidrſ turramaſ. Ne weenam lohpaſ ſkaidriba tit lohti ne tiht, kà ſirgam.

Kad kummelſch diwi gaddu wezſ, ahtraſi ne, tad wiſſch irr lihdsinajamaſ. Labbaſ ſinnamaſ buhtu, ja to wehl jo ilgi turretu nelihdsinatu; bet winnu gannòſ laiſchoht, wiſſch ehrſelſ buhdamaſ, noſſkaidahaſ.

Kad triju pilnu gaddu wezſ, tad wiſſch jaw raddinajamaſ pee kaſhda weegla darba, ahtraſi ne, bet ſinnamaſ ar prahtu un rahmibu, jo zittadi to driht

warr samaitaht, un winsch paleek nickohts. Tschetru gaddu wezzu jaw to warri labbi bruhkcht; bet sinnams, jo ilgi tu winnu taupifi jaunâs deenâs, jo winsch wezzumâ wehl turrehs spehka. Labbi un prahctigi audsetu sirgu braukfi diwidefmit gaddus, un wairak.

Wehl beidscht eelez wehrâ: kamehr kummelu turrefi stalli, tewim buhs winnam dauds ruhmes un plattu stellingi doht, un daudsreis winnu ahra islaist, lai winsch dabbu labbi islehkatees; jo zittadi winsch paleek mihsst, stihws un kuhtrâ.

d) Zuhku lohpi.

Beidscht wehl minneschu zuhkas. Ur tahm arraji teescham daschu rubli warr pelnitees, un daschu labbu kummofu gallas turreht. Sinnams ka winnas tad zittadi buhtu kohpjamas, ne arraji zeeni darriht. Taggad zuhkas tiffai stahdes ween wairak darra; un kad to faliftu naudâ, ko weena patti zuhka weenâ paschâ wafarâ druwâ, dahrsôs, plawâs un ganniklës samaita un fakerna, tad teescham trihs zuhkas par to ruddent warretu nopirkt. Bet kad tahm ihpaschu gannu turretu, fur derrigas ganniklës irr, jeb atkal tahs mahjâs ween turretu un stalli barrotu, tas buhtu zitta leeta. Nur zifko labbi peefohpta fainneeka buhschana, tur teescham sakrahsees deewsgan suhkalu, masas labbibas, kartuppetu un schahdu tahdu atleeku, ka fainneeze, wehl peedewufi schahdas tahdas sahles un lappas no dahrsmaaleem, jeb abholina un lehzu fehku, ittin labbi warrehs pahru zuhku arri par waffaras laifu stalli mittinaht, un tahs augs sawadas, un noehdisees tik treknas, ka tahs katru brihdi bes barroschanas warrehs kaut; un pee tam wehl ne tizzeht ne tizz, zif winnas rassees wissu labbo suhdu eestahwejuschas.

Bet sinnams ka tewim tad jarauga eeguht waiflas zuhkas no labbakas surtes, wisswairak ja tu tahs gribbi wairak stalli ween turreht; un kamehr par juhsu zeemu

wehl newaid labba fuita, tamehr jaw tewim muischâ, fur ihsti labba zuhku surte irraid, ne leegs wifs sawu zuhku nowest, kad winna gribb apeetees.

Zuhka diwireis gabbâ sivenus atnesß, un kad winnu gannôs ne laisch, tad warr to atweschanahs laifu tà eegroßsht, ka winna Augusta un Bewrara mehnefti paturrahs. Tai laikâ irr wairak sivenizei ko doht, un wifswairak kamehr schi sawus sivenus sihdi, winna labbi irr kohpjama, lai winnai sihda ne truhkst. Preeksch audjeschanas labbpraht gawenu siveni zeeni tee labbee buht. Us pawaffaras puffi jaw zittas gohwis paturrejuschaß, un fainneezehm atliks jo drihs lahste peena, ko doht sivenneem, kad schohs, feschas neddelas wezzus, atschirr. Utschirteem sivenneem derr eesahkumâ skahß peens, graudi, wifswairak meeschi; un winni, ihpaschi eesahkumâ, labbi peehdinajami un skaidri turrami. Labba fainneeze teescham ne paliks sawus sivenus brihscham filtâ uhdeni ne masajusi. Kad siveni dabbu nihkt, kamehr wehl mast, tad pehzak muhscham wairs ne atkuttihß. Par labbi kohpteem gawenu sivenneem slacters tewim ruddeni labbpraht diwi rubtus gabbalâ maksahs. — Sausa gutta derr wezzahm un jaunahm zuhkahm.

Râ pee katra barrokla, tà ihpaschi pee zuhku barroschanas jaeleek wehrâ, ka ehdamo daudfreis par deenu, un arween tôs paschôs laikôs un par drufzinahm dohd, tà ka barrokliß katra reisi wissu to labbi gahrdi warr sgehst, ko tam preekschâ leek. Zittadi, ilgi stahwejis neehdis, un tad atkal us weenu reisi parleeku dauds farijis, winsch tà kâ eesehrg, un tad pahru deenu ne mas lahgi ne eöd, lihds atkal dabbu attaisitees; un tad ta barroschana eet ilgi.

Zuhku eelisdams barroht, warri tai no eesahkumâ kartuppelus ween ar lappahm un scho to doht; bet kad barrokliß jaw jo atehdees, tad tewim jaleek wairak

miltu no fahdas passiftas labbibas pee ta ehdeena flah. Parleeku derrigi pee zuhku barroschanas irr wahr iti sirri un puppas.

Schà stahstijis apklusse mahzitajs; un arri Zahnis palikka atkal dsittâs dohmâs fehduš.

Mahz. „Nu — tu atkal tahds dohmigs palizzis? Woi tewim mans padohms warr buht ne patih? Woi tu warr buht dohma fawâ prahtâ: kas tad to warr isdarriht? Woi arrojeem irr waltas tâ gar fawecm lohpeem darbotees? Kad fawus kummetus, fawus tellus, fawus firvenus tâ eesim barroht, kas tad mums atliks faweem discheem lohpeem doht?“

Zahnis. „Ne, zeenigs tehws, tahdas dohmas man newaid wiš. Teescham warru fazzih: Kad es redsu, kâ muhsu telli taggad ar stahwu stahwoschu spalwu, ar leeleein wehdereem, kauli ween un nokernajuschees gar dahrsmalkeem lohschna, un muhsu kummeki pawaffarâ apkehjuschees ar fuhdu fahrtu un wezzas spalwas plusganahm tschahpa apfahrt, knappi fawas kahjas pazeldami, kad eeraugu muhsu firvenus, kam tahs teewas kahjinas knappi spehj to uspampuschu wehderu panest, tad mannim teescham jaw daudsreis irr schahwees prahtâ, ka tas irr grehks un zilwekam leela stahde, kad fawus lohpus tâ wahrdsina. Es gribbu zittadi fawus lohpus kohpt. — Bet sinnamš wissu tâ isdarriht ne spehschu. Mannim ar manneem zeemineem weena patte gannikle wisseem lohpeem, bet ne weenahds prahts. Es, lai buht, fawas gohtenes gan fargaschu, lai ne opectahs; bet winni fawus masus bulletus laidihs lihds gannôs, un manna fargaschana ne neeka ne lihdschš, — un tâ kaut kurrâ weetâ.“

Mahz. „Nu sinnamš ka tewim weens ohtrš grubtums gan buhs uswarrejams. Bet kohp tikkai fawus lohpus, zif warredams, pehz tahm mahzibahm turredamees, fo taggadin dsirdeji; un lai tad arri daschâs weetas zaur tawecm zeemineem eesahkumâ wehl ees zittadi,

ne tew patihf, tad tatschu tewim no taweem lohpeem dauds wairak auglu buhs, ne taggad; un tawi zeemini, redsedami, ka tawa buhschana wairak us preekschu eet, ne pafcheem, fahks pamasitinam wairak pehz tewis greestees, un es labbpraht zerreju, ka wehl atees tahs deenas, fur winni nahks tewim padohmu prassih, un fur juhs kohpa norunnaseet eeksch labbas faderribas, kas jadarra, lai wisseem dsihwe labbaki isdohdahs.“

Zahnis. „Ja, kad tas ta buhtu! — Nu, bet ne warr sinnah! Zik taggadin jaw dsirdu, ka zits gribbus nahkoschu wassaru arridsan dauds wairak kartuppelstahdiht, ne lihds schim.“

Mahz. „Nu re! Lai wehl aisees weens ohtrs gabs! — Bet tewim tikkai waijaga pastahwigu prahtu turreht. Tu wehl daudsreis no wissahm mallahm dab-dabbusi dsirdeht, ka tu neekus darrus; un tewim warr buht wehl stahstih, ka tas essoh grehks, kad lohpeem kartuppelus dohd, kas zilwekem par barribu warretu buht; tewim arridsan waijadseh wairak tahs faines turreht, jo sinnams prahtiga lohpu kohpschana prassa deewsgan darba. Bet tikkai ne palaidees un ne ap-nihksti. Peens un galla un baggata maise druwâ arri zilweku barro; un ja kursch to isturr par labbu fainneeku, kas teez wissada wihsè mas faines turreht, tas wehl ne proht, kas ihsti derr. Strasdeena Zurgis arri mas faines turr, un leelijahs, ka tatschu wissus sawus darbus pastrahdajus. Bet kam derr tas seens, fo winsch faines truhkuma deht par Mikkeleem sawahkis? Kam derr winna rudsi, us druru jaw isdihgusch? Zik tad satto winna sehja, fo us pafcheem Mikkeleem tikkai dabjuis eeseht? — Saimneeks, kas dauds faines turr, warrehs wassarâ wissus darbus sawâ laikâ pastrahdht, un par seemas laiku tam arri darba ne truhks. Un tizzi labbpraht, weena patte gohws, labbi kohpta, tewim atnessih baggatigi to lohni, fo kalponei par gabdu maksasi. Bet taggad mannim zits fainneeks

sinnams, kas turr feschas gohwis, un tatschu faine wissu zauru ruddeni un seemu aplam ne dabbu peena lahfiti un sweesta druzinu redseht.“

Zahnis. „Ne buhschu wiss tif ahtri apgreeschams, zeenigs tehws! Kad mass biju, juhs manni daudsfreis mannas teepschanahs deht effect norahjuschi; es zerreju, ka ar Deewa paligu zaur juhsu pamahzischanu ta teepschanahs eelsch mannis irr palikkusi par stipru pastahweschanu pee tam, ko weenreis esmu apnehmees darriht, atsinnis, ka tas par labbu irr. — Bet ko wehl gribbeju fazziht: mannim schogadd wehl pawissam mas streiju un seena; kartuppeli dahrgi, bet streiju un seena gan warreschu dabbut pirkf. Ka buhtu, kad kahdus simts puhruß kartuppelku pahrdohstu, un par to naudu atkal seena un salmu pirkfu?“

Mahz. „Sinnams ka tas buhtu gudri darrihts! — Kad tikkai druwai neko ne atrauj! — Kamehr kartuppeli wehl wehrte, un seens un salmi lehti, ta ka tu, kartuppelus isdewis, un par to naudu atkal seena pirzis, ar scho seenu ilgaki warri tift, ne ar teem kartuppeteem, ko effi isdewis, tad islaid mannis pehz wissus sawus kartuppelus, tif dauds ween pats paturedams, ka saweem lohpeem ar teem to dsehrenu warri padarriht jo gahrdu. Seena ehdamas un pee tam ko labba dserdamas flahf, tawas gohwis arri labbu peenu un baggatus fuhdus atneffihß.“

Ta scheem abbeem kohpâ runnajohf mahzitaja zeeniga eegahja atkal sawu wezziri pee waffarina aizinahf, un ecrandsijusi Zahni, ta fazzija: „Es jaw dohmaju, ka juhs abbi te atkal kohpâ spreeschat. No ka tad schodeen runnajat?“

Zahnis. „Gerunnajamees no lohpu kohpschanas, zeenmahf, un mums runnajohf ir atnahze pateesi waffarina laifs.“

Mahzitaja zeeniga. „Ja, ja, tee mihki loh-pini, tee atkal stalli leekami gan dascham fainneeam

darra galwas grohsifchanas. Bet, "tã wehl winna pasmeedamees runnaja, „kam manni arridjan tẽ ne wahkat flah? Woi dohmajat, ka juhs ween pee tahs buhschanas tahdi gudri esseet? Es arri no tam sinnu ko runnaht. Par parahdischanu peedohschu tewim tulih ar ihseem wahrdeem weenu padohmu, ko mans wezzais teescham ne buhs wiss minnejis. Teiz sawai Maijai tã: kad gohws spardahs un raustahs, kad to gribb flaukt, tad ne buhs to fist, woi faistih; jo zaur to winna, kã jaw stuhrgalwigs feewischkis, tikkai wehl jo trafka paleek; — bet eimehrzeet tikkai kahdu lakkatu labbi aukstã uhdeni, un usleekat winnai to us krustu, tad gohws zeeni tulih nostah. — Un teiz Maijai wehl: ja muhscham dabbuschu manniht, ka winna patte, woi winnas kalpones ees gohwis flaukt, papreeksch sewim rohkas un gohwim tesmini ne nomasgajuschas, un sewim mattus ne fukkajuschas; jeb atkal ja sneegs buhs baltaks un skaidraks par winnas flauktawahm un peena spanneem un tihnehm, tad es ne muhscham us kristibahm pee jumẽ feera gabbalu wairẽ ne nemschu muttẽ!“

„Gelickschu to wehrã, zeennaht,“ sazzija Zahnis pateikdamees; un tã pasmechjuschees winni ischfihrahs. — Bet wezzais mahzitajs tam papreeksch wehl eedewe papibri, kur ne ween tas bij farakstihẽ, ko juhs taggadin lassijat, bet wehl zittas mahzibas no lohpu ahrstefchanas bija peeliktas flah, ko arri schinni grabmataã atraddiseet. — Zahnis atkal it preezigs pahrgahja mahjãs, runnadams eeksch sewis: „Labs padohma dewejẽ irr teizams; bet kas labbu padohmu pareisi peenemm, arri newaid pee mallas mettams!“

23. No lohpu ahrstefchanas.

Katram labbam fainneekam gan wajjadsetu lai dauds lai mas no lohpu ahrstefchanas ko sinnaht. Jo, kad jaw ne flimmam zilwekam muhsu semines gabbalos

daschu brihdi ne warr ahtri mahzita ahrsta paligu pee-
wahkt, tad sinni, ka saweem lohpeem mehš us sem-
mehm ne tif mahzita ahrsta paligu ne atraddisim. Ta-
pehž mums pascheem waijag sinnaht, kà glahbtees;
un labbi buhtu, kad katrs fainneeks mahzetu, lohpan
ahderi laist, — un turretu salpeetera un glauversahles
fawâs mahjâs, no katra kahdu mahrzinu; jo schahs
sahles gandrihs wiffâs lohpu kaites irr derrigas. —
Ta ahdereschana irr weegli saprohtama leeta, un katrs
kallejs to warr eerahdiht; un tahs sahles, ko taggadin
minneju, irr lohti lehtas. — Tewim nu derrehs wiss-
wairak schahs pamahzifchanas wehrâ leekamas:

a) Kad gohwju lohpeem sohbi paleek wif-
fai wakkam, tã ka winni wairs ne warr labbi ehst,
tad nemm diwi lohtes alluhna, iskaufe tahs kahdas
masas allus glahses teesã werdoscha uhdena, un pee-
maifi tschetras lohtes meddus flahst. Ur schahm sah-
lehm fwaidi lohpeem rihtôs un wakkardôs tahs smagge-
nes, un tee palits drihs wesseli.

b) Kad lohpan aisaug fakls, un winsch
sahk kraht, un ne warr wairs atpubstees, nedš labbi
ko noriht, un purns tam paleek faufs un karsts, —
tad ahdere winnu pee fakla, — paauguscham lohpan
wissu stohpu, masam puffstohpu affinu islaisdams, —
sagruhd 8 lohtes salpeetera un 12 lohtes glauversahles
labbi smalki, samaiifi to ar puffmahrzinu meddus, un
usfwaidi no schahm sahlehm tam flimmam lohpan if
tschetras stundas ehdamas karrotes teesu us mehli, tam
galwir pazehlis, lai winsch tahs sahles rij dibbenã.
Warri arridsan scho sahlu weetã salpeetera eeksch ettika
iskaufeht, un lohpan ar scho ettiki rihtles eekschpuffi
masgahst, kahda kohzina gallã luypatu peesehjis. No
ahrpuffes apstittini tam faklu ar filditeem willas luypa-
teem, ko warri, ja attEEKahs, ar elji apfwaidiht, pa-
preeksch druszinu kampera tai eljê iskaufejis. Dsehreens
tahdam lohpan newaid auksts dohdams.

z) Kad peens kahdureis fahk wilktees, un paleef glohtains, tad sagruhd saujinu kimmelu, eeberr tahs puffstohpâ uhdena, un eeleij to lohpan rihklê, un tas jadarra tik ilgi katru deenu, lihds peens atkal paleef labš.

d) Kad lohps affinis meesn, tad nolaid tam affinis, paaugusham lohpan wissu stohpu, masam puffstohpu, un dohd tam rihdôs un waffardôs diwi lohtes salpeetera, to papreeksch uhdeni iskaufesjîs; jeb nemin driggenes, kam wehl newaid fehklas, woi saltas woi schahwetas, kahdu saujas teesu, fagrees tahs rupji, wahri winnas ar kahdu puffstohpu allus labbi apsegta pohdâ, iskahf to zaur luypatu, un leij scho allu, kad ahdissîs, lohpan rihklê.

e) Ja kahdureis trahpahš, ka lohps wissai dauds lehzu jeb ahbolina fehku farijîs, fahk ahtri uspubstees un pampt, tad tahdu lohpu wajaga stipri un ilgi gainaht apfahrt, un tas uspampuns zeeni atlaistees. Warri arridsan kahdu wizzi fagreest, to lohpan eelikt muttê, un pee galwas ta peefeet, ka winsch to ne warr islaist no muttes. Tad winsch weenadi to wizzi grausch, un zaur scho grauschanu ta lupts tam zeeni no wehdera atkal iseet ahra.

g) Kad lohpan leefas fehrga irr, kas farstâs faufâs waffarâs zeeni rastees, un kahdahm reisehm ahtrumâ dauds lohpus apkauj, tad islaid tam tulihst stohpu affinu, eeleij tam diwi reises par deenu diwi lohtes salpeetera, kas uhdeni iskaufeshts, un lai tam ne truhkst aufsta uhdena dseršchanai, ehnâ eewestam. Kad ahtri safirdsîs, tad to wehl warri aplaht ar lakkateem un palaggeem, kas aufstâ uhdeni mirkuschi, un tad weenadi ween tam labbi aufstu uhdeni no akkas leet wirfî.

Schi faite irr nifna, un dauds lohpu eet zaur to paschu pohstâ, tapehž ka lohps rahdahs daudsreis it weffels, un us stundu winsch kriht no kahjahm nohst.

Kad ween dabbu dsirdeht, ka zeeminôd, jeb tikkai tai gabbalâ lohpi jaw fahk kritt ar leesas fehrigu, tad leez sawus lohpus wairak par nakti, ne par deenu ganniht, un lai winni par farstu deenas laiku stahw ehna; un gahda teem arween aufstu prifchu uhdeni dserschanai, lai teem tahs eefschas dabbu dsiffinatees. Ja dihkis kahds, woi uppe flahumâ, tad pildini katru deenu sawus lohpus. Tas teem wiffadâ wihsê irr geldigs. Ja dihka jeb uppes newaid, tad warri arridsan kahdahn reisehm sawus lohpus no affkas ar aufstu uhdeni apleet. Bet sinnams, kad tawi lohpi faskrehjuschees un fasilufchi, tad ne eefi winnus nei pildinaht, nei aplaistih.

No tahm flimmibahm, ar fo sirgi fehrig, es tikkai diwas minneschu, prohti eenahschus un kraupu.

h) Kad sirgs fahk dikti kahfeht, un kad tam pakaklâ fahk pumpt, un azzis fahk affaroht, un no abbahm nahsim tâ kâ beesas glohtes fahk kritt, tad sinni, tam irr eenahfschi. Tad tikkai farga winnu labbi, ka winsch ne dabbu pahrsalt, ne dohd tam aufsta uhdena dsert, ne leez tam wehja stahweht, kohpi un peetaupi winnu, tad winsch zeeni drihs isfirgt. Bet kad winsch, eenahschus turredamâ, dabbuhs pahrsalt, tad arri schi kaite winnu drihs nokaus, jebfchu no buhschanas weegla buhdama.

Zittam sirgam, eenahschôd eefirguscham, par deggunu ne kriht, bet winnam eemettahs woi pakaklâ, woi zittâ weeta trums jeb augons, kas daudsreis isaug leels. Tad waijaga to weetu, fur fahk pumpt, apfwaidiht ar taukeem, wifflabbak ar sohsu taukeem, un winnu apsegt ar kahdu aitas jeb sakka ahdas gabbalu, jeb ar willas luppata; un kad manni, ka tai trummâ rohdahs weenâ weeta mihsks, un paleef tâ kâ flapjsch, un spalwa tur fahk kritt ahra, tad eegrees tai weeta ar affu nasi zaurumu, tâ ka struttas warr labbi istezjeht. Schis zauruns jaturr walkam, un tee tauki

tif ilgi jaswaida wissapfahrt, lihds tas trums pawissam isuddis.

Ja redsefi kahdu reisi sirgu, kam smirdosch as glohtes par weenu paschu nahfi kriht, un tai pascha pussê, pakaklâ jeb pasmakrôs tâ kâ dseedseri stahw, un nahsis kahdi jehlumi, tad baidees no schahda sirgâ, kâ no ugguns, un ne laid winnu sawâ stallt; jo ta irr lippiga, pawissam neisdsedejamâ kaite. Wahzu wallodâ to fauz ruzzi.

i) Kraupa jeb kaschkis irr nejauka un lohti lippiga kaite, un kad winna kahdâ stalli jeb zeemâ weenreis eerweefusees, tad irr gruht winnu isdsiht. Labbi kohptam un skaidri puzzetam sirgam winna sinnams muhscham patte no sewis ne rassees; bet woi gannôs woi steddelês winsch scho kaiti driht no zitteem warr dabbuht. Tapehz, ja kahdu reisi kahds no taweem sirgeem scho kaiti dabbu, tad leez winnu tulihht tahdâ weetâ, fur winsch ne ar kahdu zittu sirgu ne warr faeet; bet ja taws zeeminsch us to paschu gannikli, fur zittus sirgus arri laisch, sawu kraupainu sirgu ganna, tad eij tulihht pee winna, un lihds winnu ar labbu, lai winsch sawu flimmu lohpu leef fur ihpaschi; un ja winsch ne gribb tewi ar labbu klaufiht, tad dohd bes kaweschanas muhschas waldischanaï, jeb pagasta teesai sinnu.

Ur scho flimmibu tâ jadarra: tâ kâ sirgam ahda paleef neksaidra, tad, kâ jaw fazziju, leez winnu tulihht ihpaschâ stallt, fur zits sirgâ ar winnu ne faeet, un gahda sewim no apteekes

$\frac{1}{2}$ lohti teriak;

3 lohthes it smalki sabehrstu schaujambu pulweru;

3 lohthes it smalki sabehrsta sehwele;

1 buddeli allus;

2 stohpus linnu eljes.

Kummelam waijaga no wissahm schahm sahlehntiffai pussi doht. — Tihfchi leeku tewim schahs sahles

no apteekera nemt, un ne no bohtes; jo apteekeris tewim winnas jo labbi noswehrs, un to sehwelli un tohs pulwerus jo smalki samals, ne tu pats mahjäs winnus noswehrsi jeb fabehrsi.

Kad nu gribbi farwu sirgu nemt ahrsteht, tad buhs tewim rijas istabinu labbi eesildiht. Tad fildi to allu, iskaufe schaf allu to teriak, faleij wissu buddele, un eelez to fildä weeta, lai winsch ne atdseest pawiffam. Tad eeleij pufsohtru stohpu eljes blohdä, peeber diwi lohthes to pulweru un diwi lohthes sehweka, un pahrmaifi scho elji ar teem pulwereem labbi zaur un zaur.

Kamehr weens zilweks tahs sahles fataisa, ohtram wajag to sirgu no statta iswest, winnu labbi skaidri nopuzzeht, tä ka nekahdi puttekli, neds suhdi us winna meefahm ne paleef. Ja tam kahdä weeta dikti garra un beesä spalwa, tad wajaga to apzirpt, un ja sirgs zifko dikti kraupains, tad arri krehtes un aste jazehrp nohst. Kad sirgs tä irr nopuzzehts, tad nemm kahdas wezzas dselscha fukka, un uskaffi druszinu to kraupu, bet ne tik stipri, ka affinis fahf tezzeht.

Kad nu wissu to buhsi pareisi padarrijis, tad wedd to sirgu rijas kullä, eeleij winnam to allu ar to teriak pasiltu rihklä, un tad tulihst diwi wihri, katrs no puffes, nemm tam sirgam ar pazeetahm birstehm (fuffekteem) to elji eebehrst ahdä, us diwi, trihs lahgham wairak prett spalwu behrsdami, lihds wissa elje irr eefwaidita. Schis darbs ar steigshanu irr darrams, tä ka winsch, ja ilgi, us pufstundu irr pastrahdahts, no ta laika, ka sirgam to allu eelehja. Pee tam arri zeeti jaleef wehrä, ka ne weena weetina, ne pee galwas, ne pee kahjahm, ne zittur fur, tam sirgam ne paleef netrihta un ar to elti neslappinata, arri tur, fur tahs krehtes un tee aschki irr. Ja kahda weetina buhtu palikkusi ne behrsta un ne slappinata, tad daudsreis atkal no tahs weetas ta nelaine warr isklisht par wissu to lohpu.

Kamehr schee divi zilweki to sirgu trinn un behrsch, trescham waijaga weenadi to elji ar farroti apmaifih, lai tee pulweri ne dabbe nogultees us dibbenu.

Tad atkal tulih, tas sirgs tai filta istabinâ irr eewedams, wisapfahrt lihds fahneem ar salmeem apsprauschams, un inuggura tam apsedsama ar dekkeem, kas pafiltâ uhdeni eemehrzeti bijuschi, bet atkal pehz stipri isgreesti. Tad sirgs fahks plehschah, un krahkt, un tad stipri swihst.

Kad winsch kahdas tschetras woi peeas stundas ta swihdis, tad warri to istabinu druzzinu dsiffinaht, tohs salmus druzzinu atraut jo nohst; un warri arridsan tam lohpan, ja winsch kahro, druzzinu seena list preekschâ, un tam kahdu spannitî uhdena doht dsert, bet ne aufstu. Bet sirgs paleek tai istabâ. — Dhtro deemu samaisi atkal to atliffuschu puffstohpu eljes ar to atliffuschu lohiti sehweka un pulweru, wedd to sirgu atkal rijasfullâ, papreekschu zeeti wiffas durwis aisdarrijis, ka wehjsch tam ne peeeet, un eebehrs winnam atkal to elje ahda ta pat, ka pirmo reisi, wedd to atkal tai istabinâ, kas wehl filta turrama, lai arri ne tif filta, ka to pirmo reisi, un tur lai winsch wehl stahw deenu un nakti, lihds istabina pawissam atdsiffusi.

To elji tewim ne buhs ahtraki no ta sirga nomasgah, ka pehz kahdahm desmit deenahm. Bet kamehr ta elje newaid nomasgata, tewim buhs katru deenu to sirgu, labbi ar dekkeem apfegtu, isjah, woi braukt, no eesahkuma lehnah, tad arween jo ahtri, lihds winsch dabbe swihst. Ja atrihthah aufsts wehja gais, tad mekle, winnu isjahdams, mescha ehnu, un winnu sajahjis ne leez tam wehja stahweht. Ja winsch ne dabbe katru deenu pahrswhist, jeb ja winsch dabbe saaufstetees, tad winsch drihs fahks pumpt, un tad arri winsch warr eet pohsta.

Pareisi wiffu darrijis, ka te esmu farakstijis, pehz kahdahm desmit deenahm warrest farwu lohpu ar fahr-

mu, un tad ar uhdeni un druszinu seepju sfaidri nomasgabt, — winsch buhs weffels, un atkal drihs apaugš ar jaunu spalwu.

Bet ja tatschu sirgam fahf kahjas, woi zits kahds pants pumpt, tad steidsees tulihf tam to elji ar stipru fahrnu, un tad ar filtu uhdeni un seepehm nomasgabt, un preedes kohfa pumpurus ar uhdeni wahrijis, nemm no scha uhdena kahdu stohpa teefu, peeberf kahdu pahru farroschu teefu smalki sagrubstu wehrmelu flahf, un leij to sirgam rihklê, un nemm winnu stipri jahf, lihds winsch dabbu labbi zeeti pahrswhst. Tad zeeni tas pumpims atkal atlaistees.

Zee rihki, ar fo to flimnu sirgu effi jahjis jeb brauzis, ja tee wezzi un nekam dauds wairs wehrti, irr labbak pawissam atmettami. Bet ja tewim winnu schehl, tad masga winnus lahgu lahghm ar fahrnu un uhdeni, un kas kahdas ahdas leetas, tahs wehl ar trahnu irr eefwaidamas. Wiffi dselschi, kas tam loh-pam bijuschi muttê, tahs dselses fuffas, ar fo tu winnu puzzeji, irr kahdu brihstinu ugguni leekamas. Tas stallis, tas stellingis, fur tas lohps irr stahwejis, tahs reddeles, ta fille, fur winsch ehdis, irr ar stipru fahrnu nomasgajamas, un pehz wehl ar kalkeem is-wittejamas; arri ta stalka greestus wajaga tewim ar affu flohtu un fahrnu nobehrst. Tahs drahnas, kas tewim bijuschas muggurâ, to lohpu ahrstejoht, irr pahrtihrijamas. Zee stenderi, stabbi u. t. j. pr., fur tu farwu sirgu effi redsejis sewi behrscham, arri irr apdrahschami. Beidscht wehl to padohmu peedohschu: ja tas lohps jaw ziffo stipri kaschkains buhs bijis, tad ne ween schis irr ahrstejams, bet arridsan tee sirgi, kas ar winnu bijuschi sajuhgti kohpâ, un kas stalli winnam blakkam irr stahwejuschi, lai schee arridsan tam brihdim wehl it weffeli rahdahs. Zittadi tu weenu isdseedesi, un ohtrš atkal eefirgš tai paschâ nelaimê, lai arri pehz diwi, trihs mehnescheem, un tu daschu gaddu ar scho nelaimi

warri pehzak fautees. Dhtras tik lippigas fehrgas ne-
waid pee sirgu lohpeem, kà schi.

Scho mahzibu gallà wehl raddahs ar leeleem boh-
stabeem schee wahrdi peelikti flaht: No wihwe-
les knaibitajeem, no nagga greesejeem, no
leefas duhrejeem, no sohbu lausejeem sar-
gajees kà no ugguns, ja tu ne gribbi sawus loh-
pus maitaht; — jo tahdi laudis irr woi krahpineeki,
fas no kauschu mulkibas gribb pahrtikt, woi atkal paschi
mulki, fas likkuschees no zitteem eesteiktees, ka warroht
us tahdu wihsi slimmu lohpu glahbt. Jo kad schee lau-
tini mas fo sinnatu no lohpu eefschahm un lohzeekem,
un kam katrs pantinsch derr, tad winni gan redsetu,
ka tahda dseedeschana gan warr skahdes darriht, bet
ne wifs lihdscht. — Pubschtotaji atkal, un sawetaji,
wahrdineeki — tee teescham lihds ar teem mulkeem,
fas pee winneem eet paligu mefleht, buhtu pee teefas
zeeti nostrahpejami, lai winni no saweem neeku darbeem
stahjahs.

Zahnis, scho grammatinu pahrneffis mahjäs, to
paschu wakkaru winnu wehl islassija wisseem mahju
laudim. Wiffi klausijahs, un pehzgallà arri katrs,
lai dauds, lai mas, sawu balsi pazehle, zits apnem-
damees, schahs mahzibas wehrâ nemt, zits pasmeeda-
mees, zits no teefas fazzidams, ka sinnus jo labbakus
glahbejus saweem lohpeem, ne schahdus neekus.

Wisswairak tee wezzee sawu galwu frattija. Weens
kalps, wezzais Dranku Dahwid's, krahnes ben-
kim usgullis un sewim wehderu pakaffijis, stahstija, ka
flahtejâ nowaddâ effoht kallejs, leels sinnotajs pee wif-
sahm sirgu kaitehm; ne wajagoht ne to slimmu lohpu
tam rahdiht, neds tam dauds isteikt, kahda kaite
effoht; kad tikkai pateizoht, kahda spalwa tam sirgam,
tad winsch tuliht atkal pateizus, kahda nelaine tam

effoht, un kà winnu waijagoht glabht. — Wezza Pa-
leijene atkal stahstija, ka winnu waffaru sahkuschi goh-
wim puppi sprahgt, un peens sahjis wilktees kà punkis.
Tad gohdige zihwek's winnu pamahziji's, ka schi nelaine
zehlusees no tam, ka besdeligas dabbujuschas lohpeem
zaur wehdera appakschu isfkreet zaur; ka waijagoht
tiffai lohpan asti faleekt kà gredsenu, un zaur scho
gredsenu lahfiti peena isflaukt zaur. Un schi winnu
paklausijusi, un lihds ruddenim wiffas gohwis bes wis-
fas sahlu leeschanas effoht palikkuschas atkal weffelas.

Urri burwju un daschadu puhschlotaju skunstes pee-
minneja un daschas pasmeeschanahs tur ne trubka.

Beidsiht wehl Jahnis stahstija, us kahdu wihfi
gudrs un labbi mahzihts lohpu daktars fainneekam
lohpus glabhis. Schis fainneek's suhdseja daktaram,
ka tam lohpi nemas ne isdohdoschees; ka katru pa-
waffaru zitti atstahjoschi. Daktars gan klauschnaja
schà un tà, gribbedams sinnaht, woi warr buht tiffai
flikts uhdens, jeb seens, woi flikta gannifle, jeb wezzi
zauri statti ne effoht pee tam wainigi; bet arrajs r:ka
no tam ne gribbeja dsirdeht, bet tiffai to wainu dewe,
ka laikam wezs feewischkis, kas zittureis bijis zeeminòs,
winnam to buhschoht padarrijis, un winna lohpus ap-
buhris. Daktars, welt raudsijis papreeksch scho mulki
us zittahm dohmahm pagreest, pehzgallà, winnu pee
mallas wahkis, pateizahs fluffinam, ka prohtus arri
tahdu nelaini glabht; ka garfam braukdams kahdureis
pee winna peebraufschus, un tohs lohpus apstattijis,
gan sinnaschus, kahdu padohmu tam peedoht. Saim-
neek's preezigs us sawahm mahjahm, un ohtro neddeku
daktars flah! — Schim bij attrahpijees schal zeemà
atbraukt, un eekam pee ta fainneeka nogahja, winsch
klauschnadams bij dabbujis dsirdeht, ka schis fainneek's
leels flinkis, kas farwu buhschanu ne mas ne lohpus,
un us faimi ween palaujotees. — Daktars apstatta
wiffus lohpus, wiffus staltus; stahw tahdu brihdi kà

dsikkâs dohmâs; tad iswelf no kabbatas baltu kohzinu, usgreesch tam ar farkanu krihti wiffadus frustus, ap-
 puhsch winnu, runna weenu ohtru wahrdu appaksch
 sewis, un pehzgallâ eedohd to kohzinu fainneekam, ar
 rupju balfi un pahrwehrstahm azzim tohs wahrduß pee-
 lifdams klagt: „Terwim buhs weenadi ween scho kohzinu
 kabbatâ neffacht, un katru reiff, kad faine eet lohpus
 kohyt, buhs terwim stahweht klahstu, un usluhkoht, ka
 lohpus pareiff ar labbu ehdamu apkohpj un ar skaidru
 uhdeni dsirdi. Ja tu to darriff, tad schis kohzinsch
 wiffu nelaini no tewis atdsihß nohst.“ — Saimneeks
 winnu paklausija, un no ta laifa lohpi wairß ne nihka.

Ja, mihli lassitaji, tee weenigee bet stipree burwji,
 kas juhsu buhschanu maita, irr flinkums, mulkiba un
 neapkohpschana; strahdajeet gudri un mohdrigi, un
 apkohpjeet pareiff wiffu farwu buhschanu, tad muhscham
 burwji jumß neneeka ne padarrihß!

24. Ne makfa taunu ar taunu.

Schi ohtra seema, famehr Jahnis par fainneeku
 bij, tam aisgahja gan ar baltu, gan ar makfas, gan
 ar schaggaru weschanu. Winsch pawaffarâ jaw doh-
 maja farwu dahrsu ar schohgu aptaisiht, un eesahkt
 kohkuß un ohgas stahdiht. — Pawaffara jaw ahtri
 steidsahß klagt; sneegß jaw gahja semmê. Bet, kâ jaw
 arween tai laikâ zeeni eet — weenu ohtru fainneeku
 dsirdeja brehzam, ka ne sinnus wairß ko sirgeem un loh-
 pcem doht ehst; un zittus redseja, teescham nelaiikâ,
 skreijam apfahrt, un meklejam seena woi falmu pirft.
 Muhsu Jahnim, gohds Deewam, gan wehl bija tik-
 schanas!

Weenu deenu, us muischu braufdams, schis ee-
 raudsija Kalna Indrikka puiff, kas farwa fainneeka sir-
 gus dsinne meschâ. Jahnis waizaja, fur tohs nabba-
 gus lohpus dsennus, un dabbuja dsirdeht, ka fainneeks

leekus winnus dsicht fillâ, nefa wairs ne turredams, fo teem doht ehst; ka gohwju lohpi arri jaw gandrihs wiffi effoht zeltami, un awis sprahgstoschas nohst; ka jaw rijas juntu sahkuschi plehst nohst, ne zittu rudsu salmu wairs ne turredami. Jaw waggare effoht bijis Kalna sehtâ, un pateizis, ja fainneeks ne gahdaschus wehl feena, ka likschoschi no mahjahm abrà. Nabbags ruh-pigs palizzis mahjâs un ne sinnuus wairs fo darriht.

To isdsirdejuscham Jahniim eesahpeja firds. Gan jaw bija dsirdejis, ka Kalna fainneekam truhkums effoht, bet, kâ jaw labbi ar winnu ne faeedams, to winsch ne bija dohmajis, ka tahds leels bads usgabjis. No muischas pahrscheidsees mahjâs, winsch Maijai stahstija, fo redsejis un dsirdejis, un schai arri palikka schehl, un winna sahka tulihst no palihdseschanas runnaht.

„Mannim arri jaw schahwees prahtâ, woi mehst tam ne warretum lai dauds lai mas lihdseht,“ tâ Jahnis atrunnaja. „Mums sinnam gan arri dauds feena wairs newaid; bet warr buht, ka Derws atdohs schehligi drihs filtu laifu; un lai arri taggad us beigahm paschu lohpeem buhtu paknappi jateek, tatschu schee, wiffu seemu labbi mittuschi, to jo drihs pazeetih. Rahdu wesumu wiikfischu warretum gan doht.“

Maija. „Nu tad dohst, Jahni! — Un wehl — eefweed reddelès arri pahru maisu kartuppelu, nabbagahm gohwsninahm par peekohdu pee teem salmeem.“

„Labbpraht“ — ar to wahrdu Jahnis isgahja rattus fataisihst.

Zè redst, mihtais lassitajs, kristigu zilweku, kam Jesus mihlestibas likkums firdi eerakstihst! Zuk ne buhst wehl peemirsis, kâ Kalna Indrikis Jahni daschadi isgahjuschu gabdu bij aistizzis ar wahrdeem un ar darbeem, un wiffu zauru wassaru winna sehju tihfchi apstahdejis. Bet Jahnis rahdahs wiffu to parwiffam aismirsis, un steidsahs sawaim prettineekam labba darriht.

Diwi labbus maisus kartuppelu peebehris, tohs reddelës eelizzis, un labbu wesumu lehzu seena uskrah-wis wirsü, Jahnis pats to nowedde Kalna mahjäs. Zndrikkis raddahs noffummis namuna durwis stahwus.

„Zeemin,“ Jahnis fazzija, „esinu dabbujis dsirdeht, ka tewim wairs ne effoht lohpu ehdama, un Deews sinn woi tik drihs jaw fahks sahle augt. Labb-praht gribbetu tewim palihdseht, zik spehdams. Ut-weddu kahdu lehzu kuschki un pahru puhru kartuppelu, ar ko gohwis dsirdiht; nemm to paschu par labbu; fur nolifschu?“

Zndrikkis, papreefsch it greift us ohtru passattijees, farahwahs, to dsirdejis, un palikka tik kaunigs, ka ne sunnaja ko teift.

„Brah!“, ta winsch pehzgallâ fazzija, Jahnim rohku sneegdams, „brahl, es esinu fkaugis bijis prett tewi, un tu manni taggad schehlo. To lai tas schehligais Deews tewim atswehti, un lai mannim peedohd mannu apgrehzibu.“

„Ko eest wezzus notikkumus atkal zelt gaismä, zeemin,“ ta Jahnis mihligi atrunnaja prettim; „us preefschu weens ohtram launa wairs ne darrifim!“

Zndrikkim gandrihs affaras uslehze azzis; winsch noglahstija Jahni, un ne sinnaja kahdu gohdu winnam doht.

Kahdu neddelu bij sirgeem atkal ko tikt, un ar ko lohpus dsirdiht; Deews drihs atdewe siltu laiku, sahle fanehmahs augt; Zndrikka lohpi bij paglahbti. — Bet tas bij tas wissu masakais labbums; ohtrs labbums, kas tam atsehle, bij bes mehra jo leels. Zndrikkis no buhschanas ne bij wissai launs zilweks, bet tikfai palaidees; bet no paschas tahs deenas winsch palikka it par zittadu zilweku; winsch sahka wairak ar Jahni beedrotees, sahka prahtigi un mohdrigi dsihwoht; un sinnams ka Deewa swehtiba tad arridsan arween wairak sahka rastees, — un wehl ilgi pehz tam to daudsfreis dsirdeja apleezinajam,

fa ne muhscham tik faunigs ne effoht palizzis ne par
 fahdu leetu, fà toreis, fad Zahnis tam to feenu un
 tohs kartuppelus atweddis.

Bet Paleijas fainneekem bija fwehts preeks par
 to, fa winneem firdi bij fkannejis ta Apustuka wahrds:
 „Tad nu, ja tawš eenaidneeks irr isfalzis, tad eh dini
 to; ja winsch irr isflahpis, dsirdini to: jo to darri-
 dams tu fwehlainas ohgles sakrahfi us winna galwu.
 Lai faunais tewi ne uswarr; bet uswarri tu to launu
 ar labbu.“

Zeescham, mihki lassitaji, fad zilweks zilwekam pee-
 dohtu labbpraht, un ne atmaksatu launu ar launu, bet
 ar labbu, tad dauds grehti rastohs tulihht eefahkumâ
 apspeesti, un dasch grehzineeks buhtu atkal us labbu
 zellu usgreests; un labba preekschsihme mohdinatu da-
 schu labbu us pakkaidsihschanahs! — To warreja arri
 gaischi redseht tai zeemâ, fur Zahnis dsihwoja. Ne
 ween Indrikkis Zahna labbu firdi flaweja, bet arri
 weens ohtrs zits zeeminsch jaw fahka wairak winnu
 gohdâ turreht; un ta zeema fainneeki no pat ta laika
 fahka wairak tã kohpâ dsihwoht, fã zeemineem flah-
 jahs; labbpraht fahka weens ohtram nohtes brihdi wai-
 rak palihdseht un labba nowehleht.

25. No dahrsa kohpschanas.

„Nu, zeenigs tehws,“ tã atkal weenu pawakkaru
 Zahnis fawam wezzam maifestehwam fazzija; „mans
 dahrs nu irr gattawš. Gan ar mohkahm dabuju zittu
 stabbu list semmê. Semme wehl weetahm bij safallusi.
 Bet nu arri luste redseht, fahds simuks rikku schohgs!
 Kad nu juhs buhtut tik labbi mannim lihdsseht mannu
 dahrsu eerikseht.“

Ma hz. „Labbpraht! Laiks jauks, eeschu tulihht
 ar tewi lihds.“

Un to semmes gabbalu, fo Zahnis ar schohgu apnehmis, labbi apstattijis, mahzitajs Zahnim papreeksch lifka wiffgarram ta schohga kahdu dewinu pehdu plattu gangi nosihmeht, un tif pat plattus gangus frustis par to dahrsu, tà ka wiff dahrs us tschetreem weenadeem gabbaleem bij eedallihst.

„Schahdu plattu gangu waijadsehs,“ tà mahzitajs fazzija, „lai tè, fuhdus weddoht, ar ratteem warri braukaht apfahrt. Rattu no scheem leeleem gabbaleem tad atkal warrest, fà gribbedams, us dirwi jeb wehl us tschetreem gabbaleem pahrdallihst, masus gangus tur eetaifidams, furru plattums ferrai peeteek. Gar scheem gangeem tad warrest wiffadas ohgas, krisdohres, aweeschu ohgas, fà gribbedams stahdiht, un wiffwairaf abbeles un zittus augtu neffejus kohkus. Weens no scheem gabbaleem tad buhs preeksch dahrsa kohku paudseschanas, ohtrs appineem, treschais bittehm, zetortais lezzekleem, peektais saknehm u. t. j. pr.

Zahnis. „Ja — bet — bet —“

Mahz. (pasmeeedamees). „Es labbpraht tizzu, ka tewim gan druszim galwa atkal grohsahs. Tu pirmad gan fazziji: mans dahrs irr gattaws; an tewim gan jaw rahdijahs tas gruhtais darbs pastrahdahts, kad to schohgu biji aptaifijis; — un nu us weenu reist tewim faskaitu tif dauds darbu, kas tewim wehl preekschâ, un tif dauds leetu, kas tewim wehl truhkst, ka tewim warr buht it bail paleek. Bet Deews gan lihdses. Tikkai ne dohma wiff, ka es tewim leeku jaw schinni weenâ pawassarâ wiffu to padarriht, un wiffu to faraudsitees, kas waijaga, lihds dahrsu eetaifisi. Kam pilna kabata, tas gan warr us weenu gabdu tufschu druwas gabbalu par smuffu dahrsu pahrtaihst; bet arrajam pamasam wiffu waijaga faraudsitees. — Kad mannu padohmu gribbi klaufiht, tad paleez wehl scho gabdu appinus pawiffam ne stahdijis, jo tee dauds

fuhdu praffa, un tarwai druwai fuhdi wehl ne atleet; un kad tu fewim scho gaddu tikkai weenu paschu speetu bischu saraudsisees, tad tu ar Deewa paligu no scha weena speeta us ihfu brihdi dauds speetu eeguhfi. Ne dohma arridsan wiff schinni pirmâ gaddâ jaw wiffu dahrsu tulih ar augku kohkeem apstahdiht; bet kad tu tikkai kahdu desmit augku nesseju kohku papreezinaschanahs deht taggad fastahdi, tad peeteef. Tew pascham kohki jaaudse. Tohs dahrsa gabbalus, kas tew taggad wehl paleef tuffschi, tohs warri ar labbibu apseht un ar kartuppeteem apstahdiht. Noshime tikkai taggad labbi wiffus gangus, un kas tad wehl buhs wajjadfigs schinni pirmâ pawaffarâ, tas raffees. — Zeenigs kungs us mannu luhgschanu sawam dahrsneekam irr pawehlejis, tewim desmit jaunus, bet jaw augku nessejus kohkus no muischas dahrsa doht; un pee mannis tu zif gribbedams warri tahdus masus kohzinus dabbuht, kas kohku fohlâ leekami. Zo to paschu ruddeni, kad tu scheitan Paleijâ par saimneeku atgahji, es sawâ dahrsâ wesselu dohbi ar wiffadeem kohku graudeem esimu apsehjis, jaw us to dohmadams, kâ tewim kahdu reisi palihdseht. Zittus ohgu fruhmus tu arri dabbusi gan no muischas, gan no mannim. Un tad tikkai eesahz drohschi sawu dahrsu kohpt, lai arri ar masumu eesahkdams, un dauds puhlina sawâ preekschâ redsedams. Zo to es tewim labbpraht fakku, kad weenu gaddu tikkai buhsi aishbandijis, kahds labbums atlez no dahrsa, tad tewim teescham ta puhlina wairs ne buhs schehl, ko buhsi redsejis, winnu eetaifidams.“

Zahnis. „Zo es labbpraht tizzu. Zif reis tâ pahrdohmaju eeksch fewis: weens pats kohks atneff kahdu gaddu tif dauds augku, ka winsch desmitfahr to semmes gabbalu aismakfa, fur winsch stahw; un, lihds tas paug, ne zif kohpschanas ne praffijis, pehzak tatschu nekahdu grubtummu un darbu mums wairs ne darra. Un par wisseem semmes aungleem kohku augli tee wiffu

gahrdee un wesseligee. Brihnumi gan, ka pee arrajeem tik mas to dahrsa kohku reds.“

Mahz. „Nu rè! — un tà patt tas irr ar appineem, ar bittehm. Kad es jauns bija, tòs gaddòs tahdu brandwihna pluhdu wehl ne mas ne bij, kà taggad. Jauni laudis no brandwihna dšerschanas wehl mas ko sinnaja, un arri tee wezzee winnu wairak tikkai kà kahdas sahles bruhkeja. Wissòs gohdòs wairak allu ween dsehre, kas arri eespehj zilweka firdi preezinacht, un winna meesai tahdu nelaimi ne sakrahj, kà brandwihns. Bet sinnams ne wiss tahds allus, kahdu taggad muhsù frohgòs pahrdohd, plahnu, skahbu un newesseligu, zaur to, ka winnu ar schahdahm tahdahm sahlehni sawahra, bet ne ar derrigeem appineem. Kamehr brandwihns tik nejauki ispluhdis, ka jaw zitta feewa to dšemdeschanas stundu eereibusì sagaida, un zitta mahte sawam masam behnam, kas nulle mahzahs maissi ehst, jaw to maiss gabbalu ar brandwihnu aplaista, lai behrns pehz labbi gull; un jauni un wezzi winnu lej eeschâ kà kahdu uhdeni, un peeserschanu gandrihs pawissam par grehku un kaunu wairs ne turt, — no ta laika appinu dahrsi irr fahfuschì sust, un rettâ weetà wehl arrajam appinùs redsefi. Bet wissai ilgi tatschu tà ne paliks.“ Taggadin jaw zits kungs fahf manniht, kà eet ar to brandwihnu; un jaw wissas mallas wairak allus bruhfschi fahf zeltees, fahf wairak appinùs mefleht, un labbpraht tizzu, ka par ihseem gaddeem ar teem warrehs dauds naudas pelniht.“

„Bischu ne turrejis arri ne gribbesi palikt. Bischu kohpschana juf ne mas ihsti par darbu newaid rehtinajama, bet wairak par lusti; jo ta irr luste Deewa brihnuma darbus apluhkohht. Bischu kohpejs deewsgan preeka redsehs; un sinnama leeta, ka meddum un waskeem muhscham pirzeju ne truhfs.“

„Tà patt arri kahposti, wissadas saknes zilwekeem un lohpeem arri derriga un wesseliga barriba, un tee-

scham muhsu arraji to waffaras laiku ne sauktu wifs to tukfcho laiku, kad tikkai wairak dahrsa auglus kohptu, un fainneezes wairak prastu no ehdeena pataisfchanas, kà tikkai to maifes zepfchani un putras wahrifchani.

Sinnams, weenu eemeflu wehl esmu dsirdejis gan arri no zitta prahtiga zilweka muttes, ar ko no tahs buhfchanas esmu eerunnajees. Tee fazzija: ko lihds, kad arri kahdu kohku cestahda! to pehdejo ahbolu puffsakku nosohg. — Tas nu gan irr teesa. Kohpam drihs warr aispiht schohgu preekscha, bet tahds schohgs wiffai dauds makfatu, fur zilweks ne warr kahpt pah; un Deewam schehl, to pats deewsgan arri pee sawa dahrsa esmu mannijs: no zeeminu siweneem dauds labbak sawu dahrsu iskawasi, ne no zeeminu behrneem. Bet tatschu weenreis lautini arri to fahks manniht, ka dahrsa apfagschana tik patt irr grehks, kà flehtes apfagschana, un ta siwenu dabba pamasam arri no arraju behrneem isjuddihs, kad winnus fahks wairak pehz zilweku behrneem audfinaht.“

Zahnis. „Teescham, juhs manni atkal preezinajat, zeenigs tehws! Kai Deews jums un zeenigam kungam to labbumu, atmakfa. Sinnams, kad katram jaunam fainneekam tã patt nahktu paligã ar padohmu un apdahwaschani, kà mannim, tad buhtu weegla eefahfchana dsihwoht.“

Mahz. „Es fazzifchu ohtrabi: kad wiffi arraji tikkai buhtu tikpat gattawi us padohma mekfeschani un peenemfchani, tã kà tu, un kad wiffus redsetu tã us preekschu dsennamees, kurfch tad teem labbpraht ne palihdsetu? — Warr buht wehl fazzifi, ka ne sinnus, kà weenu ohtru dahrsa buhfchani kohpt. Zittu jaw effi, pee mannis wehl buhdams, redsejis, zittu atkal warretu tewim taggad isstahstih. Bet tas buhtu mannim garra runnaschana, un tewim atkal buhtu grubta leeta, wiffu to us reisi galwã paturrecht. Tapehz jaw atkal dohschu tewim papihri, fur wiffu esmu sarakstijis, zit

arrajam no tahs buhschanas jasinn un japroht. Zblaffi patš to zaur un zaur; un ja kaut kurre leetu ne buhschu tif gaischi farakstijis, kà waijadsetu, tad jaw warri lihds mannim atnahkt padohma prassihkt; un ja muhscham schee raksti zittam kahdam arrajam kluhst rohkas, un winsch tur weenu ohtru leetu wehl ne atrohd tif gaischi un skaidri isteiktu, kà ihssi waijadsetu, tad tatschu winsch kautkur klachtumâ kahdu dahrsneeku sinnahs, ar ko sabeedrojees winsch padohmu atraddihš. — Bet tas ne buhs ilgi tà. Kad tikkai weenu ohtru gabdu buhfi patš gar tahdam leetahm darbojees, tad tu drihš patš eemannisees, kà kurfch darbs wehl labbak pastrahdajams; un warresi wehl dascham labbam drihš labbu padohmu peedoht pee tahs buhschanas; — un kad tikkai weens arrajš kahdâ gabbalâ eesabks dahrsu kohpt, tad arri padohma prassitaju tam ne truhks. Zo, lai arri ne katrs saimneeks fewim cetaisihš tif leelu dahrsu, kà tu, woi tif dauds grunta ne turredams, woi zittas derrigas wainas dehl; tad tatschu weenam raffees pee mahjahm kahds stuhritis, fur appini warretu labbi augt; ohtram atkal palehks luste, bittes turreht; treschais gribbehs dahrsa kohkus audseht, schà un tà. — Es to gan wairs ne peedsihwoschu; bet tu to gan peedsihwoht, kà arri pee dahrsa buhschanas muhsu arraji fahks zittadi dsihwoht, ne lihds schim.“

Zo fazzijis wezzais dewahs us mahjahm; bet muhsu Zahnim bij atkal lihds pufsnaktei ko lassihkt un dohmaht.

Tad lassiet nu arri juhš, kas tös rakstos raddahs farakstihš.

a. Kà buhs dahrsa kohkus kohpt.

Warri dabduht gattawus kohkus pirkt; bet tikkai jaluhko, kà pahrdewejs taisns zilweks, kas tewi ne peefrahpj, un tewim eedohd tahs surtes, ko effi gribbejis.

Bet kam eefi naudas tehrat, patš warredams us ih-
feem gaddeem kohzinus paaudseht, un wehl tahdus, kas
no pirma galla tawâ dahrsâ auguschi, un to semmi pa-
radduschi, daudš labbaš tewim isdohsees, ne, tee, fo
no zitta gabbala, fur zittada semme, buhfi dabbujis? —
Ar kohkeem irr zitta leeta, ne ar labbibas sehflu. Schi
gan derr par laikeem no zittas druwas nemmama, bet
winni ne. Kohkeem fakne jaw gattawa, un taifijusees
pehž tahš semmes, fur winnu audseja; labbibas grau-
dam fakne taifisees pehž tawas semmes.

Kad eefi kohku graudus seht, tad leezees tà: fa-
taifi fawâ dahrsâ tahdâ weeta, fur sneega kuppenes ne
gull wirsü, un rihta un deenas widdus faule spihd
wirsü, tschetru pehdu plattu dohbi, to semmi papreefsch
ar druszinu smalku, bet ne prischu fuhdu nosuhdojis,
un labbi winnu pahrazzis un pahraifijis, to pehdigo
sahliti ismekledams. Schinni dohbê taifi dirwi zellus
dsillak srihpes jeb grahwetus ar grahbehta kaktu, kah-
du labbu sprihdi weenu no ohtra nohst. Schis srihpes
eesehj labbi eenahkuschus ahbolu ün bumbeeru graudus
no ta pascha gadda, lai buhtu no dahrsa jeb no mescha
ahboleem, tà kâ firnus zeeni dahrsös seht, dirwi, trihs
zellus weenu graudiau no ohtra lihdams, un peeruschini
tad atkal tahš srihpites lihdsenas. Bet kesbeeru un
pluhmju kaulini newaid wiff semne leekami eefschâ, bet
pawiffam plifki semmes wirsü paimettami, jeb tiffai
druszinu ar semmi apberrami; zittadi winni aplam ne
dihgt. — Ahbolu un bumbeeru sehfla irr sehjama wehlu
ruddeni, lai buht us Mahrtineem, kad jaw labba falna
fahk rastees; kesbeeru un pluhmju kaulini jo agri, tà us
Mikkeleem, kad jaw ta gadda sehfla dabbujama.

Pawassarâ kohzini jaw lihdihs gaisinâ, un scho
pirino wassaru tewim gar teem newaid zitta darba, ka
ween raweschanas. Ne weenai sahlitei newaid brihw,
to kohzinu starpâ palift; bet ar prahtu jarawe, lai ne
dabbu kohzinu faknes maitaht. Lihds ruddenim zits jaw

buhš gandrihs pehdu garsch ischahwees un tik resns kà labba sohsu spalwa.

Dhro pawaffaru schee kohzini prahdigi un lehnar lahystu no semmes irr iszellami, tà ka teem nekahdà wihse tahs smalkas faknites ne aisteef. Tad teem tamohre, tas irr, ta garra sakne, kas stahwu semmè eet eefschà, lihds kahdai puffei ar affu nasi eeflihyi nogreeschama. Urri wiffi tee farrini lihdseni pee pascha kohzina, un pats kohzinsch tai mehrà nogreeschams, ka tikkai trihs woi tschetri pumpuri atleekahs. Kahdam tam greeseenam waijaga buht, to pehzak minneschu. Kefbeeru un pluhmju kohzineem buhs tikkai to mohri un tohs farrinus nogreest, bet ne to galloksni; jo schee, kad tohs arri pahrstahda, tatschu pehz atkal taisni aug; bet kad masahm ahbelitehm un bumbeeru kohzineem galloksni ne nogreesch, tad tee labbprahd pahrschfirrahš schubburòs, un paleef par fruhmeem.

Tà tohs pagattawajis eestahdi winnus zittàs dohbès, taisnàs rindès, pee katra meetinu peclidams flahd, kahdu triju woi tschetru pehdu garru, bet bes saknes maigaschanas, — katru kohku surti ihpaschi, — kahdu puffedtru pehdu, jeb labbak dimi pehdas weemu no ohtra nohst. — Waffkaròs wiffu labba stahdischana, kad faule teem iszelteem kohzineem sakni wairs tik zeeti ne schahwe. Tahs jaunàs faknites no dischas pahrschuhfchanas irr jakawa; tadeht arri ne eefi wairak kohzinu reisè iszelt no semmes, kà tik, zik eespehst to paschu waffkaru tulihd atkal eestahdiht.

Tahs dohbès, kur nu farvus kohzinus eestahdi, un ko zeeni kohku ffohlu faukt, irr arridsan eetaisamas tahdà weetà, kur sneega kuppenes ne gull wirsù, un kur arridsan wiffwairak rihta un puffeddeenas faules ne truhst. Schihm buhs tschetru pehdu plattahm buht. Semmei waijaga buht dsikli raktai, ne wiffai treknai, bet arridsan ne leesai. — Wiffwairak derrehs tahda semme, kur to gaddu preefsch tam kartuppeli woi kah-

posti auguschi, kam labba fahrtu fuhdu bij gahsta. Prifchi subdi schahdâs dohbês nekahdâ wihsê ne derr.

Scho ohtru waffaru tewim katru sabliti, kas taisahs to kohzimu starpâ augt, buhs tulihst israweht, un to semmi pa brihscheem prahtigi ar kascheli no wirsus pahrwandiht, lai ne sakalst un ne sprehga un lai paleef mihssta, bet prahtigi, tâ ka kohzineem saknites paleef ne aistiltas; un waffaras widdû, ja kahdi sarreli kohzineem sahnôs isauguschi, fchee ar affu nasi pee pascha kohzina flahst lihdseni nogreeschami.

Trescho pawaffaru jaw warr pohteht. Schi pohteschana noteef talabbad, ka pohteti kohki dauds jo drihs fahst augtus nest, ne nepohteti; un arri no nepoh-teteem kohkeem muhscham ne warri sinnaht, kahdus augtus sagaidist, lai arri sinni, kahdu augtu graudu effi sehjis. Jo dahrsôs seedu laikâ daschadu kohku seedu puttekli staiga apfahrt, un tee augtu graudi zaur to peenem fawadu dabbu. Tikkai zittas kesbeeru un pluhmju kohku surtes aug labbak, kad paleef nepohtetas.

Pohteschanai derr tikkai tee sarri, kas pehrnajâ gaddâ kohkeem sarra gallôs auguschi, un seedu pumpurus wehl ne rahda. Wiini irr nemmami no wesseleem kohkeem, kas baggatus augtus atness, un ka augtus tu sinni. Winnus buhs nogreest, tâ kâ sneegs pawaffarâ nogahjis, kad pumpuri wehl ne buhtin ne fahst breest; un ja tohs ne gribbi wiff tulihst bruhkeht, bet tohs wehl kahdu brihdi ustaupihst, tad eedurr to resgallu kartuppeli, un eelez tohs aukstâ pagrabbâ, jeb parohz winnus saufâ weetâ appaksch semmes.

Pohteschana noteef us daschadu wihsî; bet es tewim weenu paschu wihsî eestahstischu, prohti to, ko dahrsineeki to kopuleereschana sauz. Schi ta wiffu weegla, un derriga; un kad tu tâ mahzefi pohteht, tad tu tahs zittas wihses, winnas weenu paschu reisi tikkai pee dahrsineeka redsejis, arri drihs ismahzisees. Schi kopuleereschana warr notift gan ruddeni, kad lappas kohkeem

jaw nobirruschas, gan seemu, gan pawaffaras laika, kamehr pumpuri kohkeem wehl ne taisahs sprachgt. — Pee scha darba ta jaleekahs: israugi tahdu pohtejambu sarru, kas weena resnuma ar to kohzinu, kam winnu gribbi uspohteht; nogrees tab scho kohzinu kahbus tsche-trus woi peezus zellus no semnes slihyi, no appakfchas us augfchu, ta, ka tas greesums jel mas zellu garfch. Tad atkal nogrees tam uspohtejamam sarram tulibt appakfch ta appakfcheja pumpura, bet prettspuffe, fahkdams, to resgallu, atkal tif pat slihyi, no augfchas us appakfchu, ta ka schis greesums tam sarram tif pat garfch, ka tam kohzinam, un abbus faleekoht kohpa, wissur misa us misu passe, un sehrde us sehrdi, ta ka rahdahs, ka buhtu tas patz kohzinsch pahrgreests puschu. Zerw jamah-zahs scho greeeenu us weenu paschu nascha wilkschanu isdarriht; kad fahkfi graisibt weenu reisi, ohtru reisi, tad aplam ne ustrahpifi ka waijaga. Pee tam tewim sinnams waijaga smalka un affa nascha. Urri no tam buhs tewim zeeti kawatees, ka greeschoht nei kohzinam nei sarram misa ne dabbu atlehkt. Kaut kurra schkehrleschana tur ne derr. No wirsus nogrees tam uspohtejamam sarram to gallofsni, ta ka tam tiffai kahdi diwi jeb trihs pumpuri atleekahs. Ka te jagreesch, to pehz minneschu.

Kad nu abbi, ir kohzinsch, ir tas uspohtejams sars ta irr fataifiti, tad peeleez scho sarru pee ta kohzina, ta ka misa us misu, un sehrde us sehrdi usgull, un apfittini, ar kreiso rohku abbus faspeesdams kohpa, abbus, zif garfch tas greesums irr, ar luhku, schim papreeksch druszinu pohtwassa usfwaidijis; bet kawajees pee tam, ka to sarru ne iskustini no sawas weetas. Zerw buhs to luhku pazeeti sawillt, bet ne wiffai zeeti, ne ta, ka misu apfahde, un buhs winnu ta apfittinaht, ka wiss tas greesums apsegt. Ta luhka weeta warri arri neimt kahdu wezzu, bet pasmalke audekta gabbalu, un to sagreest schauras bantès; arr labbi stiprs pasmalks

papihris tam derr. Tikkai aptaisi un apstittini to gree-
sumu tà, ka schkirbas ne paleek, fur uhdens warr
wiltrees eekschâ. Ta uspohteta sarrina gallam warri
druszinu pothwasska usfwaidiht; bet tikkai to wirseju
pumpuri ne aistifdams, jo tas zeeni tas audsejs buht.
(Peelikkumâ tewim rahdihs wehl wairak, kâ jaleekahs
ar to kopuleereschanu. Tur tu redsi appakschâ to koh-
zinu, wirsû atkal to uspohtejamu sarru, kas nu kohpâ
faleekami un faseenami.)

Tè arri wehl warru minneht, ka no weena pascha
sarra, kas preeksch pohteschanas nogreests, warr diwi,
trihš pohtejamus sarrus isgreest.

Bet daudstreif attrahpahs, ka ne warresi atrast tif
resnu sarrinu, zif tas kohks irr resns, kam winnu gribbi
uspohteht. Woi rassées kohzinsch labbi paresns fa-
audsis; jeb woi gribbesei kahdu jo wezzu kohzinu pahr-
pohteht, jeb wezza kohka sarram kahdu sarrinu no zittas
surtes uslikt. Zuk, ja tihk, passattischanahs deht
warri wezzam kohkam sarrus nogreest, un katram sar-
ram sawadu auglu surti uspohteht, un us tahdu wihsî
weenai paschai abbelei baltus, farkanus, salkus un
dseltanus, jeb atkal waffaras, ruddena un seemas ah-
bolus redseht. Trahpahs arridsan, ka jaw pawissam
paaudsis kohks smucki taisns un weffels irr audsis un
labbâ weeta stahw, bet ne ness labbus auglus, un
tewim irr schehl to pawissam atmest; tad warresi us
winna sarreem zittu surti uspohteht. — Tad waijaga
druszinu zittadi liktees, prohti: nogrees jeb nosahge,
ne wisš slihipi, bet teescham frustis zaur to kohku, ko
gribbi pohteht, un nolihdsini to sahgejumu smucki ar
assu nasi; tad atkal fataisi to uspohtejamu sarrinu
arri druszinu zittadi, ne kâ pirmad sazzijam, — prohti
eegrees papreeksch appaksch ta appakscheja pumpura,
bet prettpuffè, teescham frustis eeksch ta sarra eekschâ,
bet ne lihds fehrdei, un tad grees slihipi us semmi, tà ka
tas greesums jel mas zellu garsch, kâ jaw pirmad sazziju.

Tad atkal nogrees no pascha ta kohka, no appakschas us augschu to nasi wilkdams, lai buht arri wehl no tahs malkas kahdu skaideli lihds nonemdams, tik dauds tahs misas, ka, tewim to sarru ta peeleefoht pee ta kohka, ka tas eegreesums us to kohku gull wirsü, ta sarrela misa labbi sapasse kohpâ ar to appakschejo sallo kohka misu. Tad fittini atkal luhku apfahrt, kâ jaw pirms stahstijam, un apswaidi to stumpura wirsu ar pohtwasku, wiswairak pee ta uspohteta sarra flahht, lai tas stumpuris faulê ne fahht sprahgt, un lai uhdens ne warr wilktees starp ta sarra un ta kohka eekschâ. (Peelikkumâ lai atkal tewim rahda, kâ jadarra. Tê appakschâ atkal ta pohtejama kohka stumpuris, un wirsü atkal tas uspohtejamais sars,)

No pohteschanas tad tikkai wehl schahs sinnas lischu flahht: ja buhtu tewim kohzinsch, woi nepohtehs woi pahrpohtejams par ohtru reisi, isaudsis jaw peezu feschu pehdu garsch, un snihds un bes sarra, un tewim wiina smukka auguma dehl buhtu schehl, winnu flahht pee saknes nogreest pohtejoht, tad to warri arridsan it augscham, bet ne kohka widdü, appaksch pascha ta frohna nogreest, tas irr appaksch tahs weetas, fur kohks schubburôs jeb sarrôs pahrschkihrees, un tur tam to sarru uslikt. Ja atkal gribbesi wezza kohka sarru pahrpohteht, tad schis sars newaid wiss no ta rumpja tahku nohst nogreeschams, bet ta, ka winsch tikkai pahru zellu garsch atleekahs.

Paresnu kohku jeb sarru pahrpohtejoht derrehs diwi jeb trihs sarrini peeleeekami, lai, ja rohdahs weens sars ne augohs, ohtrs warr buht aug; jo jauns ar jaunu jo drihs faaug, ne jauns ar wezzu.

Pohtejoht daudsreis trahpisees, ka paresnam kohkam to misu lihds malkai atgreeschoht — un lihds malkai jagreesch ta misa nohst — tas greesums isdohdahs tik plats, ka to sarru leekoht flahht, schim ta weena misas

puffe gan puffe us to kohla fakto appafschejo misu, bet ta ohtra puffe ne fazz par to greesumu pahr. Tas nu gan sinnams it labbi ne buhtu; bet talabbad tatschu winsch zeeni labbpraht peeaugt flah, kad tikkai wiss zits pareisi irr padarrihts, un pawiffam kad tikkai tik sarram ka kohkam tahs falkas misas, lai buht, ka taggadin fazziju, arri tikkai weena puffe, labbi weena us ohtru usgull; jo schahs falkas misas abba faaug kohpa, bet ne pats tas kohks, nedj arridsan ta ahrija misa.

Par kahdu laiku, kad tam uspohtetam sarram jaw tee pumhuri fahk sprahgt, un lappinas fahk rastees, tad atlaid to luhku, ar ko winsch pee ta kohzina peefeets, druzzinu jo wakkâ, bet ne atneim winnu wiss pawiffam; zittadi wehjsch to sarrinu drihs atlauschs; un kad tas jaunais augums jaw tai mehrâ ischahwees, ka wehjsch to fahk lohziht, tad peeseen winnu pee ta meetina; — un kad tad par kahdeem trihs woi tschetreem mehnescheem sars jaw labbi zeeti pee ta kohka peeaudsis, tad warri to luhku pawiffam no tahs pohtejamas weetas atraisht nobst.

Starp teem kohzineem wissu zauru wassaru ne kahdas sahles newaid zeeschamas; un ja no ta wezza stumpura kahdi leeki sarri isaug, tad tee irr lihdseni nogreeschami; bet pee ta uspohteta sarra tu scho pirmo wassaru wehl neka ne graisi. Ja buhfi kahdu paresnu kohzinu pohtejis, tad, wisswairak pee kesbeerehm un pluhinju kohkeem, lai aug to pirmo wassaru arridsan wehl weens ohtrs leeks sars no ta stumpura ahra; jo tas sars, kas uspohtehts, wehl ne paspehs weens pats wissu to fullu pariht, ko ta leela sakne welf augscham.

Dhtro pawassaru pehz tahs pohteschanas appuzze to pohtejamu weetu, wissus nokaltumus nogreesdams; nogrees arridsan wissas atwassas, kas no ta wezza stumpura isauguschas, un wissus sarrinus, kas

tam jaunam kohzinam radduschees, lai schis aug taisns garrumâ. Bet ja kahds kohzinsch taisahs wissai teews augt, tad lai tam paleef weens ohtrs sarrinsch ne nogreests, lai schee to fullu tà kâ opturreht apturr. Tad kohzinsch augs jo refsns.

Trefcho un zettorto pawaffaru tikkai atpuzze no appatschas wissus sarrinus, kas semmak par peezahm pehdahm no ta kohka isauguschi, lai schis smulki aug garrumâ; un kad nu winsch irr kahdu peezu woi feschu pehdu garsch, tad tam nogrees drufzinu to gallu, lai winsch plehschahs sarrôs. Ur ihsecm wahrdeem sakfoht: tew buhs sawu kohku tà audseht, ka winsch semmak ne pahrschkirrahs schubburôs, ka jel mas peezu pehdu augstumâ no semmes, un ne wairak ka tikkai us trihs woi tschetreem schubbureem, kas us wissahm pufsehm weenadi plehschahs, tà ka tam smuks appatsch frohnis rohdahs. Tahdi kohki, kam sarri jo semmu stahw, ne jel mas peezas pehdas no semmes, un kam tee sarri beest faauguschi, gan dauds salkuma un ehnas rahda, bet mas augtu, un tee waschi wehl flikti. — Tikkai no kesbeeru un pluhmju kohkeem, kas jaw no buhschanas tif garri un leeli ne aug, kâ ahbeles un bumbeeru kohki, zittas surtes jo semmi audsejamas.

Wehl schè warr minneht, ka arri tahs atwassas, kas no wezzu kesbeeru jeb pluhmju kohku saknehm isauguschas, pohteschanai derr. Winnas zeeni tur patt pohteht, kur isauguschas, un ohtro pawaffaru winnas pahrstahda tai kohku skohlâ. — Wehl arri tahdus saknes gabbalus, kam dauds smalku saknischu klah, warr pohteht us tahdu wihs, kâ taggadin tewim stahstiju. Bet tad waijaga to pohtejaimu weetu wisapfahrt labbi ar pohtwastu aptaisht. Jo schahdas saknes pehz tam, kad to sarru effi uslizzis, irr eestahdijamas tif dsittu semmê, ka wissa ta pohtejama weeta arri dabbu semmê stahweht, un tikkai weens woi divi pumpuri paleef ahra. Kad nu tas pohtejums newaid labbi ar woffu

aptaisihts, tad mittrums welkabs eefschâ, un tas darbs irr parwelt strahdahts.

Kad nu jaw tas kohzinsch irr isaudstis labbi leels, un jaw gandrihs rohkas refnuma, un no tahs fehshanas rehkinajoht kahdus septinus woi astonus gaddus wezs, tad pahrstahdi winnu tai weetâ, fur tam pawissam buhs palift. Winnu gan warretu jo jaumu wehl pahrstahdiht, bet tad winsch jaw tif lahgi ne augš wifs. Winnu no tahs kohku skohlas zelloht ahra tu sinnamš zit ween warredams winna saknes kawasi, ka tahs ne teef norautas jeb eelausitas.

Za gribbi ihpascu kohku dahrsu turreht, fur tu zittu neka ne dohma seht jeb stahdiht, tad warri ahbeles un bumbeeru kohkus diwidefmit, fesbeeru un pluhmju kohkus peezipadsmit pehdas weenu no ohtra list; bet ja tai paschâ dahrsâ wehl gribbi saknes, jeb zittu ko audseht, tad stahdi ahbeles un bumbeeru kohkus jel mas tschetrdesmit, fesbeeru un pluhmju kohkus trihsdesmit pehdas weenu no ohtra noht, lai winni wissai dauds ehnas ne dohd. Stahdi tohs gar dahrsa gangeem. — Kohki ruddeni, kad teem lappas wissas jaw nobirruschas, jeb pawassarâ, kamehr pumpuri wehl ne fahf breest, irr stahdami. Bet pawassarâ labbaka stahdischana, ne ruddena laikâ. — To bedri, fur pawassarâ to kohku dohma list, buhs tewim jaw ruddeni labbak israkt, lai seemas fals un sneegs to israktu semmi darra jo augligu. Winnu isrohkoht waijaga to wirsejo labbako semmi ihpasci mest, to appakschejo atkal ihpasci. Winna arridsan papilnam platta irr isrohkama, lai to kohku stahdoht eefschâ, kohku saknehm us wissahm pusehm irr deewsgan ruhmes, un kohkam saknes newaid leezamas.

Kad nu taisees to kohku stahdiht, tad tam nogrees papreeksch to mohri lihds pusei; nogrees arridsan wissas tahs zittas saknes, kas to kohku zelloht no semmes ahra, faut ka irr apskahdetas, lihds tai weetai fur winnas

wesselas, un teez wissabâ wihsè to fakni tà apgraisht, fa winna paleef tà fà appala, jo pehz tahs faknes arri zeeni pehzak pascham kohkam tas krohnis aukt; un kohki, kam appalsch krohnis, ne ween jo smucki irr, bet arridsan pehzak tif drihs ne swestahs us weenu woi us ohtru pussi. Bet tahs smalkas faknites, fas fà bahrsda pee tahm leelahm faknehm karrajahs, tahs tu tauipi, zit warredams; jo tahs abba ihsti to kohku barro.

To fakni tà apkohpis, nemm atkal tam kohkam wissus sarrus neschehligi greest nohst, tà fa katram schubburam tikkai kahdi trihs woi tschetri pumpuri atleefahs, lei arri katrs kahdu sprihdi mannis pehz tikkai paleef garsch, no paschas tahs weetas mehroht, fur rumpis pahrschkirahs sarrôs. Tewim warr buht gan buhs schehl, tahdu smucku kohzinu tà maitaht; bet ja tu tam tohs sarrus buhsi pamettis jo garrus, winsch nihks un nihks daschu gaddu; bet ja tà buhsi darrijis, fà fazziju, tewim buhs luste redseht, kahdi garri sarri tam jaw pirmo gaddu tulihst buhs ischahrouschees. Bet sunnams, jo ta fakne kohkam kupla, jo tu tohs sarrus warri pamest garrus; bet jo ta fakne masa, jo schee tewim ihsti jagreesch nohst, tapehz fa schi fakne, iskustinata un apstahdeta, ne spehj kuplus sarrus pabarroht, kamehr wehl newaid semmè atkal labbi atspirgusi.

Gesam tu to kohku eestahdi, eedurr papreeksch tai bedrè meetu, pee fa winnu pehz warr peeseet. Kad tu papreeksch to kohku eetu stahdiht un tad to meetu durt, tad tu drihs tahs faknes warretu maitaht.

Stahdoht wajjaga diwju zilweku: weena, fas to kohku turr un rikte, ohtra, fas to semmi berr un to uhdeni leij. — Geber nu papreeksch tai bedrè tif dauds tahs labbakas melnas semmes, fo to bedri rohkoht ihpaschi mette, fa tewim to kohku leekoht wirsü, schis dsittak ne dabbu stahweht semmè, ne fà winsch jaw papreeksch augdams stahwejis. To kohku leekoht eefschâ, teez winnu tà list, fa ta patte pusse, fas libds

schim prett seemeli bijust, nu arridsan prett seemeli teef greesta. Tu juk to seemela puffi warri pee kahda sarra kaut kà apsihmeht, to kohku no semmes zeldams ahrâ. Tad atkal ispleht tam kohkam wiffas saknes, isrikte winnas pareisi tà, ka ne weenu ne dabbu leekt, nedf zittas saknes tschuppâ faspheet; un berr tad no wiffahin puffehin weenadi pamasam to labbaku semmi tahm fakenhin wirfû, ne gabbalainu, bet smalki winnu fadruppinajis, un katru fahliti, katru zeesinu iswahldams; un kad tahdu kahrtinu semmes effi usbehris, tad leij ar dahrsa kanni tik dauds uhdena wirfû, wiffapfahrt, ka ta semme par schkidru putru paleef; tad berr atkal semmes, tad leij atkal uhdena, un darri tà, lihds bedre pilna. Wiffu bedri sinnams ar to labbako semmi ne peeberfi pilnu; bet teez tiffai tà darriht, ka patte ta sakne wairak ar to labbo semmi ween teef apberta. Tad pehzgallâ peeminn to semmi wiffapfahrt ta kohzina drufzinu ar kahjahm.

Pehz pahru deenu, kad semme jaw fagullejusees, peeseen to kohku pee ta meetina, ahtraki ne; jo zittadi tas kohks tà kà pakahrtees pakahrtohs. Preeksch peeseeschanas derr garri salmi; schnohre jeb luhks kohkam drihs misu pahrgrausch, un no tam schis zeeti kawajams.

Kad ne warri ahtrumâ wiffus tohs kohkus fastahdiht, fo no kohku skohlas effi iszehlis, tad eemett tohs dihti, jeb apberr winnu saknes ar semmi, lai schihs ne dabbu pahrschuht. Kad no tahlenes kohkus effi dabbujis, kam saknes fawihtuschas, tad buhs tewim winnus arridsan papreeksch dihti eefweest, lai winni dabbu kahdu puffdeenu mirkt; un ja tu zittur kohkus gribbi nosubtiht, tad faseen tohs buntès, tahs saknes lehni salizzis kohpâ bes wiffas lausischanas, apspraud un aptaisi schahs ar mittrahm fuhnahm, un apfittini winnas ar kahdeem wezzeem dekkeem jeb mafcheem, un tad pehzak tam, kas winnus wedd, waijag katru deenu kahdu reisi to saknu bunti ar uhdeni apleet.

No scheinan tewim mahziju no paauguschu kohku eestahdischanas, tas tewim derrehs arridsan wehrâ leekams, tohs tikkai gaddu wezzus kohzinus no fehklas dohbess tai kohku ffohlâ pahrstahdoht, prohti kas no tahs faknes apkohpschanas, apberschanas un apleeschanas irr teiktis. Râ ar paschu to kohzinu jadarra, to jaw farwâ weetâ esmu minnejis.

To pirmo wassaru pehz tahs stahdischanas tur wairak sawu rohku pee ta kohka ne likfi klah; lai winsch aug, kâ augdams. Ohtro pawassaru buhs tewim isredseht, kurreem no teem jauneem sarrineem, kas jaw rassees no jauna isauguschi, gribbi likt jo prohjam augt, sawam kohkam smukku appalu frohni gahdadams. Schee lai nu paleek ne aistifti; bet wiffus tohs zittus greef nohst. Un tâ tu pehzak wehl katru gaddu sawus kohkus apstatti; un fur ween kahds sars rohdahs nokaltis, jeb us eekschas pussi tai frohni augus eekschâ, jeb ohtru sarru kaut kâ aisteekus; fur ween kahds sars eeluhsis, — to puzze wiffu nohst. Urri tee uhdena sarri irr greeschami nohst, prohti tee sarri, kas pawezzeem kohkeem ne tahlu no rumpja nohst no teem leeleem sarreem zeeni isaugt garri un teewi ar retteem pumpureem. Wiffadâ wihse nasim un kohku sahgin ne buhs duffeht dahrsineeka rohkâs. Kupli sarraini kohki derr ehnas kahrotajeem, bet kâ jaw pirmad fazziju, augtu nesseji winni ne buhs.

Bet kaut kahda graissichana arri newaid labba. Wiffpirmak jaw waijaga affa nascha un sahga. No wiffadas schkehrleschanas, misas atplehschanas, wiffwairak pohtejoht, zeeti ween jakawajahs. Kahdu sarru pawiffam greeschoht nohst, buhs winnu nogreest smukki lihdseni pee pascha ta kohka, jeb ta discha sarra klah, fur winsch isaudsis. Zittadi tur paleek nelihdsenums; uhdenim, tur tekkoht garram, tur tulihst buhs kaweschanahs un puhdeschana, un wiffadi daikti tur sahft sawu perrekli deht.

Kad kahdu sarru jeb kohku gribbi pahhinaht, tad buhs tewim to arweenu pee kahda pumpura nogreest, eeslihi, no appakshas us augschu, ta, ka schis greefums pee pascha ta pumpura beidsahs, bet schis paleef ne aistifts. Schahda greefchana wiffwairak pee pohschanas irr wehra leekama, tam pohschanam sarrain to gallu greefchoht noht. No scha wirseja pumpura zeeni augt tas jaunais sars; tapeh; buhs tewim, paauguschu kohku apgraisohht, tahdu pumpuri isredseht, kas stahw tai puffe, fur tu gribbi, lai tas jaunais sars aug. Zikko leelu wahti kohkam padarriis, buhs tewim ar pohtwasku to paschu apfwaidiht. Kad ar sahgeschanu kahdu sarru effi nosahgejis, tad nolihdsini papreefschu to sahgejumu ar nast, un tad leez pohtwasku wirsa. Kad leelas wahtes, fur dauds waska wajadsetu, tad usleez tur mahlus, teem papreefsch kahdu druszinu gohwoju subdus peemaisiis flahht. Ta arri jadarra, kad wehisch kohkam kahdu sarru atschkehlis.

Suhnas ne eesi zeest us sarweem kohkeem. Tahs scheem to paschu darra, ko kaschkis sirgeem; un wiffadi kulkaini un daikti tur sarvus pautus dehj. Peh; kahda labba leetus ar kahdu wezzu zimdu winnus warresi nobehrst. Kad ween kahdus tahru ligsdus mannisi, buhs tewim tohs nemt semne. Sahle pee kohku saknes newaid muhscham zeeschama. Zel mas diwi pehdas wiffapfahrt ta kohka buhs tewim katru gabdu to semmi pahrwandihht, un wiffu sahli tur ispohstihht. Arridjan wiffas atwasses, kas kohkeem rohdahs no saknes isaugschas, buhs tewim lihdseni pee paschas tahs saknes nogreest, to semmi papreefsch atraufscham. Kad gribbesh kahdu reisi sarweem kohkeem ar suhdoschamu kahdu labbumu darriht, tad ne leez wiff, ka zittus warr redseht darraim, tohs suhdus pee pascha ta kohka flahht, bet darri ta: aproh; wiffapfahrt ta kohka, pahru pehdu noht no ta pascha, paplattu bet lesnu grahweli, bet bes saknu maitaschanas. Tad peepildi winnu lihds kahdai

puffei ar finalkeem fuhdeem, aplaisti schohs labbi ar uhdēni, lai winnu treknumš welfahš semmē eefschā un lai labbi fagullahš, un peeber un peelihdsini atkal to grahweli ar to israkto semmi. Bet eelez labbi wehrā: Resveeres un pluhmju kohki lohpu fuhduš ne kahro; teem eeberr to fuhdu weetā labbu treknu semmi.

Za gribbi kahdā weetā kohku stahdiht, kur wiffai slihta semme, tad isrohž papreefch jel mas feschu pehdu plattu un tschetru pehdu dšiklu bedri, peepildi to ar labbu semmi, un kad schi labbi fagullejusees, tad stahdi to kohku eefschā; zittadi nekahdu preeku no fawas stahdischanas ne redsefi. Kur rohkoht drihs uhdens rohdahš, tur ne dohmaht ne dohma dahrsa kohku list.

Sakki zeeni jauneem kohkeem, wiffwairak kohku skohlās dauds skahdes darriht, wiffu misu nograusdami. Es patš weenu reis esnu dabbutis zaur sakkeem pee feschdesmit jauneem kohzineem no dahrsa mest ahra. No teem farga farus kohzinus kà warredams. Kad schaujainus pulverus maisoht ar zuhku taukeem, un ar to apswaidoht kahduš wezzus luppatus, un tohs pakarohht pee teem kohzineem, tad sakki no scha smakka muhkoschi.

Dahrsa kohkeem kahdu brihdi rohdahš wiffadas waines un slimmibas, wiffwairak kad teem ta semme ne patihk, kur tee stahditi. Bet no tam tewim ne neeka ne stahstischu. Kad ne buhfi pohtejis kahduš nihkulus, kam sehrde mella, un farus kohkus kà buhfi kohpis, kà tewim fazziju, tad winni buhs wesseli. Un kad tatschu kahds eesehrg un sahk nihkt, tad labbak rohž winnu ahra, un stahdi zittu tai weetā. Za saknes wesselas, warri tahš fagreest gabbalōs, un schohs pohteht, kà pirmad tewim mahzija. — Zikkai to wehl warri eelikt ohmā: kad kohks labbā semmē aug wiffai ahtri un teews, tad tam eegrees no appakshas us augschu ar labbi assu nasi zaur to misu taisnu strihpu no

pat faknes gandrihs fahhdams lihds teem sarreem. Tad
winsch zeeni jo refns augt.

Wehl beidsiht peelikschu to padohmu, fahdi fohki
tewim derretu wiffwairak stahdani. Zits arrajs jaw
taggad turr fahdas abbeles fawâ dahrsâ, bet no tif
flittas surtes, ka winsch ne trihsdesmit kapeikus puhrà
ne dabbu; un tatschu tam tahds fohks wairak darba ne
praffitu, par ka augleem winsch pahru rublu puhrà
warretu dabbuht. Bet sinname ka tikkai weenu ohtru
furti tè minneschu, kas mannim rahdahs, ka buhschoti
muhfu semmes arrajeem ta wiffu derriga:

No waffaras ahboleem stahdi to dseltano Klar-
ahbolu, fo zeeni arridsan Zitronu ahbolu faukt. (Gel-
ber Klarapfel.)

No ruddena ahboleem stahdi tahs Kalwilles, un
starp tahm wiffwairak to Grawensteineru ahbolu.
(Grafensteiner.)

No seemas ahboleem stahdi tahs Reinettes, un
starp tahm wiffwairak to leelo englischu Edelpepinu.
(Großer englischer Edelpepin.)

No waffaras bumbeerehm stahdi to Mahrzina
bumbeeri (Pfundbirn.) un to leelo balto waffaras
bumbeeri. (Gros blanquette d'été.)

No tahm bumbeerehm, kas wehlu ruddeni eenah-
kabs, stahdi tahs Bergamottes, to balto (beurre
blanc) un farkano (beurre rouge).

No pluhmehm stahdi to dseltano, to maso Apri-
kosu pluhmi, un tahs surtes, kas agri eenahkabs;
wehl arridsan to Rehne klode (reine claud), un
to farkano pautu pluhmi (Rothe Eierklaume).

No kesbeerehm stahdi to Osteimeru Weiskel
kesbeeri (Ostheimer Weichselkirsche); to Maikes-
beeri (Maikirsche) un to Spahneru firdskesbeeri
(Spanische Herzkirsche).

No schahm surtehm gahda fewim pohtejamus sarrinus, — bet ne pehrz winnus no kautkahda dahrsneeka, bet no gohdiga un labbi mahzita, kas tewi ne krahpi, ne tihschi, ne netihfschi, lai tewim tur arri buhtu jo dahrgi jamakfa.

Wissus waffaras un ruddena auglus drihs weddift pahrdohht; bet seemas auglus, kad tohs effi nonehmis, turri pahru neddelu fausâ weetâ, us salmeem winnus plahni iskleedis, tad eelez winnus muzzâ, un glabbâ winnus tahdâ weetâ, fur nei salna, nei siltums ne peceet. Pawaffarâ tad tohs warrest par labbu naudu pahrdohht. Bet schohs auglus no kohka neimmoht semmê, un glabbajohht un waddajohht buhs tewim winnus zeeti kawahht, ka winni ne teef kaut kâ spaiditi jeb sakultri. Zittadi winni drihs fahks puht; un kad tikkai weens raffees eepuis, tad winsch drihs wissu muzzu tewim famaitahs.

Warr buht, ka arri muhsu semmes gabbalôs atees kahdu reisi tee laiki, kas jaw Pruhshôs un Wahzjemmê weetahm atgahjuschi, prohti, ka tif dauds to kohku auglu, ka winnus appalus un prischus wairs ne spehj pawalkahht. Tur tohs tad us daschdaschadu wihs wahra par sapti, winnus schahwe, winnus patehre dschrenam. — Ja nu Deews kahdu reisi tawu dahrsu swehti, tad warrest arridsan raudsiht tâ darriht; bet taggad no schahs schahweschanas un wahrishchanas ne neeka ne stahstischu.

Ja gribbi fewim pats labbu pohtwasku taifsiht, tad nemm I mahrzinu waska; $\frac{1}{2}$ mahrzina terpentina, un $1\frac{1}{2}$ mahrzina dseltenu swetku, sakause schohs swetkus un scho wasku kohpâ weenâ pohdâ, bet ne tâ, ka winni dabbu wahrtees, un peeelij tad pamasam, un weenadi maifidams to terpentinu klahht. Tad eeleij wissu aufstâ uhdeni, un fewim papreeksch rohkas ar elji apswaidijis, lai tas wasks tewim ne lihpi klahht, pahrmihzi to wasku labbi, un isbrulle winnu garrenôs gabbalôs.

b) No daschadahm dahrsa ohgahm.

Arri no ohgu stahdischanas arrajam dasch labbums warr atlehkt. Gan buhs pascham luste, kad sawus behrus warrehs pameeleht; gan arri pilsfatos ohgahm pirzeji rohdahs. — Tahs ohgas, kas tewim derrehs wiffwairak dahrsa stahdamas, irr bubbeeres, fo arri Zahna ohgas zeeni faukt, frisdohres jeb stikkenbeeres, aweeckschnu ohgas un semmenes. — No wiffahm schahm ohgahm irr diwejadas surtes, masas un leelas. Sinnamon, ka tewim jagahdajahs no tahm leelahm. Pee katra labba dahrsineeka tahs irr dabujamas.

Bubbeeres un frisdohres drihs warri eeguh. Nograes pawaffara wezzeem fruhmeem taisnus sarrus, kas to waffaru preeksch tam auguschi, un eedurr tohs semme, winneem papreeksch wiffus schubburus nogreesis, labbi padfillu rinde, kahdas trihs woi tschetras pehdas weenu no ohtra nohst; un ta winnas wifflabbak aug. — Aweeckschnu ohgas jastahda ar wiffu fakni. Bet weenu paschu fruhmu warr pahrdallih dauds dallas, lai arri zittam stahdam weens pats stohbris atleekahs. Tikkai tahs faknites irr greeschamas nohst, kas kaut ta laustas woi schkehrletas, un to stohbriti arridsan lihds kahdai pufei wajaga nogreest, un tad winnus stahda, ka kahdu masu kohzinu, puffohtru pehdu weenu no ohtra, rindes. Schahs aweeckschnu ohgas ta ne pleschahs plattumâ, ka zittas ohgu surtes.

Lohiti derrehs, ja tu ruddeni gar teem gangeem tawâ dahrsa divi pehdas plattus un jel mas puffohtru pehdu dsillus grahwelus israkfi, un tohs tulih atkal peeberfi, to labbako mello semmi appakschâ lifdams, iri to siktako wirsû, jeb labbak scho siktako semmi pawiffam atmesdams, un ar zittu jo labbu semmi to grahweli peepildidams. Tad pawaffara atkal tur stahdi tahs ohgas eekschâ. — Bet tuwu pee abbeles jeb zitta auglu kohka ohgu fruhmu tu ne stahdi; lai jel mas paleek divi pehdas tai starpâ. — Wiffi faufi sarri, kas bubbeeru

un frisdohru, un wiffwairak aweekschnu krumòs roh-
dabò, pawaffarà irr atgreeschami nohst; un kad schahdi
ohgu krumi kahduò septinùs woi astonùs gaddùs weenà
weetà irr anguschi, tad tohs waijaga labbak pawiffam
pahrstahdiht us zittu weetù. Wiffai wezzi palikkuschi,
winni nei baggatus nei labbus auglus wairs ne at-
nessihs. Bet kad tohs pahrstahdifi, tad ne leez wairs
to paschu ohgu surti tai paschá weetà, bet zittu, prohti
kur frisdohres bijuschas, tur stahdi atkal aweekschnu
ohgas, jeb bubbeeres un tà jo prohjam. Tit patt kà
labbiba ne gribb labbpraht atfehju sehjama, tà arri oh-
gahm ne tihf weenadi tai paschá semmè augt. — Sah-
les pee ohgu kruma saknehm jaw ne eefi zeest; zittadi
no ta kruma nekahduò auglus ne redsefi. — Aweekschnu
krumneem derrehò gar katru pussi masas sklandeles jeb
fahrteles leekamas; jo schee aug augsti bet schauri, un
wehisch winnus drihs lausa. Winni tewin buhs wiff-
wairak gar schohgu stahdami, lai tahò sklandeles tikkai
gar weenu paschu pussi leekamas. Ruddenòs wehl tohs
warri druszinu wairak pee schohga peespeest, tad sneega
kuppenes teem ne neeka ne padarrihs.

Emmenes stahdoht wezzi krumi irr pahrdallami
masòs krumischòs, un scheem tahò lappinas, kam
garri kakti, nogreeschamas, un tad stahdi winnas rud-
deni, Augusta mehnesi patreknà, mihtstà un skaidrà
semmè, dohbès, kahdu labbu pehdu weenu no ohtra.
Arri schahò ohgas ik festo woi septito gaddu irr pah-
stahdamas zittà weetà, un weenadi ween no sahlehm
skaidras irr turramas, ja gribbi baggatus auglus
redseht.

2) No faknu dahrsa eetaisichanas un daschadu dahrsa
faknu un zittu dahrsa auglu kohpschanas.

Katra fainneeze teizahò ka prohtoti saknes, kahpo-
stus un zittus dahrsa auglus kohpt; bet wiffseem sinnama
leeta irr schi, ka pee arrajeem wehl aplam ne redsefi

ſaknu dahrsu, ſas pehz taiſnibas tà buhtu dehwejamš; un tatschu teeſcham tahds dahrs, pareiſi kohpts, tiſ pat dauds barribas žilwekeem atneſtu, kà ohtru tiſ leeš drumas gabbals, lai tur arri augtu wiſſu labba labbiba.

Saknu dahrsu ne buhs wiſſ turreht tahdà weetà, ſur woi ehkaš, woi augſti kohki tam dauds ehnaš dohd. Žo wiſſi dahrsa augli praſſa ſauleš gaiſchumu un ſiltumu. Žiſkai no ſeemela puſſeš derr ehna; tapehz derrehš tur kahdi kohki aišſtahdami preekſchà, ja tur ehku nekahdu newaid. Dahrsa ſemmi buhs dſiſti pahrwandihſt, un treknu un ſkaidru turreht. Wiſſlabbaſ winnu pahrwandihſi zaur tahdu apwehrſchanu, ko wahzu wallodà to rižoleſchanu ſauz. Žo darri tà: iſrohž kahdà gabbala mallà kahdu paplattu un diwoju pehdu dſiſtu grahwi, un ſamett to ſemmi kohſchi grahwimalli, to wirſejo labbako ſemmi ihpaſchi liſdamš, to appaſſchejo atkal ihpaſchi, bet ne wiſſ uš ta gabbala puſſi, bet ahrpuſſè; tad rohž atkal blaſkam ſcha pirma grahwja ohtru tiſ patt plattu un dſiſtu, un peepildi to pirmo ar to ſemmi, ſas no ſcha ohtra iſrakta, to labbako wirſejo ſemmi appaſſchà, to ſliſtako wirſù liſdamš; tad rohž treſcho grahwi, un tà žo prohjam lihds ohtrai gabbala mallai. Žo pehdejo tad peepildiſi ar to ſemmi, ko no ta pirma eſſi iſrazziš, atkal to labbo appaſſchà, to ſliſtako wirſù liſdamš. Uš tahdu wiſſi wiſſ taš gabbals buhs tà kà apwehrſtš, un tu redſeſi drihš, kahds labbumš tewim no tam raſſeeš. Ža appaſſcheja ſemme, nu par wirſejo palikkuſi, weenu reiſi labbi pahrſuhdota, un zaur weenu ſeemu tiſkai labbi dabbujuſi pahrſalt un tà kà iſkuſt, drihš turrehš treknuma deewšgan. Wiſſaš ſakneš, ko tur liſſi eekſchà, warrehš dſiſtu eet ſemne, mihtſtu, augligu ſemmi tur atraſdamas, un tadeht arri žo drihš ſauſu laiſu pahrzee-tiſhš ne tahdaš ſakneš, kam wairaf par wirſu ween jalohiſhna; un to wirſejo ſemneš kahrtu, ſas wiſſ-

wairak wiffadu nelabbu sahlu pilna bijufi, fadsinnis jo dsitti dibbenâ, un us tahdu wihsî wiffas nelabbas sahles tâ kâ apflahpejis, tu daschu gaddu buhsî swab-bads no ta wiffu leela eenaidneeka pee faknu kohpschana, prohti no sahlehm. — No scha darba gruhtuma tu arri ne eefi baiditees; juf neweens tewim ne leef winnu us reisi pastrahdaht. Schis darbs jaw ihsti ruddena laikâ strahdajams, lai ta semme tulihî dabbu pahrsalt, eekam kaut ko likfi eekschâ; un kad katru ruddeni, wallas laikâ, weenu masu stubriti tikkai tâ pahrwandifi, tad tewim ne manniht ne mannihoht par ihseem gaddeem taws dahrs us tahdu wihsî buhs pahrraktâ. — Bet sinnams, ja tawâ dahrsâ appaksch tahs arramas semmes kahrtas tulihî rohdahs rupja grants, jeb pawiffam nederriga farkana smilktâ, tad jau paleez labbak scho darbu ne strahdajis.

Suhdus dahrsam ne tauipi; bet garrus prischus suhdus tam ne buhs west. Suhdi dahrsam wifflabbak weddami pirinâ ruddena laikâ, tad tulihî paarrami, un tad ta semme noezzejama. Tad atkal, Oktobera mehnefi, buhs tewim to semmi usrakt finalki, un jel mas pehdus dsitti, un katru zeefu fakniti, katru nelabbu sahli zeeti iswahkt; bet eeleez wehrâ: schai rakschanai wajjaga notikt fausâ laikâ, kad semme weegla. Tad ohtro pawaffaru, kad itaisees feht un stahdiht, ne kustini winnu wairs ar rakschanu, bet nolihdsini winnu tikkai smukki ar dselses grabbekli, un fehj un stahdi tad, par to ne baididamees, ka semme buhschoti sagullejusees, ja tikkai winnu buhsî fausâ laikâ razzis. Ta semme, kas ruddeni jaw pawiffam buhs pagattawata, wiffu zauru waffaru mitrumu eeksch ferwis faturr, un dauds jo wairak paleef pataupita no daschadahm sahlehm un daschadeem tahrpeem, tapeh; ka dauds sahlu fehkla, kas to waffaru dsitti semmê buhdama, ne dabbujufi diht, un daschadi tahrpi un kuffaini, kas jaw us seemas guktu bij jo dsilli semmê falihduschi, tohp us augschu uswanditi, fur falna

winnus isphosta. — Zaur scho diwfabrtigu pahrwandischanu arridsan tee fuhdi labbak ar to semmi samaisahs. — Bet sinnamš, ka zitta semme gribbehs wehl pawassarâ arridsan pahrohkaama, woi wissai aukita buhdama, un gribbedama pawassarâ no faules pahrsildijama, woi wissai gruhtha buhdama. To tewim nu waijaga pascham isprohweht, pahru gaddu nohjas par pussi sawu dahrsu ruddeni, par pussi pawassarâ rohfoht. — Wehl schè pzeeminneschu, ka zitti arraji raduschchi, sawu dahrsu katru gaddu fuhdoht. Bet tas ne buhtin newaid waijadsigs. Kad ik trescho gaddu tikkai, bet sinnamš labbi bresu fahrtu smalku, treknu, bet ne prischu fuhdu likfi, tad buhs deewsgan; jo neba wiffi dahrsa augli tik wissai treknas semmes gribb.

Saknu kohpejs arri ne paliks sawu sehju jeb stahdijumu sawâ laikâ ne aplaistijis. Bet scho aplaistischanu arridsan daudsreis nepareisi isdarra. Pee scha darba jaleef wehrâ: deenas widdi, kad faule karsti spihd, un semme dikti eefillusi, ne buhs laistih; bet no rihta agri, un wakkarâ; wissai auksta affas uhdena arri ne buhs nemt pee laistischanas, tapeh; ka tahda wissu ahtra atdsiffinaschana faknitehm ne derr. Dihka un uppes uhdens tas wissu labbais. Auksts affas uhdens tad tikkai nemmams, kad kahdu reisi tà kâ fahnina par nakti bijusi. Kad tohs stahduš ar schahdu aukstu uhdeni us paschu faules lehkschanu aplaisti, tad winni daudsreis paleef no nosalschanas pasargati. — Ur gahschanu arri ne buhs to uhdeni leet; us tahdu wihs semmi tikkai fazehrt, un tas uhdens noffreen, ne mas pee faknes ne kazejis. Za leijama trauka pihpei jausmauz zepurite, kas no sfahrdes istaisita, un kam dands masu zautuminu eefisti. Tad tas uhdens laistijoht labbi klibfi, kâ leetus. — Kad kahdu fokni effi eclaisijis, tà sakfoht, un pee leela mittruma peeraddinajis, tad ne apstahjees us reisi ar to laistischanu, bet pamasam; zittadi ta fakne sahks nihft.

Katram arrajam, kas sewim dahrsu eetaifijis, wai-
jaga arridsan turreht lezzekli. Kad tam jaeet zittur
kaypostu un rahzinu (spruhtu) stahduš pirkt, tad winsch
daudsreis appirkfees ar tahdeem, kas wissai beesi faheti
bijuschi un wissai karstâ semmê auguschi, garri un
teewi irr istezzejuschi, un pehzak zittâ semmê likti no-
nikst. — Lezzekliš eetaifams tahdâ weetâ, kur no see-
meta puffes irr ehna, bet kur rihta un puffdeenas faule
spihd wirsû. Weenu pehdu beesu kahrtu sirgu suhdu
appakschâ lizzis, un zeeti to faminnis, tad atkal weenu
pehdu beesu kahrtu labbas treknas un mihkstas semmes
usfijajis, turrest labbu lezzekli. Tai semmei lezzeklôs
buhš stahweht lihds ar to lezzeklu mallahm. Kad nak-
tim dekkus likti wirsû, tad warri paspraust kahduš koh-
kus, lai dekki tohs stahduš ne maita. Par to newaid
jabaidahš, ka falna par tahm fahnu schkirbahm eeschus
eekschâ; falna tikkai no wirsus wairak friht flahst; bet
tee stahdi us tahdu wihsi no wissai leela karstuma un
no apflahpschanas pasargati, aug jo stipri. — No
beesas sehshanas lezzeklôs buhs tewim zeeti sargatees.
Kad stahdi beesi kohpâ aug, winni istekk, kâ jaw min-
neja, garri un teewi, bet nespehzigi. — Sehflu tu ne
eest wiss pirkt no Schihdeem, kas apkahrt staiga, bet
no taisna un gohdiga dahrsineeka, kur warri drohsch
buhst, ka dabbusi labbi dihgstoschu sehflu.

Katram arrajam deewšgan sinnami dahrsa augli irr
kayposti, leelee un masee gurki, leelee un masee rahzini,
(spruhtas, laupikki), siypoli, burkani, swikli jeb beetes,
mohres un rutki. No teem tik to ween minneschu, ka
wissi schee augli ne gribb beesi stahdami un sehjami. Jo
wairak ruhmes tu katram dohst, jo winsch labbas is-
dohsees. — Bet bes scheem augleem derrehs arrajam
wehl dahrsâ leekami arri saldee baltee sirni, leelas
zuhku puppas, zikkorijas, pehtersiljas, mahres rutki,
— jo lai arri pats winsch tahdas leetas dauds ne walka,
tad tatschu, wisswairak kad pilšats flahstu, winsch ar

tahm daschu graffi warr pelnitees. Tapeh; no teem weenu ohtru wahrdu të peelischi flaht.

Ziflabb tahs leelas zuhku puppas, kà arri tohs baltus salbus sirnus agri pawassarâ, tà ka femme zifko nobreedusi, dohbès rindè stahda, tahs puppas kahdus feschus zellus weena no ohtras, tohs sirnus kahdus dirwi zellus. Bet schahm rindehm wajaga kahdu pehdu stahweht weenai no ohtras nohst. Kad tee sirni kahdu sprihdi garri paauguschi, tad tee jaapbadda ar schaggareem, lai winni gar scheem warr augt augscham. — Ja buhfi sagahdajees tahdu sirnu surti, kam agri wassarâ pahstes rohdahs, tad schahs pahstes pilsfatâ noweddis atradisi pirzeju deewsgan.

Zikforijas Aprila mehnesi trekna semmè sehjamas un kà burkani kohpjamas. Us Nikkeleem winnas isnehmis, nomasga un nopuzze tahs skaidri, sagrees tahs gabbalos, kas tik dischi kà reeksti, un tad krahfni schahwejis, pahrdohd winnas kappejas dsehrejern.

Pehterfiljas pawassarâ jo agri jo labbi sehjamas trekna semmè, un kohpjamas kà burkani.

Mahres rutkeem patihf prischa, trekna semme, un kad teem tikkai tahda semme, tad winni arri aug ehna, stary kohkeem. Kur tee weenureis eeweesuschees, tur winni peh; paschi bes wiffas stahdischanas aug ilguß gaddus, kad tikkai tai weetai ne lauft ar sahli apaugt, un ik trescho, zettorto gaddu teem kahrtinu suhdu uslikfi. — Bet ja gribbi labbas leelas un lihdsenas saknes audseht, tad fataifi kahdu tschetru pehdu plattu dohbi labbi trekna, mihksta un skaidra semmè, nemm tad, pirmâ pawassaras laikâ, labbi garras bet teewas Mahres rutku saknes, lee; tahs krusstis par to dohbi pahrt, tahdòs grahwelòs, kas feschus, lihds astoneem zelleem dsitti, bet tà, ka tas resgallis leen drufzinu no semmes ahrâ, un tas teewgallis jo dsitti rohdahs semmè. Par kahdahm feschahm, woi septinahm neddelahm iszell to resgalli lehnam no semmes ahrâ, to teewgalli pa-

preeksch ar kahju peeminnis, lai tas ne mas ne dabbu kustinatees, atgrees no ta resgalla wiffas masas faknites, kas tur rassees isauguschas, eelez winnu tad atkal semmê, kâ winsch bijis; par tahdu laiku isnemm winnu atkal, un nopuzze winnu atkal; un ja tu tikkai to teewgalli ne buhsi iskustinajis, un schis buhs dabbusjis ar sawahm. smalkahm faknitehm to rutku barroht, tad tewim ruddeni buhs preeks redseht, kahdas resnas un lihdsenas tahs faknes buhs isauguschas.

Dahrša auglu kohpejeem wehl pawiffam schi mahziba buhs wehrâ leekama: tiklabb kâ druwa to ne paness, kad diwi gaddus nohjas to paschu labbibu sehj tai paschâ gabbalâ, tikpat arri dahršâ muhscham tas patš auglis newaid diwi gaddus nohjas tai paschâ gabbalâ leekams; bet tewim jadarra schâ: stahdi un sehj to pirmo gaddu pehz tahs fuhdoschanas kahpostus, leelus un masus gurfus, un tahs faknes, kas augdamas no semmes leen ahra, prohti leelus un masus rahzinus, (spruhtas, laupikkus) un sishpolus, jo schee augli labbpraht gribb treknu semmi. Ja konnepes arri gribbi dahršâ seht, tad tahs arridsan schai pirmâ gaddâ sehjamas. — Dhtro gaddu sehj tahs zittas dahrša faknes, burkanus, rutkus u. t. j. pr. Schwahs ne gribb labbpraht prischus fuhdus; bet prischôs fuhdôs winnas zeeni augt ruhainas un negahrdas. — Trescho gaddu stahdi puppas, sirnus, — jo scheem augteem arri paleefa semme derrehs.

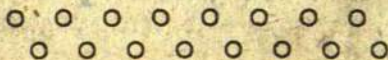
Kad atkal kahposteem un spruhtahm lappas lausch nohst, zuhkahm ko doht, tad ne buhs fahkt wiffai agri, neds arridsan wiffai dauds lappu nolauft; zittadi paschas tahs galwinas un tahs faknes panihkst. — Pee faknu audseschanas buhs zeeti kawatees no beesas fehshanas, un fur buhtu trahpijees wiffai beesi saseht, tur wajjaga pee laika zittus stahdus israut. Gan zeeni fazziht: kad retti sehj, tad nokrahpij semmi; bet ihsti buhtu jafakka ohtradi: kas beesi sehj, tas nokrahpij sewi paschu.

Burfani, fwikli, rutki u. t. j. pr., deewsgan ruhmes turredami augt, paug tik refni, fa irr ar abbañm roh-fahm fo twert, lihds warresi apfamt. — Sahles nekahda wihsē faknu dahrsā newaid zeefchamas; bet gan ar rawefchanu, gan ar uszirschanu semme weenadi skaidra un mihssta irr turrama.

d) Skohstini, fo zittōs gabbalōs arri sparwifchus fauz.

Arri skohstini derrehš tahdam arrajam kohpjami, fam pilšfats klahtu. Sinnams, tā kà wezzōs laifōs, dahlderī mahrzinā nē dabbusi; bet par smeekla naudu ir taggad winnus ne pahrdohsi.

Ur ihseem wahrdeem tadeht mahzifchu, kà schee kohpjami: isrohž tahdā weetā, fur rihta un puffedenas faules ne truhst, bedri, tšhetru pehdu plattu un diwju pehdu dsittu, to wirsejo labbako semmi weenā mallā, to appakschejo slittako ohtrā mallā mesdams. Tad atkal berr un iskleed to labbako semmi us tahš bedres dibbenu, lihds ta fahrta kahdu pehdu beesā. Us scho semmi uskleed kahdu puffedehdu beesu fahrtu labbi fatreppejuschu gohwju subdu. Us scheem subdeem fazell, kahdas diwi pehdas weenu no ohtras, eekrustis masas kohpinas ihsti labbas trefnas semmes, tā kà tal bedrē nu buhs diwi rindes tahdu kohpinu, prohti tā:

Us katru kohpinu tad usstahdi triju gabbu wezzu sparwifschu stahdu. Bet papreeksch tewim waijaga katrā kohpinā ihfu meetinu cedurt, lai tu ohtro parwassaru warri redseht to weetu, fur jauns stahds jaleef, ja weens woi ohtrē ne rohdahs audsis. — Tad atkal ta appakscheja semme, kas ihpaschi atberta, us teem subdeem wisfū wiffapfahrt teem stahdeem uskleeschama, lihds ta bedre peepildita, un no tahm kohpinahm nekās wairē newaid redsams. Sinnams, ja ta appakscheja

semme buhtu wiffai flakta, tad winnas weeta janemm zitta jo labba. Bet kad tikkai newaid rupja grants, jeb farkana smilktš, — tad lai buhtu kahda buhdama, par to nekās ne kaitehs; jo katru ruddeni tewim jaw jaleef fuhdu kahrtina wirfū; un zaur to ta semme arri pamasam palikš deewsgan trekna; un lihds tam laikam tahm fahnitehm appakščā no tahš labbas semmes un no teem fuhdeem buhs tikschanas deewsgan.

Aprika mehnešis irr tas stahdischanas laikš; un jaw ohtru pawassarū warreš, ja gribbeš, weenu ohtru kahtinu dabbuht greest; bet labba buhs, ja ohtru pawassarū sawu sparwišču dohbi wehl tauwisi, un ne ahtrak kà tikkai trescho gaddu fahkš augtus no winnas gribbeht. Tad stahdeem buhs laika bijis labbi eesafnotees.

Katru gaddu buhs tewim pawassarā jeb ruddeni kahdu kahrtinu labbas treknaš semmes wehl us to dohbi ušfijaht wirfū, tad tee sparwišču kahtini arween jo garri augs; un kad nu us tahdu wihi ta dohbe paleef arween jo augsta, un tahš semmes fahk no mallahm birt semnē, tad warreš to dohbi ar kahdeem paschareem dehleem aptaisiht. — Teiz, ka lohti derroht, kad to dohbi pawassarā drufzinu ar kahjur peemim; tad tee kahtini, ne warredami tik ahtri no semmes islihst, augoschi jo resni.

Labbi eetaifita sparwišču dohbe pee peežpadesinit gaddeem zeeni labbas augtus atnešt; bet tad wajjadsehs jaunu taisiht.

e) Appini.

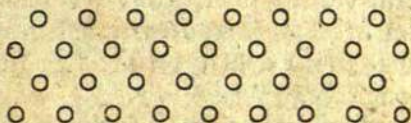
Appineem raugi tahdu weetu, fur wehji, un wiffwairak secmela wehisch ne dabbu winnus lausiht; bet ehku un augstu kohku starpā, fur nekahds wehjinsch winnus ne pakustina, tur arri appinu dahrs newaid eetaifams. Winni gribb gaisa priščamu un faules

spihdumu. — Appini aug arridsan paweeglâ smilkschu semmê, kad tikkai ta buhs labbi pahrwandita, un tu fuhdus, wiffwairak treknuš zuhku fuhdus ne buhfi tau-pijis. Ne weens zits auglis aplam tik mihkſtas un trek-nas semmes ne praffa, kâ appini. — Urri jaunâ semmê teem tihkabs augt, kad tikkai wiffi welleni labbi fa-puiſchi. — Wiſſlabbak buhs ſchâ jadarra: rijole farwu semmi ruddeni labbu pehdu dſitti, jeb wehl jo dſitti, tã ka ta wirſeja semme pareiſi appakſchâ likta, un ušwedd labbu fahrtu fuhdu un paarr tohs. — Ohtro pawaffaru ſtahdi kartuppelus woi kahpoſtus, un kohp tohs labbi, lai semme paleek mihkſta un ſkai-dra. Kartuppelus nowahkis un to semmi dſitti ſaarris, jeb labbak ar rakſchanu ušrazzis, pamett winnu par ſeemu ne nolihdſinatu. Pawaffarâ atkal, kad jau noſchuiſi, peeezze winnu; pehzaſ pahrarr winnu atkal fruſtiš labbi ſmalſki un noezze winnu. Tad, kad semme jau atkal zikko ſagullejuſees, ušwedd fuhdus wirſü, labbi ſatreppejuſchus gohwju jeb zuhku fuhdus, paarr tohs ſmukki tã, ka wiffi paleek appakſchâ, jeb parohz winnus, bet ne dſitti, bet tikkai tã, ka kahdi tſchetri zelli semmes rohdahs wirſü; tad noezze to ſemiri, jeb nolihdſini winnu ar grahbekli, un tad lai ſchi duſſ, lihds nemſi ſtahdiht. Ja gribbi fuhdus taupiht, tad ušleez ſcho pawaffaru tikkai taiš weetâš fuhdus, kur, kâ pehzaſ ſtahſtiſchu, tohs ſtahdus gribbi likt.

Aprita mehneſi tad gahdaſi ſewim no uſtizziga ap-pinu kohpeja, kaš labbu ſurti turr, appinu ſtahdus. Tee buhs tee labbakee, kaš pee puſſohtreem zelleem reſni, un ſeſchu zellu garri, un kam labbi dauds pri-ſchu azzu jeb pumuru. Schohs ſtahdus eemebrze kahdu brihtinu uhdeni, un tad glabba winnus auſſtã weetâ eekſch ſmilktš, lai lihds ſtahdijamam laiſam ſtahw priſchi.

Maija mehneſi, labbã laiſã, taiſees ſtahdiht, un prohti uš ſchahdu wiſſi. Szell ſawã appinu dahrſã,

septinas pehdas weenu no ohtra, eekrustiis masus kalni-
nus; aprohz katram kalninam apkahrt masu grabweli,
un leez to semmi, fo tur israkfi, wehl us to kalninu
wirsi, lai schis wehl jo augstis paleek. Bet ne taiff
tohs kalninus ta, ka winni abbejadi stahw weena rinde,
bet pahkrustiis; — prohti ta:

Pa jaw arween wiffi kohki, wiffas saknes, wiffi stahdi
stahdijami. Tad saule labbak wiffus stahdus warr sil-
diht. Katram kalninam eedurr widdu kahdu meetinau,
lai pehz warri sinnaht, fur to appinu maiffchi eedurt.

Dirwi pehdas no scha meetina nohst, bet sinnams ta,
ka tee stahdi pehzak stahw atkal riktigi septinas pehdas
weens no ohtra nohst, isrohzh dewinu zellu dsilku bedreli,
un eeleez katra bedrelê dirwi, jeb ja ihsti labbi stahdi, arri
weenu paschu stahdu eekschâ, bet sinnams ta, ka tahs
azzis jeb tee pumhuri us augschu stahw. Tad usherr
us teem stahdeem to semmi, fo no tahs bedreles effi is-
razzis, jeb ja turri zittu jo labbaku un treknaku semmi,
wirsi, lihds ta bedrele pilna, un peespeed winnu druf-
zinu pee ta stahda flahht. Tad lai taws stahdijums aug.

Warr buht, ka tewim rahdisees, ka septinas pehd-
das weenu stahdu no ohtra leekcht, tee appini aug
parleeku retti. Bet tas jaw deewsgan irr isprohwehts,
jo winni stahw retti, jo winni aug spehzigi un augligi;
un winnu starpâ warrefi pa brihscheem arridsan kahpo-
stus jeb spruhthes stahdiht, tikkai to wehrâ lifdams, ka
schohs kahpostus jeb schihhs spruhthes ne leezi wiffai flahhtu
pee teem appineem flahht. Us tabdu wihs tewim no
tahdas rettas stahdischanas ne buhs nekahda stahde,
bet dauds wairak auglu.

To pirmo waffaru tewim gar teem appineem nekahda zitta darba wairs newaid. Maifſchi newaid wehl eedurrami, un graiſſchanas nekahdas ne waijaga. Tikkai wiſſas ſahles, kas ſahſ raſtees, zeeti irr iſrawejamas.

Up Mikkeleem tahs ſtihgas nogreſchamas tik iſſas, ka tikkai kahdas diwi azzis, jeb pumpuri atleekahs, un tad atkal apkahrt teem ſtahdeem warr kahdu drufzinu labbu ſuhdu aplift, bet tã, ka paſchu to ſtahdu ne dabbu aplaht.

Par ſeemas laiku tad gahdaſi ſewim maifſchuſ. To tee buhs garri, jo winni labbi; jo kad tahm appinu ſtihgam tee galli dabbu us ſemmi atkal, nofahrtees, tad jaw labbas galwinas ne redſeſi. Rabbi, ja to maifſchu gallõs raſſees kahdi ſarrini, pee kam tahs ſtihgas warr peeſertees flahſ; tad winnas ne ſchlufs ſemmẽ, zaur fo arridſan dauds galwinas eet pohſtã.

Kad ohtro pawaffaru afni jaw pahru zellu buhs no ſemmes iſlihduſchi, tad eedurr labbi dſitti tohs maifſchuſ, riſtigi tai weetã kur tas meetinſch bij, fo par ſihmi biji eeduhriſ. — Zittam warr buht rahdiſees ehrmiga leeta, ka us tahdu wiſſi tee maifſchi pee diwi pehdahm no ta appinu ſtahda dabbu ſtahweht nohſt. Bet tas noteek weenadi tapehz, lai ſtahdeem ſafnes ne teek maitatas, to maifſchu durroht ſemmẽ, — ohtradi arri tapehz, ka, tã darridams, tu tahs ſtihgas no tahs ſafnes lihds tam maifſchim warri ar triju woi tſchetru zellu beefu fahrtu ſemmes aprauſt, zaur fo ſchahm ſtihgahm jaunã ſafnites rohdahs, un paſchas dauds jo ſpehzigas aug.

Wiſſahm ſtihgahm ne buhs laut augt. Kad pee katra maifſcha tſchetras woi peežas labbi reſnas paleek, tad irr deewſgan. Tahs zittas buhs tewim, papreekſch to ſemmi drufzinu atrauſuſcham, eekſch paſchas ſemmes ar aſſu naſi nogreſt. — Kad nu tahs ſtihgas kahdas trihs pehdas garras, tad winnas ar mehrze-

teem salneem ittin lehni un prahrtigi bes wiffas laufschanas pee teem maifschem weegli peeseenamas. — Var kahdam trihs neddelahm appini ohrtro reisi jaapfkatta, un tahs stihgas, kas ne rohdahs gar to maifschitinnuschahs, atkal irr peeseenamas; bet tahs, kas no jauna atkal rohdahs no faknes isauguschas, atkal irr nogreeschamas.

Tad atkal buhs tewim wiffapfahrt to stahdu to semmi uskappaht, lai us tahdu wihs fchi paleef jo weegla, un lai wiffas sahles irr ispohstitas. Bet schis darbs lohti ar prahrtu irr strahdajams, ja tu ne gribbi us reisi wiffu sawu appinu dahrsu ispohstiht. Tew buhs eefahkt to semmi uszirst kahdus astonus woi dewinus zelus no tahs weetas noht, fur tohs stahdus eelikki, lai nekahda wihs tahs faknes ne dabbu maitatees; un ta semme pee teem stahdeem irr peerauschama flah, ka kad kahpostus apfitt. Ja scho darbu buhs wastrahdajis faufa laika, un pehz tam rassees drihs leetas, tad der-rigo laiku buhs trahpijis. — Kad appini sah seedeht, tad schis darbs wehl ohrtro reisi irr strahdajams. Ja wehl kahdas stihgas no jauna atkal rohdahs no semmes islihduschas, tad ir tahs, ka pirmad mahziam, atkal nogreeschamas.

Mu seena mehnesis buhs atgahjis, un tad wehl weens darbs pee appineem strahdajams; prohti, tad buhs tewim ar affahm schkehrehm prahrtigi wiffas dseltanas lappae, un wiffus masus sarrinus, kas no tahm stihgahm isauguschi, tif augsti, zif tu ar rohkahm warri sasneegt, nogreest; jo schee sarrini, kas tif semmu isauguschi, nekahdas galwinas ne atneff, bet liffai tahm stihgahm spehku iswelf, un faknehm skahdigu ehnu dehd. Scho darbu arri pehzat wehl kahdu reisi warrefi strahdaht.

Appini Augusta mehnesim beidsotees zeeni eenahfuschu buht. Kad galwinahm sliprs finaks, kad winnas

dseltani bruhnas palikkufchas; kad winnas, kahdu fauju faspeeschoht, lihþ kohpâ, un appaksch tahm fwihnitehm tâ kâ dseltani puttekfischî irr, tad irr schkinnams laifs. Schis laifs zeeti wehrâ leekams. Kad saltas, jeb atkal parleeku eenahfufchas galwinas fawahffi, tad appini tuliht pateek nespehziigi, un pirzeji tohs mahne.

Kad taisees fawus appinus nowahft, kas fausâ laikâ darrams, tad buhs tewim tahs stihgas kahdas diwi pehdas no semmes nogreest ar nasi, bet ne wiff ar rauschanu noraut, — tad lehnâ to maikschî ar wiffem appineem no semmes iszelt, tohs appinus bes raustifchanas no teem maikscheem nowahft, un mahjâs fausâ weetâ tâ nolift, ka ne dabbu silt un sust. — Tad atkal taisees tuliht tahs galwinas nopluhft, zeeti fawadamees, ka kahdas lappinas, jeb kahdi kahtini, jeb arri kahdas maitatas cepuifchas galwinas ne peemaisahs flahft.

Schahs galwinas nu pehzak us kahdeem fauseem greesteem kahdâ pehdu beesâ kahrtâ irr iskleeschamas, un fatru deenu kahdu reisi pahрмаifamas ar skaidru grabbekli, lai winnas jo drihs jo labbi dabbu pahrschuht. — Kad nu winnas noschuiifchas, tad tewim ne buhs wiff winnas kaut kâ tikkai kahdâ traukâ sabert, bet tewim buhs tahs stiprôs skaidrôs maisôs ar samihfchanu zeeti ween sabahft, to maisu pehz zeeti ais schuht, un tad fawus appinus fausâ kambari, fur nei faule, nei wehjsch tohs dabbu kalteht, glabbahft lihds pahrdohfchanas laifam. Raugi tikkai weenu reisi tâ darriht, tad redsefi, ka par tahdeem appineem allus bruhweri tewim labyprahft ohtru tik maifahs, kâ par tahdu noschahletu, iskaltufchu prezzi, fo arraji zeeni pahrdohft. Appini, kas us tahdu wihfi zeeti, jo zeeti maisôs sapakkati, stahw daschu gaddu prischi un smarschas pilni, un tadehl, ja kahdu gaddu appini wiffai lehti, tu fawu prezzi drohschi us zittu gaddu warrest taupihft, fur lab-

bakš tirguš. — Schiſ augliſ zittu gaddu gan baggatiigi iſdohdahſ, gan zittu gaddu atkal pakriht; tadehl winna tirguš ne paleef weenahdſ.

Ja kahdſ arrajſ ne gribb kahdu ihpaſchu ſemmes ſtuhriti appinu dahrfam eetaiſiht, tad winſch ſawôſ laukôſ kahdôſ ſtuhrdôſ, lai buht par weenu paſchu ſtahdu, appinuh warr ſtahdiht. Gan jaw arri no teem tam augli atlehkſ.

Labbam ſaimneekam jaw gandrihſ ne peekohdinahſ ne waijadſehſ, ka maikſchi katru ruddeni ſauſâ weetâ glabbajami.

g) Bittes, jeb dahrfä putnini.

Dahrfä leelaiſ kohſchumſ jaw irraid biſchu ſtrohpi! tadeht — kad no dahrfem runnajam, lai dahrfä putni tē rohdaſ peeminneti. Kahdſ preekſ mumſ irraid, kahda ſwehta brihnifchanahſ par Deewa radditahm leetahm, kad ſchohſ muddiguh putninuh gar ſeedeem redſam libdinajameeſ, un wiſſu zauru waſſaru redſam ſeemai tiſſchanu wahkam mahjâſ; kahda mumſ brihnifchanahſ, eeraugohſ, ziſ gudri winni ſewim ſawu nâmmu taiſa, ziſ winni ſawu walbineezi mihto, ziſ ſadetriſtiſ taſ pulkſ weenâ paehnâ kohpâ dſihwo! Teefſcham biſchu kohpſchana newaid wiſſ darbſ teizamſ, bet luſte; — un pawelt arridſan ſcho preeka darbu ne ſtrahdaſi, bet medduh un waſkſ tewim wehl baggatiigi taru maſu puhlinu aiſmakſahſ. Ar bittehm arrajſ daudſ naudaſ warr pelniht.

Einnamſ neprahſchi gan zeeni runnahſ, ka pee biſchu kohpſchanaſ wajiagohſ laimeſ; ka winna zittam ne iſdohdoteeſ, ſchâ un tâ! Bet tizzi labbpraht: kad tiſſkai prahtigi ſawuh putninuh kohpſi — tad lai tu buhtu kahdſ buhdamſ, laimeſ mahmina no tewim ne atrauſeeſ, jeb labbaki: Deewa ſwehtiba tewim ne truhkſ, lai arri kahdu gaddu tewim, kâ katram biſchu kohpejam, putnini it labbi ne iſdohdahſ.

Gefam no bischu kohpschanas sahlfschu stahstiht, runnaschu papreeksch ar ihseem wahrdeem, kahda winnahm dabba. — Katrà bischu pulkà, jeb speetâ, irr treijadas bittes, — weena mahtite, fo arri nepareisi to tehwinu zeeni faukt; tad atkal zittas jo leelas, fo trannus fauz; un tad atkal tahs strahdneezes.

Za weena mahtite, kas tam speetam par walbineezi, weena patte wiffus tohs pautus dehj, no kam tee zehrmini rohdahs, kas pehzak par bittehm pabrwehrschahts. Tee tranni irr schahs mahtites wihri. Ruddeni, kad winnu wairs ne wajaga, tahs zittas bittes schohs kà leekus ehdejus nokauj.

Tahs strahdneezes tif labb kà tee tranni, weenu paschu gaddu tikkai peeteek, un katru gaddu jaunahs rohdahs. Bet ta mahtite kahdus peejus, feschus gabbus peeteek. Kad ta mahtite kaut kà eet pohstâ; tad tahs bittes paturr kahdu no tahm jaunahm mahtitehm sewim par walbineezi. Za tahda tam brihdim ne atteekahs, bet wehl jaunu zehrminu tai strohpâ irr, tad winnas no scheem zehrmineem kahdu sewim par mahtiti isperre un paaudse. Bet ja tahdu zehrminu arridsan newaid, tad speetam jaisnihlst. Woi mahtite dsihwa un weffela, woi ne, to ruddenos no tam warri pasiht, ka bittes tohs trannus dsenn abrà. Kad tranni paleek ne brihdeti, tad sinni, ka bittehm mahtites wairs newaid. Tomehr arri tahdas bittes kahdu reisi wehl laimejahs paglahbt, kà pehzak mahzischu.

Kad tif dauds to jaunu bischu weenâ strohpâ sakrahjees, ka tahm newaid wairs wiffahm deewsgan ruhmes, tad jaunsh speets, weenu jeb pahru no tahm jaunahm mahtitehm panehmis lihds, eet sewim jaunu weetu mefleht; un tad zeeni fazzih: bittes behrnus laisch.

Stipras bittes daudsreis diwejus, kahdu reisi arri treijus behrnus weenâ waffarâ laisch; ja — atzerohs weenu reisi no bischu kohpeja dsirdejis, ka win-

nam weenu waffaru weenas paschas bittes peezejus behrnus laiduschas, un wiffi peezi fpeeti to seemu ismittuschi; — bet pee tam buhs laikam gan lahda misseschanahs bijust. Bet pirmais fpeets jaw arween buhs tas stiprais; un ja tu stipras bittes ween gribbi turreht, tad ne laid sawahm bittehm wairak fpeetu laist, ka tikkai weenu paschu. Masi fpeetini aplam ne, atspirast, paleek nihkuli, barrojami, un ne aismaksa to puhliu, ko gar winneem reds, neds to ruhmi, ko winni aismemm. — Ka sawahm bittehm to behrnu laischanu warri aisleegt, to pehzak stahstischu.

Behl te minneschu, ko zitti bischu kohpeji teiz, prohti, ka diwejas bittes effoht, weenas jo leelas un jo pellekas; ohtras atkal jo masas, jo mellas uu spohschas; — bet tas newaid teesa; tahs bittes, kas prischos wassos isperretas, tahs irr jo leelas, jo pellekas, — un atkal tahs, kas wezzos wassos isperretas, paleek jo masas un mellas. Kad scho masako bischu behrni, jaunâ strohpâ eelaisti, ohtro waffaru atkal behrnus laisch, tad schee atkal buhs jo leeli un jo pelleki.

Trahpahs arridsan, ka jaunâs bittes to paschu waffaru, kad paschas radduschahs, atkal behrnus laisch. Bet schee behrnu behrni, ta fakkoht, nekahdâ wihsê newaid ihpaschâ strohpâ leekami, bet ar zittahm wezzahm bittehm falaischami kohpâ, ka pehzak mahzibs.

Sawahm bittehm weetu raudsidams, rauqi tahdu weetu, fur newaid augstas ehkas, jeb augsti kohli wiffapfahrt, neds arridsan tahdu, fur seemeta jeb rihta wehji warr eeguht puhst, jeb atkal fur leiija, un uhdens ilgi stahw, — jeb no leelzelleem trohksnis un puttekki, woi atkal duhmi jeb nelabs smaks no subdu swengeem un stalleem winnas brihde. Winnahm tihf faufa flussa weetina, fur faule spibb wirsû, jebchu sinnams winnas no karstas deenas widdus faules arri kawajamas; winnahm tihf ehna no seemeta pusses. Masi kohzini, ohgu kruhmi — tee derr stahdami wiffapfahrt; ja ne

zittadi, tad jaw tadeht, lai, bittehm behrnus laischohht, scheem irr fur usmestees.

Tee bischu strohpi irr diwejadi — woi weenâ gabbalâ, woi faleekami. Pee mums wehl arween zeeni wairak tohs strohpus turreht, kas weenâ gabbalâ, no klutscha iszirsti. Wahzsemnê wairak bruhke strohpus, kas arri weenâ gabbalâ, bet no salmeem pihti, kâ us kohzu wihti. Bet gan Wahzsemnê un wiffwairak Englenderu semnê, un weetahm arridsan jaw pee mums sahft taggad no gabbaleem faleekamus strohpus, gan no salmeem, gan no kohka taifihht, un ja tu mannu padohmu gribbi paklaufiht, tad taifi fewim arridsan tahdus, kahdus tew peelikkumâ rahda tahs tur ussichmetas bilde.

Tê tu redsi tahdus gabbalus, no kam tee faleekamee strohpi faleekami. Tas pirmais irr no salmeem pihts; tas ohtrs no dehteem fahists; tas treschais no weena kohka gabbala pehz dohbuma trauka istaifihhts.

Bet runnahim papreeksch no teem faleekameem salnu strohpeem. Tee us schahdu wihti irr taifami: pinn no mitreem salmeem gredsenus, weenpadsmitt zeltus eekschpuffê plattus, un pee puffohdreem zelleem beesus; faleez kahdus feschus tahdus gredsenus weenu us ohtru, un fashuij winnus ar tahdahm isdrahstahm wizzehm, jeb slohtstehm, no kam grohspinni farvus kohzus jeb grohsus pinn, labbi zeeti weenu us ohtru. Gar to wirsejo un to appakfchejo gredsenu apschuij wehl weenu gredsenu no ahra puffes wiffapfahrt, lai, schohs gabbalus pehzak weenu us ohtru leekohht wirfû, weens us ohtru jo zeeti usgull, un tu warri wehl kahdu kohka pulki zaur teem ahropuffes gredseneem isdurt zaur, kas tohs gabbalus wehl jo zeeti farwalda. Kad nu tahds gabbals gattaws, tad leez winnu, kamehr winsch wehl mitrs, diwi dehtu starpâ, un usleez labbi smaggu afmini, lai schis gabbals zeeti faspeschahs kohpâ. Winnam ne buhs jo augstam palikt, kâ tikkai kahdus feschus zellus. Zaur

to wirsejo gredseno jaisdurr trihs schauri, fahdu labbu zellu platti dehlini, lenteles, zaur, fà tai bildè redsi. Schahm lentelehm wajjaga no appakschas pusses lihdsenahm buht; no wirsus pusses jo appalahm, lai nekahdi neskaidruni jeb puttekli tur wirsü ne sakrahjahs, bet usfrittuschi ritt semmè; zittadi tös neskaidrunös labbpraht tahpi zeeni rastees. Winnas tadeht eelee, lai bittehm irr fur sawas rohses, waska lappinas schuht flah. Tai appakschejâ gredsenâ, jeb tai ohtrâ no appakschas, atkal zaurumu eegreesch, fahdu pufftreschu zellu garru, un labbu puffzellu plattu, fur bittehm irr ta eeeschana un iseeschana. Katram strohpam wajjadsehs fahdu peezeu woi feschu tahdu gabbalu; bet sinnamš ne wissu us reisi. Tad wehl wajjadsehs weena beesä un platta dehka, us fo scho strohpu uszett wirsü, fà us fahdu dibbenu. Bet schim dehlim wajjaga tai preekschas puffè fahdu puffpehdu stahweht preekschâ, lai tahm bittehm, kas pahrnahk mahjäs, irr fur usmestees; un tad beidsiht wehl wajjaga wahka, kas woi no salmeem ispinnamš, woi no dehla istaisamš, un tam wirsejam gabbalam usleekamš. — Wissam strohpam zeeni arridsan tà fà zeppuri no salmeem ustaisiht, lai leetus teff garram. — (Gattawš strohps isstattisees fà tew peelikkumâ rahda.)

Tu redsi, schis strohps no trihs gabbaleem irr salikts. Tik daudj gabbalu peeteef, jaunu speetu, kas newaid wissai leels, laischoht eekschâ. Wirsü salmu zeppuri warri uslikt. Katram gabbalam saws zaurumš eegreesš; appakschâ tas dehku dibbens palikts. Sahnös arri tee pulki redsami, kas isdurti zaur teem ahrpusses gredsenem, lai tee gabbali weens no ohtra ne sklihd semmè. — Bet sinnamš schee pulki tikkai eesahkumâ wajjadsi; jo pehzak paschas bittes rohdahs tohs gabbalus eekschpuffè tik zeeti sapikkejuschas kohpâ, fa gruht irr winnus pahrschfirt, un wissa ta eekschas pusse it spihdeht spihd. — Schi bilde tewim nu gan rahda trihs zaurumus; bet eeleez jaw scheitan wehrâ: tam

appakſchejam ween waijaga buht waſſam. Rapebz? — to redſefi pehzak. Schee ſalmu ſtrohpi no ahrpuffes wehl arridsan ar mahleem, kam gohwju ſuhdi peemaifiti, tà irr noſwaidami, kà ſtarp teem gredseneem tahs ſtarpas peepilditas. Zittadi labbpraht par tahm ſtarpahm tabrpi welkash eekſchâ.

Gandrihs us to paſchu wihs arridsan tee faleekamee ſtrohpi no kohka taiſami. Tee irr woi kantaini, woi appafi. Kur tahs trihs gabbalu bildeſ, tur ta ohtra bilde tewim rahda kantainu gabbalu, un ta treſcha appalu. — Ja gribbi kantainus, tad iſtaifi no dehteem, kas diwi woi puſtrefchu zellu beefi, kaſtinus, pee peezeem woi ſeſcheem zelleem augtuſ, un eekſchpuſſe pee deſmit woi weenpadſmit zelleem garrus un plattus. Scheem kaſtineem waijaga wiſſeem weena diſchuma buht, un labbi weenam us ohtru uſpaſſeht wirſu, tà ka weenu us ohtru leekoht, newaid nekahdas leelas ſchkirbas. Katram kaſtinam eetaifi wirſpuſſe atkal trihs woi tſchetras lenteles, pee zella plattas, no wirſpuſſes tà kà appalas, no appakſchas lihdsenas, kà jaw pee tecm ſalmu ſtrohpeem mahzija darriht. — Appakſchejâ puſſe eegrees atkal katram kaſtinam zaurumu, kahduſ diwi zellus garru un labbu puſtzellu augtu, bittehm kur eeeet un iſeet. Katrôs fahnôs wehl warri eeurbt zaurumu, un tur eelaiſt pulki, pee ka warri peetwert, kad tohs ſtrohpus gribbeſi zillaht.

Ja atkal gribbeſi appalus ſtrohpus no kohka taiſiht, tad nemm kahdu triju, woi puſtzettortas pehdas garru, labbi paresnu lihdsenu preedes woi egles fluzzi, ſaſahge to ſmukki tahdas rippas, kas pee ſeſcheem zelleem beefas, un iſtaifi katru rippu pehz dohbuma traufa, tà ka ſchim traufam eekſchpuſſe kahdi deſmit woi weenpadefmit zelli plattuma irraid, bet tahs mallas jel maſ wehl kahduſ diwi woi puſtrefchus zellus paleek beefas. Tad katram gabalam atkal eelaiſiſi wirſpuſſe kahdas trihs woi tſchetras lenteles, eelikfi fahnôs pulkus, un ee-

greesifi appakschas puffed zaurumu, fà jaw pee teem kantaineem kastineem mahzija darriht. Drohschibas deht katram gabbalam warri wehl kahdu pahru stihpu us-wilft, lai tee ne sprahgst. — To fluzzi tahdàs rippàs sahgejohht labbpraht tas greesums tif taifni ne isdoh-dahs, fa pehzak tahs rippàs, winnas pajauku weenu us ohtru leekoht, wiffas weena us ohtru passe wirsü bes schirbohm. Bet kad tikkai tahm diwi rippahm, fo no ta flutscha galla nosahgeja, ta weena puffed passe kohpà, kad tohs weenu us ohtru leef wirsü, tad irr gan; tahs zittas rippàs tad jaw warrehs tà patt weenu appaksch ohtras palift, fà winnas bijuschas, kad sah-geja; tad jaw tahs kohpà passesh, fà wairak labbak ne wajjaga. — Wahku un dibvenu scheem kohka stroh-peem wajjaga sinnams tif pat, fà teem salmu stroh-peem. — Rà schee kohka strohpi salikti isstatahs, to tewim schi bilde rahda. (Skattees peelikkumà.)

Tè tu redsi weenu kantainu b'schu strohpu un oh-tru appalu; tam kantainam debla juintinsch uslikts, tam ohtram salmu zepure. Abbeem jaw wairak gabbali palikti appakschà.

Ja gribbesh labbi redseht, fà tawahm bittehm schah-dòs strohpòs kiahjahs, zif winnas eeschuijshas, woi wesselas, u. t. j. pr., tad eetaisi kahdam strohpam pak-katas puffed katram kastinam glahsa lohdsinu, kahdu peezu zellu garru un triju zellu plattu. Wiffwairak teem kantaineem kastineem to weegli warr eetaisihht. Bet peetaisi pee katra lohdsina woi aishchaujamu, woi aishkrittinajamu lohgu flehdsinu klahht, lai tu, pastattijees, tulihht atkal to lohgu warri apsegt; jo bittehm gaischums strohpà ne tihl, un kad kahdu brihdi tikkai par to lohgu gaischums tahm spihdehs eeschà, winnas rassesh tulihht to glahsi no eeschpuffed appikkejuschas. Wisseem strohpeem sinnams tahdus lohdsinus ne eetaisifi; bet tatschu weenam jeb ohtram, lai warri mahzitees, fà gar bittehm strahdaht. Teem zitteem kohka strohpeem ee-

urbfi jel mas tai pakkafas pussê zaurumu, labbu pirkstu leelu, kas ar pulki aisdukkams. Kad nu gribbese sinnaht, zif tarwas bittes eeschuisschas, tad to pulki iswilziss, eeschaufi kahdu kohzinu, raudsidams zif ta waska un meddus tur eefschâ. Zif waska un meddus tôs falmu strohpôs, warrefi, winnus pazehlis, no winnu swarra nomanniht.

Za tarweem strohpeem kahdas schkirbas rohdahs, tad buhs tewim tahs tuhliht ar mahleem un lohpu subdeem aishwaidiht; zittadi tur schahdi tahdi daikti, skudras, mihschas, tahrpini welkabs eefschâ.

Wissadâ wihsê weens pats zaurums, prohti tas appakschejais, strohpeem irr painettams wallam, bet wiffi tee zitti aistaisami, tapehz ka bittehm rohdahs gruht, wairaf ne weenu paschu zaurumu apwakteht, kad woi lapsenes, woi sweschas bittes sagschanas deht, woi zitti kahdi eenaidneeki lauschahs eefschâ. Ir schis appakschejais zaurums buhs kahdahm reisehm par kahdu pussi aishahschams, prohti woi wiffai bahrgâ laikâ, woi atkal, kad manni, ka badda laikâ sweschas bittes kahdam wahrgstoscham speetam friht wirsû. Jo mas tas zaurums, jo lehta bittehm attureschanahs. Bet it pawissam zeeti tas zaurums ne muhscham newaid aisdarrams; zittadi bittehm jashapst noht.

Za nu gribbi sinnaht, kapehz tad schee faleekamee strohpi jo labbi irr ne tee, kas weenâ gabbalâ, tad tewim atbildeschu: tu tatschu labbpraht tizzi, ka masam speetam waijaga masu mahju un leelam speetam leelu. Bet masi speetini paleek kahdu reisi par leeleem, un leeli par maseem. Rabbâs waffarâs atkal, fur bittehm dauds barribas, waijadsehhs winnahm jo wairaf ruhmes, fur sawu schuimu schuht, ne tahdâs waffarâs, fur winnas newaid labbi pahrtikkuschas. Strohpôs, kas weenâ gabbalâ, tas nu paleek kahds bijis; bet faleekamus strohpus, tohs tu, fâ gribbedams, warri jo leelus taifihht, jeb jo masus, woi tukfchu fastinu palidams

appakschâ, woî atkal no appakschas atnemdams nohst.
— Tas buhs pirmais labbums.

Ohtrais labbums atkal: katrs bischu kohpejs sinn, ka bittes katru reisi no augscheja strohpa galla fahkdamas, us appakschu sawas lappas schuij, bet ne ohtradi. Kad tahm no augschenes kahdas lappas isgreesifi, winnas aplam to rohbu wairs ne pildihš, bet, kamehr ween ruhmes buhs, winnas schuhs us seinmi. Kad nu tewim strohpi weenâ gabbalâ, tad tu drawedams arween no appakschas to jaunu schuiinu isgreesifi. Tas wezzais schuiims paleef, un bittehm arween schâs wezzâs lappâs sawi behrni jaisperre. Schahs lappas nu paleef arween jo mellas, un tee zaurumini jo masi, tapehž ka katru reisi, kad jaunâs bittes isleen, ta plehwite, jeb plahna ahdite, fur winnas isperreja, paleef tai wasku zauruminâ. Pehžgallâ nelabs finaks schahm wezzahm lappahm rohdahs, un wissu stiprahm bittehm janihst nohst. Gan irr raudsihts, tahdu strohpu apgreesi, tã ka tas appakschajais gals paleef par to wirfejo; bet tahda apgreeschana rettu reisi labbi isdohdahs.
— Bet kad tewim irraid faleekami strohpi, tad tu, drawedams, no wirfus weenu kastinu nogreesifi, un appakschâ atkal tufschu paliksi. Us tahdu wihsî tawâ strohpâ arween prifčas lappas rohdahs.

Treschais labbums irr atkal schis, ka ar teem faleekameem strohpeem tu sawahm bittehm jo drihs warrest leegt to behrnu laischanu: jo es jaw esmu fazzijis, ka mannigam bischu kohpejam ne mas ne tihk, ka bittes weenâ waffarâ wairak ne weenus paschus behrnus laisch. Un ja tomehr, ir tewim ne gribboht, kahdas wezzenes ohtrus jeb treschus behrnus laisch, tad tu, faleekamus strohpus turredams, diwejas jeb treijas wahjas bittes wgrresti dauds weeglafi falaisi kohpâ weenâ speetâ, ne kã tahdus strohpus turredams, kas weenâ gabbalâ.

Zettorts labbums irr, ka tahdi saleekami strohpi dauds jo weegli irr zillajami, un dauds masak ruhmes aishnem, ne zitti. Ja gribbi farwas bittes kahdâ paschobelê, pee kahdas seenas turreht, tad warri schohs strohpus weenu blakkam ohtru tâ list, ka tikkai kahdas trihs pehdas tai staryâ ruhmes; un gar weenu seenu warrest divi rindes strohpu list; weenu tikkai pahru pehdu no femmes, ohtru atkal jo augstu, — bet sinnams til tahlu no tahs seenas nohst, ka tewim papilnam ruhmes irraid, stary teem strohpeem un tahs seenas staigaht, un tohs strohpus zillaht.

Peektais labbums buhs, ka pee scheem saleekameem strohpeem dauds jo weegla draweschana, ne pee teem zitteem, kâ pehzak redsefi, kad no draweschanas runnasim.

Wehl warretu beidsiht ir to labbumu minneht, ka saleekamus strohpus turredams tu warri, ir bes behrnu laischanas, fewim jaunû speetu sagahdaht. Bet pee tam irr dauds puhlina, un tas darbs ne isdohdahs wiff katru reift pehz prahta; tabehl no tam neka wairs ne runnaschu. Bet arri bes tam jaw ar teem saleekameem strohpeem til dauds to labbumu irraid, ka labbpraht zerreju, ka par laiskeem arri pee muhsu arraieem schahdus strohpus ween wairak redsehs.

Up Jahneem bittes farwas pirmus behrnus laisch. Up to laiku jaw arween kahdam zilwekam tohs waijaga zeeti apwakteht. Gan sinnams bittes jaw no pascha rihta zeeni zittas sihmes rahdiht, no ka warr nomanniht, ka to deenu taisahs behrnus laist; bet schahs sihmes daudsreis peekrahpi. — Kad jaunus bittes jaw wiffas no strohpa islibuschas, un rinku rinkeem sfraida apkahrt, tad stahwi it meerâ, ne neeka zitta ne darridams, ka tikkai zeeti waktedams, fur winnas taisahs mestees. Ja manni, ka par kahdu brihdi wehl ne sahk nolaisstees, bet arween jo augsti zeltahs, tad warri kahdu reift ar plinti schaut, kas ar pulwereem ween lahmeta, un ar sprizzi

uhdena schlahft gaisâ, tà ka winsch fâ kahds leetus us tahm bittehm friht semmê; tad schahs gan zeeni nomestees, warr buht dohmadamas, ka pehrkons un leetus nahf. Skaidram strohpam, aschku seetinam, fo preeksch azzim feet, pabeeseem zimdeem, fo rohkâs mauft, no skahrdes istaisitai karrotei, uhdena spannim, tahdahm leetahm jaw par wissu behrnu laischanas laiku wajjaga gattawahm pee rohkâs buht.

Kad jaw wiffas bittes kahpelê samettuschahs, ahtrakti ne, tad peezell to strohpu, fur winnas gribbi eelaist, pee ta specta it klahf, papreeksch skaidru palagu pafshjis appakschâ; un tad, ja gribbi, tahs bittes papreeksch ar skaidru uhdeni drufzinu apflazzinajis, pafswell to strohpu drufzinu us weenu pussi, sinell tahs bittes ar to skahrdes karroti, un paberr tahs appaksch to strohpu us to dibbenu, un winnas fahs tulihf pafschas us augschu wilktees. Tam strohpa dibbenam sinnams zeeti wajjaga us to palagu peespeestam buht, lai tur nekahdas bittes ne warr palihst appakschâ. — Kad to dischumu jaw buhst strohpa eelizzis, tad warri tahs zittas bittes, kas wehl atlikkuschas, woi ar kahdu spahrnu no tahs weetas, fur usmettuschahs, noslauzihf, woi ar purrinaschanu nopurrinaht, un winnas tulihf wahkfees tai strohpa eekschâ, tahm zittahm pafkat. — Tad lai schis strohps turpat wehl kahdu brihdi paleef, lihds pehdejas bittes tur sawahkuschahs, un wiffas palikkuschas meerigas, un tad zell winnu tai weetâ, fur tam jaw buhs stahweht.

Ja bittes rohdahs tahdâ weetâ samettuschahs, fur nekahdâ wihsê strohpu ne warri peezelt klahf, tad sinnams tewim winnas jasanemm kahdâ grohsâ, un lai winnas paleef tai grohsâ lihds wakkaram. Wakkara atkal laid winnas strohpa.

Lihds schim gan zeenija arween to mahtiti twarstihf, un winnu eelikt krahtinâ, un winnu tur eekschâ kahdas feschas woi dewinas deenas turreht, fâ kahdu

zeetumneezi. Bet tas nemas newaid waijadfigs. Daudsreis dabbu mahtiti, wiannu twardstocht, kaut kà faspaidiht, un ta aiseet zaur tam pohstà; daudsreis atkal weenam pascham jaunam speetam rohdahs diwi woi trihs mahtites; to weenu tu gan notwerfi un eeliksi krahtinâ, un bittes ar to ohtro muht prohjam, ja tahm tas strohps ne patihk. Gahda tikkai, ka tawes strohps irr labbi skaidrs, nei schurku, nei yellu, nei dsirneflu peefernahts, un fanemm wiffas bittes labbi kohshi, tà ka tu warri drohshch buht, ka ta mahtite newaid pallikufi ne eeliksa, — tad tizzi labbpraht, tawas bittes stahwehs, kà ween waijaga, un ohtro rihtu tulihjt jaw zittas redsefi preezigi gannòs skreenam, un baggatu nasti pahrneffam mahjâs. — Ja rassees diwi woi trihs mahtites tahm jaunahm bittes bihuschas, un wiffas strohpa eeliksa, tad jaw ta, kas ta siipraka, tahs jo wahjas nofaus patte. Bischu speets tikkai weenu paschu walbineezi gribb.

Warr buht, ka zits bischu tehws tewim liss to strohpu woi ar kahdahm sahlehni isfwaidiht, woi kaut kà kwehpinahjt; bet tee irr neeki. Gahdajees sewim, kà jaw fazziju, tikkaj labbi skaidru strohpu, tad tahm patiks deewsgan tur stahweht; — un ja it gribbi, tad warri kahdu druszinu meddus ar skaidru uhdeni samaisiht, un ar to tahs masas lenteles druszinu apfwaidiht, fur bittes sawas lappas schuhs klahjt. Zits smaks jaw muhscham bittes ne patihk, kà tikkai meddus smaks. — Jaunas bittes fanemmohjt wehl jaleek arri schahs pamahzischanas wehrâ: jaunahm mahtitehm kahdahm reisehm wehl ne schkirrahs it labbi ta skreeschana. Tadehl zitta, ar sawu pulku no strohpa iskrehjufti, nofriht pee semmes, bet tas speets zittur fur samettahs. Tadehl skattees labbi zeeti wiffapfahrt, woi kaut fur klahrumâ, bes ta speeta, ne rohdahs wehl kahds mas buntinsch bischu pee semmes nomettees. Tahs fanemm arridsan; daudsreis ta mahtite rassees pee schahm.

Râ jaw pawiffam bittehm ne tihf, kad karfta deenas widdus faule winnu strohpu apspihd, tâ wiffwairak jaunahm bittehm no pirma eefahkuma par deenas widdu ehna jagahda. Un wehl — ja tulihf taîs pirmâs deenâs pehz tahs fanemschanas eekriht bahrgs leetus laifs jeb leels wehjsch, tad eeleez farwam jaunam speetam druszinu meddus, lai winsch baddu ne zeesch. Winsch no tahm wezzenehm schkirdamees sewim gan meddus us zellu irr panehmees lihds; bet tas tatschu ilgi ne peeteef.

Za wezzenehm ne gribbi laut to paschu waffaru wehl ohtrus behrnus laist, tad buhs tewim to paschu deenu, kad winnas tohs pirmus behrnus laiduschas, tufschu kastinu tahm palift appakschâ. Kad tahm us tahdu wihfi jo wairak ruhmes rohdahs, tad winnas zecni farwus behrnus pee sewis paturrecht. Zeb warri arridsan schâ darriht: leeze tahs jaunâs bittes tai weetâ, fur tahs wezzenes stahwejuschas, un nozell tahs wezzenes us zittu weetu; tad dauds bittes, to wezzu weetu mekle-damas, no ta wezza strohpa eestrees tai jaunâ; un tahs wezzenes, pee faines truhkumu mannidamas, aplan wairs behrnus ne laidihs.

Gribbesi wehl sinnaht, zit kastinu janemm, jaunâs bittes eelaischoht. Kad leels speets, nemm tschetrus kastinus, kad mas, nemm trihs.

Kad bittes jaw labbi rohdahs eeschuiischas tai appakschejâ kastâ, ahtraki ne, tad irr laifs, tufschu kastinu palift appakschâ. Tas irr tâ darrams: noleez blakkam ta strohpa to tufschu kastinu, jaunu dibbenu palizzis appakschâ; tad zell to strohpu bes ta dibbena us to tufschu kastinu wirsû, atnemm to wezzo dibbenu ar wif-fahm bittehm, kas tur wirsû, noleez to turpat pee semmes, un pastumm jeb pazell to strohpu atkal farwâ wezzâ weetâ. Tahs bittes, kas wehl us ta wezza dibbena palikka, tulihf atkal farwâ strohpa wahkfees eeschâ. Tas wirsejais zaurums tulihf irr aishahschams, woi ar

kahdu lenteli, kas tur labbi eet eekschâ, woi atkal ar mahleem, tà ka tas appakschejais zaurums ween paleef wakkâ. Diwi jeb trihs kassini weenâ reifè ne derr paleekaini appakschâ. Kad bittehm us weenu reisi par dauds leela ruhme rohdahs, tad winnas zeeni kâ kâ apflinkt, it kâ dohmadamas, ka wiff puhlinfch buhschoht pawelt, ka tatschu tahdu leelu strohpu ne peeschuhshofchas.

Kad kahdu reisi, ir tewim ne gribboht, tomehr kahdas wezzenes wehl ohtrus behrnus laisch, jeb kad jaunâs bittes to paschu waffaru, kad paschas radduschahs, atkal jaunû speetu no sawa strohpa isdsenn, — tad warri schahs jaunâs bittes ar zittahm kahdahm jaunahm jeb ar kahdahm pawahjahm wezzenehm salaisf kohpâ. Tas atkal tà irr darrams: fanemm tahs jaunâs bittes strohpâ, un lai schis lihds wakkaram tur pat paleef, fur tahs bittes effi fanehmis. Wakkarâ aisbahs tam to zaurumu, un nôness winnu pee tahm bittehm, kam tu tahs jaunâs gribbi peelaisf klahf; apgrees to strohpu, ko effi atnessis, un schigli to dibbenu winnam atnehmis nohst, paleez winnu tam ohtram strohpam appakschâ, tulihf wiffus zaurumus, un wiffas schkirbas, fur bittes warretu lihst ahrâ, aisbahsdams; bet sinams tiffai tai mehrâ, ka bittes ne warr lihst ahrâ, bet ne tif zeeti, ka it nekahda lupts ne warr eet eekschâ; zittadi tu drihs sawas bittes warri noslahpeht. Par nakti rassees tas appakschejais speets pee ta wirfeja peewahkees klahf, un tu no rihta atkal warresi to tufschu strohpu no appakschas atneimt nohst, un to zaurumu atdarriht.

Bet ja tu labbpraht tahs jaunâs bittes gribbi ih-paschi paturreht, jeb ja tewim atteekahs kahdas pawahjas wezzenes, ko tu labbpraht gribbi sliprinahf, tad is-raugees kahdas stipras wezzenes, kam bes skahdes darrifchanas kahdu pulzinu faines warri atneimt. Noleez tad tahs wahjas bittes blakkam tahm stiprahm, un lai winnas tur kahdas diwi, trihs deenas stahw, lihds winnas sawu jaunû weetu jaw labbi sinn. Tad ais-

barri tahm kahdâ wakkarâ, kad wiffas jaw no ganneem pahrwahfuschahs mahjâs, to zaurumu, un ohtro rihtu, tâ pulksten desmitôs, kad jaw bittes dauds us ganneem isfrehjuschas, tad nozell tahs stipras bittes us zittu weetu, kahdus desmit johlus nobst, un noleez tahs wahjas winnu weetâ, un tad atdarri schim strohpa to zaurumu; tad tahs bittes, kas to rihtu jaw no ta stipra speeta bij isfrehjuschas, no ganneem pahreedamas, un sawu wezzu weetu mekledamas, ees to wahju bischu strohpâ eefschâ, un ar nasti pahreedamas tahs arri labbpraht peenemm, un tahs tur paleef. Us tahdu wihsi schahm wahjahm bittelm wairak saimes rassees, un tahs stipras to truhkumu gan pazeetih.

Trahpisees arri kahdu reisi, ka jaunâs bittes, lihds tahs strohpâ eelaistas, tewim ne man: iht ne mannoht, no sawa strohpa yamasam isjubdih, jeb atkal wiffas reisê zelsees, un atkal sawâ wezzâ strohpâ nowahksees atpakkat; tad sinni, ka tahm mahite woi gahjusi pohstâ, woi atkal palikrussi wehl pee tahm wezzenehm. Tad tik- kai apwakte schahs wezzenes; par ihfu brihdi winnas tad zeeni atkal to jaunu speetu dsiht no sawa strohpa ahra.

Ta draweschana pee tahdeem faleekameem strohpeem ir weegls darbs. Tas mirsejais kastinsch ar drahta gabbalu, kam katrâ gallâ kohzinsch eeseets, lai winnu labbi warr fatwert, nogreeschams. Gan sinnamâ tee kastini rohdahs stipri weens us ohtru uspiffeti; bet kad pa-beesu kumpi nemsi paligâ, to tai schkirbâ eesprausdams, tad drihs to drahtu warrest iswiilt to kastinu starpâ zaur. Bet tas drahts jawelf tâ, ka tohs schuhmus (tahs lappas), dabbu pahrgreest no weena galla us ohtru, bet ne wiff no weeneem sahneem us ohtreem. To zittadi tahs lappas faspeeschahs kohpâ, un ja kahda bittite tur rohdahs eefschâ, tai jaet pohstâ, un zittu meddu jo drihs istezzina. Râ tee schuhni buhs schuhsti, woi no pakkatas us preekschu, woi no weeneem sahneem us

ohdreem, to sinnasti, kad buhfi eelizzis wehrâ, kâ tam wirsejam kastinam tahs lenteles listas. Pee schahm bittes sawu schuimnu schuj klah, un kâ winnas tai wirsejâ kastinâ buhs eesahfuschas schuht, tâ tahs zeeni schuht wiff zaur to strohpu, lai arri zitteem no teem appakschejeem kastineem tahs lenteles buhtu krustis listas. Tadeht arridsan, kad kahdam strohpam liffi glahsa lohdsinaus, tewim schee jaleef tam zaurumain, fur tahs bittes eet eefschâ, teescham prettibahm, un tahs lenteles jaleef no ta lohdsina puffes us ta zauruma puffi, lai tu starp tahm lappahm warri isredseht zaur.

Ruddeni, kad jaw mettees stipraki falt, un bittes wairs ne eet seedôs, tad irr derrigais draweschanas laifs. Tad wiffas bittes, wiffwairak rihtôs, rohdahs tôs appakschejôs lastôs sawahfuschahs weenâ buntê, un to wirsejo kastinu nonehmis, tu rettu kahdu bitti tur atraddisi, kahdahm reisehm ne weenu. Bet arri wafaru, kad prischa meddus waijaga, jeb kad strohps palizzis jaw wiffai smags, un tu ne warri wairs winnu labbi zillaht, tad warri arridsan kahdu kastinu nogreest, — kahdâ padsestrâ rihtâ, jeb paschâ pufsdeenâs laikâ, kad daudj bittes jaw seedôs isstrehjuschas. Bet sinnams ka waffaras laikâ bittes jaw daudj jo piftas buhs; tapchz tewim pee schahs draweschanas waijadsehs muddigam buht. Tikko drahtu iswilziss zaur, zell tulih, to nogreesto kastinu semmê, un usleez winnu us kahdu lesnu blohdu; bet ohtram zilwekam jauns wahks jaw jaturr gattaws pee rohkas, kas ar steigshanu strohpam affal usleekams, tâ kâ to pilno kastinu tikfai effi nozehlis. — Waffaras laikâ bittes wairak par wiffu strohpu lihds pat tam augschejam gallain rassees isklibduschas; tadeht waffarâ jaw ne eefi reise wairak kastinu nogreest, kâ tikfai weenu paschu. Bet ruddena laikâ, kad bittes meerigas, warrest arri diwi kastinus weenâ reise nonemt, jeb arri trihs, ja papilnam ta schuimma irr.

Bet weenu leetu eeleez labbi wehrâ, kad drawesi: ne effi skohps un wiffai kahrigs, bet pamett sawahm bittehm baggatu seemas tiffchanu. Katram speetam buhs tewim atlaist diwi kastinus, ar meddu pilnus; un ja arri tai treschâ wehl buhtu jaw labbi eeschuiffchas, tad to ne eefi wiff peerehkinahst flaht. Kad wehl jo dauds tahs tiffchanas winnahm buhfi atlaidis, ir tad winnas ne rassees par seemu wairak patehrejuschas, ka ween tif dauds, zif tahm nohtigi wajjadseja. Kas buhs atlizzees, to drawesi zittu gaddu. — Ja kahdas buhschanas deht buhfi palizzis ruddeni sawas bittes ne drawejis, un tu to gribbi darriht pawassarâ, tad ne drawe ahtraki, kâ Aprila mehnesi; bet ir tad wehl ne nemm tahm pehdigo meddu nohst, lai arri tewim rahdahs, ka winnas jaw ar nassi no seedeem nahst mahjâs. Tee dseltani, farkani un balti firnisch, ko winnas pee sawahm kahjinohm neff mahjâs, wehl newaid meddus, bet tiffai seedu milti, kas tahm gan derr sawu nammu islahpiht un ustaisiht, bet ne wiff barribai.

Zittu bischu kohpeju redsefi pawassarâ ar bischu barroschanu dauds puhlejamees, bet no tam warri nomaniht, ka tahds newaid prattis sawas bittes labbi kohpt. No barrojameem speeteem aplam preeka ne redsefi. Bads zeeni bittehm rastees woi zaur to, ka tahm buhfi ruddeni wiffai mas barribas atlaidis; jeb atkal, kad buhfi eegribbejees wiffai masus speetinus, kas wezzenehm ohtree, treschee behrni bijuschi, un wehlu waffarâ radduschees, par seemu ismittinahst. Ja buhfi, kâ jaw mahziju, katram speetam jeb mas diwi kastinus, pilnus meddu, atlaidis, — ja buhfi masus speetinus ar zitteem speeteem labbak salaidis kohpâ, — ja wiffadâ wihse buhfi gahdajis, lai tewim stipri speeti ween buhtu, kam dauds saimes, — tad aplam ne dabbusi sawas bittes barroht. Tahdas bittes, kam dauds saimes, tahs ne ween jo mohdrigi strahda, un wairak meddus sakrahj, bet winnas par seemas laifu arridsan

jo masak meddus tehre, ne wahjas bittes, tapeh; ka schahs ne warr farwas mahjas par seemu tik labbi siltas turreht, ka winnas, un jo winnahm irr aufst, jo winnas ehd.

Bet rassees arri kahdu reisi wissu stipras bittes barrojamas; tad luhdsams, ne effi skohps, winnas glahbdams: jo, ka jaw fazziju — dohd tahm wehl jo dauds, wairak winnas ne patehreh, ne ka tahm nohtigi waijadseh. — Tad Oktobera mehnesi apraugi farwas bittes; un kad tewim rahdahs, ka kahdam speestam buhs wissai mas tahs tikschanas, bet ohtram atkal tik dauds, ka tu tam bes skahdes weenu kastinu warri nonemt, tad nonemm to wahju bischu strohpam wahfu, un usleez schim to pilnu kastinu wirsu. — Garwenu mehnesi apraugi atkal farwas bittes, un kad manni, ka kahdahm gribb truhkuns rastees, un tewim warr buht kahds pilns kastinsch atteekahs, woi wehl no ruddena ustaupih, jeb kahdahm baggatahm bittehm nonemmans, tad usleez to tahm wahjahm wirsu. Bet ja tewim tahda kastina newaid, tad warri arridsan wehl zittadi glahbtces. Nemm labbu skaidru meddu, iskaufe to siltumâ, peemaisi druszinu skaidra uhdena klaht, eeleij winnu lesnâ schkihwi, fur bittes drihs warr tikt klaht, usleez skaidrus salnu gabbalinus wirsu, lai bittes par teem warr staigaht, to meddu suhkdamas, un lai tahm newaid jaslihtst, un leeze to schkihwi strohpâ, kamehr tas meddus wehl newaid it pawissam atdsiffis. Tad meddus sinaks dohsees us augschu, un bittes drihs buhs klaht. Bet ne barre wiss farwas bittes arween par druszinahm, bet labbi dauds meddus us reisi dohdams, lai bittehm newaid dauds jastaiga, bet lai winnas, us reisi sewim farwu tikschanu us augschu fanessuschas, warr labbu brihdi atkal tikt, no weetas ne kusfejuschas. — Barr arridsan, ja gribb, tahm no augschenes to barribu sneegt. Tad waijaga papreeksch jaw ihpafchu, jo semnu kastinu turreht, kas labbi us to

strophu passe wirsü. Wahku stropham nonehmis, us-
 leez to meddus schtikhwi, un tad atkal to tufscho fastinu,
 wiffas schkirbas un zaurumus ar mahleem aisswaidi-
 dams. — Zitti atkal barroschanas dehl jaw preeksch
 laif'a katram wahkam zaurumu cetaisa, un to aissbahsch
 ar pulki. Kad nu gribb bittes barroht, tad winni ap-
 seen kahdam kohka trikterim to pihpes gallu ar kahdu
 finalku luppatur; tad winni to meddu eeleij tai trikteri,
 eebabsch to pihpes gallu zaur to zaurumu, kas strophu
 wahkam cetaisihis, un aptaisa tahs schkirbas ar mah-
 leem. Tad bittes tur eekscha to meddu subz, kas zaur
 to audekli welkabs zaur. — Zits bischu tehws arri
 meddu us maifi usfwaida, un tad strophu leek eekscha;
 bet tas irr it pawiffam flikti darrihts; jo us to maifi
 tas meddus drihs saskahst, un irr bittehm lohti ne-
 wesselig, un saskahbe arri to meddu, kas strophu wehl
 atteekahs.

Bet bittes barrojoht zeeti wajjaga kawatees, ka ne
 dabbu ap teem stropheem kaut ka meddu iskaifihit un
 islaisihit, tapehz ka to saohduschas tuliht no zitteem
 stropheem zittas bittes saskrees, sagles, kas tuliht rau-
 dsihis to pawahju bischu strophu eelaustees, tahm wiffu
 meddu sagt ahra, winnu mahtiti nokaut, un to speetu
 ispohstihit. Urri kaut kurru zittu bribdi, kad tik ween
 pee bittehm gar meddu dsihwosi, ne ismehta meddus;
 jo meddus smaks tuliht bittehm sagschanas kahribu moh-
 dina. — Schahs sagschanas dehl buhs tewim arridsan
 pawahjahim bittehm to zaurumu, fur winnas eet eekscha
 un ahra, jo masaku pamest, ne siiprahm, lai winnas
 sawas namma durwis labbaki warr apwakteht, un
 jo drihs warr aukautes, kad sagles mahzabs wirsü.

Dauds bischu kohpeji baidahs no burwjeem, kas
 mahkoschi bittes ispohstihit, tahm zittas bittes usraidi-
 dami. Schi mulka baidischanahs zehlfes zaur to,
 ka laudis ne sinn, ka paschahim bittehm jaw no buh-
 schanas tahda dabba irr, zitta zittu labbpraht afsagt.

Bet zaur schahdu apfagschanu dasch speetē eet pohstā, tadehl wehl wairak no schahs buhschanas gribbu runnaht. Kad, wisswairak rihtōs un wakkarōs, fur bittes jaw aplam ne zeeni skraidihht apfahrt, redsefi gar tahdu pawahju bischu strohpu weenu ohtru bitti mundri, mundri skreijam apfahrt, pehz trannu wihses kahjas nolaiduschas, tad jaw warri manniht, ka tahs us sagschanu atskrehjuschas; un ja tikkai tas speets, pee ka winnas gribb celaustees, ne spehs atturretees, tad schis drihs rassees paspehlejis un isnihjis. — Nu jarauga tewim dabbuht sinnaht, no kurrā strohpa tahs sagles nahk. To dabbusi sinnaht, schā darridams: nemm kahdu drufzinu baltas krihts, sagrahd to sinalki jo sinalki, un raugi ar to tahs sagles apkaiht; un tā winnas apsihnejis, eelez wehrā, kurrā strohpā winnas lihdihs eekschā, no ta strohpa pawaiditas, fo winnas gribbeja apfagt. Daudsreis atraddisi, ka winnas no taweem paschem strohpeem nahkuschas. Tad tikkai wakkarā pahrstahdi fawas bittes, to apfagtu strohpu to saglu weetā nolifdams, un schahs atkal to apfagto weetā. Zaur to fabrihdetas tahs sagles zeeni no fawa nedarba stahtees. — Bet ja tahs sagles no tawa zeemina bittehm nahkuschas, tad luhds to, lai winsch fawas bittes kaut kà fabrihde, winnas zittā weetā nozeldams; un tu atkal noleez fawas apfagtas bittes arridsan zittā weetā; jeb famittojeet fawas bittes; nemm tu tahs sagles, kas jaw arween stipras bittes buhs, un atdohd winnam atkal kahdu stipru speetu prettim. Kad bittes no fawas eerastas weetas iskustina, un zittur noleef, tad winnas zeeni tā kà bailigas un kaumigas palift, un to sagta darbu aismirst.

Kad ruddenōs fawas bittes apraugi, un jaw stipra falna fahk rastees, tad warri fawus strohpus, wisswairak ja tee newaid no labbi beeseem dehteem taifiti, ar garreem falmeem aptiht, bet tā ka tas iskreijams zaurums naw pawissam aishahstis; zittadi putnineem ja-

flahpst nohst. Bet, kà jaw dohmaju ir pirmad minne-
jis, tif pat dischu ne pamett to zaurumu, kahds winsch
par wassaras laiku bijis, bet pataisi to jo masu, kahdu
skalleli, kam divi, trihs masi zaurumi eegreesti, zaur
ko bittes tif par weenahm warr isliht, aislikdams
preekschâ. — Par seemas laiku wakte labbi, ka pelles
ne dabbu strohpâ eeeet; tahs ir meddu ir bittes ehd
nohst. Pawassarâ, kad atkal sawas bittes apraugi,
tad noslauki ar kahdu spahrnu to dibbenu; jo par seemas
laiku tur raffees gan bischu suhdi, gan arri zittas no-
sprahguschas bittes sakrahjuschas. Bet bes waijadfi-
bas ne eij sawus putniaus kustinahst; kad tee, pakusti-
nati, no sawa seemas meega atmohstahs, tad winni
fahk jo stipri ehst, un kustedami garrainus dohd, zaur
ko tahs wasku lappas fahk pelleht.

Saleekamôs strohpôs sawas bittes kohpdams gan
ne dabbusi winnas daudi kwehpinahst, un ar duhmeem
gainahst un mohziht; bet tatschu kahdahm reisehm.
Tad tikkai fargajees, ka kahrstums bittehm ne pee-
eet. Kad pihpi prebahrifi ar kahdu fliktu tabaku,
jeb ar kahdahm lappahm, kahdu druszinu spalwu, jeb
mattu, jeb willas, kas fwildama labbi smird, peemaifi-
jis klahst, un to eekurstijis un luppату uslizis, uspuhtifi
tâ, ka tee duhmi zaur to zibuffu eet ahra, tad no schah-
deem duhmeem wissu piktas bittes muht.

Beidsiht nu wehl mahzees, kà ar meddu un wasku
jadarra. Getaisi mahlu pohda dibbenam zaurumu, un
aisbahf to labbi zeeti ar pulki, scho papreeksch ar skai-
dru luppату aptinnis. Schai pohdâ leez tahs lappas
eekschâ, un zell winnu fiktâ krahfni. Kad tahs wirse-
jas lappas nu jaw it fausas palikkuschas, jeb jaw sah-
kuschas druszinu kust, tad nemm to pohdu no krahfnes
ahra, un lai winsch kahdu stundu it meerâ stahw, lihds
pehdejas wasku lappinas jaw us augschu buhs wilku-
schas. Tad paleez tam pohdam skaidru traufku appak-
schâ, iswelz to pulki, un lai tas meddus nu welkahs

zaur to zaurumu ahra, lihds fahffi manniht, ka jaw wasku lappinas fahf nahft lihds. Tad aisbahs pohdam atkal to zaurumu, un kas eeksch wiina atlizzis, to eelez grabpi, jeb, ja tewim tahds atteekahs, missina katla, usleij druszinu uhdena, un wahri to. Kad jaw labbi fahf wahritees, tad leij winnu atkal tai pohda, un lai winsch atdseest. Tad nolaid atkal to meddu lihds pehdejam. Ja warr buht buhfi padauds ta uhdena peelehjis, un tas meddus tewim rahdahs parleeku schkirs, tad nemm winnu wahriht, lihds winsch paleef jo bees.

Ur teem wasfeem atkal jaleekahs schà: eeleij grabpi tik dauds uhdena, ka wiff wasks, ko liffi eekschà, uhdeni mirkst; bet ne tà, ka werdoht eet par mallahm pahr. Tad leez to wasku eekschà, bet ne wissu us reisi, bet pa gabbaleem. Tad nemm to stipri wahriht, wiffwairak kad tahs lappas jaw wezzas. Kad jaw fahf dseltanas puttas rastees wirfù, tad faleij wissu stiprà fullè, un nemm to wasku stipri isspaidiht, wifflabbat zaur ihpaschu spaidu (pressi), kas no divi dehtu gabbaleem istaishts, ko ar skruhwham welk kohpà. Uppaksch to spaidu jaleef traufs ar aukstu uhdeni, fur tas wasks teff eekschà. Tahs atleekas, kas tai fullè paleef, warri wehl ohtru reisi wahriht, un atkal isspaidiht. — Tad nemm to wasku, kas tai uhdeni rohдахs fawilzees, ahra, fasppeed winnu zeeti gabbalòs, lai wiff uhdens isteff, fause winnu pamasitinam grabpi, scho us ohglehm uslizzis; un kad winsch iskuffis, tad nozell to grabpi no tahm ohglehm, un lai tas wasks tur paleef fahdu brihdi eekschà, lihds winsch jaw fahf atdsist, un paleef jo bees. — Tad wiffi neskaidrumi rassees us ta grabpja dibbenu nostahjuschi, un tad tu lehnain no wirfus to skaidru wasku noleesi padstikà blohdà, kas papreeksch ar aukstu uhdeni isskallojams, lai wasks tit zeeti ne lihþ flahht. Tee neskaidrumi, kas wehl tai grabpi rassees atliffuschi, tee irr glabbajami, lihds tewim atkal buhs lappas fausejamas, fur winnus warri

list flabt un beidsamo wasku no winneem isdsiht. — Ja sawu wasku ittin skaidru gribbi, tad to warri wehl ohtru reisi nemt wahriht, winnu gabbalôs sagreestis un grabpl cernettis, fur druszina uhdena eeleeta. Tad tee nekkaidrumi, kas wehl tai waskâ buhs bijuschi, zelsees us augschu, un tu tohs warrest no wirsus nosmelt. Tad zell grabpi no ugguna, lai winsch stahw kahdu brihstinu meerâ, un tad leij sawu wasku blohdâ, fur druszina werdoscha uhdena eekschâ. Kad ardsiffis, warrest pehzgallâ pehdigo melluminu no appakschas ar nasi nokaffiht. — Kad wasku ilgi gribb glabbabt, tad taek brihscheem ar uhdeni apleijams, lai winsch wissai ne dabbu sakalst, zaur fo pee swarra rohдах leels truhkums.

Tâ nu ar ihseem wahrdeem tewim esinu tahs sinna-schanas isstahstijis, kas pee bischu kohpschanas tahs wissuwaijadstigas. Wehl buhtu sinnams dasch zits padohins peedohdams; bet kad tikkai pahru gaddu pats ar prahru gar bittehm buhsi puhlejees, jaw pats rassees gudribâ peenehmees. — No tam ne neeka ne esmu sazjijis, kâ bittes tahdôs strohpôs kohpjamas, kas weenâ gabbalâ. Bet jaw arri no tahm mahzibahm, fo taggad tē esmu farakstijis, warrest nomanniht, kâ ar scheem strohpeem jadarra; un dasch labs prahrigs zilweks, kas ar winneem eemannijees, tewim sawu padohmu ne leegs wiss. — Bet es labbprahht tizzu, ka tohs faleekamus strohpus arween wairak peenems, lai arri taggad no eefahkuna dauds prettim runna. To eemeslu jaw daudsreis esinu dsirdejis no zitteem, kas sewim tahdus faleekamus strohpus sahkuschi taisiht, ka bittes tahdôs lastinôs seemas aufstumu ne pahrzeetoschas. Bet tee raddahs arween wissai plahnus deklus nehmuschi. Kad tikkai nemst kahdas pussstreschu jeb triju zellu beesas plankas; jeb kad strohpus ruddeni ar salmeem labbi aptihfi, tad redsefi, kâ tawas bittes brangi schahdôs strohpôs mittihis.

Tee muhsu wezza mahzitaja raksti, — tee beidsamee, fo juhs, mihti lassitaji, dabbuseet redseht. — Tahs sinnaas, fo wehl schinni grahmata no Paleijas Zahna atraddiseet, tahs es esmu sawahkis, gan ar Eglu muischas jauno mahzitaju fasinnajees, gan parettam ar paschu zeenigu kungu Zelgarwa sagahjis, gan arri pats isgahjuschu ruddeni Eglu muischa un paschâs Paleijas mahjâs bijis.

26. Zahnim useet behdas.

Rahdi desmit gaddi nu bija aisgahjuschi, kamehr Zahnis Paleijas mahjâs par fainneeku cegahjis. Us teem-desmit gaddeem wissa buhschana tur jaw bija palikkusi zittada. Jauns nams tur bij ustaisihts, wissas zittas ehkas par jaunu pahrtaisitas; wissi lauki labbi uskohpri; dahrsâ zits kohks jaw ruddeni baggatus auglus rahdija. Zahnim jaw bija labba flawa pee zeeniga kunga un par wissu nowaddu. Deews winna laulibu ar trihs dehleem un weenu meitimu bij swehtijis, un wissi auga weffeli, ka luste bij redseht. Mahjâs tam bij meers ar draugu, ar faimi.

Wezzais mahzitajs sawam augim weenadi palikka mihligs padohma-dewejs un draugs. — Daschu wakkaru Zahnis wehl pee winna nogahja isrunnatees; — daschu wakkaru atkal wezzais atnahze Paleijas mahjâs, un apstattija wissu buhschanu, apstaigaja wissus laukus, un arri daschu stundinu, Zahna istabâ cegahjis, winsch tur ar Zahni isrunnajahs gan no laizigahm, gan no garrigahm leetahm. Wisswairak no ta laifa winnu daudsreis redseja pee Zahna noeimam, kad weens pats bij palizzees, sawu mihtu ustizzigu draugu us dufschanas weetu pawaddijis.

„Rahdi laimigi juhs esseet,“ ta winsch weenu wakkaru us Paleijas laudim sazzija, „rahdi laimigi! —

Nahwe juhs wehl newaid schlihrusi, un juns aug behrni! Kad tu, mans dehs, arri kahdu reisi paliksi atraitnis, jeb tu, manna meita, paliksi kahdu reisi atraitne, tad tatschu juns buhs behrni, us fo juhs warrefeet skattitees, un kas ar mihlestibas azzim us juns skattisees, un juhsu firdi preezinahs. — Bet re! ka mannim irr! — No sweschas tabtas semmes scheitan atnahzis, sawus behrnus, sawu mihlu draugu Deewam atdewis, nekahdus flahtejus raddus scheitan ne turredams, — es esinu palizzis weentulis, ka kahds wezs kohks, kas weens patz atlizzees, fur zittureis meschi bijuschi!“ To fazzijis, wezzais apkluffe; tad par kahdu brihdi, ta ka ar fewi runnadams, winsch peelikka tohs wahrduz flah: „Taggad mehhs redsam ka zaur speegeli eefsch mihklas, bet tad waiga waigam!“ — Un tad atkal par tahdu brihstinu, ka kad mahkonas pahreet, un faule atkal gaischi fahf spihdeht, ta winsch ar spihdoschahm azzim fazzija: „Behrni, mihlojeet weens ohtru! Kur mihlestiba, tur arri irr zerriba! Tur arri nahwes engelis paleek par mihlu draugu, fo ar preeku fagaidam!“ — Un to fazzijis, wezzais aisgahja probjam. — Wisscem klausotees affaras bij uslekluschas, un kluffi raudadama Maija winnu pawaddija; jo mahzitajam ta ar mihlestibu sawu nelaiku draugu peeminnoht, winnai arridsan eeschahwahs prahta, kahds leels truhkums winnai arri bijis, kad mahzitaja zeennahte nomirre. Pee tahs winna no pat jaunahm deenahm arween bij padohmu, pamahzischanu, eepreezinaschanu atraddusi; un daudsreis winna Jahnim bija fazzijusi: „Ja kam derru pasaulé, ja ne esinu paklihdusi, — tad tas irr winnas mihlestibas darbs!“

At! wezzais schohs wahrduz, fo taggadin lassijat, pehdigohs bija runnais Paleijas mahjas. Kahdu neddelu pehz tam, tam nahwes engelis peestahja. Kahda winna mirschana bijusi, ar kahdu preeku winsch schai faulei „labbas deenas“ atdewis; ar kahdu mihlestibu

winnu parwaddijufchi, to juhs tulihf schahs grahmatas eefahkumâ effect laffijufchi!

Sirgt winsch ihsti ne sirga; pats wezzums winna dsihwibu fagrause. Tedsirdejis, ka wezzais azzim redsoht jo wahjisch paleekus, Jahnis katru deenu winnu apraudsija; bet to deenu, kad nomirre, winsch ne attifkabs mahjâs. To arri ne weens ne bij dohmajis, ka Deews farwu engeli jaw tif drihs peesubthihs. — Dhtro rihtu Jahnis farwu wezzu mihtu draugu jaw atradde fahrkâ!

Tahs bij tahs pirmas leelas firdsfahpes, fo Jahnis farwâ dsihwibâ dabbuja baudiht. Kad tam ihsti tehws un mahte mirre, winsch wehl tif masinsch palikka ka wehl ne manniht ne manniya, kahds truhkums tam zaur to buhschoht. Bet nu tas bij zittad!! Mahzitais tam tif labb kâ ohtrs tehws bij bijis; — un jefschu taggad jaw pats wihru fahrkâ, un wehl prahligu un gudru wihru fahrkâ bij eestahjis, tad winsch tatschu tã bij eeraddis, par wiffahm leetahm ar farwu wezzu audsinataju isrummatees, un winna padohmu luhgtees, ka to truhkumu tif drihs ne warreja peezeest. — Winsch daschu firsnigu „muhfu Tehws“ pee mirreja kappeem nofkaitija; un daudreis winsch ar farwu seewu un farweem behrneem us kapsehtu nogahja; daudreis scheem stahstija, kahds labb, kahds deewabihjigs wezzais bijis. — Ut! nelaihis gan daschâ firdi fewim gohda peeminnu bij zehlis, — bet ihsti behrni ne spehj wairak farwu tehwu un mahti mihtâ peeminnâ paturrecht, kâ Paleijas sainneeki wezzo mahzitaju un winna draugu!

Gohds tam, kas ohtram labba darra! bet gohds arri tam, kas ar pateizibu to labbumu peeminn un atsiht, fo no ohtra redsejis. Kas zilwefam mahf gohdu deht, tas arri Deewu mahzehs pareisi slaweht, — bet welt tas teizahs Deewa schelastibu atsihtus, kas farwa tuwaka mihtigu firdi ar pateizibu ne atsiht!

Bet — daudstreif Deew's pehz sawas gudribas zilwekam ne leef wiff weenas behdas ween redseht, bet daschadas. Tas arri pee muhsu Zahna ta notikka. Gan labbu brihdi tam nu bij labbi klahjees; — bet no ta laifa, kad wezzais mahzitajs nomirre, daschi sirdesti weens pehz ohtra tam raddahs. — To paschu waffaru nomirre tam dehlinsch, triju gaddu puischelis, gaisch behrns! Ur affarahm wezzaki winnam dusseschanas weetinu israudsiya ne tablu no wezza mahzitaja kappeem. — To ruddeni atkal nomirre Eglu muischas wezzais zeenigs kungs, arri jaw atraitnis palizzis. Schis sarweem laudim wissada wihse arridsan wairak tehws, ne kungs bij bijis. Nereens gohdigs zilweks ne bij welt no winna paligu un padohmu luhdsees; bet teem launeem un flinkeem winsch arween bij stiprs sawalditajs. Paleijas fainnceks jaw arween ar preeku pee winna warreja peeet kaut kurras wajjadsibas. Wiff nowads satrukka, to sinu isdsirdejis: zeenigs kungs mirris! „Deew's sinn, ka nu mums klahsees,“ ta dasch siringalwis sazija, peemimedams, kahds gruhtums jaw preeksch schakunga ateeschanas nowaddam zaur to bijis, ka muischastahwejusi tahdu brihdi bes sawa ista kunga.

Eglu muischa nu atkal palikka tukfscha. Zeenigam kungam gan bij trihs behrni; bet tahs diwi preilenes bij isprezzetas zitteem kungeem, kas paschi tablu zitta Kursemmes gabbalâ sawus nowaddus walbija; un tas weenigais dehlis ihfu brihdi preeksch tehwa mirschanas us Wahzsemmi bija aisgahjis us augstahm skohlahm un us reiseschanu. Gan schim taisnus un gohdigus kungs par pehrmindercem eezehle; bet tee tatschu arri pascha muischa ne stahweja, bet tik'ai parettam pahrsfattishanas deht atbrauze. Pa nelaini arri wezzais muischaskungs, kas ilgus gaddus tur bij waldijis, nogahja us zittu weetu. Pehrmindera kungi atraidija jaumu; bet schis bij netaisns zilweks, preeksch kungu azzim semmigs un gohdigs; bet ais kungu mugguras lauschu bende un wil-

tigs krahneek's. Ohtro wassaru jaw tulih't wezzigam goh'digam waggariim u'steize, talabb ka wissai wez's un nespehjoht's effus, un zaur muischas funga eeteifchanu jaunu waggari no tah's muischas atwahke, fo pat's muischas fungs lihds schim bij wal'dijis. Ne bij ilgi, rad-dah's arri zitti tcefah's wihri. Muischas fungs pehrmin-dera fungeem tif zeeti bij eelabbinajees, ka schee tam wissu buhschanu uswehleja ar ustizzibu; un kad ohtro gaddu wehl jaunais zeenigs fungs palikka dividefmit un weenu gaddu wez's, un pehrminderi tam pascham to waldischanu gribbeja atdoht, bet tam bij praht's, pahru gaddu Wahzsemnè wehl palikt, tad schee winnam it ar labbu prahtu noraktija, ka winsch warroht ittin drohschi wissu waldischanu schim muischas fungam uswehleht, ka tas effoht taisns un prahtigs zilwek's. Tà nu schis palikka pawissam bes usraudsifchanas.

Itu wissa buhschana sahka drihs zittadi grohsitees! Kas jaw goh'digs un taisns zilwek's, tam aklam dauds wairs ne tiffa muischâ rahditees; winsch jaw bij preezigs, kad tiffai bij meers; bet tee netaisnee un wiltiqee, kas wezza funga laik's labbpraht no muischas bij mukfufchi, tee wissâs weetâs wairak sahka schautees preekschâ. Nijâs, flehtis, to jaw katr's ir wairak pee mallas atrahwees warreja nomanniht, ne gabja wairs kâ wajadseja. Zittu goh'digu fainneeku jaw itt par neeka buhschanu nokuhle; zits, kas pateesi labbu strahpi buhtu pelnijis, palikka swabbads; zits, kas lihds schim tà pussgohdâ bij turrejees, pakluppe un palikka par besgohdi. „Ne eet wairs pehz kahrtas! Ne eet wairs pareisi!“ Tà dasch lab's waideja, galwu krattidams.

Pee tam wehl zits leels truhkums draudsi spaibija. Pehz wezza mahzitaja nomirshanas nowads pee puss-oh'treem gaddeem isstahweja bes mahzitaja. Swehtdeenahm gan sweschi mahzitaji atbrauze; — bet fo tee warreja lihdsieht, ne tohs laudis ne to buhschanu ne pahrsinnadami. Gan zits no firds sawu spreddifi fazzija;

bet tatschu draudses lohzeckli ne warreja ar winnu is-
 runnatees, fà ar sawu paleekofschu dwehseles gannu. —
 Pehzak gan jaunu mahzitaju schai draudse eewedde,
 gaischu un mihliqz zilweku, ar fo jaunais zeenigs kungs
 arri Wahzseinnè us augstu skoblu bij labbi fadraudse-
 jees. Warreja tulih nomanniht, fa draudsei buhschoht
 derrigs gans. Bet jebfchu gan drihs mannijs, fa da-
 schada nebuhschana pazehlufees, tomehr tohs laudis
 wehl ne pasihdams, un ne sinnadams, kursch wainigs,
 kursch ne, winsch to pirmo gaddu ar gudru prahntu wai-
 rak flussu zeete, to buhschanu papreeksch tà fà noredseht
 gribbedams, lai ne rohdahs us labbu laimi fo usfahzis.
 Tadeht scha nowadda laudim arri no tahs puffes eefah-
 kumâ wehl nekahda patwehruma ne bij.

Bes tam Zahnim wehl ihpats frusts pascha mahjâs
 bij zeeschams. Bezza seewas mahte, Lihse, jo wezza,
 jo nikna palikka. Zaw jaunâs deenâs eefahkufi labbi
 stipri brandwihnu bruhfeht, ta taggad us wezzumu ne
 weenu deenu bes tam wairs ne warreja buht, un behr-
 neem bij mohkas ar winnu, woi dohdohht, woi ne doh-
 doht. Kad behrni winnai wehl jo gribbeja wissu pehz
 prahnta isdarriht, tad tatschu to ne eespehja. Tad
 ehdeens ne bij labs; tad meita par beskaunu palikkufi,
 tapehz fa weenu reisi, pee darba iseedama, mahti
 bij luhgufees, lai tohs behrnus kahdu brihstinu pee-
 skattori, schâ un tà. — Zikreis Maija winnas deht
 sewim affaras dabbuja noslauzih! Zikreis ar affarahm
 winna Zahni luhdse, lai jelle ne dusmojahs par winnas
 mahti! — „Mihla seewina,“ tà schis, winnu mee-
 rinadams, atbildeja, „fà tad es eeschu dusinotees?
 Jeb us kurre dusmoschohs? Woi us mahti? Tas
 mannim tatschu buhtu grehks! Winna wezs zilweks;
 wezs kohks newaid wairs taisns isleezams. Kahds
 audsis, lihds dabbuja faaugt, tahdam tam japaleek. —
 Jeb woi dusmoschohs us tewi? — Woi tu wainiga? —
 Ne raudi, seewina mihka; zeetifim lihds gallam, fà

libds schim effam zeetufchi. Rohpfin winnu pazeetigi un mihligi, lai muhsu behrni no mums mahzahs, kà tehws mahte gohdajami!“ — Tà Jahnis runnaja; un pee winna ne bij wiff walloda zittada, un darbi atkal zittadi.

27. Kauna leetas.

Nefohsch wirfraksts schai nodallai, mihli lassitaji; bet dascham buhs par pamahzischanu, isdsirdejuscham, kà to brihdi Eglu nowaddà gahjis, kamehr pascha funga tur ne bij.

Anne, Maijas mahse, bij paagusti, un winnai tiklabb kà wezzai mahsei bij skaidrs augums un kohsch waigs. Mohdriga strahdneeze un weenadi gohdiga un deewabihjiga buhdama ta katram taisnam zilwekam bij par preeku. — Kalna Indrikkim, no ka juhs jaw arri schinni gramatà effeet weenu ohtru wahrdu lassijusch, fainneeze bija nomirrust, behrnus sawà laulibà ne redsejust, un atraitnis jaw bij Paleijas Jahnim no tam runnais, ka winnam prahts effoht, Anni prezzeh. Schis libds ar sawu fainneezi labbpraht ar meeru bij, un tam likka, lai pats runnajs Annei. Indrikkis to pirmo gaddu, kad par fainneeku palikka, gan bij eesahzis traktoht; bet, kà jaw lassijat, pehzak pateesi par gohda wihru bij palizzis, un dsihwoja labbi pahrtizzis. Anne arri jaw bij pateifusi, ka eeschoti. Jaw gaidija prezzineekus; — bet klausatees, kas wehl papreekschu notikka.

Paleijas fainneekam pahrneddelu meita bij jaraida darbòs. Weenu neddelu Anne gahja; ohtru atkal kalpone, Katrine. Muishas-kungs schahs diwi meitas ferwin par namina meitahm bij isredsejis. — Tam brihdim muishas-kungs, jaw wezzigs wihrs, sawu wezako dehlu bij pahrwahkis mahjas no skohlas, to gribbedams arri eemahzibt par muishas kohpeju, un ferwin kà par paligu. — Tas ne bij ilgi, tad Anne, no dar-

beem pahreedama, jaw dauds ko sinnaja fazzih, kahds beskauna schis jauns kungs effoht. — Utikal par tahdu brihdi Katrihne sahka palikt sawada; bet ne warreja wehl ismanniht, kas ar winnu effoht. No winnas waiga gandrihs wajjadseja dohmaht, ka ta ko flimma buhtu; bet winna weenadi islikkabs stipra. Preeksch tam irr pee weegla darba daudsreis padsennama un pastumjama bijusi, ta taggad pirma peestahja wissu grubtam darbam. Kur ween kahda grubta leeta pazeltama, kahds wesums frau jams, tur Katrihne tulih fritte flah. — „Kas tad muhsu Katrihnei notizzis,“ ta weemu reisi fainneeks pasmejhahs, „ka tik mundra un stipra palikkusi? Buhš laikam dabbujusi manniht, ka kahds puifis sawas azzis us winnu usmettis!“ — Bet Maija fainneekam pamette ar azzim, un schis apklusse. — Wakkara winnu starpa zehlahs schahda runnaschana. Maija fazzija: „Tu gan smeijeess, mihlais Jahni, par muhsu Katrihni, bet mannim lohiti bail, ka tikkai winna newaid grehkös frittusi.“

Jahnis. „Rä grehkös? kahdös grehkös?“

Maija. „Nu jaw pahrs neddeku, ka zeeti ween us winnu skattohs. Tu ne leezees neka mannohts; bet mums feewischkeem pee tahs buhschanas jaw jo gaischas azzis, ne wihrischkeem. Mannim gandrihs rahdahs, ka ta newaid wairs weena; winna grubta us kahjahm!“

Jahnis. „Gij, trakka, eij! — Kur tad to buhtu nehmuft? — Winna jaw tahda stipra un mundra arween leekahs?“

Maija. „Kur to nehmuft, to lai patš Deewš sinn! Warr arri buht, ka krahpjohs, un mannim it schehl, us ohtru zilweku tahdas launas dohmas tur-reht. Tè pat muhsu mahjäs tas grehkš gan newaid notizzis. Tu sinni, ka zeeti sawu faimi apwakteju. Tad tatschu buhtu mannijusi, kad winna buhtu schè ar kahdu wihrischki sahkufti mestees kohpā. — Bet ihsti

fauniga meita winna jaw gan newaid teizama bijuffi. Zuk tu arri sinni, fa winnai aispehrn, kad wehl Rakleh nòs bij, jaw weenreis tahda nelabba flawa zehlahs. Un kad es winnu taggad redsu ar tahdu mundribu peestahjam pee katra darba, fur kahda siipra zelschana woi leefschanahs, tad, — Deews pamett mannuß grehkus, — mannim schauhahs kahdu brihdi prahtà, woi tikkai winna ne gribb sewi kaut kà mat-tah, sewim augli nodsiht, kà ne fenn wehl Schah-faru Edde padarrijusees.“

Zabnim peere palikka grumbaina. „Maija,“ tà winsch sazzija, „lai Deews muhsu mahjas no tahda fauna pasarga! Bet nu mannim arri gandrihs rah-dahs, fa newaid wairs labbi! — Redsehs! — Bet, flussu wehl jazeesch; tikkai, luhdsama, leez to nabbagu meitischki labbi wehrà, no Deewa pusses; no grubta darba winna zeeti jakawa, lai pee mauzibas darbeem winna pehzgallà ne rohдахs arri wehl slepkawibas darbu peelikkusi flah. Bet, fo tu dohma, woi tewim ne wai-jadsetu ar winnu no tam runnaht, un tai stah wirsü?“

Maija. „Es dohmaju, wehl kahdu brihdi zeetischu flussu. Warr buht, fa neeki! Bet us tam warri drohsch buht, fa winnu kawafchu kà azzì peerè; tas namma-mahtei flahjahs!“

Tahda runnaschana bij Paleijas fainneekem no Katrihes, un lai Deews dohtu, fa wisseem fainneekem, kad winnu mahjâs tahda nebuschana notikkusi, tahds prahts buhtu; tad gan grehki arween wairak sustu!

Bet klausatees, kahda wailoda ne ilgi pehz tam affanneja. Paleijas kalps Mikkelis, no muiskas pah-nahzis, stahstija dsirdejis, fa Raklehn u Mikkelilischoschi no mahjam ahrà; fa Wehrschu Mikkelis, tas puisis, kas pee bruschta tohs wehrschus bar-roja, reschus tur eelschà, un fa prezzeschus — Paleijas Katrihui!

„Tu schehligais Deewš, fà nu pee mums irr!“ tà Zahnis eesauzahš, — un klaufatees, kalabbad. Kallehnu saimneeks Zehkabs to pawassaru bij nomirris, ilgi preeksch tam firdšis, un winna dehls Mikkelis atkal tabs mahjas usnehinis. Sinnams wiffa buhschana tur bija nogahjusti; bet grunts bij labba, un Mikkelis bij ihsti gohdigs puifis, labs prahtigs strahdineeks; un kahdi trihs woi tšetri labbi saimneeki, stary teem arri Zahnis, preeksch teefas bij apgalwojuschi, fa tam eeschoschi paliga, lihds dabuhš eekohptees. Muischas-kungs un teefa tad tam arri tabs mahjas bij uswehlejuschi, un rahdijahš fa wiff buhschoht var labtu. — Wehrschu Mikkelis turprettim atkal bij nodšhrees slinkis, pawisfam tufsch zilweks, un zeenigi fungi jaw seim deenas winnu labbpraht par nekruhti buhtu nodewusch, kaut derrejis.

Ohtro rihtu arri Kallehnu saimneekam jaw no teefas sinna atnahze, lai raugotees pee laika zittur weetas. Teefa dewe to wainu, fa tatschu neeki ar winnu buhschoht; fa ne padšhwoschus.

Ja kahds laffitajs jaw pats ne buhs nomannijis, zaur fo muischas-kungam eeschahwahš prahtà, Kallehnu Mikkelis no mahjam islikt, un Wehrschu Mikkelis eelikt, tad klaufatees, kas pehzak zehlahš gaismà: Katrihne no muischas-kunga dehla bij apšineeta, un schis Mikkelim naudu un mahjas sohlijis, lai tikkai nemmus Katrihni!

Zahnis ar teem zitteem galwineekeem sarunnajahš, fa ohtro rihtu eeschoschi pee muischas-kunga un pee teefas luhgtees par Kallehnu Mikkelis; fa eelikschoschi zittu naudu kiblā, ja wajadšeschoht, par winnu galwojoht.

Bet to paschu wakkaru pahreet Anne noraudajusees no darbeem mahjas. „Nu, Anne, kapehz tad scho-been jaw pahrnahzi,“ Zahnis wajzaja, winnu ceraudšijis. „Teifschu Wajjai,“ tà Anne otbildeja. „Ka-

peh3 tad mannim to ne warri teift?“ tà atkal fainneeks waizaja. „Ne warru tewim to teift!“ tà Anne, no jauna eefahkufi raudaht, atbildeja, nammâ eeedama. Zahnis, galwu pakrattijis, nogahja rijâ, jaw gandrihs nomannidams, kahda waina tur buhschoht.

Maijai, Anni eeraudsijuschai, bij ta patte jautaschana, kas Zahnim, un nu Anne winnai fahka stahstibt, ka muischas-kunga dehs nu jaw trescho neddelu winnai ne dohdus it nekahdu meeru, ka gribbus winnu us beskaunibas zesteem uswest, ka ne warroti wairs no winna glahbtees, ka pahrmukkufi mahjâs, un luhgschoti fainneeku, lai woi Katrihni, woi zittu kahdu meitu raidus darbôs winnas weetâ. — To winna stahstija ar affarahm; un Maijai isgahja zaur wisseem kauleem klaufstees. „Uf tarwu beskaunibu!“ tà winna isfauzahs. „Bet ne raudi, mihta mahsin; gan Zahnis sinnahs, kâ tewi isfargah.“

Kamehr schahs mahses tà kohpâ runnaja, wezza Lihse, gultâ gulledama, bij klaufijusees. Weenu ohtru reisi jaw kluffinain kâ ar fewi runnajusi, schi, kad winnas apkluffe, pazehle farwu balsi, farwu padohmu peedohdama; bet kahdu? — „Ro tad juhs tē tà gallojatees?“ tà schi fazzija us farwahm meitahm, „fo tē plehschatees? Kahda nelaine tad tē notikkufi? Woi tad tu buhtu pirma, woi pehdiga? Tif pat, kâ jaunais muischas-kungs Katrihnei wihru un mahjas irr gahdajis, tà winsch arri par Anni buhtu gahdajis! Kâ tad zittadi es eegahju Paleijas mahjâs? un kas mannim irr faitejis? Woi ne bij labbi? Juhs tatschu pasauli ne apgreesifeet.“

Maijai un Annei it firds safalle, no paschas mahses muttes tahdu besdeewigu wallodu isdsirduschahm. „Maht', maht', woi juhs ne mas no Deewa ne bihstfatees?“ tà peh3gallâ Maija eebrehzahs raudadama. Gan wezzai atrunnas ne buhtu truhjis, kaut to paschu

brihdi Jahnis ne eegahjis kambari. Sarahwusees Lihse atgreesahs us seenas puffi, appaksch sewis nurdedama: „Schih's ees manni mahziht!“ — Bet Jahnis winnas runnaschanu it ne gribbedams ais durwim bij dsirdejis. To jaw sinnam, ka winsch bij ahtrs zilweks. „Seewas-mah't“, ta schis uspihka Lihsei, „juhfu wolloda irr tif grehziga un beskauniga, ka man Deew's jaluhdsahs, lai winsch juhfu grehkus pee juhfu meitahin ne peemele. Woi juhs muhscham ne essat dsirdejuschi, ko Deewa wahrds no tam fakka? Woi pehdigais kauns no juhfu firds isjuddis? Pateizat schehligam Deewam, ka juhfu meitas zittadas ne juhs, un ka juhs ne eespehfeet winnu dwehseles nokaut, tahm grehku par negrehku ceteikdami!“ Ta Jahnis runnaja. — Anne palikka mahjas, Katrihni to paschu wakkaru wehl us muischu noraidija.

No rihta Jahnis ar teem zitteem galwineekeem nogahja us muischu. Gahja papreeksch pee teefas. Bet teefas skrihweris ar struppeem wahrdeem winnus atraidija, ka teefai pee tahs buhschanas ne essoh't nekahda dalka; lai eijoschi pee muischas-kunga. Gahja pee muischas-kunga; — bet ko tur dabbuja? — „Woi jum's kahda dalka par to, kahdus saimneekus isleef, kahdus eeleef?“ ta muischas-kungs brehze. „Woi gibbeet saweem walbineekeem atturretees prettim? — Tahdeem beskaunceim tikkai mahzibas wajaga! Arri ne lifseetes meera, lihds juhs labbi pahrmisohs!“ — Un kad saimneekeem runnajoh't prettim, wezzais muischas-kungs arri gribbeja kahdu reisi sawu walloodu ta ka zittadi lohziht, jaunais tulih't preekscha ar tahdu negantu plohfishanahs, ka wezzais pehzgalla pawiffam ne drih'steja wair's mutti atdarriht. Ka dascham netaisnam zilwekam, kas saweem behrneem launu preekschshmi rahdjis, ta arri schim wezzitim klahjahs. Sawu dehlu sewim par paligu pahrwahkis, winsch drihs tam par kalpu bij palizzis.

Beidsobt wehl Zahnim pee kuhlena peekohdinaja, lai to paschu deenu raidus Unni darbôs, un lai wahkus Katrihni tulihht mahjâs.

To dabbujuschî, wihri gahja us mahjahm. Sirb's teem bija nofkummast, ihweriga; un desinitreis atskanneja winnu starpâ tee wahrdi: „Kaut jelle zeenigs kungs drihs pahrnahktu mahjâs! It ne panessamas leetas wissâs weetas noteek! Wissu taisnam zilwekam japaleek kaunâ. Pee pagasta-teefas arri nekahda patweh-ruma naw. Kaut wezjee teefas wihri wehl buhtu, un wezjais teefas skrihweris; bet nu teefas wihri tikkai tahdi zilwezini, kas sawu likkumu gramatu ne muhscham ne nemm rohkas; un kad arri likkumus sinn, tomehr tee ne drihkt sawu mutti prett skrihweri atdarriht; schis ween wissu teesu spreesch, ne par kahdu taisnibu jeb ne-taisnibu ne behdadams, ar jauno muischas-kungu us weenu rohku samettees! No mahzitaja erri ne warr wehl labbi ismanniht, kas no winna irr, kas ne; gan rahdahs taisns un firdigs zilweks; bet kam tad arween kluffu zeesch? Kam ne raksta zeenigam kungam, kâ t'eet? Kam ne luhdsahs, lai nahk us mahjahm? Nuden, ir taisnam zilwekam japaleek lihds ar zitteem par wiltneeku, ja gribb dsihwi noturreht. Dasch lab's, kas papreeksch gan rahdijahs gohdigs zilweks, jaw arri pateesi paleek par sagli un krahpneeku. Kaut tikkai zeenigs kungs drihs pahrnahktu mahjâs!“

Tahda walloda scheem wihreem bij, pahreijoht mahjâs; ta patte walloda bij zaur wissu nowaddu, fur ween kahds pahrs gohdigu tauschu sarunnajahs kohpâ. To besgohschu starpâ atkal, — un to Deewam schehl arween wairak raddahs, — bij spihteschana kahjena, un sagschana, krahpschana, pahridarrischana. Neweens ohtram aplam ne ustizzeja; wissas mihlestibas un gohdibas saites truhka puschu; ir us paschu mahzitaju zits draudses lohzeekliis jaw gandrihs sahka piktu prahtu tur-reht. — Tâ irr, fur nelabba waldischana!

Wakkarâ Zahnis, ar mahzitaju jaw wairaf sabraudsejees, nogahja pee scha padohmu luhgtees, kâ liktees, woi Umni raidiht darbès, woi ne raidiht; woi fluffu zeest, lai leekoschi Raklehnu Mikkeli no mahjahm ahrâ, woi atkal eet pee aprinka teefas subdseht! Ultradda mahzitaju grahmatu lassoschu, kas to paschu brihdi ar pasti bij atnahkufi. Zahnis tam no pirma galla wiffu isteize kâ ar Umni, kâ ar Raklehnu mahjahm, kâ ar Katrihni eijoh. Mahzitajs ar leeleem sohleem par istabu staigadams klausijahs, un lihds gallam wiffu isklausijis, winsch runnaja schâ: „Zeein mihtais! Jaw senn deenahm ar noskummuschu firdi esmu redsejis, kâ muhsu nowaddâ taggad leet. Jaw senn us tam esmu dohmajis, woi ne warretu faut kâ schai nebuschanai par pretineeku stah. Bet apdohma tu pats, kad es, tà kâ atnahjis pee juns, tà kâ pār mahzitaju pee juns palizzis, tulihht buhtu stahjis par subdsetaju, to buhschanu wehl it labbi ne ismannijis, tohs laudis labbi ne pasihdams, es driht buhtu warrejis palikt kaunâ, un manna subdsefchana ne neeka ne buhtu palihdsejufi, bet tee nedarbneeki tikkai wehl jo nikni un drohschi buhtu palikkuschi. Tadeht es ilgi esmu fluffu zeetis. Bet nu gohds Deewam mehš gan warram zerreht, ka schi nebuschana driht stahsees. Klaussees, kahda sinna mannim schodeen atnahkufi. Zeeinigs kungs raksta, ka tam gan esfoht prahts bijis, wehl kahdu puffgaddu Wahzsemme palikt; bet tahdas sliktas sinnas no farwa nowadda dabbijis, winsch zil ween warredams gribbus steigtees pahreet. Taggad tikkai effoht tà kâ faslinnis; bet tà kâ it weffels atkal buhschoht, winsch buhschoht klah. Effoht arridsan farweem wezzeem pehrmindereem rakstijis, un tohs luhdsis, lai kahdahm reisehm nobrauzoschi Eglu-muischâ, un tur wiffu pahrskattoschi. Luhdsus arri mahzitaju, lai laudim ar farwu padohmu peestahjus, kâ sinnadams. Wezzo muischas-kungu ne gribbus no muischas islikt, pats wiffu buhschanu ne ismeklejis.

Raksti ween tur ne peeteekofchi; tur waijagoht pascha funga azzu. — Tà mannim zeenigs kungs raksta; un lai tad tu buhtu pirmais, kam farwu padohmu peedohmu. Paleez tu Anni darbôs ne raidijis; lai eet Katrihne, ja wiina wehl spebj; ja ne, raugees kahdu algadsi. Raklehnu mahju deht zeeschat kluffu. Es ne dohmaju wiff, ka muischas-kungs drihstehs ar walti Anni us muischu wahkt, un Raklehnu Mikkelis ar walti islikt. Winnam gan arri zeenigs kungs to paschu sinnu buhs pahrlaidis, fo mannim; un ja ne, tad es tam to eeswilpschu aufis. Tahda beskauniba!“

Tà mahzitajs runnaja. Zahnim firds palikka weegla. Preezigs winsch pahrsteidsahs mahjâs, un ohtro rihtu jaw par wiffu nowaddu, zittam par preeku, zittam par negantu satrukschanu, ta sinna isklihde, ka zeenigais sohlijis ittin drihs buht flahht.

Anne palikka us muischu ne wahkta; Raklehnu Mikkelis palikka no mahjahm ne isliktis; Wehrschu Mikkelis arri fahka raustitees, un ne gribbeja wairis Katrihni nemt. Muischas-kungam, usraugeem raddahs jo lehniga un jo gohdiga walloda. Jaunais muischas-kungs — fur palikka, fur ne! Teefas skrihweris lihds ar pagasta wezako sawôs spreedumds atkal wairak fahka likkumu grahmatu peeminneht. — Bet — neddelas aisingahja, mehneschi pagahja — zeenigs kungs ne pahrnahze mahjâs! Turprettim ta sinna atskanneja, ka zeenigs kungs Wahzsemmé arwee: wairak effoht fasslimmis, — ka gullus us nahwes guitu! Jaw gaidija ar bailibu to sinnu, ka buhschoht mirris! Bet gohds Deewam! pahrrakstija, ka buhschoht isfirdsejs, — bet — dakteri tam leekofchi, lihds pawiffam atspirdsis, wehl kahdu puffgaddu Wahzsemmé valikt, un Karlsbahda pilksatâ pee wesselibas awota ahrstetees! — Ta sinna gan zittam ne weenam labbi ne patikka, kâ warr buht tikkoi teem, kas kaut kahdus nedarbus isdarrijschi, fewi preezinaja, dohmadami sawâ prahtâ: jo ilgi ta is-

melleſchana nahſt gaidama, jo taſ parradu rakſſe nobahlehs.

Bet ir tad, lai arri ſinnams ne tà, kà kab paſcha zeeniga buhtu bijis mahjàs, tatschu Eglu muichas laudim jo labbi ſahla klahteſ, ne kà papreekſch. Muichas-kungam ne bij wairs tahda walta, kà eeſahkumà. Pahrraudſitaji daubſreis atbrauze. Laudim pee mahzitaja bij jo drohſcha peereſchana. Wiſſa buhſchana atkal wairak pagreeſahs pehz kahrtas; un nowaddam buhtu bijuſi jo weegla gaidiſchana us zeenigu kungu, — kant tikkai to paſchu ſeeumu un pawaffaru jauna ſajuſſchana ne peelikkufeſs klak! — Bet eekam es no tam ſahku runnaht, dohſchu tì papreekſch wehl ſchahs ſinnas.

Kalna Indrikkiſ apprezzeja Paleijaſ Unni. Kaſ ween winnas kahjàs bijis, kaſ ween to redſejiſ, ko winna noweddahs lihds, us ſawu jaunu mahjas-weetu noeedama, tam waijadſeja jo drihs dohmaht, ka Zahniſ ſawu meitu, jeb ſawu mahſu iſlaiſchuſ, bet ne ſawu ſeewas mahſu, ko patſ paaudſejiſ, no ſeewas tehwa ne neeka zitta ne dabbutiſ, kà tuſſchah mahjas un parraduſ.

Wehrſchu Mikkelis ſazzija: „Kad manni buhtu ee-taiſſjuſchi par ſaimneeku Kalkendòs, jeb jel maſ kahdu rublu deſmiti dewuſchi, tad es gan buhtu to Katrihni rakſſi nehmiſ; — bet nu, — rauj winnuſ wiſſuſ!“ — un to ſazzijiſ wiſſch palikka pee ſaweem wehrſcheem. — Katrihne atkal, wehl arween us muichas-kungu zerredama un padichojuſeſs, iſwahkahs no Paleijaſ mahjahm pee weena eebuëſcha, kaſ winnas mahſu turreja, un tur fatinnahs ſawà laikà ar maſu meitinu.

28. Nemeers un meers.

Za jauna ſajuſſchana, ko taggadin minneju, zehlahs zaur to karru jeb dumpi, kaſ to gaddu, kad zeenigs kungs Wahzſemne gulleja ſlims, Pohlòs un Leiſchòs plohtjahs. Mums wiſſeem wehl it gaiſchi peekriht pee

prahta, fà to brihdi Leifchi us Kursemmi speedahs wirfù; fà arri muhsu meschafargi dabbuja winneem gar Kursemmes rohbescheem eet prettim; fà daschu nab-bagu Leitì nofahwe, fàs, ne pats ne sinnadams kadeht, fawas mahjas bij atstahjis, un kahdu nederrigu farræeerohzi fagrahbis, bij skrèhjis buntotees. Bet wehl wairaf mehß atzerrejamees, kahdas daschadas wallo-das, negudras jo negudras, to gaddu zaur Echihdeem un zitteem tahdeem aphaht staigatajeem isklidde wiff-wairaf par teem nowaddeem, fàs ne tahlu no Leif-scheem. Beidsamee saldati muhsu zeenigam Keiseram effoht iskauti; nemfchoschi pehdejo puifi nekruschôs, un tohs dsibschohht tulihht ugguni; leels Pohlù farraspehks jaw pee Klaipehdas effoht sapulzejees, un tiklai gaidus, lihdi atnahfschus Spranzuhfschu farraspehks, fàs fohlijuschees paligâ nahkt. Tad wiffi nahfschoschi Kreewu semmê eefschâ, zaur Kursemmi zaur; tad palaidischoschi wiffus arrajus brihwus. Pirmee brihw-wihri buhschoht tee, fàs pirmee faweem lihdschinnigeem fungeem un teefahm ne buhs paklaufigi bijufchi, schâ un tà. It apnikka klaufootees, kahdus neekus zits par zittu bij eemelsees! — Sinnams fur jaw jo prahthigi arraji; fur taisni mihligi kungi waldija, fur draudses lohzeckli faweem mahzitajeem wairaf ustizzeja, tur laudis smejhahs par tahdeem neekem; un kad arri weens ohtrß gribbeja fahkt trakfoht, winsch tatschu atkal bij apgreeschams. Bet fur kahds nowads bij pee-speests, eekaitinahts; fur paschu kungu ne bij flahht, bet wehl kahdi masi kundsinì fawa labbuma deht laudis muffinaja; fur draudses lohzeckli ne bij raddufchi, pee fawa mahzitaja padohmu mefleht, — tur jaw pateest arri muhsu semmê gandrihs weens ohtrß sahka klaijahht, fa nu effoht laifs zeltees!

Arri Gglu = nowaddâ jaw wairß ne gahja pehz fahrtas. Schis nowads ne bij tahlu no Leifschu rohbescheem. Pascha zeeniga kunga ne bij mahjas. Bahrgi,

netaisni waldineeki us teem trihs gaddeem, fur funga ne bij, gandrihs katru zilweku kaut kà bij aistikkuschi un cekaitinajuschi; un schee wehl labbpraht weenu ohtru zilweku tihfschi taggad trazzinaja, jo teem labbpraht buhtu patizzees, kad laudis ne ween ar wahrdeem bet arri ar darbeem buhtu kaut kà taggad no jauna apgrehfojuschees, lai schee jaunee nedarbi paschu wezzus nedarbus slehptu. Mahzitajs ne fenn atgahjis, un jaw deewsgan fajukfuschu buhschanu tur atraddis, wehl ne bij warrejis labbi ar wiffcein sadraudsetees. Zee pahraudsitaji fungi ne warreja ateet, ne griobedami tahdös laikös paschi farvus nowaddus aplam atstaht. Pee tam wehl ta walloda isflihde, ka zeenigs kungs gan ne muhscham wairs ne pahreeschus, ka effoht pawiffam wahjisch, ka effoht jaw nomirris; un kà jaw nemahziti lautini arween, tà fakfoht, tikkai no tahs rikhtes baibahs, fo ohtram jaw reds rohkäs, bet ne no tahs, kas wehl meschà aug, — tà arri zitti neprahfschi, tahdu wallodu isdsirdejuschu, ka kungs nomirris, labbpraht zerreja, ka nu jaw pawiffam bes funga palikfchoschi.

Gan mahzitajs zik ween spehdams, gan spreddikös, gan fur ween ar laudim facedams, tohs besprahtigus pamahzija un meerinaja; gan dasch prahtigs sainneeks, kà Paleijas Zahnis, Kalna Indrikis, Kallehnu Mikkelis un zitti, no wiffas sirds winnam pee tam nahze paligà, un katrai nebuhschanai, zik ween eespehdami, turrejahs prettum. Bet welt! Ta walloda skanneja arween jo trakka, un jaw gandrihs, gandrihs ne ween launi wahrdi, bet arridsan launi darbi sahka rastees!

Nu bij laiks zeenigam fungam pahreet, un — flawa Deewam! — ir weenu rihtu ta sinna atskanneja: Zeenigs kungs wakkar wakkara pahrnahjis! — bet ne weens pats, bet effoht wehl zitti sweschi fungi atöraufuschu libds; rahdotees, ka teefas=fungi effoht. Zur flahst dsirdeja, wezzam muishas=fungam un

teefas = ffrühwerim effoht peeteikts, lai ne zeltoschi farwu kahju no namma ohrâ; waggari, zittus teefas = wihrus un usraugus turroschi muischâ; zitti fainneeki jaw par nakti norwesti muischâ, zitteem peeteikts, lai no pascha rihta tur noeijoschi!

Salna uskritte wiffahm mehleh, — fastippe! knappi tikkai weens ohtrs farwu „kas ta nu?“ mahzeja isteikt. — Pohli, Leischi, Spranzuhfchi — fur palikka, fur ne! — „Es jaw gan labbi teizu, ka ta buhs,“ tà zittam walloda atraddahs. — Buhtu bijis fo smeetees par tahdu ahtru apkluschanu. Bet zittam bij fauns un bailiba usgahjust, — un fur tee weest peestahjuschi, tur smeekli ne weddahs; — zittam atkal bij preeks par to, ka nu weenureis buhschoht meers, — un tas preeks irr leels un swehts preeks, — un fur tahds preeks firdl rohdahs, tur atkal ne tihk wiff pasmeetees, bet tur gribbahs — Deewam pateikt; tur gribbahs noscheloht tohs, kas zaur farwu neprahhibu un netaisnibu nemeeru zehluschi.

Ze nu mannim buhtu juns dauds fo stahstih, kahda leela un zeeta ismekleschana nu bijusi Eglu-muischâ. Bet ar ihseem wahrdeem tikkai juns pateikschu: pee flehtim, pee rijahm daschadu sahdsibu atradde isdarritu; tik muischas- fâ pagasta-lahdê truhka naudas; pee fainneeku islikfchanas un eelikfchanas, pee teefas spreeschanas apbalwoschana un fukkuloschana bij bijusi geldiga; beskauniba un besgohdiba kautkurrâ weeta bijusi kahjena; un pehzgallâ wehl tihfcha lauschu muffinaschana un trazzinaschana bij peelikfuses.

Bezais muischas = kungs un teefas = ffrühweris ar faunu isgahja no fawa ammata, un dabbuja wehl zee-tumâ fehdeht; waggare, zitti teefas = wihri flue atmetti un nostrahpeti; divi fainneeki no mahjahm isdsiht; dasch labs pahrmahzihst. Gan waideschanas ne truhka; bet tatschu wisseem waijadseja apleezinaht, ka tee, kas strahpi dabbuja, zaur zeeniga kunga scheloschanu

un pahrluhgſchanu wehl ſenn deenas tif zeetu ſtrahpi ne dabbuja, ſahdu ihſti buhtu pelnijufchi, un ka daſchu labbu ſcheloja un pawiffam bes ſtrahpes atlaide, ſas gan arri ſtrahpes buhtu pelnijis.

Ur ſcho ismekleſchanu un noteefafchanu ſahdas trihs neddelas isgahja. Par wiſſu to laiku zeenigs kungs maſ ko laudim rahdijahs, bet tiffai teem, ko tam pee-wedde klaht. Bet kad muiſchâ wiſſ bij beigts, un tee jo leele nedarbneeki pils un aprinka teefai nodohti, tad zeenigs kungs wiſſus ſarvus ſaimneelus, pee feſchdesmit wihreem, likka reiſe muiſchâ ſaaizinaht. Kad wiſſi tai diſchâ iſtabâ bij ſanahkufchi, tad arridsan zeenigs kungs ar diwi trihs zitteem kungeem un ar mahzitaju eegahja, un ſahka us winneem ſchâ runnaht: „Ur preezigu ſirdi es juhs, ſarvus mihlus arrajus, apſweizinaju; no ſawa tahta zetta pahrnahzis, ko labbpraht gan buhtu gribbejis pahſinaht, kad Deews mannim ne buhtu ſlummibu peefuhtijis. Mannim nu buhs ſwehts preeks, eeftaht ſawa nelaiſa tehwa pehdâs; un kâ mans tehws juhs kâ ſarvus behrnus turrejis, tâ mannim arridsan irr prahts, juhs ar Deewa paligu mihligi walidht, kâ friſtigam kungam peenahkâhs. Es juhs luhdsu, uſſkattedeet allaſchin us manni, kâ us ſarwu draugu un apgabdataju. Zeefcham iffatrs, ſas ar taiſnibu un gohdibu pee mannis padohma un paliga meklehs, ſas atraddihs, ko meklejis. Bet tur prettim es arridsan ſalku,“ (un kad kungs ſchobhs wahrduſ uſſahka, waigs tam noſarfa), „kur ween netaiſnibu un besgohdibu uſſeefchu, tur buhſchu ſpehzigs ſawalditajs un pahrnahzitajs; jo ſas frihtahs arridsan tam darriht, ko Deews kungu ſahrtâ lizzis. Mannim ſirds irr ſahpejuſt par to, ka tiffko pahrnahkufſcham mahjas mannim jaw pirmais darbs irr bijis nedarbu ismekleſchana un laundarritaju pahrnahzifchana. Mannim ſirds wehl wairaf ſahpetu, ja dabbutu kaut kâ manniht, ka manni laudis no tam eedohmajufchees, ka es buhſchoht bahrgs un niſns kungs.

Ramehr juhs bes kunga bijuschi, leela nebuschana pee juns bij raddusees. Es ne warreju palift to ne ismeklejis, ne strahpejis. Kas tizzis, notizzis; to wairs ne eesim minneht. — Es, gohds Deewam, sinu, ka juhsu starpa arri irraid deewsgan taisnu, gohdigu un prahtigu zilweku, lai es arri taggad wehl ne esnu dabujis ar teem sadraudsetees. Bet es ne palifschu us winneem sawas azzis ne usmettis, ar winneem labbi ne sagahjis. “

Un ta runnais, winsch likka sullainim wezzo waggari, kas tehwa laikds bij deenejis, bet kas pehz bija atnesss, eewahkt istaba. Schim wezzitim kungs runnaja schà: „Daudsreis, wehl behrns buhdams, esnu dsirdejis, ka mans tehws tewi teize taisnu un samannigu zilweku effam. Es tewi atkal par waggari eezelku. Wan jaw wezs effi; bet tewim irraid paudsiss dehlis. Es labbpraht tizzu, ka gohdiga tehwa dehlis arri buhs gohdigs; tadeht es tewim tawu dehlu peeleeku par paligu. Tawa wezzuma padohins lai walda winna jaunuma spehku. “

Un atkal us faweem fainneefcem pagreesees, kungs runnaja wehl ta: „Es juns drihs arri gabdaschu jaunu muischas-kungu un teefas-scrihweri, kas jo taisni un ustizzigi buhs, ne tee, fo taggad esnu atmettis. Jaunai dsihwei ar Deewa paligu nu buhs pee mums rastees. Lai walda gohdiba, taisniba un deewabihjaschana! “

To fazzijis, kungs apflusse. Bet mahzitajs wehl schohs wahrduus peelikka klagt: „Teescham, ta ka zee-nigs kungs taggad juhsu preefscha irr apachmees, juns, faweem kalpeem, darriht, kas irr pareisi un pehz teefas, sinadams, ka tam arri kungs irr debbefis, tapat juhs arridjan apnemmatees no wiffas sirds, patlausiht fawam kungam ar bihjaschanu un drebbefchanu eefsch juhsu sirds weenteesibas, it ka Bristum, ne kalpodami preefsch azzim, it ka gribbedami zilwekeem patift, bet

fà Kristus falpi, darriami to Deewa prahtu no wiffas dwehfeles!“

„To mehß gribbam labbpraht darriht,“ tà muhfu Paleijas Zahnis eesauzahß, firdi sakillis, un zeenigam fungam jo klahtu peestahjis. „No wiffas firdß jumß sohlamees, zeenigß schehligß tehws, ka jumß buhßim paklaufigi un gohda deweji, fà fristigeem zilwekeem klahjahß. Deewß lai juhß mumß par preeku un labbu ilgi usturr wesselus!“

Zeenigß fungß sneedse Zahnim rohku, un affaras tam paspihdeja azzis.

„Deewß lai juhß usturr ilgi wesselus,“ tà wiffi eesauzahß, un zeenigß fungß winnus ar laipnibu atlaide.

Ehrbergi fainneekem galbs bij paklahtß, un wiffus tur pameeloja. Urri paschi fungi tur nogahja, un wehl ar weenu, ar zittu tur isrunnajahß. — Daschada walloda tur to wakkaru passanneja. Wisseem firdß it weegla bij palikkufi; tik teem gobdigeem: jo schee nu warreja drohschi buht, ka teem wairs pahri ne darrihß; tik teem, kas ne bij wiff gohda laudis bijusch: jo schee no sawa schehliga funga peedohschanas wahrduß bij dsirdejusch.

„Nu, Zulkum, fà tad nu buhß ar Pohteem?“ tà jaw us beigahim pasmeedamees wezzais Dhsolu Anfs waizaja. „Woi wehl eesim ar winneem lihds, fad atnahß? Woi wehl teem palihdsesim tohß muischeneekus kaut?“

„Kauj winnus!“ tà Rankmallas Zulkums atfauze prettim. „Es teescham Trschim wiffu bahrsdu ispluhßschu, ja wehl weenu reisi nahß mannim no Pohteem fo stahstiht. Tas nejehaa! juk iskrahpe mannim riktigi wesselu sudraba rubli, saschauteem Pohku karrawihreem par labbu. Buhß laikam pats fewim lihdekas par to naudu pirzis!“

Dh solu Anfs. „Ne gahni, Zukkum! Dhro reisi tik aplam wairs ne tizzesi! — Bet, ko tu dohma, labbi tatschu buhtu bijis, kad par brihwihreem buhtum palikkuschi, bes kungeem, bes darba, bes makfa-schanahm, bes“

Zukkums. „Gij neekus! Kungi bijuschi, kungi buhs! Kas fait, kas fait labba funga wihram, lustigama ne dsihwoht? — Kas fait, kas fait“

Egleena Jehkabs. „Klau, zeeminsch jaw fahks trallaht! Bet pateesi, gandrihs fahkschu tewim lihdscht! Labbaki buhs, ne bijis!“

Zukkums. „Sinnams ka labbi buhs! Kas fait, kas fait! Sinni, tik besprahctigi manni ne muhscham wairs ne dsirdesi plukstejam, ka plukstejis esmu!“

Dh solu Anfs. „Bet allutinu dsersi, ka dschris?“

Zukkums. „Trakkais! es eeschu allutinu at-mest! — Kas fait, kas fait labba funga wihram, lustigama ne dsihwoht? Kas fait, kas fait Bet, prattischi gohdu, zeemin, ne dserschu wairs. Labbi kungi, labs allutinsch. Gessim us mahjahm!“

Zitti. „Ja, eesim. Nu, zeenigi kungi, pal-deems! Paleekat wesseli!“ —

„Wesseli, lautini, wesseli!“ —

Preezigi nu wissi dewahs us mahjahm. No tahs deenas ne weens wairs Pohlus un Leischus ne minneja. Wissa walloda apklusse. Ikweens tikkai us to dohmaja, ka sawam mihlam kungam pareisi eetapt, dasch labs gribbedams to kaum u isdschst, ko preeksch funga pah-nahkschanas sewim bija uskrahwis.

Ut, mihli arraji, luhdsatees wissi Deewu, lai winsch juns dohd labbus kungus, taisnus un schehligus, bet kas arri mahk sawa laikâ stipri kaundarritajus sawaldiht. Labs kungs irr kaudim leela schehlastiba no

Deewa. — Bet luhdsatees arridsan Deewu, lai winsch juns palihds ar taisnibu un gohdibu farweem kungeem kalpoht. Teescham, daudsreis noteekahs, ka juhs paschi zaur pahrgalwibu, zaur prettinturrefchanahs, un wiffwairaf zaur nepateizibu faru fungu padarreet nifnu un zeetu, un fewim faseenat assu rihfsti. Kad kungs ar labbu mihtu praktu dohma laudim wissu par labbu darriht, par labbu eegrohsiht, un laudis tatschu ar meeru newaid, bet rohdahs ne peepildami, un paleef beskaunigi farwas gribbeschanas; jeb kad tee, farwa funga lehnpraktibas deht paleef par prettineekeem, — kahds brihnums tad irraid, kad fungi farwa prakta fahf dohmaht: ne, tas naw wehrts, tahdeem labba darriht; pawabba jasawelk jo ihfa!

Eglu=muischa nu bij meers; laudis azzim redsoht atspirga; preeks bij wissu buhschanu tur redseht!

Muhsu Paleijas Jahnim, tahdu brihdi daschu gruh-tumu zeetuscham, nu atkal gahja labbi. Ra jaw zeenigs kungs bija sohlijees, ka ne palikschus arri us teem gohdigeem laudim farwas azzis ne usinettis, ta winsch arri ar Jahni drihs pasinnahs, un daudsreis scho teem zitteem fainneekeem flaweja par preekschsbmi. Gan sinnams eefahkumâ weens ohtrs gribbeja ta ka pihkt, woi tad Jahnis ween nu buhschoht tas labbais. Bet schis par to nekahda wihsê ne fahka leelitees un leppotees, bet palikka weenadi semmigs un laipnigs, katram palihdsetajs, ta ka beidscht tatschu wiffi tam scho gohdu labbprakt nowehleja.

Fauns muischas=kungs, no Pruhfscheem atwahfts, appatsch funga azzim to lauku buhschanu kohpe; pee daschahm leetahm gan farwadi, ne lihds schim, bet ne wiff laudim par gruh-tumu. Wezzais waggare ar faru gohdigu dehlu bes pahtagas zillaschanas laudim bija lehnigs usraugs. — Eglu=muischas laudim bij atkal meers!

29. Kà Paleijas mahjās faimi uskohpe.

Draugi, warr buht, ka brihndamees schahs nodallas wirsrafsu lassijufchi fazziseet, woi tad faimie effoht wehl kohpjama? Woi jaw ne effoht deewsgan, kad tai maisti un wissu derretu lohni riktigi atdohd? — Bet apdohmajeet tikkai paschi! Tik pat, kà faimiei klahjahs, faimneekus ar labbprahribu paklausiht, tik patt arri faimneekem klahjahs, fawu faimi ar mihlestibu kohpt. Namina tehwa kahrta pateesi irr augsta gohda kahrta. Leez arri wehrà: ja gribbi lai tawi gahjeji labbprahb un gohdigi wissàs weetàs taru prahbu isbarra, tad effi teem mihligš un lehnigš, un labbas preekshihmes rahditajš.

Melaisis mahjitajš wissu to arri Zahnim zeeti bij peekohdinajis, kad schis par faimneeku eestahja; un no pirma galla scho redseja, zik ween aistikt spehja, arween pee katra darba ar faimi eijam lihds, ne wiss ihsti kà par usraugu, bet wairak lihds ar teem strahdajohht. Tadeht arri faimie ne drihksteja breht, ka darbs effoht wissai gruhš. Zahnis teescham saweem gahjeem wehl muhscham tik gruhsti ne likka strahdaht, zik pats strahdaja.

Par to sinnams Zahnis zeeti gahdaja, ka faimie waijadseja riktigi to pastrahdaht, kas tai bij usdohtš. Jaw sawus kalpus derredams Zahnis norunnaja: ko lischu darriht, tas jadarra bes atrunnas, bes raustischanahs; zittadi tewim jaet no mannam mahjahm ahra, lai buhtu gaddam gals, lai ne. Tai buhschanai waijag eet pohstà, kur galwineeku ne klausa.

Leelaku lohni, ne zitti faimneeki tai nowaddà zeenija doht, Zahnis ne dewe; bet sinnams, kas bij sohlihtš, to sawà laikà bes atrauschanas riktigi katram atdewe. Zahnim jaw tuliht no gadda eesahkuma bij pirmas ruhpes, to, ko waijadseja par to gaddu gahjeem maksahht, pirmo sakraht; un kad kahdu gaddu woi linni, woi zitta kahda leeta par zittu gaddu labbaki bij paaugufchi,

tad winsch labbpraht wehl pee tahs berretas lohnes lai dauds, lai mas peelikka flahst. Wiffadâ wihsê winsch fawai faimci ne bij skohps; bet labbpraht teem paklaufigeem un labbeem strahdneekcem scho to eedahwaja, kas, lai wehl jo masa leeta buhdama, tomehr faimci faimneeka labbu firdi rahdija.

Ur turrinaschanu, ar rahschanu, ar gahnischanu Valeias mahjâs ne dsihwoja; ar mihlestibu, ar gohdibu katru israidija un sagaidija. Kad arri kahds kalps kahdu reisi kaut ko bij flikti padarrijs, ir tad Zahnis aplam ne pihka, ja tiffai kalps ne gribbeja ar melleem, ar leeku isrunnaschanahs isgrohsitees, bet turprettim labbpraht pats pateizahs. Bet kad faimneeks woi mellus manniija, woi pahrgalwibu, tad winsch to ne zeete, bet tohs jaunohs winsch pats pahrmahziija, tohs wezzohs winsch nowahke pee teefas.

Muhscham faimneekus ne redseja jo labbus kummosus bahscham muttê, ne faimci derwe. Zahnim no tahs buhschanas bij schahda walloda: „Kad lungi muischâs zittu ehd, ne winnu faimci, tad tas irr fawada leeta; jo tee no patt jaunahm deenahm zittu ehdeenu radduschi; un arridsan, zittu darbu strahdadami, ne mehsh, un arween wairak istabâ sehdedami, muhsu ehdeenu ne panestu, tif labb kâ mehsh winnu ehdeenu ne panestum, neradduschi. Bet kad es, to paschu darbu strahdadams, ko faimci, tif patt arrajs buhdams, kâ manni kalpi, sahktu jo labbus kummosus ehst, ne winni, tad mannim teescham par to buhtu jakauahs. Ne, kad irr, lai irr wiffceem; kad newaid, lai newaid ne weenam.“

Kad kahds gahjejs eefirga, tad to kohpe, un daktaru un sahles tam gahdaja, kâ kad paschi faimneeki buhtu firguschi; un muhscham gahjejam nei no lohnes ko atrahwe, nedsh to speede weetneeku raudsiht, lai arri mannis pehz wiffu mehnesi flims buhtu gullejis. „Mannim gan gruht irr, schahdâ darba laika bes tewis pahrsist,“ tâ faimneeks weenu reisi flimmam kalpam atbil-

deja, kas ſchehlojahs, ka zaur ſawu ſirgſchanu aiſ-
kawejuš ſaimneeka darbu; „bet tewim tatschu wehl jo
gruht, ſlimmibu zeest. Tadeht leezees meerâ, un man-
niš labbad ne ſchehlojees.“

Bet Zahniš ne ween ſawas ſaimes meefigu labb-
flahſchanu apgahdaja, bet wehl wairak arri winnaš
garrigu labbflahſchanu. Wiſch ne zeete, kad ſaime
ſawâ ſtarpâ rahjahs, jeb beškaunigi darrija un runnaja;
un wiſſwairak puischeem un meitahm ne bij brihw, beš
winna ſinnaš ne weenu ſtundu no mahjahm išeet.
„Mannim wajaga ſinnaht katru brihdi, kur juhs effect,
behrni!“ tà wiſch fazzija. „Eš jumš ne leegſchu,
kahdu reiſi paluſtetees, radduš un drauguš apraudſiht;
bet to eš ne zeetiſchu, ka ſahkſeet par frohgeem waſa-
tees, plihteht un dſert, un ar zitteem palaidneekem
eelaiſtees. Man Deewam un kungeem par jumš ja-
atbild. Eš eſimu tik labb kâ juhſu tehws!“

Deewa wahrdu un pahtaruš Paleijaš mahjâš ar
weenteeſigu deewabihjaſchanu kohpe. Saimneekš rihtiš
ne iſgahja pee darba, un wakkariš ne liſkahiš gulleht,
papreekſch wiſſu ſaimi ne ſawahkiš, un Deewu ne pee-
luhdſiš; un katru ſwehtdeenu wiſſeem jaw zekſch uš
Deewa namnu bij ſinnamš. Un kad taš laiſš atnahze,
kur pee Deewa galda bij jaeet, tad labhpraht Zahnim
patikka, kad ar wiſſu ſaimi warreja eet. Lai warreet
ſinnaht, kahdâ gohdâ Paleijaš laudiš to Deewa galdu
turreja, liſſchu ſcheitan zittuš wahrduš, ko Eglu-
muiſchaš mahzitajš mannim weenu reiſi rakſtija, kad tam
biju rakſtijiš, waizadamš, woi tik kai Zahniš ne eſſoht
pawiffam ſawâš mahju ruhpeš ſagrinniš, un ne eſſoht
palizziš Deewa buhſchanu ne kohpiš? Mahzitajš man-
nim rakſtija ſchohš wahrduš: „Ne, Zahniš newaid-
wiſſ ſagrinniš mahju ruhpeš; bet wiſch ſinn wehl
zittaš daudſ ſwehtakaš un augſtakaš ruhpeš, un win-
nam ſtahw prahtâ tee wahrdi, ko muhſu Weſtitajš irr-
fazzijiš: „Dſennatees papreekſch pehz Deewa

walstibas, un pehz winna taifnibas, tad jums wiffas schahs leetas peemettihš.“ No schahs weenas leetas tu jaw to warrest nomanniht. Niswakkar wakkara, tas bij puššwehtu, es, faru spreddiki pahrdohmadams, biju isgahjis zeeracht. Saule laidahs seminê. Valeijas mahjahm eijoht garram mannim eeschahwahs prahtâ: eeeschu, un atdohschu zee-mineem labbu wakkaru. Namnâ eegahjis isdsirdu, ka istabâ swehtu dseesmu dseedaja. Palikku namnâ stahwus, dohmadams farwâ prahtâ: Deewa wahrdu ir ais durwim klauſitees, tas newaid grehks. Laudis beidse faru dseesmu. Tad ſainneeks no wiffas ſirds ſkaiſija wakkara-pahtarus; un tohs nobeidſis, winsch wehl fazzija: „Nihla ſaime, tad nu rihtâ wiſſi eefim pee Deewa swehta galda, luhgtees no nihla debbesu Tehwa faru grehku peedohschanu. Bet us mums irr fazzihš: „peedohdeet, tad jums peedohs.“ Tadeht es juhs luhdsu no wiffas ſirds, peedohdeet mannim, ko es jums launa eſinu darrijis, gan tihschi gan netihschi. Un weens kalps atbildeja: „Wehs jums gan dauds wairak launa eſſam darrijuschi, ne juhs mums; peedohdeet juhs mums arriſan. Lai Deews mums palihds jo prohjam jo wairak no grehkeem isfarga-tees.“ — Tad winni nihli ſabutschojahs, kâ brabli! — To dsirdejis es ne gahju wairš eekschâ, bet farwâ ſirdi teem labbu wakkaru atdewis, es kluffinam isgahju no namna us mahjahm, dohmadams eeksch ſewis: kad wiſſi kſtigi laudis tâ ſataiſijuschees Deewa galdam peestahdu, tad teescham wiſſur buhtu tas Deewa meers, kas augstaks ne kâ wiſſa ſapraſchana!“

Sainneekeem tahdeem effoht kaſtram bij luſte pee winneem palikt, un neweens, ne dsihš, aklam ne atſtahja; un no Valeijas mahjahm tahda labba ſawa bij isgahjuſi ir par teem klabtejeem nowaddeem, ka weenreis pahrnawadda ſainneeks bij isluhdſees no ſawa kunga, lai tam wehle, faru wezako dehlu Jahnim

us pahru gaddeem par puifi eedoht, lai tur mahjās, fà mahjās jakohpj.

Bet lai lassitaji wehl labbat warr nomanniht, fà tās mahjās gabjis, peelisfchu wehl flaht, fà ar to nab-
bagu meitischki, to Katrihni, tur darrija. Kad toreis
Wehrfchu Mitschis winnu ketteja nemt, un ar
winnu gribbeja eeet Kallehnu mahjās, bet Zahnis
atkal par to wezzu fainneeku gabja, tad Katrihne sahka
Dufmotees, fa labba ne nowchlejoschi, fa gribboschi,
lai kaunā paleefoti, schà un tà. „Nihta meitina,“
tà Zahnis winnai weenu reisi atbildeja,“ mannim tewis
pateesi schehl; bet tu tatschu ne eefi gribbeht, lai
tewi glahbj, un lai ohtram pahri darra.“ — Bet
Katrihne meerā ne liffahs, bet aisgabja prohjam un
peeliffahs pee sawa schwahgera, fà jaw pirmad lassijat.
Bet kad nu tur bij fatinnusees, tad schwahgerim driht
apnikka, winnu ilgaki pee sewis turreht, un tas isdsinne
winnu, un nabbadsite palikka pawissam bes paehnas.
Maija, to dabbujusi dsirdeht, luhdse Zahni, lai nem-
mus winnu atkal pee sewis. Gan sinnams nekahds
labbums no winnas ne buhschoht, bet wehl dasch greh-
tums; bet fur tad nu paliffschoti; tatschu jaapschehlo-
jahs. „Tas mannim arri jaw schahwees prahtā,“ tà
Zahnis atrunnaja prettin; „un to maies wehderu
winna deewsgan nopelnihš, wehl jo mas strahdadama.
Bet seewina, winna jaw no buhschanas irr prettineeze,
un tu sinni, fa meitas, kas tahdōs grehdōs frittuschas,
zeeni wehl arween wairak piftas un beskaunas palift.“

Maija. „Lai buht, Zahni! bet mannim winnas
kohiti schehl!“

Zahnis. „Nu, mannis pehz, tad nemsim winnu.
Lai Deews tad tewim palihds ar winnu istift!“

Katrihne Deewam pateize atkal paehnu un maist
atraddust. Maija winnu kohpe, fà kad flahteja raddi-
neeze buhtu bijust, un ne zeete nekahdā wihsē, kad zits
winnai winnas apgrehzibu sahka pahrmest, un winnu

nosmeet; bet meerinaja winnas firidi, un stubbinaja winnu weenadi, sawu behrnu pareisi kohyt. Un re, Katrihne, palikkusi neekaitinata zaur apfineschanu un pahrmeschanu, bet mihlestibu redsejusi, atsinne sawu grehku, luhdse Deewu, kohpe sawu behrnu kà peenah-fahs, un palikka par gohdigu zilweku. Vezjak atraitnis winnu apachme, ar ko winna taggad eeksch labbas faderribas dsihwo, daudsreis Deewu par Paleijas fainneekem luhgdama, ka tee winnu glahbuschi pee meesas un dwehseles.

Un klausatees wehl. Beenu pawaffaru Jahnim kalps nogahja pahrnawadda par fainneeku. Nu waijadseja jauna kalpa. Galu-muischas laudis to brihdi wehl bij radduschi, par Jurgenehm, noliktà deenà un weetà faini derreht. To deenu sauze to puischu-deenu. Jahnim taisotees, puischu-deenà eet, Maija us winnu fahka runnaht: „Woi sinni, fainneek, mannim buhtu luhgšana. Es gan sinnu, ka tewim zits prahts; bet warr buht, ka manni schoreis paklausifi.“

Jahnis. „Nu teiz, seewina! Woi raffi fewim buhfi zittu kalpu isredsejusi, ne mannim irr prahts nemt?“

Maija. „Tà abba irraid. Esnu dsirdejusi, ka Lankmallas Jukkums sawu kalpu Dahwidu atraidijis. Luhdsams, nemm to!“

Jahnis. „Kurru? Woi to, ko tè sauka to maso Dahwidu, jeb to Zuhku Dahwidu?“

Maija. „To Zuhku Dahwidu abba!“

Jahnis. „Tu gan tikkai par smeekleem tà runnaji?“

Maija. „Ne, ne, Jahni! no teesas. Pats Dahwid's jaw newaid smahdejams zilweks, weenteefigs un strahdineeks. Bet patte, ta sinams tihri zuhka. Teiz, ka wihrs winnu daudsreis kullus, un nemeers leels essoht winnu starpà. Bet tizzi labbpraht, es winnu gan ismahzischu, lai wihru wairs ne kaitina.

Wissa nebuschana winnu starpâ zaur to ween zekahs, ka patte tahda zuhka, un nei sewi, nei wihru, nei behrnus ne apkohpj. Zittadi winna buhtu labš zilweks. Zuk të zeeminôs winna paauga. Nemm, Jahni, nemm tohs!“

Jahnis (pasmehjees). „Mannis pehz, Maija; ja tad winnus it ihsti gribbi, ir nemschu winnus. Dabbujami jaw buhs deewsgan. Tee wehl ne pee weena fainneeka wairak par gaddu newaid isstabwejuschi. Bet kad tewim tikkai pehzak ne raffees schehl! Tu gan daschu effi ismahzijufi; bet kad tikkai pee scheem ne paliksi kaunâ!“

Maija. „Ne palikschu kaunâ, ne palikschu!“

Jahnis nogahja muischas frohgâ, fur jaw wiffi fainneeki un gahjeji, kam faines jeb fainneeku waijadsjeja, bij sapulzejuschees. Tikko eegahjuschem frohgâ bij desmit, kas winnam fohlijahs. „Ne, mihli,“ të schis atbildeja, „smahdeht es juhs ne smahdeju; bet mannim jaw buhs sinnamš kurreu nemt.“ — Un eeraudsijs arri Zukfu Dahwidu tur stahwam, winsch peegahja pee ta, waizadams, woi jaw turrus fainneeku.

Dahwidš. „Wehl ne, un Deewš sinn, woi nu ne atliksehohš it pawiffam us sawu rohku.“

Jahnis. „Nu, woi sinni, mannim kalpa ar feerwu waijaga. Nahz pee mannis.“

Dahw. „Gita, fo juhs manni nerrojat! Juhs atkal ne dabbuseet deewsgan kalpu.“

Jahnis. „Ne, no teefas, ja tikkai nahzejs effi, es tewi nemmu. Lohne jaw sinnama; fo katrs kalps ar feerwu dabbu, to dohschu.“

Dahw. „Kalabbad tad ne nahkschu, kad tikkai manni gribbat.“

Jahnis. „Nu tad lihkkohpj! Frohdsimeek, luhdsami, dohdeet schè mannam kalpam Dahwidam kannu allus. Bet, woi dsirdi, Dahwid, ilgi schè ne kawe-

jees; es tuliht eimu mahjās, un suhtu rattus peh̄
tawas mantas; steidsees arri mahjās, lai warrat tu-
liht pee mannis nowahktees.“

Wiffi stebbejāhs, ka Jahnis sewint it nu tahdu
kalpu isredsejees, ko neweens zits aplam ne gribbeja.
„Ne falki wiff,“ tā weens wezzitis eemette, „gan
redsefi, ka Dahwid's Paleijās wehl zelsees, un paliks
par zilweku.“

Dahwid's, ar steigschanahs sawu kannu allus no-
dsehriš, prohjam us sawahm wezzahm mahjahm, un
ne bij wehl palamaga laikš, kad jaw ar wiffu mantu
us sawahm jaunahm mahjahm bij nowahktees.

Bet pateesi ir paschai Maijai gandrihs firbš farah-
wahs, kad dabbuja Dahwidu un winna perrefli ee-
raudsiht. Dahwid's noplifšis, kà jaw neapkohpejas
seewas wihrš zeeni buht; patte seewa, Trihne, muh-
scham kà pelnuruschkiš, un tee behrni — dohmatu, ka
no patt dsimtas deenas wehl neweenu reisi ne bij mas-
gati un sukati. Matti ispuhrufchi, fawwillufchi, un
pilni putnu; rohkaš ar kaskka kahrtu. — Ko nu dar-
riht? kà pascha behrnus iskawahht, lai ne dabbu arri-
dsan kaskki un uttes? „Maija,“ Jahnis fazzija,
par pussi tikkai smeedamees, „kà tewim nu rahdahs?
kà nu buhs?“ — Maija atbildeja: „Labbi buhs!“

Trihne sawus luppatus no ratteem kraustija ahra.
Krefli saplihufchi un ne masgati; sekkes, zindi ar suhdu
kahrtu. „Tab woi tewim zuhkai newaid kauna,“ tā
Dahwid's usbrehze. „Woi likfi tuliht pee mallas!“ —
„Kluffu, Dahwid, kluffu!“ tā atkal Maija winnu ap-
fauze; „tab lai jelle seewa sawas leetas sawahk; gan
jaw rassees weetina, fur wiffu salikt!“

Maija Trihnei tuliht eerahdija schahdu weetinu,
peekohdinadama, lai zittur ne leekoti neka. Dhtro rihtu
warrefschoti tuliht apmasgatees. Baijadsefchoht arri
paschai un behrneem pirti eet. Ja ne turroti labba susse-
kka, woi kemju, dabbuschoti no paschas. Tà jaw ne

warroti palikt, nei patte, nei behrni. Uttes lai jelle ne zeeschoti; kaschkis arri effoht nodseennams. Krekli, jekkes, drahnas islahpijamas.

Trihnei gan wiff tas rahdijahs swescha buhschana; bet jaunai sainneezei tatschu gribbedama eetapt, winna darrija, kà sainneeze likka, pee wisseem saweem darbeem no Maijas mihligu pamahzischanu, passubbina-schanu un paligu redsedama. Trihne un winnas behrni drihs it spohschi palikka. Bet uttes un kaschki behrneem tatschu tik drihs ne warreja nodsiht. Pee tam Maijai raddahs labs tas padohms, ko nekaika mahzitaja zeeniga tai bij peederuusi, weenu reisi ar Maiju no behrnu kohpschanas eerunnajusees. Winna bij tà sazzijusi: „Uttes un kaschki pee behrneem jaw ne zeetisi; jo ta irr zuhku buhschana. Bet ja tawàs mahjàs kahdam behrnam tatschu uttes rohdahs, tad ismasga tam wissu galwu labbi ar seepehm, un nemm winnu wehzaik reisu reisehm ar beesahm kemmehm iskemneht. Tahs gnihdes atkal iswahkt gribbedama nemm druzzinu wihn-akmina-eljes (Weinsteinöl), usleij to us rohku, un eeswaidi ar to wakkarà behrnam mattus. Dhtro rihtu tad ar beesahm kemmehm warresi winnas iskemneht. Zittas swaidamas sahles, jeb dsihwu sudrabu tu no Deewa pusses ne bruhke. Tahdas leetas tikkai skahdes ween darra. — To kaschki atkal drihs warri nodsiht ar tahm sahlehm, ko aptehkès sauz „Udolfi kunga kaschka sahles.“ Kà tahs bruhkejamas, un kà wehzaik tee behrni pirti nomasgajami, to tu no katra daktara warri dabbuht sinnaht, un arri no aptehkereem. (Zr Latweeschu laiku-grahmatà, kas Zel-gawà 1838 gaddà driffeta, derrigas mahzibas no tam irr farakstitas.) Gan zitti arraji sinn wehl schahdas tahdas sahles, ko paschi falassa un sawahra, ar ko ahtri kaschki warr nodsiht, un dascha seewa, gribbedama kaut fur par emmu eet, ar tahm sewi un sawu behrnu nodseede. Bet tas tam brihdim tikkai lihds;

par weenu ohtru neddetu kaschkiß atkal fitt abrà, ja, eefschâ fadsihß, to behrnu ne nokauj.“

Scho padohmu Maija bij eelikkufi wehrâ, — un ne diwi neddetas ne bij pahrgahjuschas, tad Dahwida behrnus gandrihs wairs ne warreja pasihß, kahdi spohschi, lihdseni un balti bij. Urriðsan Dahwida drahnas, krekli, sekkes kluë lahpitass, masgatas; un wiffas leetas, kas ween appalsch Trihnes kohpschanas bija, tahs pahrskaidroja. — Trihne gan kahdu brihdi kâ raustitees raustijahs, — kam tà waijagoht, kam atkal tà; — jo schahda skaidriba tai bij wiffai ne eerasta leeta. Bet Maija winnu kâ kahdu behrnu arween labbinaja, skubbinaja; un arri pehzak, kad jaw nespohdriba dauds bij suddufi, Maija zeeti us to wakteja, ka Trihne atkal ne sahka palaištees. Us tahdu wihsß schi jaw patte pee tam sahka speestees, un ne gads wehl ne bij pagahjis, tad tai jaw nekahdas dsihshanas wairs ne waijadseja; un pehzgallâ Trihne palikka tik lohti skaidribas mihlotaja un tik baila no katra nevaltuma, ka wisseem par winnu bij preeks.

Bet klausaites, kahds labbums wehl winnai no tam atlehze. Dahwidß papreeksch weenadi faskahbis bijis, winnu rahjis, ir kahdam reisehm to kuhliß winnas zuhku buhschanas deht, taggad wairs muhscham forwu feewu ne schkenneja, — bet lai Deews dohd wisseem laulateem draugeem tik mihligi un saderrigi kohpâ dsihwoht, kâ schee dsihwoja no pat ta laika, kad Trihne sawu zuhku buhschanu atmette.

Kad gaddam gals atnahze, Maija sineedamees waijaja Jahni: „Nu woi raidisi Dahwidu nohst, woi paturrefi?“ — „Tawa winna, feewina,“ tà Jahniß atbildeja, sawu feewu noglahstidams. „Es zittu kalpu ne nemschu, ja Dahwidß tikkai palizzejs.“ — „Ir dsihyi ne eetum,“ tà Dahwidß fazzija, to isdsirdejis. „Lai Deews jums juhsu labbu firði atmaksa!“

Veeneemmet jel, mihli lassitaji, to labbu preeksch-sihmi, ko juns schein rahda. Mettatees, namma-tehwi un namma-mahtes, sawai faimej par mihligeem walditajeem, apgahdatajeem un apkohpejeem; tad tikkai ihsti fainneeku gohdu pelniseet. Sairne teescham ne paliks, Deewu par juns ne luhgufi, un Deewa swehtiba teescham tam ne subd, par ko zits zilweks, labba no winna redsejis, Deewu luhds.

Juhs seewas atkal mahzatees no Trihnes, ka seewai buhs skaidrai un spohschai turretees, ja winna sawa lauliba saderribu gribb redseht. Dascha meita, kas meita buhdama sewi kohpufi, puschojufi un skaidri allasch usweddufees, pehzak, kad wihrs winnai peelaulahs, sah palaisstees, un paleek par juhku. Bet sakkat, ka tad wihrs ar mihlestibu us juns warr usskattitees, kad juhs tam it prettim smirdeet? — Wihrs irr gahdatajs un paraudsitajs, — seewa atkal irr kohpeja, taupitaja. Bet zaur nesskaidribu wiss eet pohsta. Un kad juhs pee meefas weenadi effeet apkehsejuschas, tad teescham pehzgalla arri juhfu dwehsele apkehsejahs, un juhs paleekat pawissam par beskaunahm. Ne! seewas, apkohpjeet sewi un sawus behrnus, ka peenahkhs, tad juns teescham dauds wairak preeka un saderribas luhds dsihwojoht.

30 Ka Jahnis sawus behrnus audsejis.

Wissi laulati laudis labbyraht gribb behrnus redseht sawa lauliba; bet ne wissi sinn, jeb apdohma, kahda dahrga dahwana no Deewa schelastibas behrni irraid; kahda grubta atbildeschana muns buhs kahdu reisi Deewam par to jadohd, woi sawus behrnus raffimees paudsinajuschi par Deewam un tuwakeem derrigeem zilwekeem, woi ne. — Ikweens gan teizahs par saweem behrneem gahdajus, ikweens gan labbyraht, ja tikkai patz newaid pawissam kahdahm kahribahm par kalpu

palizzis, faweem behrneem mantas krahj. Bet ne wiffi wezzaki fawas azzis arri pagreesch us fawu behrnu dwehseles labbklahschanu. — Tadeht dasch tehws mahte, dohmadami, ka fawu dehlu ka azzi peere turrejuschi, rohдахs fewim pehzgalla brammanu un flinki paaudsejuschi, kas pehzak ne pascheem, ne zitteem ne weenu labbu wahrdu ne gribb doht, un tehwan un mahte wezzuma galla paleef par tif assu ribksti, ka schee ar affarahm un waideschanu fawu galwu sahrka leef.

To wiffu Paleijas fainneeki sahka ruhpiigi apdohmaht no pascha ta brihscha, kad Deews teem pirmo behrninu dewe, un winni fawa starpa daudsreis no tam eerunnajahs; un ka jaw Deews allaschin katram nahk paliga, kas labbpraht us to dohma, ka Deewam wiffu pehz prahta isdarriht, ta winni arridsan derrigo zellu usgahja.

Virmais liffums teem it ka no fewis raddahs, ka fawus behrnus wairak ar darbeem ne ar wahrdeem mahzija. Behrns jaw us faweem wezzakeem weenadi skattahs, un ka tehws un mahte zeeni darriht, ta jaw behrni arri deenu muhschu darrihs. Kad wehl jo labbi wahrdi skannetu behrneem weenadi no wezzaku muttes, bet behrns tikkai redsehs paschu tehwu woi mahti weenu reisi faweem wahrdeem darram prettim, tad winsch tohs wahrduß raffees tulihit aismirsis, bet to darbu zeeti firbt paturresis. Jaw irr redseti tahdi tehwi, kas katru rihtu, fawu reibumu isgullejuschi, zeeti faweem behrneem peefohdinaja, lai ne dserrroschi, bet wakkara atkal peedseh-ruschees pahrgahja mahjas. Kas bij? — Behrni pehzak wehl labbaki mahzeja dsert, ne tehws. Bet arri redseti tahdi tehwi, kas warr buht ka tikkai weenu reisi faweem behrneem pateikuschi, ka dserschana irr grehks, paschi ne muhscham ne peedsehrahs, un behrni palikka wehl jo sahtigi ne tehws bijis. — Bet Paleijas fainneeki ne ween paschi fewi zeeti kawaja, ka tikkai

paliktu ar wahrdeem un ar darbeem faweem behrneem nelabbu preekschsihmi ne dewuschi, bet tee arridsan zeeti us to wakteja, ka arri faine ar wahrdeem un darbeem taunu preekschsihmi ne dewe. Beskaunigu wallobu tee muhscham ne zeete; bet ta ka kahds zilweks, wisswairak behrneem klagt effoht, fahka beskaunigi runnaht, tad tee to apsauze.

Ohtrs likkums teem raddahs schis, ka sawus behrnus no pat jaunahm deenahm pee darba raddinaja; jo flinkums irr wissa taunuma fakne; un ir tas behrns, kam ne stahw kahds darbs prahta, fahk us neekeem dohmaht. Bet sinmams ka behrneem ne tikka tahds darbs uskrauts, kas winnu wesselibu maitaja, bet tahds, kas weegli bij pastrahdajams; jo, kad jaunu kohku eeleekfi, winsch paliks lihks wissu sawu muhschu.

Tresch likkums teem bij schis, ka arri behrneem allaschin pehz taisnibas darrija ar mihligu un rahmu prahtu. Zahnim weenreis bij kalpa-seewa, kas par katru neeku tuliht faweem behrneem eesitte. Weenam behrnam weenreis gaddijahs pakrist un dikti fasistees; winsch wehl no mahtes ar duhri dabbuta muggura; ohtrs netihfschi nosweede schsihweli no galda, — tam tuliht bij plikkis, ka nabbadstinsch krisdams sewim tikko galwu ne pahrsitte puschu. Pee tam wehl wissu beskauniga gahnischana klagt. „Woi tad tewim ne mas newaid kauna,“ ta Maija schai seewai to reisi uspihka, kad behrns bij isgahjis ahra. „Ka tewim buhtu patizzis, kad es tewi wakkar buhtu sakawusi, kad tu mannu btobdu fasitti? Tu tatschu buhtu brehkusi, ka tewim pahri darroti; un buhtu dusmojusees, tihfschi to ne darrijusi? Woi tad tu dohma, ka taws behrns ne manna, ka tu tam arri pahri darri, winnu tik neschehligi par tahdu masu leetu fisdama, kas tam netihfschi notikkusi? Ka tad warrest gribbeht, lai taws behrns tewi mihlo? Woi tawa pascha firds tewim jaw ne stahsta to Deewa wahrdu: „Jubs wezzati, ne

faitinajeet sawus behrnus us dusmahm, fa tee ne flubst bailigi; bet usaudsinajet tohs eefsch pahrmahzifchanas us to Rungu!“

Bet sinnams, kad behrns pahrmahzifchanu bij pelnijiis, tad to ne taupija un to ne pahrstahweja; winsch dabbuja ko pelnijiis, wiffwairak ja tam bij eschahwees prahta, pee saweem nedarbeem wehl mellus un leeku isrunnaschanahs peelikt flah. Pee paschu Paleijas fainneeku behrneem mellus gan aplam ne dabbuja dsirdeht, ka jaw tee ne pee kahdeem behrneem ne raffces, kas sawu tehru un mahi sinn taisnus, lehnigus un mihligus. Bet pee swescheem behrneem, ko Zahnis par augeem peenehme, daudsreis dauds puhlina bij, lihds tam isdewahs winnus no flehyschanas un melloschanas atraddinah. „Za mutte, kas mello nokauj dwehseli,“ ta winsch saweem behrneem tik labb ka saweem augeem zeenija sazziht, „tapehz behrni, lai juhs buhtut wehl jo kaunu darbu isdarrijuschi, pateizatees paschi, ne melloject, ne leedsatees; tam behrnam, kas pars buhs semnigi pateizees un luhdsees, tam dauds ahtrak peedohs, ne tam, kas pee sawa nedarba wehl buhs mellus peelizzis flah.“ — Un wehl lai wisseem lassitajeem paliktu wehra, ka Zahnis, wehl jo zeeti sawus behrnus pahrmahzidams, tomehr muhscham to ne darrija ar dusmahm, ar gahuischanu, bet ta, ka behrns it gaischi pars warreja nomanniht, ka pascham tehwan bij schehl un firds sahpeja, winnu kulloht. Tad aplam behrnu muhscham wairs ne redseja ohtru reisi to paschu nedarbu darram, par ko weenu reisi bij pahrmahzihts. Tas sittens, ko tehws sawam behrnam eesitt ar noskumschanu, darra to behrnu kaunigu; bet tas, ko tam eesitte ar piktumu, darra to behrnu arri piktu.

Bet par wiffahm zittahm leetahm Paleijas laudis sawus behrnus raddinaja, Deerwu bihtees, to Rungu Jesu mihloht, pee wisseem saweem wahrdeem un darbeem? Jesus miblestibas liktumu sewin par preeksch-

raſtu nemt, un ne ween zilweſeem, bet arridsan loh-
 peem ſchebligu ſirdi rahdiht. Behrnu ſirdis irr miht-
 ſtas, kà waſſa; un ko behrns labbi eemahziſees, to
 wiſch zceni paturreht, kamehr dſihws. — Zahnis
 ſaweem behrneem, no weenas, no zittas Deewa buh-
 ſchanas ar winneem eerunnajees, zeenija no tam kahdu
 pantinu no bibbeles liſt iſmahzitees no galwas; jeb
 atkal kahdu pantinu no dſeeſinu grahinatas, tà ka no
 pat jaunahm deenahm Deewa wahrds, tà fakkoht, ſirdi
 teem ſſanneja, un no pat jaunahm deenahm jaw winnu
 kahjahm palikka par ſvihdefli us tahs dſihwibas zellu.
 Wiſch tohs arridsan raddinaja rihtis wakkariſ Deewu
 luhgtées. Us tahdu wiſſi wiſch teem peelikka weenu
 labbu engeli klaht, kaſ tohs katru brihdi pawaddija.
 Labbi tam zilwekam, kam no pat jaunahm deenahm
 Deews par labbi paſiſhtamu draugu palizzis!

Kad pehzak Eglu-muiſchas laudim ſkohlas eetaiſſija,
 tad Zahna behrnuſ katru ſeemu tur redſeja pirnuſ un
 beidsamuſ. Zahnis pee ſewis paſcha bij nomannijis,
 kahds labbums irr; kad arrajs arridsan rohkaſ rakſtu
 un rehkinumu pſoht; un zil wiſch wairak irr gattawſ
 us deewabihjaſchanu, kad wiſch no Deewa raddi-
 tahm leetahm wairak ko ſinn, ne muhſu arraji libds
 ſchim no tam zeenija dſirdeht.

Bet wehl kahdas ihpaſchas preeſchſihmes juuns tei-
 tan preeſch azzim liſſchu, us kahdu wiſſi Zahnis ſa-
 weem behrneem prahtu un ſirdi zillaja.

Weenreis wiſch waſſaras laikà ſwehtdeenas wak-
 karà iſgahja ſawuſ laukuſ apſtattiht, un paſcha pui-
 ſcheli tezzeja libds. Zetta mallà winni uſgahja zilweku,
 kaſ pawiffam peedſehrees tur faknubbiſ gulleja.

„Arè, teht“, tà Zankiſ eebrehzahs ſineedamees,
 „arè, kaſ tè gull! Tas jaw peedſehrees, arè!“

„Arè, kà nowehmees, kà wiſſa mutte mella,“
 ohtrſ ſauze. Un abbeem behrneem ſinceſchanahs un
 brihniſchanahs ne gribbeja ſtahtées.

Tehws winnaus apsauze, parittinaja to nabbagu dsehreju wairaf pee mallas, lai sahds brauzejs winnuntumsa ne sabrauz, un gahja tablak.

Pa zellu eedams, Zanis sahka runnaht: „Sakki, Zanki, ka jelle tewim wakkar gahja, us to kohku lih-pohht augscham?“

Zankis. „Es no'rittü. Bet, teht', ka tab tu sinni no tahs lipschanas?“

Tehws. „Es tur gaddijohs pee rijas, un pats no tabhenes to redseju. Sakki, woi tu dabbuti stipru krittenti?“

Zankis. „Ka tab ne? Tikko rohku ne islausohs!“

Tehws. „Ko tab darrija tee zitti behrni?“

Zankis. „Zitti sahka smeetees, wisswairaf zee-minu Zehjis.“

Tehws. „Un ko tab tu darriji?“

Zankis (kaunigs). „Es sapihku un sakahwu Zehji.“

Tehws. „To es gan arridsan esmu redsejis. Bet sakki, kam tab tewim waijadseja ta sapihkt? Woi tab tewim Zehjscha smeeschanahs tik sihwi cekohde?“

Zankis. „Ja, kam tam waijadseja ta smeetees? Tu teht', mums tatschu pats daudfreij effi fazzijis, ka tas irr grehks, kad par ohtra zilweka nelaini smeijamees.“

Tehws. „Einnams, ka winnam ne krittahs smeetees, — tas bij slikti darrihts. Woi sinneet, ko Decwa wahrds no tam sakka?“

„Es sinnu,“ ta ar steigshanahs masais Mikkelis eebrehzahs: „Lihgsmojatees ar lihgfmeem un rausdajeet ar raudajoscheem!“

Tehws. „Pareisi, Mitschi! Bet, Zanzi, woi tewim atkal krittahs, winnu tulihht siit?“

Zanzis (parleeku kaunigs palizzis). „Ne!“

Tehwš. „Sinnams, ka tewin ne wajjabseja to darriht. Woi tu no tam sinni kahdu pantinu no Deewa wahrda?“

Zanžiš (tahdu brihstinu apdohmajees). „Pees dohdeet, tad jums peedoha!“

Tehwš. „Pareisi; tewin johtschu krittahš peedohht, tapehž ka tu arridsan par ohtra žilweka nelaimi smeijees!“

Zanžiš. „Ne, teht, to es ne muhscham ne darru!“

Tehwš. „Nè, mans dehs, žif tu patš sewi ne sinni! — Sakk, par ko tu taggadin wehl effi tif lohti smeijees?“

Zanžiš. „Par to wezzo Pehteri, kaš tē taggadin žetla mallà gulleja nowchmees!“

Tehwš. „Ja — bet woi tewin krittahš smeetes? — Tu wakkar sapihki par zeeminu Žehzi, ka winsch par tawu krittēni smeijees; un tatschu schodeen jaw fawas sahpes atkal effi aisimiršis; tawa rohka atkal weffela. Ta masa nelaine bijusi. Bet schis nabbags Pehteris, tas wissu sawu muhschu zaur dšerschanu samaitajis; tam-leela nelaimē! un tu tatschu par winnu effi smeijees! — Ne, behrni, ne muhscham ne wajjaga smeetes, kad ohtrš nelaimē krittis; bet mums klahjahš, ar winnu raudaht; mums krihtahš winnu noscheloht, un tam palihdseht glahbtees un no grehkeem atgreestees.“

„Bet tē mannim schaujahš prabhā, kà weencis gudrs un schehligš daktars leelu dšehreju no dšerschanas isglahbis. Woi tiftu jums taggad klausetees?“

Wissi behrni weenā balsā luhdse, lai teizus.

Tehwš. „Nu tad — Wahzsemnē irr zeems, to sauž Garro Zeemu. Tur bij fainneeks, Mahrtinsch, gohdigš, gudrs un strahdatajš žilweks, un weenadi lustigš, tã kà muhsu wezzais Lankmallas Zukkums. — Labbpraht katrs scho Mahrtinu redseja pee sewis qnabhkain, labbpraht katrs winnu apraudsija, un aplam par

wissu zeemu ne weenas kristibas, ne weenas kahsas wairs ne turreja bes Mahrtna. Bet tas tam bij par leelu nela'mi. Papreeksch tikkai lustes deht kahdahn reisehm wairaf dsehris ne peenahkabs, winsch pama'siti-nam eefahka wairaf dsert kahribas deht; un pehzgalla winsch palikka par leelu dsehreju, kas, kad ween us lauku isgahjis, nepcedsehrees wairs ne pahrnahze mah-jas. Katram winna bij schehl; bet jaw arri katrs fahka no winna wairaf atrautees, — un Mahrtnisch, papreeksch par wissu zeemu bijis tas gohda wihrs, palikka taggad wisseem apfineijams.

Weenu waffaru Mahrtnisch, pawissam peedsehrees, no frohga pahreedams us sawahm mahjahm, saknubbe zella widdu, un gulleja ka kohks, pawissam nesinnâ. Par laini atkal attikkabs gohdigs un gudrs daktara fungs to zellu eijus, no slinneeka pahreedams, kam salaustu kahju bij isdseedejis. Schis arri Mahrtniu it labbi pasinne, un daudstreif us to bij dohmajis, ka winnu no dserschanas glahbt. Winnu eeraudsijis tur gullam, daktars gribbeja winnu usmohdinahnt un us mahjahm west. Bet nabbags Mahrtnisch brand-wihna pahrneints, ka nedsihws gulleja. Kuappi daktars eespehja to no zella druszinu iswest pee mallas.

Tur gar winnu darbojotees, schim eeschahwahs prahta, to nabbagu dsehreju zaur kahdu skohlu no winna nelaines isglahbt. Winsch nehme Mahrtniam to-weenu kahju ar tahm dehlitehm un seetawahm, ko to paschu deenu sawam slinneekam no tahs salaustas kahjas bij nonehmis un ko wehl raddabs kabbata neffajus, apsaistibt un aptibt, ka kad winna buhtu lausta, un prohti tif zeeti, ka Mahrtniam, isgullejuscham, waijadseja sahpes manniht. To darrijis, winsch no-steidsabs us Garro Zeemu, pateize Mahrtna seewai un behrneem, ka atraddis paschu peedsehru'schu ar salaustu kahju zella widdu gullofchu, ka tam effoht to kahju safehji, ka waijagohht; bet, kahjineeks buhdams, pa-

mettis wiinu turpat; lai juhdsoschi firguš rattòs, un brauzoschi wiinu pahrwest; pats eeschus lihds; slinneeks ar prahtu un sinnu effeht zillajams.

Seewa raudaja ar gauschahin assarahin, luhdse daktara fungu, lai glabhjus sčehligi winnas wihru. Dehls steidsjahs firguš fajuhgt. Schappus, swilwenus rattòs eelikka; daktars nobrauze lihds; Mahrtnu, kas arwccen wehl nesinnâ gulleja, pahrwedde mahjâs, eelikka gultâ, kâ jaw slinneeku. Tâ wiinu apfobpis, daktars pahrgahja mahjâs, sohlidamees, no rihta atkal agri buht flahht.

Mahrtnisch, no rihta atmohdees, ne sinnaja no fauna un behdahin fur listees. Assaras tam ritteja gar waigu, un ar firsnigu noscheloschanu winsch luhdse seewu un behrus, lai tam peedohdoschi. Winsch esfoht leels grehzineeks preekseh Deewa un preekseh zilwekem. Bet winsch flawejus Deewu, ka tas tam scho nelaimi peesuhthijs. Winsch zerrejus ar Deewa paligu atkal tift weffels. Tad muhscham, muhscham wairs ne derschus; tad buhschocht atkal gahdatajs un gehdigš zilweks, kahds papreekseh bijis. — Tâ winsch wehl waidedams un kaunigs runnaja, kad daktars atnahze. Schwis winnam to kahju apfkattija, pahrsehja wiinu no jauna, atkal ihschi tâ darridams, ka kahjai wajjadseja sahpeht, pareize, ka dohinajus gau wiinu isdseedeht; bet ka Mahrtnisch gan dawbushus daschu neddelu us gultu gulleht, un tam zeeti effoht jasargajahs no kustešanas; brandwihnu jeb stipru allu dsert, tam ne effoht brihw, jo tahdi dsehreni fahrsejoschi affinis, u. t. j. pr.

Tâ kâ daktars to brandwihnu minneja, Mahrtninam tulihht atkal assaras uslechte azzis. „Ne muhscham, ne muhscham scho pehsta diehrenu sawâ muttê wairs ne nem-schu,“ tâ winsch isfauzahs brehkdams. „To lai Deewš juns patihds isdarriht,“ tâ daktars atrunnaja prettim. „Brandwihns wehl ne weenam newaidšpar

labbu bijis, — bet kas speh j faskaitiht tohs tuhstoschus, kam winsch sohndibu un pohstu atneffis. Martin, Martin, juhs zirkahrt bijat gobda wirs; un kahdu kaunu juhs sewim taggad effect sakrahjuschi!“ Martinseh raudadams nobutschoja daktaram abbas rohkas.

Tà aischahja kahdas feschas nebbekas, Martinam us gultu gulloht. Daktars no eefahkuma katru deenu, pehzak pahrdenu atnahze sawu slinneeku apraudsibt. Katru reisi Martinseh tam no jauna sohlijahs wairis ne dsert; un gohdigis daktara fungs ar dascheem peeminnejameem wahrdeem isstahstija, kahds leels grehks ta dserschana irr. Wisseem, Martina waideschanu isdsirdejuscheem, winna bij shehl, un dasch no wiffas firds fazzija: „Al kaut jelle nu pateesi to dserschanu pawiffam buhtu atmeltis.“

Pehz kahdahm feschahm nebbekahm daktars, atkal to kahju apskattijis, fazzija, ka nu jaw buhschoht wessela; lai nu Martinseh raugus drufzinu staigah. Schis ar leelu preeku scho sinu isdsirdeja, un seewa un behrni ar assarahm us winnu skattijahs. Gohdigam daktaram gandrihs tà kà smeekli gribbeja nahft, eeraugoh, ar kahdu bailibu Martinseh sawu kahju, kas tatschu muhscham ne bij lausta bijusi, us plahnu lifka, ar kahdu bailibu winsch fahka staigah; bet winsch ne wahrdu ne fazzija.

Martinam pirmee sohli bij lihds skappim. Zur winsch isnehme desmit dahlderus, eedewe tohs ar leelu pateischanu daktaram, luhgdamees, lai nemmus taggad to masumu par labbu; kad Deeros tam buhschoht palihdsejis wehl wairak nopelniht, winsch winnu wehl peeminneschus. Daktars to naudu panehmis eebahse kabata, fazzidams: „Es juns par to pateizu, mihtais Martinseh; bet ta leela maksa, ko no juns prassu, irr taf ka juns buhs zeeti pehz sawas sohlishanas dar-

riht, un dſerschanai wairs ne padohtees.“ — „Ne muhscham wairs ne dſerschu,“ tà Mahrtingsch fazzija; un daktars, arri no winna ſeewas un behrneem dauds pateiſchanas wahrduſ dſirdejis, preejis bet arri dohmigſ us ſawahm mahjahm nogahja.

Nu pagahja kahdi diwi gaddi. Mahrtingsch „luhdſe Deewu, un ſtrahdaja,“ no dſerschanas zeeti ſawadamees, fà no ugguns. Wiſch palikka atkal par gohdigu un taiſnu, gudru un mihligu zilweku, kahds bijis jaunàs deenàs, un daudsreis winnu dſirdeja Deewu par to ſlawejam, fa tas winnu toreis ar tahdu nelaimi pee-meklejis, un winnu ſchehligi no grehkeem atgreetiſ.

Zad atkal weenu waffaru gohdigſ daktara kungs, arween wairak ar Mahrtingu ſadraudſejees, pee winna atnahze, un labbwaffaru atdewis, wiſch ſahka ſchà runnaht: „Mihlais Mahrtingsch! Nu jaw weſſeluſ diwi gadduſ juhſ redſu atkal gohdigi un prahtigi dſihwojam, fà friſtitam zilwekam peenahkahſ, un eſ labbpraht zer-reju, fa nu pawiffam no ſawas dſerschanas kaites buh-ſeet iſdſijuschi. Juhſ zeeti mihledamſ, daudsreis nõ wiſſaſ ſirdſ par to Deewam gohdu eſmu dewiſ. Bet weena lecta mannim ſirdi ſpeeſch; un eſ ne gribbu wairs to naſti neſſaht. Eſ eſmu juhſu deht par melkuli un krahpneeke palizziſ. Eſ eſmu jumſ wiſſeem ſirdehſtuſ zehliſ par tahdu leetu, kaſ ne maſ ne bij notikkuffi. Ar to ween ſawu ſirdi preezinaju, fa, jebſchu mellodamſ, ſawu labbumu ne eſmu meklejis, bet juhſu labbumu, un fa tee ſirdehſti, fo jumſ ar ſaweem melleem eſinu zehliſ, jebſchu gan leeli bijuschi, tomehr juhſ no daudſ jo leeleeem un grubhteem ſirdehſteem paſargahſ.“ Un to fazzijiſ, daktars nehme winneem no pirma galla iſſtahſtiht, fà ar to kahju bijis; fa ne maſ ne bijuſi lauſta; bet fa daktars Mahrtingam tikkai to eeteiziſ, gribbedamſ winnu no dſerschanas iſglaht. — Un to iſſtahſtiſ daktars iſwilka tohſ deſmit dahlberuſ, fo no Mahrtinga bij dabbutiſ, no kabbataſ, nolikka tohſ us galduſ, un

fazzija: „Scho naudu juhs mannim eedewat par mannu publinu gar juhsu kahju. Es winnu panehmu toreis, dohmadams sawa prahta: ja Mahrtinsch pateefi paliks atkal par gohdigu zilweku, tad par kahdu laiku tam atdohschu pascham to naudu; bet ja Mahrtinsch atkal fahks dsert, tad jaw sinnu, ka nabbadfiba un is-nihfschana drihs winna buhschanai peestahs; tad dohschu to naudu tai nabbagai seewai. Juhs mannim arri pehzak wehl daudreis pehz sawas sohlifchanas effect gribbejuschi naudas doht; bet es to ne esmu wairs neh-mis, ar preeku jo deenas, jo wairak redsedams, ka jaw arri schohs desmit dahlderus dabbuschu juns pascheem atdoht.“

Za runnaja daktara lungs. Mahrtinsch, un winna seewa un behrni, daschu assaru sewin noslonzijaschi, ar leelu, leelu pateizibu daktaram rohkas un zellus bu-tschoja; un Mahrtinsch fazzija: „Daudreis, mih-lais zeenigs tehws, esmu noskummis bijis, ka juhs mannas masas dahwanas par juhsu leelu publinu ne gribbejat peenemt. Bet nu sinmams redsu, ka juhs mannim tahdu labbumu esseet darrijuschi, lo ar naudu ne warr aismafscht. Lai Deews, kas debbefis, to juns makfa scheid un tur muhschigi!“ — Daktars swehta preeka pilns, us sawahin mahjahin dewabs.

Za runnaja muhsu Zahnis, sohlidams saweem behrneem wehl kahdu reisi ar winneem no scha gudra daktara eerunnatees; un tee behrni apnehmahs arri zilwekus glabht, kad dischi buhschoht, fur ween sinna-dami.

Zittu waffaru atkal behrni ar leelu fleegschanu un sineeschanahs eestrehja tehvam stahstibt, kahdus ehr-mus redsejuschi. Zeemineem mass raibs sunnelis us-klihdis, un ne warrejuschi winnu atdsiht. Tad zeeminu pujschi winnu nokehruschi, to eclifkuschi wehrpele, ais-sehjuschchi to wehrpeli, usnessuschchi scho ar wissu sunneli is stalta juntu, un tad winnu norittinajuschchi semme;

tad atkal iswahfufchi to funneli no tahs wehrpeles, us-
maufufchi tam sprangu us asti, un tad to palaidufchi.
Bet tad arri gahjis! Vehz gribbejis par schohgu lehft,
bet ar to sprangu to meetu starpâ pakahrees. Tad pee-
skrehjis zeeminu Jehzis, un winnu wehl labbi pahr-
fuh'is, un tad no ta schohga nosweedis. — Tâ
stahstija behrni ar leclu sineschanahs.

Bet Jahnim sineekli ne nahze; bet winsch passatti-
jahs us tein behrneem ar tabdahim azzim, ka tee arridsan
tulihht no sawas sineschanahs stahjahs. „Behrni!“
tâ tehws ar skummigu balsi us winneem sahka runnaht,
„juhhs sineijatees! juhhs sineijatees par to, ka zilweki,
kam Deews tatschu prahthu dewis, neschehligi zittu
Deewa raddijumu irr mohzijufchi, kam Deews to
prahthu gan newaid dewis, bet kas tatschu tahdu pat
meesu irr dabjujis, kâ mehhs, un kam tas pats sahpes
darra, kas mums. Woi juhhs ne tizzeet, ka mohzita lohpa
waideschana un funksteschana tik pat tam scheligam
debbesu tehwan skann aufis, kâ mohzita zilweka gau-
das? Woi juhhs ne tizzeet, ka tas, kas ismahzijeess
lehpus ar lusti mohziht, arri buhs gattaws zilwekus
mohziht? — Mihki behrni, mannim firds sahpy, ka
juhhs par tahdeem nedarbeem warrejat sineetees; bet es
labbprahht tizzu, ka tas zaur nesinnaschanu un neap-
dohmaschanu irr notizzees, bet ne wiff firds zeetibas un
firds faunuma dehl! Bet muhscham, muhscham wairis
lai juhfu firds par zitta Deewa raddijuma sahpehm ne
preezajahs. Sinnams, lohps zilwekam par kalpu ir-
raid listis; zilwekam irr brühw, winnu brühkeht, winnu
nofaut, ar winna meesahm barrotees. Bet tik tee-
scham, kâ Deews arri wiffus lohpus un swehrus sem-
mes wirsü raddijis, teem preeku un labbklahschanu
gribbedams peegreesht; tik teescham, kâ Deews barro
tohs kraukla behrnus, un arri tam tahrpnam, kas
sahlê lohshana, tikschanu, faules siltumu un preeku pee-
greesch, — tik teescham winsch arri ne paliks to zilweku

ne sohdijs, kas bes waijadsibas Deewa raddijumam sahpes darra, un us to ne dohina, ka sawu lohpu pareisi koopt, ka tam winna darbu weeglinaht, ka winnu bes mohzischanas nokaut, ja waijaga. Behrni! no Deewa pusses, sebehlojeet arri lohpu! jo zittadi juhs esseet tik per besprahstigi, ka lohps, bet preeksch Deewa sohdiabas pelnitaji, tapehz ka juhs, jebschu prahtu tur-redami, tatschu to paschu darrijat, ko tas suns darra, kas nekaitinahts zilwekam cekohsch.

Tee behrni kaunigi sahka raudaht, luhdse tehwu, lai ne buhtu wairs pikts, winni muhscham wairs ne eeschoschi smeetees par tahm sahpehm, ko arri Deewa neprahtigi raddijumi reds; — un Zahnis, winnus noglahstijis, winneem par eestiprinaschanu us labbu wehl scho notikkumu istahstija:

Preeksch ne ilgeem gaddeem Pinnu semme, lbo pilssata, sunni sabrauze. Nittens tam weenu kahju un zittus sahnkaulus bij salausijis. Suns funkstedams ar nahwes sahpehm nowilkahs pee weena ahduprezzineeka durwin. Ta prezzineeka dehs, peeypadefmit gaddu wezs puifis, sahka to sunni ar kahju spardiht, pehz ar akinnceem inehtaht; un beidsot wehl eeskrehjis nammâ, isneffe kruhsi ar werdoschu uhdeni, un nopluzzinaja to nabbagu lohpu, un smehjabs par winna kaukschanu un smilkstefchanu. Weens rahtes-kungs atkal, garvam eedams, to wissu bij redsejis. Dhro deenu us rahtes-nammu nogahjis, schis rahtes-kungs us teem zitteem fazzija: „Es esmu wakkardeen jaunu zilweku muhsu pilssata redsejis nabbagu sunni tik neschehligi mohzijam, ka man bail, ja scho jaunu swehru no zilweka taggad ne pahrmahzistin, kamehr wehl jauns, winsch, wezs palizis, paliks arridsan par zilweku mohzitaju, warr buht par slekawu.“ Un nu tas rahtes-kungs wissu, ko redsejis, isteize. — Un kasfatees, kahdu teesu tee kungi bij spreeduschi.

To puiffi fanehme zeeti, un obtro rihtu, dauds zilwekem skattotces, rahtes: namma preefschâ to pee kahka peesehje, un weens teefas lohzeckliß winnam lassija scho teefas spreedumu preefschâ: „Nabbags lohps, nahwes sahpes zeesdams, tawâ preefschâ irr funkstejis. Bet tewin winna newaid bijis seehl, jeb-schu winsch tatschu tif patt irr Deewa raddijuns, kâ tu; bet tu wehl ar grehzigu prahtu tam wairak sahpes effi darrijis, un par winna waideschanu effi preezajees. Tapeh3 tewi arridsan-neschehliqi mohzihs, un wiffi lai reds, kahdu wahrdu tu effi pelnijis.

Tad tam blekki pee fruchtin peefahre, un us to schee wahrdi bija usrakstii: Uffinu kahrigs swehrs no zilweka.

Kad tahdu brihdi ar scho blekki bij stahwejis, tad tam swahrkus nowilka, un winnam uszirte dividestmit peezus zirtenus ar pahtagu; un par tahdu brihdi wehl ohtrus dividestmit peezus zirtenus. — Un ne weens ne drihsteja saz3iht, ka tam puiffim effoht pahri darrihts.

Tâ Jahnis runnaja; — bet winna behrneem ar ne-issdeschameem raksteem eespeedahs firði, ka tas irr grehks lohpan bes wajadsibas sahpes darriht. — Wehl Jahnis peclifka schohs wahrduß klah: „Ne dohmaject arridsan wiff, nihli behrui, ka lohpi pawiffam paleek to labbumu ne atsinusch, fo zilweks teem darra. Wiffu niknee swehri daudsreis saweem labbadarritajeeem wairak pateizibas sihmes rahda, ne zits zilweks. Tâ weemu reisi Entenderu wirsenecks Indijas semmê ar jakti walustedamees usgahja lauwai, kam weens no teem leeleem garreem salkscheem bij ap-sittinajees, kas tai semmê irraid. Scheem salkscheem irr negantigs spehks, un kad winni wiffu stipram swehram tikkai dabujusch ge3 widdukli ap-sittinatees, tad winni peh3 arween wairak sawelkabs, un to swehru noschnauds, un winnu peh3 saehd. Tâ arri schis laurwa magkeniht wairs bij dsihws. Tas wirsuecks peekh3is

flaht, uszirte tam saltim ar farwu affu jantes sohbinu, un schis, eesteepees, pahtruhka. Tas lauwa atkal, jebchu mescha swehrs buhdams, un ar zilwekeem ne apraddis, kà kahds suns rahpu nowilkahs lihds tam wirfneekam, laisija tam rohkas, — un no patt tahs deenas palikka pee winna, un skrehja ar winnu lihds, kà kahds suns. — Zit sunni farwu fungu mihlo, no tam buhtu dauds ko stahstiht. Zà weenu reisi Spranzuschu semmè weens augsts funks sleystu uskritte meschâ ohtram fungam, ar ko ilgi bija eenaidâ dsihwojis, un winnu tur noschahwe. No patt tahs deenas ta nokauta funga suns tam sleykawam ar reeschanu un kohschânu fritte flaht, fur ween winnu eeraudsijs; — un zaur to ween tas nedarbs zehlahs pehzgallâ gaisinâ.“

Wehl zittu wakkaru atkal masais Mitschis eetezzeja no lauka tehwan stahstiht, ka atraddis zella mallâ masu naudas mazzinu. Tur essoht arridsan spohsch naudas gabbalinsch eekschâ. Nu warreschus sewim tirgû par to kaut ko pirktees.

Zehws. „Un ko tad tu dohma sewim pirktees?“

Mitschis. „Weenu weggi, un weenu naseli, un weenu ahdas pahtagu, un weenu“

Zehws. „Nu, nu dehlin, fur tif dauds leetas listi, — un kas sinu, woi ta nauda arridsan wissahin schahin leetahin peetiks? Barr buht, ka arri rassées kahds to naudu ar wissu to makkeli atprassus.“

Mitschis. „Ja, bet es ne dohschu. Zuk es winnu riktigi atraddu zella mallâ. Tad tatschu tas irr mans?“

Zehws. „Nu, lai tad arri paleef tà. Nascha tewim nu gan wajjaga. Zu to smukku naseli effi pamettis, ko es tewim scho wassarau nopirku. — Bet es tatschu tarwu naseli zittam esimu redsejis. Un woi sinni, kam? Tas bij zeeminu Andriffim. Andriffis it preezajalß par to naseli.

Mitschis. „Nt teht', tad es skreeschu tulih't pee Andrikka!“

Tehws. „Ko tad tu skreesi pee winna? fo no winna gribbi?“

Mitschis. „Lai winsch mannim atdohd mannu naseli!“

Tehws. „Ne Mitschiht', tas newaid wair's taw's! Zuk Andrikkis to naseli atraddis; neba winsch winnu sadfis!“

Mitschis. „Ne, teht', tas irr mans! Zuk es netih'schi winnu esnu pamettis!“

Tehws. „Pareisi! Bet sakk man, woi gan tas mazzinsch, fo tu effi atraddis, tur tih'schi buhs nolikt's zella mallâ, jeb laikam kohdam zilwekam ne sunnoht no kabbatas iskrittis? Un tu tatschu winnu teizi faru?“

Mitschis (tahdu brihdi dohmâs stahwejis). „Ne, tad tatschu newaid wiff mans! Bet kam tad winsch irraid?“

Tehws. „Tas tewim krittah's ismeklejams. Te-wim, mans dehls, waijaga klauschnaht; tewim ne waijaga liktees meerâ, lihds tu effi dabbutis sinnaht, kam ta atrasta leeta peederr; un kad tu to effi dabbutis sinnaht, tad tewim ar steigshanah's winnu tam jaat-dohd, kam winna suddusi. Geleez to wehrâ, mans dehls: kas atrastu leetu paturr par faru, papreetsch zil ween warredams ne klauschnajis, kam winna suddusi, un ne fluddinajis, fo atraddis, tas irr saglis!“

Mitschis. „To es ne biju apdohmajis. Schè teht', tad nemm nu glabba to mazzinu, lihds rohdah's tas, kam winsch suddis. Es skreeschu pee Andrikka pehz manna nascha.“

Tehws. „Lai, lai, Mitschi. Ne skreij wiff pehz ta nascha pee Andrikka; bet skreij ar to mazzinu pee winna. Tas buhs Andrikka mazzinsch. Es redseju wakkardeen, ka Andrikka tehws scho mazzinu no Echihda nopirka, un spohschu perzu kappeikufgab-

balu eelizzis, winnu sawam dehlam eedahwaja. Nab-
badsinam ta mazzina gan buhs dikti schehl. Steidsees
atkal winnu eepreezinaht. — Tarvu naseli Andrikkis
man irr atdewis, un es atkal tihfchi winnu tahdu laifu
pee sewis esnu glabbajis, lai tu, to truhkumu tahdu
brihdi zeesdams, apnentohs sawas leetas labbak glab-
bakt. Schè nemm winnu, un glabba winnu labbak.“

Mitschis. „Mans naselis! — Mahm, kur
zeppure! — Tezzeschu tulihit pee Andrikka!“

Tehws. „Tezz, dehlin, tezz. Bet papreeksch
eeleez wehrâ scho Dewa wahrdu: „Ro juhs grib-
beet, ka teem zilwekeem jums buhs darriht,
to darreet ir juhs winneem.“

Mitschis, sawu zeppuri sagrabbis, pa durwim
prohjam, eeksch sewis rumadams: Ro juhs gribbeet,
ka teem zilwekeem

Weenu swehtdeenâ wakkaru atkal Zahnim ar sa-
weem behrneem, arri wissai fainnei klausotees, zehlahs
schahda runnaschana.

Tehws. „Nu behrni, woi wehl sinneet, kâ dak-
tara kungs Garra Zeemâ Mahrtinu isdscedejis?“

„Es sinnu, es arri sinnu,“ tâ weens par ohtru
kleedse.

Tehws. „Nu redsesim. Tu, Zanki, isstahsti
mums, kâ winsch winnu dseedejis.“

Mitschis. „Ne, teht, es teikschu. Zankis is-
gabjuschu swehtdeenu teize, kâ ta prezzeneeka dehlis to
funni mohzijis.“

Tehws. „Nu tad teiz tu, Mitschi!“

Mitschis nu pehz kahrtas wissu pateize, kâ tas
bijis; un ne ween tee zitti behrni, bet arri faine ar
preeku klausijahs. Kad Mitschis bij beidsis stahstih,
Zahnis waizaja Zankin: „Salki, mans dehlis, woi
tu wehl sinni, fo mehhs wakkardeen no tahs mellescha-
nas rumajam?“

Jankis. „Es sinnu gan. Mellochana irraid grehks. Deewa wahrds fakka: „Kunnajeet to pateesibu ikweens ar fawu tuwaku.“

Tehws. „Pareisi. Nu fakki, kahdas dohmas tad tewim irr us to daktaru? Woi tam ihsti bij brihw, Mahrtinu un winna peederrigus ta krahpt, woi ne?“ — Jankis ne sinnaja tai ahtrumâ, fo atteikt; bet no tahs faimes weens ohtrs peelikka kahdu wahrdu flabt. Zitti leezinaja, ka daktaram ne effeht bijis grehks, to darriht, tapehz, ka winsch ne mellojis wiss, sewim kahdu labbutu peegreest gribbedams, bet grehzigu tuwaku atkal no grehkeem atgreestams. — Zitti atkal leezinaja, ka zilwekam ne effoht ne kahdâ wihsê brihw, Deewa skaidru wahrdu pahrkahpt; ka Deews tatschu effoht fazzijis sawâ wahrda: „Kunnajeet pateesibu ikweens ar fawu tuwaku.“ — Ne warreja salihgt; tad gallâ waizaja fainneekam, kahdas dohmas winnam no tam effoht; un Jahnis fazzija: „Mannas dohmas irr schihš. Es ta daktara weeta ne buhtu drihkstejis, nepateesibu runnaht, gan tapehz, ka Deewa wahrds skaidri to aisleeds, gan atkal tapehz, ka tulihst leela kahrinaschana mums zellahš, kad tikkai matta dalku fawu kahju no ta zetta nosperkam, fo Deews mums rahdijis staigajamu. Zuk sinni, kad weenu reisi tikkai buhschu cedrihkstejees, ohtram zilwekam par labbu melloht, tad, kad pats buhschu netihfchi kahdâ nelaimê krittis, arri jaw drihsteschu, sawu walodu lohziht zittadi, ne krittahš; un to weenu reisi darrijis, fahkschu arri tad melloht, kad tihfchi nelaimê buhschu skrehjis, un grehkus darrijis; un tad jaw teescham notiks, fo Deewa wahrds fakka: „Ta mutte, kas mello, nokauj to dwehfeli.“ Es schkeetu, ka labbak buhtu, kad muhscham, nei sew pascham, nei zittam par labbu, ne eetum zittadi runnaht, fâ ween pehz pateesibas un taisnibas. Deews, ja gribbehs, sinnahš gan arri tai weeta glabht, fur mums rassahš,

fa bes melleem wairš newa glahbschana. — Bet ja mannim kahds zilweks prassitu, woi tad daktars, us tahdu wihsi to dsehreju glahbdams, effoht launu darbu strahdajis, tad es zeeftu labbak flussu, no firds preezadamees par to, fa Mahrtinsch isglahbts. Es schkeetu, fa it ihsti us tahdeem darbeem skattotees muuns waijadsetu peeminneht tohs Deewa wahrduš: „Ne fohdeet, tad juhs ne fohdihs!“ Tas debbesu tehws, kas muhsu firds dohmas sinn, un muhs teesa pehz muhsu firds dohmahm, tas ween taisnu teesu spreesch.“ — Tee bij Zahna wahrdi; un wehl daudstur runnaja, kahds darbs ihsti labš, kahds tauns effoht teizams; un galla wisseem walloda apstahjabs pee tam, fa tik ween tas darbs pateeki labš effoht teizams, ar fo zilweks wehl nekahdu schehlastibu no Deewa ne schkeet pelnijis, bet kas no tizzibas irr zehlees, prohti no tahdas firds buhschanas, fur zilweks sewi sinn zaur Jesu Kristu Deewa behrnu effam, kam nei brihw irr tehwa prahtram prettim darriht, nei arridsan no tehwa maksu prassiht, bet tikkai us Deewa nebeidsamu schehlastibu un mihlestibu zerreht.

Beidsiht wiffi wehl peeminneja weenu lihdsibu, ar fo mahzitajs ne fenn sawu spreddiki bij beidsis, no tam abba runnajis, kursch darbs kristiteem zilwekeem ihsti labš darbs effoht teizams. Mahzitajs bij fazzijis ta: Zilwekam bij weenu reisi trihs draugi. Scho zilweku preeksch sawa taisna un schehliga, bet arridsan stipra un dusniga funga apfuhdseja. Ta teefas deena bij flahst, fur tam waijadseja ta funga preekschâ eet. Tad winsch gahja pee sawa pirma drauga luhgtees, lai tas nahkus ar winnu lihds, ta funga fohga frehsla preekschâ par winnu leezibu doht un luhgtees. Bet schis ne no weetas ne kusteja, jebchu tatschu tas zilweks winnu lohti mihlejis, un weenadi gar winnu puhlejees. Tad winsch gahja pee sawa ohtra drauga. Tas gan nahze lihds, bet tikkai lihds teefas namma durwim; fur winsch at-

greesahs atpakkat us sawahm mahjahm, un atstahja tur to apfuhdsetu zilweku weenu paschu. Bet tas treschais draugs, fo tas zilweks gandrihs ne schkittahs turrus, fo winsch daudsreis mas bij zeena turrejis, par fo daudsreis mas bij behdajis, tas, neaizinahts, bij atnahjis lihds, un dewahs ar to apfuhdseto teefas nammâ eefschâ, un dewe leezibu preeksch ta funga sohga krehsla par winnu, un luhdse par winnu, tâ ka tas fungs atlaide tam wainigam to sohhibu, fo pelnijis, un winnu wehl daschkahrt apdahwinaja. — Un woi sinneet, fo schi lihdsiba apsihme? — Tas taisnais un schehligais, bet arridsan stiprais un dusnigais fungs, irr muhsu mihtais Deews. Muhsu daudskahrtigi grehki muhs apfuhds winna preekschâ. Tas pirmais draugs irr muhsu mantas. Tahs, kad mirstam, ne no weetas ne kust. Tas ohtrs draugs irr muhsu rabdi un peederrigi. Tee, kad mirstam, muhs pawadda gan lihds teefas namna durwin, teem kappeem. Bet tur winni muhs pamett weenus paschus, un aiseet atkal katrs us sawahm mahjahm. Bet tas treschais draugs, kas nahk ar mums lihds, un dohd leezibu par mums, tee irr muhsu labbee darbi. Ja to irr dauds, ja winnus ar pasemmibu un tizzibu effam strahdajuschi, tad muhsu schehligais Deews sawa mihta Dehla deht mums peedohd muhsu grehkus, un mums dohd preeku redseht debbesis.

Tahdas runnaschanas daschu wakkaru Paleijas mahjâs dsirdeja, un ne ween tee behrni labbpraht klausijahs un palikka jo gudri un Deewa mihtotaji, — bet arri wissa faime klausijahs, un arri paauguschi zilweki palikka zaur to jo deenas jo gudri, jo gohdigi. Wissi, kas ween Paleijas mahjâs dsihwoja, palikka pehz kahda laika it sawadi zilweki.

Bet — un to jelle, eeleekat labbi wehrâ, mihti lassitaji! — Zahnis ne ween sawus paschus behrnus

tà mahzija un fohpe, — bet tif pat, fà fawus, tà arri tohs fweſchus behrnus, bahrinus, fo winsch bij nehmis audſinaht. Kad kahds fweſch zilweks tur atnabze, kas paſcha ſaimneeka behrnus ne paſinne, tas teefcham ne warreja iſſchirt, kurfch paſcha behrnus, kurfch peenemts; wiſſeem weenads apgehrts, weenada mihleſtiba ar wiſſeem runnajoht, wiſſeem weenads grubtums un weenads weeglums pee kautkurra darba.

Weenreis zeeminu feewa par tahdu buhſchanu lohti ſtebbejabs un ſazzija Maijai, kalabbad laujoti fweſchus behrnus tif pat labbi apgehrbt un apdahwaht, fà paſchas behrnus. — „Sakki,“ tà Maija atrunnaja prettim, „mans wihrs pats irr bahriſch bijis, atſtahts no wiſſeem raddeem, un fweſchineeku mihleſtiba winnu irr fohpuſi un paudſejuſi. Woi tad winnam ne buhtu grehks, kad winsch zittam to labbumu ne nowehletu, fo pats redſejis? — Un woi mannim ne buhtu grehks, kad es, tahdu labbu wihru turredama, winnam buhtu prettineeze pee tam, bet ne wiſs palihdſetaja?“ — Ak ne, mihli laſſitaji, Maija tikkai tad ſawam wihrum bij mihliga prettineeze, kad ſchis, woi ahtràs duſmàs woi zittadi, fo launa gribbeja darriht. Bet no wiſſas firbs un dwehſeles ta winnam labbpraht palihdſeja tahdus darbus ſirahdaht, tahdus draugus kraht, kas muhs pawadda preekſch Deewa fohga krehſla!

„Bet fur jelle wiſſus tohs ſtahſtus, wiſſu to gudribu nemmeet?“ tà weenreis pahrnawadda ſaimneeks waizaja Zahnim, weenu ſwehtdeenu atnahzis pee ſcha fehrſt, un atraddis winnu ſawus behrnus tà mahzoſchu.

„No muhſu mahzitaja,“ tà Zahnis atbilbeja. „Tas jaw labbpraht mums ſawu padohmu peedohd, un mums eerahda un nogahda tahdas awies un grahmatas; un arri kabdam reiſehm winsch ſawus ſpredikkas tahdas lihdsibas iſſtahſla.“

Weefis. „Bet woi tad juhs drihtsteet arween pee sawa mahzitaja peeeet, un arri no tahdahm leetahm ar winnu eerunnatees?“

Zahnis. „Wai, kapechz tad ne? Zuk tas winnam tibk! Kursch mahzitajs tad to ne gribbehs, kad draudses lohjekli ustizzigi kaut kurrâ buhschanâ winna padohmu praffa un peenemm? — Un nu patlabban muhsu zeenigs kungs mums arri lizzis wehl jaunu skohlas namnu ustaisiht, un peenehmis wehl ihli prahrigu un labbi mahzitu skohlmeisteru. Ne, gohds Deewam, mums mahzibas ne truhst!“

31. Lihses mirschana.

Alispehrn Lihse nomirre, Paleijas Zahna seewas mahte. —

Juhs, mihli lassitaji, gan ne neeka labba no winnas schinnî grahamatâ lihds schim ne effeet atradduschi farakstiu. Winna no pat jaunahm deenahm bij blauris un besgohdigs zilweks bijusi, neprahriga kaut kurrâ buhschanâ, jebchu gan deewsgan gudra no Deewa raddita. Zahnis gan dauds taunuma no winnas dabuja redseht, un arri paschas meitas. Bet, kâ jaw daschu reisi effeet lassijuschi, — behrni allaschin ar pasemmibu un mihlestibu winnu bij kohpuschi. Ak, daschi labbi zitti behrni, kam tahda mahte, buhtu skrehjuschi pee kungeem un teefahm subdseht, buhtu sawu mahti wairak turrejuschi kâ funni, buhtu winnu dsinnuschi no mahjahm ahrâ. Bet schè bij mihlestiba, un gohds Deewam! arri pee scha nabbaga zilweka notikka jaw schinnî faulè tas Deewa wahrds: „**Ta mihlestiba apfeds to grehku pulku!**“

Lihse us wezzuma gallu palikka flimmiga, daschadu fahpju pilna. Zaur sawu besprahrigu dsihwoschanu, wisswairak zaur sawu negantu dserschanu, ta sawas fruhtris bij pawissam samaitajusi, tâ ka firds nekahdu stipru dschreenu wairs ne peenehme. Tas dserschanas

grehks winnu atstahja. — Nu sinnams, kad tas grehks muhs gan irr atstahjis, bet mehs to grehku ne effam atstahjuschi, tad gan ne eefim fazziht, ka mehs atgreesuschees. Bet ihsti ar to dserfchanas grehku daudsreis eet it sawadi: kad winsch to zilweku papreefsch irr atstahjis, tad tas zilweks, atkal pee pilna prahta fluus, fahk nomanniht, fahds pohsts tam zaur to dserfchanu zehlees, fahk patz arridsan to grehku atmest un atstah, un pehdis wairs ne schehlojahs, ka ne warr wairs dsert, bet schehlojahs ka pawiffam dsehris, un wehl Deewu flawe no wiffas firde, ka tas grehks winnu atstahjis. Un no tahs dserfchanas fwabbads tizzis, zilweks fahk pamasam arri sawus zittus grehkus atsiht un atmest, kas tam, weenadi cereibuscham un ka plahnâ prahtâ bijuscham, ne manniht ne mannihoht firde bij radduschees, no tahs dserfchanas dsimmuschi.

Tâ tas bij arridsan ar Valeijas Lihsi. No pat ta brihscha, kad ne warreja wairs brandwihnu nemt sawâ muttê, winna palikka zittada. Papreefsch winna sawu behrnu mihlestibu ne mas ne rahdijahs redsofi; un ka jaw eefsch dsehreja wifs tâ ka pahrgreestees pahrgreeschahs, tâ winna arridsan, kad behrni dohmaja winnai fo pehz prahta darriht, un winnai sawu gohdaschanu rahdiht, wairak par to sawihka. — Bet kad nu allasch pee gaischa prahta buhdama, sawa snohta, sawas meitas laipnibu eeraudsija, tad arri paschas firde mihlestiba us teem behrneem raddahs; un deenu muhschu, kas tikkai fahks kahdu zilweku no firde mihloht, tas fahks arri Deewu mihloht. Tâ jaw muhsu debbesu Tehws to zilweku firde irr eetaifijis.

Lihse jo deenas jo wairak palikka rahma un laipniga, jo deenas jo gohdiga un kauniga. Jaw sahka wairak apdohmaht, ka lihds schim pasaulê dsihwojusi; jaw winnas firde sahka noskumt par teem pagahjuscheem grehkeem; jaw winna daudsreis schehlojahs: „Ak to es gan slikti esmu darrijusi!“

Behrneem par tabdu apgreeschanahs bij swehts preeks. Papreeksch tikkai Deewa deht farwu mahti kohpuschi un gohdajuschi, tee nu sabka to arridsan tahs mihlestibas deht kohpt, ar ko Deews no buhschanas arri swehra firidi speestin speesch, farwu mahti ne atstah.

Tà atnahze Lihsei mirschanas loiks; winnas spehks sabka ahtri sust, un ahtri tas namš sabka sagraht, fur Deews muhsu nemirstamu dwehseli eelizzis.

„Wahkeet, luhdsami, mahzitaju pee mannis, — tà winna weenu rihtu farwus behrnus luhdse. „Es labbpraht Deewa meelastu gribbetu dabbuht. Manna firds gribb atweeglinajama. Mannim rahdahs, ka fcho wakfaru wairs ne redseschu fauli noeimam.“ — Jahnis ar steigschanahs mahzitaju atwahke. — Wiffi mahju tau-dis, un arri zitti zeemini bij sapulzejuschees apfahrt mirrejas gultas.

Mahzitajs zaur Jesu Kristu winnas firidi salihdsinaja ar to Rungu. Spehzig, mihligi Deewa wahrdi skanneja no winna muttes. Winsch fazzija, ka zilwekam ateet bribds, fur ohtrs zilweks tam wairs ne spehjihdseht, fur raddi un draugi welt raudadami pee muhsu gultas stahw; fur mums wairs ne tiht us farwahm laizigahm mantahm farwas azzis un dohmas greest, fur it nekas mums wairs ne tiht, kas ar azzim redsams, ar aufim fadsirdams, ar rohkahm twerrams, — un tikkai weens patwehruuns mums wehl rohdahs — Deews, muhsu radditajs un tas Rungs Jesus Kristus. Un pee fcha weeniga patwehruma winsch flimneezei likka peetwertees un stipri turretees. Rà tehws farwu behrnu ne atstumjus, kas, tehwa prahtam prettim darrijis, ar noskumschanu winnu luhdsahs, un apnemmahs tehwa prahtam wairs prettim ne darriht, — tà arridsan Deews to zilweku ne atmettischus, kas, Jesus garru farwà firidi eenehmis, Deewu luhdsahs un farwuf grehkus noschehlo.

Lihse ar preezigu firidi to Deewa meelastu baudija. Deewa meers us winnu nolaidahs. — Rahdu stundu pehz tam winna it kluffu gulleja, ta ka wehl ohtru reisi to apdohmadama, fo no mahzitaja dsirdejufi. Tad winna aizinaja faruus behrnus pee sewis flahht. Kruh-tis jaw gruhiti puhte. Uzzis schinni faulê jaw rahdijahs tumfchas palikkufchas, dwehfesei tahs muhschigas faules gaifmu jaw eeraugohht. Zahnis un Maija pee winnas noleezahs. Utnemdamees mirreja fazzija: „Luhdsatees — Deewu — par — manni — grehzineezi — ; es — winnu — luhgfohohs, — lai — winsch — jums — faru — swehtibu“ — — Wairaf mirreja wairs ne fpehja isteift; nahwes engelis winnas dwehfeli aiswedde us debbesim.

Uf Kungs un Deews! palihdsi katram, kas schinni faulê grehku zellu staiga, palihdsi winnam atgreestees, famehr wehl laiks irr, zaur Jesu Kristu. Amen!

Bes wiffa behru trohksna Lihst us duffeschanas weetu pawaddija. Kluffinam raddi un pasihstami gar winnas sahrku fapulzejahs, un faru semmes fauju sahrkam kappa bedrê usmettufchi, katrs dewahs us sawahin mahjahm. Tai nowaddâ, gohds Deewam, laudis jaw bij fapratufchi, ka tur ne flahjahs smeetees un lustetees, fur Deews, sahrku un lihki rahdidams, zihwekem peemin, ka winni no semmes nemti un ka teem buhs atkal kahdu reisi par semmi palikt. Kur ween lihki wehl ar lusteschanahs, ar smeekleem, ar plihfeschanu glabba, tur sinni, ka lautini wehl mas fo proht no fristigas gohdibas.

32. Ko redseju un dsirdeju, Eglu-muischâ buhdams.

Ne warreju ilgaki zeest Eglu-muischâ ne bijis. Gan zeenigs kungs, gan mahzitajs weenadi mannim rakstija, lai jelle weenu reisi tur nobrauzus; gan arri pascham, tif dajudf labba no ta nowadda dsirdejuscham, gribbe-

jahs ar sawahm azzim winnu redseht; un wißwairaf mannim ruhpeja wezza mahzitaja raksti.

Tad nu pehrn ruddeni, atkal grahmatu no Eglumuischas mahzitaja dabbujis, paluhdsu sawu draudst, lai pahrteekoti weenu swehtdeenu ar sweßchu mahzitaju, un nobrauzu. Tas bij to pußßwehtu us plaujameem swehtkeem, kad eeraugu to mahzitaja muischu, fur wairs ne biju bijis no pat ta laifa, kad sawu mihlu wezzu draugu un tehru tur pawaddiju us kappeem.

„Nu mans mihlais draugs,“ tà mannim mahzitajs fauze prettim; „tad tatschu weenu reisi buhschu tewi iskusinajis. Tas mannim irr leelais preeß!“

Eß. „Mannim tik pat!“

Mahz. „Nu tatschu tu arri buhsi weenu reisi sawu Paleijas Jahni pagattawajis; un warrest mannim to rahdiht?“

Eß. „Wehl ne, bet it gandrifs jaw paschu gallu turru rohäs!“

Mahz. „Nu fakki, kas tad tewim wehl truhßt?“

Eß. „To dsihwo Paleijas Jahni tatschu wehl weenu reisi ar azzim gribbeju redseht. Warr buht ka wehl rasseß mannai grahmatinai schis tas peeleeßams, fo tu mannim wehl ne buhsi no winna dewis sinnaht. Zitta raksti jaw tik gaischi ne stahsta, kà pascha azzis.“

Mahz. „Tas nu gan teesa irraid. Noeesim parihu abbi diwi pee winna. Ak, tewim buhs preeß winna buhschanu redseht. Bet fakki mannim, kalabad jo drihs ne atbrauzi? jaw pehrngadd, aissehrn?“

Eß. „Ne warru aplam istapt no mahjahm. Leela draudse, leelas darrischanas, pulks behrnu, kas gribb skohlajami“

Mahz. „Eij, eij, teiz labbaß — leelß flinkums. Bet, tè jaw it us paschahm treppehm sahßsim rahtees. Tad nahz jelle eekschâ.“

Egahjam istabâ. Mahzitaja zeenmahte, wehl jauns zilweß, manni apßweizinaja ar tahdu laipßibu,

ko tulih't warreja pasih't, ka ta ne bij wiff tikkai tà no ahrapuffes peelippufi, bet ka ta paschâ firdi mitte. Ne bij ilgi, tad jaw tà ar wisseem biju sadraudsejees, kâ kad gadda kahrtu jaw taïs mahjâs buhtu dsihwojis. Teescham, fur firds-weenteesiba, tur arri drihs draud-siba.

Daschada walloda to wakkaru mannim tur atffkan-neja ar Eglu muishas mahjitaju, gan no schahdas buhschanas, gan no tahdas.

Mehs eerunnajamees papreeksch no skoblahm, preezigi weens ohtram isstahstidami, kâ taggad, gohds Deewam! skoblas buhschana pee muhsu arrajeem arween wairak us preekschu fah't eet.

„Kaut tikkai wairak to derrigu skohlmeisteru bijis,“ tà mahjitajs fazzija. „Bet pee tam wehl leels truhkums. Taggad mannim gohds Deewam gan ihsti labs skohlmeisteris irraid, pateesi gudrs zilweks, kas labbpraht padohmu peenemm un arri paklaufigs irr. Bet preeksch scha mannim bij zilweks, kas, rohkas rakstu, rehkinumu un bihbeles stahstus ismahzijees, ne sinnaja kâ isliktees, un zik gudrs effoht, un labbpraht ne gribbeja padohmu peenemt. Bet tà jaw eet arween: jo kufsch mas gudribas aibaudijis, jo winsch schkeet dauds gudribas turrus; un jo kufsch leelahs, jo no tam warri pasih't, zik winsch mulkis.“

Ir no fah'tibas beedribahm eerunnajamees. Mahzitajs mannim isstahstija, kâ winnam gahjis: „Kad tahs pirmas sinas no fah'tibas beedribahm pee mums usklihde, es arridsan, dauds pohsta pee saweem draudses lohzeekleem zaur dserschanu redsejis, no wiffas firds usnehmohs fah'tibas beedribu sawâ draudsê uszelt. Ir zitti draudses lohzeeki bij usgribbetaji. Ittin ahtri mums kahdi peezsints woi feschsints zilweki falikkahs, kas apnehmahs wairs ne dsert, un pawiffam brandwihnu atmet; un arri tam brihdim pateesi atmette. Jan preezigs dohmaju, ka buhschu brandwihna pluh-

dahm dambi zehlis, par fo ne ees wairs pahr. Bet kas dohs! Brandwihns drihs raddahs jo stiprs par manni! — Lautini zeete, zeete tahdu brihdi, flawejahs ar leelu flaweschanahs, ka nu teem labbi klahjotees, — bet tas ne bij ne zif ilgi, tad sahka atkal weens dsert, tad ohtrs. No jauna ne weens wairs pee muhsu beedribas ne peeliffahs, bet dauds bij to, kas atkal fastrigga sawos wezzos grehkos. Za schi buhschana nu taggad stahw. Bet paldeews Deewam, mannim newaid wiff schehl, ka winnu usfahku. Es patz zaur to dauds gudraks esinu palizzis, un dauds labbak ismannijis, kas no ta zilweka irr, kas ne, un zif zeeti winsch sawas meefas faites irr faistihes. Un atkal kahds pahrs fints zilweku, un starp teem dasch, kas papreefsch jaw stipri ween bij dschris, irr pastahwejuschi pee sawas apnemfchanahs; — un tee tatschu warr buht, kahdu reisi fazzihes: „Paldeews muhsu dwehseles gannam, tas muhs glahbis!“ Un wiffada wihse zaur tahm fahribas beedribahm laudim azzis wairak par to dserschanu atdarriyahs, un apsaufas wairak bij. Urri zitti nowadda kungi sagrahbahs, un sahka schim grehkam pee saweem laudim wairak prettim turretees.

„Bet sinnams prettimrunnaschanas un apsmeeschanas fahribas beedribai jaw ne truhka wifs, bet tas jaw ne warr zittadi buht; jo dserschanas grehks irr tahds grehks, par fo ne weenu aplam ne strahpe. — Kad weens ohtram rubli nosadsis, tad winny kull kas sinn ka! Bet kad dschreis fewi pamasitizam nokauj, un fewu un behrnus noplizzi, un zaur sawu launu preefschsimi arri sawus behrnus par dschrejeem pataifa, — par to ne weens behdas ne turr. To redsedams katru brihdi, dasch zilweks to dserschanu ne par kahdu grehku wairs ne isturr, un winnu pahrstahj kahdu reisi gandrihs ka kahdu swehtu leetu. Daschu brihdi it jakaunejahs, bet arri japasmeijahs, klausotees, ka zits schheet gudri to brandwihnu pahrstahjis, fazzidams, wo tas

ne effoht grehks, kad Deewa dahwanu smahde? — Schahdam gudram wihram weenu reisi sachtibas beedris atbildeja: „Driggenes arridsan irr-Deewa dahwanas; kalabbad tad tu tahs ne ehdi? — Als nasis irr arridsan Deewa dahwana, un tatschu tu sawam masam behrnam ne lausi winnu rohkäs neimt; un tizzi labbpraht, wissu affais nasis, behrna rohkäs wehl newaid tik baila leeta, kà brandwihna glahse zilweka rohkäs.“ — Dhtram, kas sachtibas beedrim pahrmette, ka sewim jaunu Deewu effoht zehlis un jaunu bausli, schis atbildeja: „Naw teesa! Jo es turrohs wehl arween pee ta wezza bauschka: „Tew ne buhs nokaut!“ — Jo driht tewim irr jauns Deews, taws wehders; un schis tewim arridsan it jaunus bauschluss dohd, saufdamis pilnâ makti: Tew buhs ehst, tew buhs dsert, tew buhs laulibu pahrkahpt, tew buhs sagt!“

„Rè, mihlais draugs, tahds karsch wehl arween irraid mannâ draudse stary teem, kas wehl dserr brandwihnu, un atkal stary teem, kas winnu wairs ne dserr. — Paldeews Deewam, ka zeenigs kungs teem nedsehrejeem nahzis paligâ, sawu brankuhsi par allus bruhst pahrtaisidamis. — Bet rihtu wakkaru tewim jaeet lihds muhsu Leepu-krohgam, tur redsefi, kà tas taggad stahw ar to dserschanu muhsu nowaddâ.“

Tà no daschdaschadahm leetahm lihds kahdai puffnaktei runnajufchi, apgullam. Dhtrô rihtu brauzam us basnizu. Tihfchi us scho swehtdeenu pee Eglu-muischas mahzitaja biju atbrauzis. Mums mahzitajeem gan retti nahk, ka dabbujam ohtru dsirdeht spreddiki teizam. Zhpaschi wehl biju dsirdejis, ka pee Deewa wahrda fluddinaschanas jaw ne weens aplam par mannu draugu ne eijus pahraf, un ka draudse wissas swehtas meldijas un kallektes parleeku smukki dseedajoti. Un tà arri bij. Ur spehzigeem wahrdeem mahzitajs mums peefohdinaja, lai tahs Deewa dahwanas, ar ko tas Kungs arraju sweedrus druwâ, plawâ un dahrsâ sweh-

tijis, ne baudoschi bes pateizibas, — bet lai pee tam ne peemirstoschi, ka tas patihkamais uppuris effoht taifna gobdiga dsihwooschana; lai Deewa swehtibu pee sawas laizigas buhschanas eeraudsijuschi, ne peemirstoschi sawas azzis arri pazelt us to swehtibu, ar ko Deews muhsu dwehseli swehtijis; lai ne baudoschi weeni paschi tahs Deewa dahwanas, bet tam, kam Deews winnas leedsis, palihdsedami u. t. j. pr.

Ilgi mannim wehl skannehs ausis un firbi, ko tur dsirdeju, — ilgi wehl peeminneschu, ka smukki draudse tur tahs swehtas meldijas un kollektes dseedaja.

Do basnizas nobrauzam us muischu. Arri ar zee-nigu fungu mums bij daschada runnaschana. Winsch arri manni skubbinaja, lai jelle drihs sawu grahmatu laischus gaisina. Wissas mallas lautini jaw fahkoschi sawus laukus taggad zittadi apkohpt, ne lihds schim; fahkoschi abholinu un lehtschus papuwê feht, u. t. j. pr. Bet ne sinnadams, ka wissu pehz fahrtas eegrohsiht un eetaisihht, zits sawu druwu tikkai wairak maitajus. Un to jaw warroht dohmaht, ka nu it drihs jauna druwus kohpschana un jauna buhschana pee arrajeem raschotees, zaur to, ka dauds fungi sawus laudis nu atlaischoschi us dahneem. Rentneeki jaw tulihht jo prahthigi un ruhphigi sawu buhschanu apkohpschoschi. To jaw arri pats gaischi redsus pee saweem laudim, ko arri us dahneem atlaidis. — Gan sinnams paschi fungi arri dauds weetâs jaw sawu lauku buhschanu zittadi eegrohsoschi; un kad laudis tikkai gribbetu, gan winni arri eeksch saweem kungeem eekattijuschees warretu mahzitees, ka sawu buhschanu labbak kohpt; bet arraji jaw muhscham kunga preekschsihmi tik labbprahht ne eeleekoschi wehrâ, ka obtra arraja preekschsihmi. Tur arween ta isrunna effoht: ja, kas tad kungeem warr pakkal brist; teem dauds pee rohkas, schâ un tâ.

„Tadeht jelle steidsatees, mihlais mahzitajs,“ tâ winsch ihpaschi us manni runnaja, „steidsatees marja

pagasta wezzaka preekschsihmi wisseem arraja laudim preeksch azzim stahdiht. Tas mannus zittus laudis jaw brangi irr ismahziis. Katrs fainneeks mannâ nowaddâ jaw fahk dshwoht kâ Paleijas Jahnis. “

Es (us mahzitaju). „Bet, mihlais draugs! Woi tad Paleijas Jahnis par wezzako palizzis? To tu mannim ne mas ne effi rakstijis. “

Mahz. „Kâ tad ne? Nu jaw tresch gads, famehr winsch, wissam nowaddam par labbu, schinni gohda fahrtâ eezelts. Es tewim to wehl rakstiju tai paschâ grahmata, fur arri ta sinna bij, ka Jahnis sawam widduwejam dehlam arri lizzis zeddeles wilkt, un tas arri dabbijs noet nekruhshôs. “

Es. „Ne wahrdu no tam ne sinnu. Laikam schi grahmata gan buhs suddusi; mannâs rohlâs winna newaid fluiisi. “

Mahz. „Warr buht; bet rakstijis esmu. Bet to grahmatu tatschu effi dabbijs, ka wezza Lihse nomirrusi, papreekschu wehl par taisnu kristigu zilweku tikfusi? “

Es. „Deerws meelo dwehseli! to esmu gan dabbijs. — Bet sakteet, mihlais zeenigs kungs, woi gan juhsu Paleijas Jahnis tik pat derr par pagasta wezzako, zik winsch derrigs fainneeks? Woi ne fahk druszinu to sibwo lahstii eenemt, kâ Deewam schehl! dauds teefas wihrus reds par dsehrejeem pateekam? — Woi newaid jaw palizzis par augstas puhtas wihru? Woi ne gribb kukulojams? “

Zeen. kungs. „Ne, gohds Deewam! Woi tad juhs dohmajeet, ka mans pagasta wezzakais irr tã kã kohda kleena needrite, fo katrs wehjelis us wifshim pussahim lohka? — Ne, Paleijas Jahnis kaut kurrâ buhschanâ irr ohsols stiprs! Winsch irr taisns un gohdaprattigs. Ar lihku padussi ne weens ne drihstehs winnam peestahk. Woi draugs, woi prettineeks, woi rads woi swesch, tas winnam weena manta. Dsert

winsch ne dserr. Winsch muhsu mahzitajam wehl weens no teem pastabwigeem sathribas beedreem. Arri, gohds Deewam! zaur muhsu mahzitaja gahdaschanu ta dserschana jaw gandrihs pawissam no manna nowadda irr issuddufi.“

Mahz. „Manna gahdaschana ween pee tam gan mas buhtu eespehjusti, mihtais zeenigs Kungs, kad juhs mannim ne buhtut pee tam nahkufchi paliga. Juhs wairs ne leekat brandwihnu dedsinaht, bet labbu allu bruhweht; juhs no trihs frohgeem weenu paschu patur-rejat; juhs pee sawa frohga labbu leddus pagrabbu gahdajat; kattr tur kaut kurru brihdi sawu fruhst prifcha, skaidra, labba allus warr dabbuht par lehtu naudu. Zaur to wiffwairak ta neganta dserschana irr stahjusees. Allus zilweku aplan ne pohstih, ka brandwihns; un kad arrajam, gruhti strahdajuscham, waijadsetu pawissam bes tahda dschreena buht, kas winnu stiprina un eepreezina, tas tatschu buhtu gruhta leeta. To lai Deews juns atmaksa, fo juhs pee tahs buhschanas saweem laudim labba esseet darrijuschi.“

Zeen. kungs. „Deewa gohdu pee tam sinmans gan arri esmu apdohmajis. Bet wiffai manni tadeht wehl ne flawejeet, mihti mahzitaji. Tizzeet labbyraht, mannim no ta allus arri dauds wairak pelna irraid, ne mannim muhscham no brandwihna buhtu bijusti. Manni meschi peetaupahs; mannam allum pirzeju ne truhst; un manni sainneeki, nenodsehrufchees, sawus dahaus riftigi nomaksa.“

Es. „Labbi, ja kufsch labba darridams, gohda fahrigs newaid! — Bet fakkeet, woi jaw fenn sawus sainneekus us dahneem atlaiduschi esseet? woi wiffus? un ka eet ar to?“

Zeen. kungs. „Wiffus, nu buhs par Turgenheim tschetri gaddi, un labbi eet. Es wehl wairak no sawa nowadda isdjennu, ne papreefsch; un manni lautini ar preeku dsihwo, un azzim redjoht atspirgst.“

Es. „Mannim leels preeks, to dsirdeht. — Bet, mihlais draugs, tu wakkar sazziji, lai noeijus schodeen lihds Leepu-krohgam, lai redsus, kà tawà draudsē eet ar to dserschanu. Gandrihs gribbeju us tewi sapihkt, ka tu tahds krogga zeenitajs effi, un mannim leezi arri kroggā eet. Bet sinnamš, ko taggad no tawas draudses redsu un dsirschu, tas mannim prahtu gan pabuddina, juhfu laudis arri kroggā redseht. Kad laudis dserschanas deht ween kroggā faskreij, tad jaw kroggu ne ceschu zittadi nosaukt, kà par wella nammu; bet kad dserschanu kroggā ne kohpj, tad es schim nammam ne esmu prettineeks. Mannim tee zilweki ne tihk, kas labbpraht sawā allā eelihduschi, tur ween firm, bet kam ne tihk labbpraht arri kahdahin reisehm lauschu pulkā dohtees. Zuk kad ar zitteem zilwekeem dauds fanahkam, tad weens gar ohtru, tà fakcheht, trihdamees, paleekam jo spohschi, jo lohki, jo mannigi.“

Ma hz. „Tahs paschas dohmas mannim arridsan. Teescham, tu drohsch warri muhfu Leepu-kroggā eet. Weedschruschu zilweku aplam tur ne redsesi, jebchu sinnamš gan dascha kruhsina allus tur sawu zellu nostaigna. Blauschanahs, reeschahanahs, kauschanahs, jeb beskauna wallogu tu tur teescham ne dsirdesi; bet dasch gudrs wahrds, dascha beswainiga pasmeeschahanahs tur gan passannehs. Tur juk arridsan zittas Latweeschu Uwisēs turr. Pagasta wezzakais un skohlmeisters tur arri zeeni buht, un schis tur zeeni kaut ko lassihkt preekschā, jeb ko stabstihkt, ko Wahzu grammatās jeb awisēs atraddis, jeb ko es winnam esmu usrahdijs. Pats krohdsineeks arri ihsti krohdsineeks, pilns gohdigu smeeklu. — Schodeen wisswairak tur rassees dauds lauschu fanahkuschi. Plaujamee swehtki juk tà kà preeku swehtki irraid. Ir dantschu tur schodeen gan ne truhks.“

Es. „Nu tad eesim. Tu tatschu nahkfi ar mannim lihds? Warr buht juhs arridsan, zeenigs kungs?“

Mahz. „Ne, draugs, es ne eimu lihds, un arri zeenigs kungs ne ees; zittadi tu, ja tewim Leepu-krohga ta buhschana labbi patihk, gandrihs eefi fazzihk, ka laudis rikkai tahdi gohdigi islikkufshees tapehz, ka pats zeenigs kungs un mahzitajs klagt bijuschi. Bet, luhdsams, pakaitini druzinu frohdsineeku ta allus deht; tad puhshahs! — Es nosteigschohs us mahjahm un noraidischu sawus rattus pehz tewis us frohgu. Tu ilgi ne kawejees. Bet juhs, mihlais zeenigs kungs, luhdsami schodeen mannu wakkarinu ne sinahdeseet, un manni apraudsiseet. Es juhs gaidischu, ne weenu paschu, bet ar wissu zeenmahti, lai mannai seewinai weenai paschai ar trihs wihrischkeem ne paleek bail.“

Zeen. kungs. „Buhsim, mihlais mahzitajs.“

Mehs ischkihramees; mahzitajs pahrbrauze mahjas, es nogahju kahjahm us Leepu-krohgu, kas ne tahlu no muishas.

Juhs, mihli lassitaji, scho Leepu-krohgu jaw weenu reisi effeet atradduschi minnetu schinni grahmata. Tas irr tas pats frohgs, tur Zahnis nogahja sawus zeeminus luhgtees, lai winna sehju papuwê tauposchi. Wehl winnu ne biju redsejis; bet gan toreis zittada buhschana tur buhs bijusi redsama, ne taggad tur atraddu. — Wiss frohgs balts un kohsch; frohga preekscha leels, falsch un lihdsens plazzis; weena mallâ leels stalts ledus pagrabs. Gekschâ bes tahs leelas istabas un frohdsineeka kambara wehl diwi leeli weefu kambari. Frohga preekschâ raddahs tahdi puffauguschi sehni ar ahboleem mehtajoschees, tschihkstijoschees, skreijoschees; eegahju tai leelâ istabâ, tur jaunekli taifijahs danzagt, un pijo'neeks sawas stihgas staipeja; tai pirmâ weefu kambari bij kahdu desmits wihru, zitteem awises roh'âs. Gabju, durwis tihschi pamettis walkam, tai pehdejâ kambari, tas bij tuksch. — Bet ne ilgi tur dabbuju weens stabweht; mans frohdsineeks drihs bij klagt,

masß wihriensch, pufßlihdß appatsch, ar baltu preeksch-
autu, farkanahm westehm un baltu schlahpmizzi,
mundrß un grohßigs, fã spurdselikß. — „Ar preeku
juhß sawã frohgã apßweizinaju, zeenigs tehws,“ tã
wirsch fazzija. — „Es schẽ esmu tas frohdsineekß,
gattawß jumß pakalpoh, fã jaw frohdsineekam klah-
jahß. Woi ne buhß mannim tabß durwis aisdarriht?
Mannim schodeen gan faees dauds weesu; buhß jaw
trohkfis!“

Es. „Ne, gohdiß frohdsineek! Es no tahda
trohksna ne baidohß. Tihshi abba atnahzu, ar Eglu-
miiichas laudim wairak pasihtees gribbedams.“

Krohds. „Nu tad, zeenigs tehws, nolifschu
jumß scho galdinu pee paschahm durwin; tatschu kahdu
glahsinu no manna allus ne smahdeseet.“

Es. „Paldeewß; luhgtohß gan. Schahdã rud-
dena laikã jo drihß jaw warr drihßsteht arri frohgã kahdu
lahsinu allus dsert.“

Krohds. „Kapehß tad wassaras laikã ne?“

Es. „Nu, juhß paschi jaw sinnaseet; tatschu
wassaras laikã frohgõß jo drihß allum kahdß skahbumß
peemettahß.“

Krohds. „Redsu, fa jumß atnahfoht newaid
patizzis sawas azzis us mannu staltu leddus pagrabbu
usineft. Mannim leddus lihds jaunam ne trubkst.
Pee mannis skahbu allu ne redseseet ne paschã feena
laikã.“

Es. „Nu tad ne nemmeet par launu, mihlais
frohdsineek; labbpraht patß sawu wahrdu atkal riju
dibbenã. Nessat tad luhdsami mannim kahdu kanninu
schurp.“ Krohdsineekß aislehze prohjam. Winnam
zaur to pirmo kambari skreijoht, tif dsirdeju tohß
wahrduß: „Deewß palihds, Kaln' Indriff'; labbdeen',
Lankmall'; weffeli, Egleen'.“ — „Krohdsineek, man-
nim kahdu kanninu; mannim, luhdsami arridjan.“ —
„Tuliht, mihli draugi, tuliht.“

Tas ne bij ilgi, frohdsineeks atkal klabt, ar kannu allus. Winnam pakkat atkal frohdsineeze ar fruhsehm un kannahm pee teem wceseem, kas tai pirmâ kambari.

Frohdsineeks, mannim glahsi peelehjis pilnu, pazehle to vrett lohgu, un skattijahs us to allu, fâ sehns us farou lihgowinu. „Brangs allutinsch,“ tã winsch fazzija, „gaisch, riktiga bruhwera raudsehts! Dserreet!“ — Dichru weenu glahsi; allus gahja pee firds; peelehjohs wehl chtru glahsi, frohdsineeka dusmas remdedams. Winsch atkal aieskrehja prohjam. — Es klausijohs, to tee wihri tai preckschajã kambari runnaja.

„Nu, Lankmall, kahdu lahiti us frohdsineeka wesselibu! — Bet fur tewim tas sibwais? — Voi tad pateesi arridsan par allus draugu buhfi palizzis?“

Lankmallis. „Nu jaw tikkai wehl rettahm reisehm farou shehlfkinu dserru. Kamehr tẽ tahds labs allus, nudeen, zeemin, jaw redsu, ka it weegli bes ta brandwihna pahrtift warru, jebshu Deewam shehl jaw wissai dischi biju eekohpees winnu dsert. Uk, ta sasohdita dserschana!“

Kalna Indrikkis. „Ja teescham, es gan labbpraht ne lahdu wiff, — bet kad to dserschonu nolahda, tas gan newaid nekahds grehks! — Kad abba kahdu lahfinu labba allus us frohdsineeka wesselibu, — to ne weens ne ces leegt!“

Lankmallis. „Sinnams, tas par launu newaid. Bet salki, fur tad skohlmeisters schodeen tik ilgi paleef, un atkal wezzakais?“

Egleens. „Skohlmeisters negahja pee mahzjtaja, jaunus laika grahmatas atnest, un wezzakais — ahre, to sirgu jahj, to mefle — Dcews palihds!“

Wezzakais (eeedams). „Wesseli, draugi! Zuhš jaw pilnã darbã!“

Brisgainu Pehteris. „Nu fà tad. Meeschi, gohds Deewam, scho gaddu labbi paaugufchi; tad tafschu us plaujameem swehtkeem winneem gohds jadohd.“

Krohds. (ar kannu allus eestrehjis). „Wesseli, gohdigs wezzakais! Jaw dohmaju, fa schodeen palifseet ne atnahkufchi. Schè juhfu kannina. — Bet kur tik ilgi bijat?“

Wezzakais. „Paldeewes, frohdsineek, paldeewes. Mannim attikkahs no basnizas wehl noeschana zittur.“

Wezzakais pamette sawas azzis wissapfahrt, fà kad kahdu zilweku mekle. Tam brihdim wihrs eegahja, fo pehzak dsirdeju Uhschu Tefkabu fauzam. To eeraudsijs, wezzakais winnu fatwehre pee rohkas, un wedde winnu tai kambari, fur es biju, aizinadams Brisgainu Pehteri, lai tas nahkus arridsan lihds.

Brisgainis. „Ahrè — fo es tur eefchu?“

Wezzakais. „Nu, nahz luhdsams, nahz!“

Brisgainis wilkabs pakkal, fasskabhis; — bet eeraudsijufchi manni tur fehsham, wezzakais gribbeja atkal rautees atpakkal; bet es fahku luhgtees, lai mannis dehl paleekofchi, mums wisseem buhschoht ruhmes; tad pee mallas atrahwufchees schee wihri sawa starpà schà fahka runnagt:

Wezzakais. „Es jaw dohmaju, fa ar jums schodeen scheitan faeeschohs. Mihki draugi, es labbracht gribbetu juh8 divi fameerinagt.“

Brisgainis. „Sakkeet, gohdigs wezzakais, fà tad nu es warru palikt meera! Schis mannim noehdina tahdu brangu gabbalu meeschu, sohla mannim atdoht, kad apkulfchus; un kad noeimu winnam tohs meeschus prassiht, schis nemm manni grubsiht par durwim abra.“

Uhsis. „Kad tu ar gohdu buhtu prassijis, es ar gohdu buhtu dewis. Bet tu fà pasuttis pee mannis eestreib, fahki manni gahniht, fahki plohsitees, — tad fapihku!“

Brisgainis. „Tu atkal ne sinnoji, ka zeeminõs kashās biju bijis; tad gan waijadseja tewim katru wahrdu tulih̄t par launu nemt?“

Ahsis. „Kad tu effi peedschrees, ko tad tu wasajees par zittu lauschu mahjahm; tad eij sawās mahjās isgulleht.“

Brisgainis. „Gefillis gan biju, tas irr teefa; to ne leedjohs; tas gan arri labbi ne bij; — bet riktigi peedschrees — ne, pee ta mehra wehl dauds kas istruhka!“

Ahsis. „Ne fakki wijs. Pee tam wehl, kad es tewi par durwin stubmju ahra, tu gan sawus nagus ne zillaji? Mannim taggadin wehl tē ais aufim fuhst!“

Tā Brisgainis ar Ahsi turrejahs. Bet beidsot wezzakais sahka us winneem runnaht: „Wihri, nu buhs ganna runnahts. Luhdsami, paklauseet nu manni arridsan. Juns tatschu, ja zikko gribbeet Deewam gohdu doht, un taisnibu runnaht, abbeem japateizahs, ka abbi wainigi esseet, tik weens, ka ohtrs. Tu, Brisgain', effi wainigs, ka biji eefillis, ka pats teizi; tu, Ahsi, atkal effi wainigs zaur to, ka sawu ahtru-putru dabbu ne gribbi atmet. Juh̄s nu waklar abbi diwi pee teefas esseet eesuhdsejuschi. Ja juh̄s pastahweet pez sawas suhdsechanas, ja juh̄s gribbeet, lai teefa to ismekle, — nudeen, teefa ne warrehs zittadi spreest, ka abbeem strahpi. Kad nu juh̄s buhtut kahdi neeka wihri, kahdi dsehreji, kahdi dumpineeki, — nu, tad lai dabbutut abbi sawu teesu; tas lai juns buhtu par mahzibu; — bet prahtigi zilweki, gohda wihri, zeemini kohpā! — Ne, tas teescham buhtu kauna leeta, ka juh̄s paschi labbak sawā starpā ne salihgtut bes teefas. Teefa juh̄su suhdsechanu wehl ne mas newaid usnehmusi; bet es apnehmohs, ka juh̄s faderrinaschu. Tad nu faderreet, faderreet, — ko eeseet tahdu neeku deht wehl sewim negohdu zelt un wallobu par wissu no-

waddu!“ — Tà wezzakais luhdse, lihds wihreem duf-
mas atlaidahs.

Brisgainis. „Nu lai tad arri paleef tà, zee-
min! Ne suhdjekim wairs! Ko tas lihds!“

Uhsis. „Es arri ar meeru esnu! Zittu reist
abbi divi wairak prahtha turrefim!“

Brisgainis. „Tad sneeds rohku, brahl'. To
pahru seeku meeschu es arri wairs no tewis ne praffi-
schu.“

Uhsis. „Ne, tohs meeschus rihtu pat tew no-
subtischu. Kas skahdes darribts, jalihdseina.“

Brisgainis. „Lai, brahl, lai! To peezeetischu.
Neba, gohds Deewam, schogadd' ar meescheem nogah-
jis esnu. Kad buhschu kristibàs pee tewis, usdserfchu
to teefu allus wairak!“

Uhsis. „Ja abba tà, tad lai paleef. Ilgi wairs
ne gaidisi!“

Tà wihri atkal par labbeem draugeem palikkuschi,
gahja atkal tai preekschajâ kambari. — Ir es, nu jaw
wairak ar teem laudim sadraudsejees, faru glahsi allus
panehmis lihds, eegahju tur.

Skohlmeisters tam brihdim arri bij atnahjis, jaunu
laika-grahmatu no mahzitaja atnessees lihds. Wezza-
kais waizaja, fo schodeen no jauna lassischus preekschâ,
jeb fo stahstischus?

Skohlmeisters. „Lassischu gan fo no jauna.
Dabbuju taggadin jaunu kalenderu us nahkoschu gaddu.
Tur stahsti un dseemas peeliktas. Lassischu papreeksch
to stahstu no Pihlu-krohga; tas sibinejahs us jums,
gohdigs wezzakais, un arri us jums, Kallehn', —
juh effect teefas wihri.“

Skohlmeisters nehme tohs stahstus lassihht. Tur
bij dauds smeeschanahs. „Nu, kurrain tad muhsu
wezzakais buhs lihdsinajams?“ tà winsch waizaja,
beidjis lassihht.

„Ne weenam, ne ohtram,“ sazzija Lankmallis, — bet abbeem. „Plezzigs winsch irraid, kaulohts, satlofknis, lihds ar to Herr Seetin; fleppohr arri ne fleppo; — bet atkal gohdis, gudrs“

„Ganna, ganna, Lankmall,“ eesauzahs wezzafais, sinedamees. Man galwa sahks reibt. Skohlmeister, lasseet nu tohs pirinus stahstus.“

Urri tohs islassija zaur. Nehme arri tahs tabaka dseesminas preekscha. Tahs klausotzes mannim riktigi pihpina isdsisse, fo sohbdos eekohdis turreju. — Dauds pasmeeschanahs tur bij flahrt.

Tad atkal walloda eewilkahs no dselscha zelteem, un ihpaschi no ta dselscha zelta, fo taifihhs no Wehtsburgas us Markawu. Skohlmeisteram tur bij daudf fo stahstiht. Ir mannim wihrs peestahja, fo basnizas kambari ar basnizas wehrmindera sibini biju redsejis; un, laikam no mahzitaja dabbujis dsirdeht, ka no ta gabbala esmu, winsch mannim waizaja, kas jelle bubshocht ar to dselscha zellu, fo gribbejuschi taifiht no Turburgas us Leepaju?

„Tas gan isnihks, ka mannim rahdahs,“ ta es atbildeju.

„Skabde,“ ta atkal winsch atrunnaja prettim. „Wehs jaw ta runnajam sawa starpâ: ja tur taifihhs tahdu zellu, tad jaw ne buhtum par to tahlu zellu behdajuschi, bet buhtum zitti tur nogahjuschi, tahdus brihnumus redseht. Ta jaw smejhamees, ka pirmais wesums duhinu ratteem saliffchotees aiswelkams no burwjeem, wahrdineekeem un sawetajeem. Jo teescham, kad laudis dabbutu tikkai weenu reisi tahdas leetas redseht, tad gan burwju un sawetaju skohlas paliktu nespehzigas. Laudis tulih paliktu jo gudri.“

Ta wehl daschadi mums kohpâ runnajoht, sabka fatumt; un mannim eeschahwahs prahâ, ka pee mahzitaja manni gaida. Urri jaw weens ohtrs weefis taifjahs eet us mahjahm. — Tad wehl beidscht wezzako

paluhdsu, lai druzzinu nahks ar manni kambari.
 „Gohdigs wezzakais,“ tà saktu runnaht, „juhsmanni gan wairs ne pasibsteet?“

Wezzakais, zeeti us manni passattijees: „Ne nemmeet par launu, zeenigs tehws, es juhs ne pasibstuwifs. Gan tà schautohs preekschâ, fâ kad buhtu juhs fur redsejis; bet ne warru attapt.“

Es. „Es esinu tas mahzitajs, kas juhsu wezzo mahzitaju, juhsu audsinataju, mannu mihlu draugu, us dusseschanaš weetu parwaddija.“

Wezzakais. „Ak mihlais zeenigs tehws! Riktigi, nu atzerrohs! Bet jaw arri irr gaddi, kamehr faru mihlu wezzehwu paglabbajam. Juhš toreij, ne nemmeet par launu, jo jauni bijat, wairak to mattu.“

Es. „Ja, ja, mihlais wezzakais. Dabbuju pehjak wehl dauds firgt. — Bet mannim buhtu luhg-schana pee jums!“

Wezzakais. „Labbpraht, zeenigs tehws!“

Es. „Woi buhtu jums rihstudeen wallas? Es gribbetu ar juhsu mahzitaju juhs apraudsiht. Bet mums buhs garra runnaschana; mehš juhs ilgi ais-kawesim.“

Wezzakais. „Tas gohds mannim dauds maksa, zeenigs tehws. Es esinu taggad swabbads. Mubsu mahzitajs mannim jaw schodeen pateize, fa nahkschus rihtà manni apraudsiht ar sweschu fungu; bet ne sin-naju, fa ar jums; un ar preeku juhs sagaidischu.“

Gahju pee frohdstaecka, aismaksaju to kruhs allus, fo arri riktigi klausidamees biju isdsehriš, noluhdsobs, fa ne biju winna leddus pagrabbu eerandsijis, un aisbrauzu pee mahzitaja, fawâ prahtà dohmadams: kad wiffi fungi faweem laudim tahdus frohgus gabdatu, tad sinnams frohgi, taggad laudim wairak par sley-fawu-bedrehm pee meefas un dwehseles noteizami, paliftu par meera, par draudsibas un par gudribas nammeem!

„Ne buhtu wiſſ dohmajis, fa tahds frohga mihtojajs effi,“ tà mahzitajs mannim uſſinebjahs, manni eeraudſijis. „Kur jelle tif ilgi palikki? Woi tikkai ne buhfi eereibis druzinu?“

Es. „Gandrihs pateefi tà fà ecreibis eſmu, lai arri ne no ta branga allus! — Wai, fahdi ſchè lautini! Es gan dohmaju, fa mannim jaw teizama draudſe, — bet tè tatschu dauds zittada!“

Zeen. kungs (paſineedamees). „Woi tad arri welt atnahzeet tahdu leelu zetta-gabbalu ſcheitan preekſchſihmi mekleht, fo arrajeem preekſchâ ſtahdiht?“

Es. „Labbpraht gribbu gohdu doht, kam gohds nahkabs. Sirds it lihgsina paleek, tahdus arrajus redſoht.“

Mahz. „Sinnams. Bet Deewam ſchehl wehl dauds wairak tahdu nowaddu, kur arraji gandrihs par lohpcem palikkufchi, ne tahdu, kur preeks irraid, us winneem fà us ſaweem tuwakeem paſſattitees.“

Zeen. kungs. „Tas Deewam ſchehl gan irr teefa. Bet, mihtli mahzitaji, daudsreis arraji tikkai rahdohs par lohpcem palikkufchi, bet — naw teefa! Ir tahdôs nowaddôs, kur winni pawiffam bij noteikti par mulkeem, ſlinkeem un pliheteem, tihschi daudreis eſmu eerunnajees ar weenu ar ohtru, un tad eſmu brihnijees par to prahtibu un gohdibu, fo pee winneem atraddis. Muhsu Latweeſchu laudis no buhſchanas irr gaiſchi zilweki; un kad winni weenâ ohtrâ gabbalâ panihkufchi pee meefas un dwehſeles, tad ne dohdeet wiſſ winneem paſcheem ween to wainu, bet Deewam ſchehl arri winnu kungem. Schee daudsreis leekabs, fà kad arraji buhtu tikkai winnu deht, winneem par labbu ſchinnl faulê laiiti, un ne apdohma, fa fungi tif patt ſaweem arrajeem par labbu, ſawu arraju deht no Deewa irr zelti. Tikpat, fà laudis ſaweem kungem ar ſawu meefas ſpehku kalpo, tikpat tatschu kri-

stohs fungeem saweem laudim kalpoht ar sawu padohma spehku. Uk zif swehta preeka, un arri zif dauds wairak tahs laizigas pelnas fungi warretu no saweem laudim redseht, kad winni tikkai mihligu un fristigu prahtu us teem turretu, — un wisswairak, kad winni tikkai tahs diwi lectas gribbetu wairak no saweem laudim atgreesst nohst, prohti to brandwihnu un to pahtagu. Us katru sohli ar brandwihnu aplecti, ar pahtagu ween waldbiti — woi brihnumi, kad laudis paleef palaidneeki, nikni, prettibneeki? — Pats esinu fungu kahrtâ, bet — taisniba jaruma!“

Es. „Zuhfu taisniba zaur un zaur! Labbeem fungeem Deews labbus arrajus ne leegs wiss. Bet aushs deena, aushs! Jaw taggadin, gohds Deewam, wissa buhschana sahk pahrgreestees zittadi.“

Mahz. „Zuhs nu abbi diwi us teem fungeem leelu wainu wellat; un warr buht, ka weetahm fungi wainigi. Bet es minneschu weenu wainu, fo Deewam schehl daudstreis pee muhsu arrajeem atrohd, un zaur fo winni fewim dauds nelaines uskrauj; — ta irr ta nepateiziba. Winni ne gribb atsiht sawa funga labbumu. Darri winneem wehl jo dauds labba, — woi winni fazzih, ka tas newaid labs, woi atkal winni prassih wehl wairak labbuma. Zaur to dasch fungs, kas no eesahkuma pateefi labs un mihligs bijis, paleef ihwerigs un zeets.“

Zeen. fungs. „Zr tâ noteekahs sinnams. Bet es schkeeru, kad fungi to tikkai ar lehnibu gribbetu pazeest, tatschu pehzgallâ laudim prahtu pahrgreestu zittadi!“

No tahdahm lectahm wissu to wakkaru runnajam.

Ohtro rihtu, mahzitojs un es, meh, nogahjam Paleijas mahjâs, tihfchi papreefsch labbu rinki apmesdami arri par zittu fainneeku gruntu, lai es ne dabbutu wiss redseht Paleijas buhschanu ween, bet arri wehl weena ohtra zitta fainneeka buhschanu; jeb,

kà mahžitajš smeedamees fazzija, lai es ne dohmajus wišš, ka teem weens pats tahdš smuks putnis no sweščas semmes atškrehiš.

Preeks bij tur štattitees. Wišši lauki apfohyti, kà ween wajjaga. Wišši grahwi taisni un štaidri; eschu nekabdu; ruggaji smuſki fadsihwoti; weetahm lauku widdü appinu fohpini redsami tahdšš štubròš, fur ar arkli un ezzeschahm ne warreja eeeet; smuſki braggi redsami un schahwkarri. Wišši zellini, kas no weenahm sehtahm us ohtrahm gahja, lihdseni un zeeti, katrà puffè grahwis. Pee katrahm mahjahm dahrs.

Kad ween ar kabdu žilweku fatikkamees, tas bij laipniš labbarihša dewejs. — Watcefi mannim rahdijahš, kà kad buhtu Selta-leijas zeemà eegahjis.

„Bet fur tee lohpi un sirgi,“ tà wajzaju sawam draugam. „Labbpraht tohs arri gribbetu dabbuht redseht.“

„Tur arri irr fo redseht,“ tà winsch atbildeja. „Bet taggod wehl irr agrš laikš. Schai zeemà ruddena laikà lohpeem un sirgeem no rihta jaw arween fo mett preekschà.“

Tur eedami sadubramees ar wezzu wezzu wihriau, kas ar drebbofchu balki mums dewe labbu rihtu.

„Uhrè, tatschu pee juus wehl nabbagi štaiga apfahrt,“ tà es pehz mahžitajam fazziju, tà kà palcelidamees. „Pee mums ne weenu wairs ne redsefi apfahrt štaigajam; ne pee basnizas durwiin wairs ne stahw ne weens.“

Mahž. (pasmehjees). „Tad wezzitis laikam gan buhs bribnizees, ka diwi mahžitaji tam pagahja garram, ne neeka winnam ne dewuschi! — Eij, draugs eij! Woi tewim muhsu wezzais Purwja Jahnis parahdijahš pehz nabbaga? — Kur tawas azzis bij? — Woi redsefi kullš woi škrandas? — Ne, wezzitis dšihwo labbi paehdis, apgehrbees un safillis pee sawa dehla-dehla, kas Purwja mahjās par fainneeku. Buhs tikšai, kusteht eeraddis,

schahdâ jaukâ rihtâ islihbid, laufus arstaigabt, fâ bitte, us seemas gullu taifidamees, wehl kahdu reisi no strohpa laischabs ahra, kad ruddena saule paspihd. — Zif jaw munns ristigu nabbagu, tee wiffi nabbagu nammâ.“

Es. „Pagga, woi tas ne bij laikam Paleijas Jahna frusta tehws?“

Mahz. „Einnams, fa bij!“

Es. „Tad tas wezzitis wehl dsihws! — Bet fakkî, fo tu minneji no ta nabbagu namma? Kahds nabbagu nams?“

Mahz. „Nu — munns smuks leels nabbagu nams, ar labbi leelu dahrsu wissapfahrt. Woi tad wehl nabbagu nammu ne effi redsejis? — Kad ween kahds pagasta lohzeklis, kam behrau jeb klaheteju rabdu newaid, kas par winnu warr gahdabt, paleef tik nespehzigis, fa ne warr wairs farwu maisi novelniht, tad mehß winnu leekam tur eekschâ. Tur winni gan no magasihnes dabbu maisi, gan arri laudis teem sawas dahwanas tur fanesß. Uk! kad tu tikkai wakkardeen buhtu redsejis, kahdas baggatas dahwanas lautini, plaujameem swehtkeem par gohdu tur sawedde, — tur bij fo redseht! Es wakkar no muischas us mahjahm braukdams, tur peebrauzu. Urri saufas maises ween tikkani muhsu nabbagi newaid wiss. Ne weena fainneeze ne paliks farwu schkihwinu sweesta tur ne nonessufi, un ne weenas mahjas ne buhs wepru behres, fur labbyraht kahdu gabbalinu spekka nabbageem ne nowchlehs. Pee tam arridsan winneem no ta dahrsa dasch kartuppelis, dascha sakne paaug. To winni paschi apstrahda ar wissu labbu. To jaw zeeti waktezam, fa ne weens tur ne stahw brihw, kas zikko wehl spehji kusteht. Slinkcem tur arri mahzibas ne trubkst. Preeks irr skattitees, fâ tee wezzischi tur kuff. Weens pluhz spalwas, obrs schkell skallus, zits vinn kahdus grohwinus, zits megsch tikflus, zitta wehrpj kahdas pakkulas, schâ un tâ. Tur irr weens, us azzim gau-

dens, zittüreis leels dsehrejs un beskauna bijis, — tas taggad smukki sawas wesselas kahjas walka, wissam nowaddam wadmallu weldams. Tas wiss naudu maksa. Pee tam wehl dasch rublis saleekahs no teem grascheem, fo basnizas laudis labbpraht tās lahdēs eemett, kas nabbageem par labbu pee basnizas durwim pakahrtas. Papreeksch muhsu nabbagi stahweja katru swehtdeenu pee basnizas durwim, un tur zits par zittu saukdami sawus paharus skaitija, pastarpahm arri weens ohtru nogahnidami, kad weens schfite jo masak dabbujis ne ohtrs; un fo tur bij sakrahjuschi, tas daudsreis palikka atkal to paschu deenu frohgā. Ne, ta bij nezeschama nebuhschana. — Taggad eet zittadi. Dasch labs, palaidneeks bijis, un zaur to par nabbagu palizzis, paleek nabbagu namina atkal par gohdigu kristigu zilweku. — Mehß teem tur prahtigu wihru ar seerwu essam kà par usraugeem un waldineekee:n peelikkuschi. Tee wissu isrikte un apgahda. Britscheem ir es tur noeimu, winneem isstahstu kahdu gabbalu no bibbeles, pamahzu, pastubbinaju, eepreezinaju winnus. Tà, gohds Deewam! muhsu nabbagi tur labbi pahrtikkuschi.“

Es. „Bet fur tad to naudu nehmat, to wissu eetaifht?“

Mahz. „Zaw sinni, ka zeenigs kungs buhs sawu kabbatu atdarrijs. Arri laudis ikweens lai dauds lai mag fainette sawu teesu; un tad, woi tad ne mas ne gribbest sinnaht, fur tee septindesmit peezi rubli palikkuschi, fo tu mannim no nelaika Eglu-muischas mahzitaja mantas atfuhitiji, lai ar teem nohtigus draudses lohzeklus glahbjus? — Tohs arri tur peelikku klah!“

Es. „Ne prassijis ne buhtu wiss palizzis. Bet sinnams labbakà weetà tu ne buhtu warrejis winnus list. Nelaikim, Deewos meelo dwehseli, wehl debbestis par to buhs preeks!“

Tahdas wallodas sawà starpà turredami mehß eegahjam Paleijas schtā. Ak sawu smukku nammu! Seenas

un jumbt lihdſeni, balts ſturſtens, leeli gaischi lohgi, feh-
tina ſatta, ſkaidra; diwi ſmukkaſ leepas namina durwju
preekſchâ un benki pataifiti, fur ehnâ nofehſtees.

Saimneekſ ar ſaimneezi muhſ laipnigi aizinaja eef-
ſchâ. Tuliht nammâ jaw eeraugu tahdu eerikteschanu,
fo lihdſ ſchim wehl pee arrajeem ne biju redſejis. Ruf-
na pehz kahrtas eetaifita; ihpatſ zeplis un ta zepla
wirſû ta ugguns weeta. Gegahjam iſtabâ. Leels galds
iſtabas widdû. Gar zittahm ſeenahm ſmukki benki,
gar zittahm ſmukki kohka krehſli. Smukka krahsnſ, ne
wiſſ no namina puſſes, bet paſchâ iſtabâ kurrinajama.
Iſtabas gallâ kambaris, un blaſſkam iſtabas atkal kam-
baris. Skattijohſ tahdu brihdi apkahrt, nofehſchohſ
un ſahku runnaht: „Gohdigs wezzakais, mannim leels
preekſ juhſ apraudſijufſham. Juhſ mannim jaw wezzi
draugi un paſiſtami eſſeet, no pat tahſ deenas, kad
juhſ eeweddu tai kambari, fur juhſu wezzais mahzitajſ
ſawâ ſahrkâ gulleja. Juhſu audſinatajſ mirdamſ man-
nim peekohdinaja, lai es allaschin juhſ wehrâ paturruſ.
Wiſſch juhſ zeeti mihleja un zerreja, ka wiſſch juhſ
buhſchuſ Deewam un zilwekeem pâr gohdu un preeku
paaudſejis.“

To ſazzijis, es zeetu tahdu brihſtinu kluffu. Man-
nim ſirdſ ſafille, peeminnoht ſawa wezza drauga pehz-
dejas ſtundas, fur pee wiſſna mirſchanas gultas fehdeju.
Jahniſ un Maija ſewim arridſan, kâ ſagſchuſ, affaras
noſlauzija. Tad ſahku atkal runnaht: „Kâ wezzais
mahzitajſ mannim peekohdinaja, tâ arridſan lihdſ pat
ſchim laiſkam zeeti uſ jumbſ eſinu ſkattijees, kad arri ne
patſ ar ſawahm azzim, tad tatschu ar zittu zilweku
azzim. Juhſu jaunais mahzitajſ mannim arween ſkai-
dru ſinnu no jumbſ irr dewi. Bet weenu reiſi tatschu
arri gribbeju patſ juhſ un juhſu buhſchanu redſeht.
Tapehz atnahzu pee jumbſ. Ruhſdami, ne brihniiatees,
kad es nu jumbſ leekohſ gandrihſ kâ kahds pahraudſitajſ
un pahrklaufſchinatajſ. Gan pehz jumbſ pateiſſchu, ka-

labbad es labbpraht wissu skaidri gribbetu sinnaht. Zums mannim jarahda wissa sawa buhschana, dahrii, lauki, stakti, wiss, wiss.“

Wezzakais. „Labbpraht, zeenigi tehwi! Bet skahde, ka wassaru ne effeet atnahkuschi. Tad jo drihs bij ko redseht. Taggad wissi lauki jaw nowahkti, bittes apgulluschas, kohkeem lappas birst semne.“

Es. „Lai buht. Ja patihk, sahksim eet.“

Wezzakais. „Tahdu brihstinu, luhdsami, wehl uskawejatees. Tatschu muhsu brohkastu ne smahdeset.“ (Us sawu fainneezi pagreesees.) „Nu see-wina, tu jaw gribbeji masu brohkastinu sagahdabt?“

Maija. „Buhst tulihk. Annlihse jaw taifa. Ne gaidijam weesus tik agri nahkahm. Warreet wehl kahdu brihstinu parunnabt.“

Es. „Kai kam buhs mahte sewim jaw meitu par paligu paudsejusi?“

Wezzakais. „Ne, zeenigs tehws. Muhsu meitas wehl tikkai tabdas pussauguschas. Nogabja scho rihtu skobla. Zums ta skobla no Mikkekeem sah-kahs. Ta Annlihse, ko fainneeze minneja, irr muhsu jaunawa, manna wezzaka dehla seewa. Scho pawasfaru bij kahsas.“

Es. „Tà? Zik behrnu tad zums irraid?“

Wezzakais. „Trihs dehli, diwi meitas. Wezzakais dehls, kas kahdu reisi mannas pehdas paliks, ja Deews dsihwus wesselus taupa; ohtrs Keisera deenestà; trescho zeenigs kungs mannim atnehme par kutscheri.“

Es. Tà! bet kalabbad tad dehlu nodeweet Keisera deenestà? Woi tad ne buhtut winnu warrejuschki kaut kà no tam isgrohsiht? Zeb woi rassi, Deewom schehl, bij kahds palaidneeks, kahds juk arridsan kahdahm reisehm wissu taisneem wezzakeem paag?“

Wezzakais. „Ne, gohds Deewam, taisns un gohdigs puissis, wessels pee meesas un dwehseles. No

zeddeku wilkschanas winsch gan buhtu warrejis atrautes. Pats zeenigs kungs winnu buhtu tuliht sawa deenestâ nehmis. Bet ir pats puika jaw no buhschanas bij tahds drohsch un mundrs, un lohti fahrigs, sweschas mallas und sweschus laudis redseht; ir atkal es baidijohs no schahdas tahdas pahrmeschanas, ka pagasta wezzakais buhdams, gribbus sawus behrnus taupiht; ir atkal Keiseram un tehwa seinmei arri labba wajjaga. Mans dehls pascha Keisera gwardijâ deen, jahjejos. Gaidam winnu scho seemu pahreijam fehrstees.“

Es. „Tad gan warr sunaht, ka kahds ne kahds newaid bijis. Bet kâ tad juhsu seewas mahsei Annei klajahs?“

Wezzakais. „Rabbi, gohds Deewam! Gohdigs wihrs, wesseli behrni, labba pahrtiffchana.“

Es. „Bet kad jums weens pats dehls ar sawu seewu mahjâs, meitas skohlâ, — kas tad jums irr strahdajus? Juhs dirwi wihri ween tatschu wiffus laufus ne warreet apkohpt? Saines, redsu, dauds ne turreet?“

Wezzakais. „Ni ne, zeenigs tehws, mannim papilnam irr lauschu, leelu un masu. Tè wiffas mallinas pilnas, ka tschumm ween. Mannim tur prettgallâ irr arridsan dirwi kambarini; tai weenâ stahw mans dehls ar sawu seewu; tai ohtrâ dirwi kalpi, abbi seewas wihri; schè tai dischâ istabâ gull manni puischi; tai kambari mannas kalpones un meitas; tur atkal es ar sawu fainneezi. Saine tikkai schodeen isklidusi; zittus ar sawu dehlu noraidiju tur weenâ purwi grahwi raft; zitti atkal ar wiffseem behrneem nogahja beigt kartuppelus nolassiht.“

Es. „Bet kâ tad wiffas mallinas warreet tahdas skaidras turreht? Kur tiff dauds lauschu, tur tatschu wajjadietu kahdas gullas redseht, kahdus schappus, scho un to?“

Mahzitajs (pafmeedamees). „Laikam fainneeze buhs blaura, — ne zeetihs, kad ar dublotahm kahjahm nahk istaba, ka drabnas un pastalas ismehta pa wiffahm mallahm, ka falmu maisus rihtis pamett istaba.“

Maija. „Ta jaw gan buhs. Dublotas kahjas gan ne zeeschu; ir ne zeeschu, ka pastalas jeb drabnas, kas atleek, par istabu wasajahs apkahrt. Klehti preeksch tam ihpats kambaris, tur wissu warr falikt. Wet ar teem falmu maifeem muns newaid nekahda kraustischana.“

Es. „Ka tad ne? Woi tad tik zeeta effcet, ka leekat fainei us plikku benki gulleht?“

Maija. „Ne! — Te schos benkos katram sawa gullama weeta, katram saws kiffens un saws galwas spilweninsch un apseas. Schee benki pehz lesnas lahdes taifiti, un wahks uslihts. Wakkareem to wahku nozelt un tad katram gulta gattawa.“

Es. „Sit, rahdeet jelle, fainneeze!“

Maija (benkim peestahjust un druszinu to wahku pazehlusi). „Kad tikkai manni sehni scho rihtu ar to steigshanu buhs katrs sawu gultu apkohpuschi? — Ja, neeks ne kaisch. Nu (wahku nozehlusi), nu skatatees, zeenijs tehws!“

Es skattijohs, — katram ihpatti gulta, weens garsch kiffens, ka pehle, galla galwas spilweninsch un willaine par apseggu. Uptwarstiju un apspaidiju to weenu pehli; spalwas ne bij eekschâ, seens jeb falni arri ne. Waizaju, ar fo effoht peebahstas?

Maija. „Ar fuhnahm, zeenijs tehws. To mannim eerahdija muhsu jauna mahzitaja zeenmahte. Augusta mehneseim beidsotees mehš sawahkam meschâ to wissu garro un mihtsto balto fuhnu, fo tikkai warr dabuhht, un isgreescham wiffas faknites un iskrattam wiffas semmes; tad winnu iskleescham us kahdeem greesteem, fur faule ne eeguhst, bet wehjsch eet zaur, lai

winna rahmi schubst. Saulê winna paleek zeeta un trauscha. Kad faufa, tad winnu wehl weenu reisi labbi pahkrattam, lai pehdeja smilks isbirst, islassam pehdejohs neffaidrumus un fahrius, un tad bahscham winnu maisôs, tohs maisus tà schuhdami, fà rehdi-neeki zeeni farvus fiffenus schuht, lai paleek tàs mallàs fantaini; weetahm wanus arri ischujam zaur, lai, kad schahs subnu pehles uspurina un apgreesch, subnas ne fäschluht us weenu gallu, jeb us weenu mallu. Tahda pehle daschu gaddu paleek mihksta un derriga preekisch guleschanas, un naudu ne makfa.“

Mahzitajs. „Ka tahdas pehles labbas un ilgi peeteek, to es arridsan warru apleezinaht. Mianni behrni arri us tahdahm pehlehm gull, un muhsu nab-bagu nammâ mehsh tahdas ween turram.“

Es. „Bet tôs masôs spilweninôs, — fas juns tur ir eeffchâ? It spalwas ween ne rahdahs wiss!“

Maija. „Putnu spalwu tur gan mas irr flahht, bet gohwju spalwas, fo bohtes jeb no abdgereem pehrsam, un zittas parupjas putnu spalwas peemaisitas flahht.“

Mahzitajs. „Bet talabbad ne bohma wiss, draugs, fa muhsu Paleijenei arri labbu spilwenu un mihkstu smalku spalwu truhkst. Winna sinn tahdu skohlu, fà no sawahm sohsm dauds wairak spalwu sakraht, ne zittas fainnezes.“

Maija (pafmeedamees). „Ko nu wehl, zeenigs tehws! Zuhsh mannu baggatibu arri wissai gribbeet isflaweht. To skohlu arri mahzitaja zeenmahte sinnahs deewsgan.“

Es. „Ne tizzu wiss. Bet luhdsama teizeet!“

Maija. „Nu, mehsh diwireis par gaddu sawahm sohsm, bet tikkai tahm wezzenehm, no kruhtim un no wehdera tahs spalwas nopluhzam; pirmo reisi Maija mehnesi; ohtro reisi Augusta mehnesi.“

Es. „Sakket! Bet kalabbad wezzenehm ween? U-woi winnahm tas ne sabb, jeb woi winnas ne sabb niht?“

Maija. „Tahs jaunah sohstis to gan it labbi ne paness wiss, kad tahin tahs spalwas ispluhz, warr buht ka talabbad, ka winnas jaw no buhschanas to pirmo wassaru spalwas ne laisch. Bet vee tahin wezzenehm nekahdu slistumu no tam ne warr manniht. Warr buht, ka tahin pirmahin reisehin winnahm driufzinu sabpes Jareds; bet kad jaw cepluhkatas, tad rahdohs, ka tahin it patiht. Zuk wezzenes jaw no buhschanas katru wassaru spalwas laisch. Bet sinname, zittur spalwas ne pluhzam, ka no fruchtin un no wehdera, un arri tur jaw tif skaidri pebdigu spalwinu ne nowakam, ka kad effam sohst nokawuschi.“

Es. „Ne, to manna sainneeze teescham wehl newaid sinnajust; to winnai ne eemahzjis ne palischu.“

Ramehr ta runnajam, brobkasts us galdu bij salikts. To rihtu jaw labbu gabbalu nostaiogjuscheem mums ta branga maise ar to brangu sweestu un seeru, arri ta uszeptu galla it labbi gahja pee sirds. Urri no ta prischa meddus baudijam, ko wezzakais teizahs to paschu rihtu strohpam nonehmis.

Mannin to brangu maissi flawejoht, un atkal to namma mahiti, kas tahdu maissi mahf zept, Maija teize, ka ta ne effoht wiss paschas zepta, bet zeema zepli.

„Kahda zeema zepli,“ ta es waizaju? — Tad dabbuju dsirdeht, ka Eglu muischâ katram zeemam ih-pars zeema zeplis. To zeenigs kungs tif skunstigi effoht lizzis usbuhweht, ka it ar masu malku winnu warroht eefildiht, un ka no kahdeem tschetreem peezeem puhreem mistu us reisi tur warroht maissi zept. Diwireis neddelâ tur zeppoht. Kad mi kahdai sainneezei maise atteekahs zeppama, tad winna sawus miltus tur nosubta, un noraida kahdu meitu, kas tai seerwai, kas tur par maises zeppeju un usraugu eezelta, palihds to

maisi apmizihit un eeschaut. Pehz saimneeze gattawu maisi wahf mahjäs, un katra warr drohscha buht, ka sawu paschu miltu maisi dabbu, un tif, zif winnai nahkäh. Us tahdu wihsit malka parleeku peetaupotees, un maije arween effoht labba; jo kahdu ne kahdu zilweku par bekkereeni tur ne peeleekofchi, un kad slistus miltus tur noness, tad tohs ne peeneimoschi wiss; un pee tam wehl tas labbuuns, ka tatschu katra meita ismatzotees labbu maisi zept, un pahrnawadda puifis, ferwin (Eglu-muischneezi par ferwu nehmis, warrus drohsch buht, ka labbu maies zeppeju dabbuschus.

Sewim allus glahsi peelehjis pasinehjohs, ka tas gan buhschoht no Xepu-frohdsineeka leddus pagrabbâ. „Einnams,“ tà wezzakais mannim smeedamees atbildeja. „Ruhfu zeeminich mannim muhscham to ne buhtu peedewis, kad kahdu sweschu fungu pee ferwis buhtu uszeenajis, no winna allus ne nehmis. Pascha dehs wianu bruhwe; pats winnu glabba tai pagrabbâ, fo zeenigs fungs tam lifka usbuhrweht. Paschi gan buhseet wakkardeenu jaw mannijuschi, kâ winsch tulihf sahft pihft un puhstees, kad kahds winnu finahde jeb paleef winna leddus pagrabbu ne eeraudijis. Bet arri pateesi irr labs allus; un kamehr tahds muhsu Xepu-frohga dabbujams, no ta laika dasch labs brandwihnam mugguru atgreesis. Einnams tahdu frohdsineeku arri-dsan dauds ne usees, kahds mums irr; tas irr pateesi gohda wihrs!“

„Ja, to ir es warru labbyraht apleezinacht,“ tà mahzitajs us mammi sahfa runnacht, „winsch irr pateesi gohda wihrs; un kad wissit frohdsineeki tahdi buhtu, kâ winsch, tad teescham ta dserschana drihs justu. Teescham, kad es apdohmaju, kahdu flepfawu un sagtu darbu zitti frohdsineeki strabda; ar kahdu eeteifscham un peerunnascham winni zittu zilweku it speestin speesch peedsertees; kâ winni zittu zilweku mahf tif ilai sawâ frohga gandrihs kâ peeseetu turreht, lihdi winsch sawu

pehdigo graffi isdsehriß; kad es apdohmaju, kà winni wißwairak tohs krahpy, kas us parradeem dsere, tad it firds eesahp, un mums it jabrihnijahs, ka fungi wehl tahduß lauschu pohstiajus sawòs nowaddòs zeesch. Mubsu frohgeris tulihf sawads. Us ruddena ardohschanu winsch jaw ne weenam ne ces ne weenu schehlfinu doht; un kad ween winsch sahlf manniht, ka kahds zilweks sahlf wairak dsert, ne winsch swehj nest, jaw winsch buhs pirmais apfauzejs. Daschu labbu winsch no dserschanas irr atgreesis nohst, un winnu daudsreis dsird teizam, ka tas ihsti effobt frohgera darbs, tohs dsehrejus glahbt; jo diehrejü no mahzitaja muhkoschi, bet pee frohgera skreijofchi flahf.“

„Tad lai Deewòs swehti juhsu frohgeri,“ tee atkal bij manni wahrdi, ko es pateesi it no wiffas firds peeliffu flahf.

Wezzakais mums arri pasneedse schkihwi, fur ahboli un bumbeeres bij wirsü. Aplam wehl tik smuffus un finekfigus kohka auglus ne biju redsejis. Paehduschi gahjam dahrsä. Preeks bij skattitees, kahdi tur smuffi kohki, zitti wehl ar augleem; preeks bij skattitees, kà wiß pareisi un gudri eetaisihfs. Wezzakais mums isstahstija, ka schè, kad eegahjis par saunneeku, tikkai kahdi trihs wezzi kesbeeru kohki bijuschi; ka wißus schobòs kohfus gandrihs pats fehjis, pohtejis un stahdijis. Winsch mums rahdija sawus appinus, sawus kahpostus, sawus diwidefmit un tscherrus bischu strohpus. Ir wißus stallus un zittas ehkas apskattijam. Wiffas bij smuffi apkohptas, wiffi junti lihdseni.

„Cirgu stalli atdarrijis wezzakais mums israhdija wiffu eerikteschanu. Ceraugu sirgu stellingi stahwoschu. „Woi laikam kahds flims lohps, ka winnu turreet stalli?“ tà es waizaju.

Wezzakais. „Ne, paldeewò Deewam, wessels kà ruffis. Tas irr mubsu waiflas ehrijelis. To ne warru drihstieht gammòs laist.“

Es. „Woi tad juhs të ihpaschu waiflas ehrseli weenadi turreet stalli? Kas tad juns to makfa, un to tad juhs ar tahdu lohpu druwâ padsihwofeet? Pee mums, kad kahdam arrajam atteefahs jaunâ ehrselis, to laisch tif pat us ganneem, fâ wiffus zittus sirgus.“

Bezaka is. „Ne, pee mums ne to waiflas bulli aplam ar zitteem lobpreem ne laisch lihds gannôs, ja ne atteefahs tahda weeta, fur tahs gohtenes ihpafchi warr ganniht. Muhsu gohtenes gan uskohpj, un tahs triju gaddu wezzas jaw pilni lohpa gabbali irraid. Bet ir tad jel mas bes pufstreschu gaddu winnas pee bukka ne laisch. Bet ehrjeli — kas to dsihâ gannôs, ja derrigus kummelus gribb dabbut?! Sinnama leeta, no tahdeem kumnekeem jaw ne muhscham nefas ne buhs, kam tehws woi mabte paschi wehl kummeli. Un skattatees tiffai,“ tã wehl wezzaka is runnaja, to ehrjeli no stalla isweddis, „skattatees, kahds mans ehrse is! Tas, fâ taggad sirgi dahrgi, gandrihs sawus simts rublus irr wehrtâ. lai arri tiffai mehrens lohps. Zeenigs fungs manniin winnu eedahwaja, pufsgadda wezzu kummelu. Taggad seschu gaddu wezs. Sinnams fa par wiffu waffaros laifu stalli ween stahwe-dans winsch gan kahdu weenu ohtru wesumu seena faehd, un fa jaw waiflas ehrjelis labbi gribb barrojams. Bet muhsu zeema-faimneeki katrs jel mas weenu labbu waiflas fehwi turr, un manniin preefsch manna ehrjela labbpraht fahru kihpi seena, un kahdu seeku ausu peimett; un kad kahda pahrnawadda faimneeka fehwe no winna paleef kummelize, tad jaw labbpraht mo-minim to pufsrub'i makfa. Ir zits muischineeks faras feh-wes pee manna ehrjela irr atsuhthijs. Pee tam mans ehrjelis arri no darba ne stahw brihw, bet es winnu leeku pee wejuna flabt, un to jubdsu arfli un ezzeschâs, sinname, kahdam nefahdam winnu rohfas ne dewis. Us tahdu wihsi manniin no winna wairaf pelnas ne skahdes. Un kad mehâ wehl sahksim sawus kummelus

isdoht, mums teerscham dasch rublis nahks kabbatâ. Pehrnrudden' isdewu kahdam fungam jaimu sirgu, fo patš biju paudsejis, un dabbuju farvus feschedesinit rublus, un tam wehl fenn deenas ne bij tabos ehrlis par tehru kâ schis. Wet warr buht, ka to sirgu skaitlis muhsu nowaddâ sahks eet masumâ. Geksch zeeniqa funga eeskattijustees, jaw sakam wehrschus arkli un arri pee wesuma jubgt, un muhsu skohlmeisters mums stahsta, ka Bahzsemme weetahm arri gohweis sakoschi jubgt eekschâ, un tahs effoht wehl jo schiglas, ne wehrschis, un pee peena talabbad nekahds disch truhkums ne effoht mannamš.

Wissu mahjas buhschanu apskattijuschi, gahjam us laukeem. Rudsî labbi eeskluschi, un abholinsch arriban. Gravu eeraudsijs, kas sinukki lihdsena, bes zuku rakkuma, kâ pee zitteem arrajeem redi, stary laukeem us leiju wilkabs, fazziju: „Tê laikam juns dasch wesums seena paaug!“

Wezzakais. „Tee trihs, tschetri wesumi drohschi, un seens tibri kâ abholinsch. Kad schè atnahzu par saimneeku, schi grava bj peeaugusi ar schahdeem un tahdeem fruhmeem, un tif nelihdsena, ka tur ne weenu zirtenu ne dabbuja plaut.“

Es. „Ja, es atzerrohs no wezza mahzitaja dsirbejis, ka Palejas saimneekam zittu gaddu ne pahrdesmit wesumu seena ne paauguschi. Kâ tad juns taggad ar seenu?“

Wezzakais. „Ah, taggad es ar seenu gan discheni esinu zehlees, jebschu zittu plawas gabbalu wehl par druwu pahrtaisijs. Wiehs zittu purwja gabbalu, fo par gannekli dehyweja, bet tur lohps to fruhmu starypâ lihdi wehderam strigga eekschâ, un tatschu nekabdu gaufigu sabli ne dabbuja, par lihdsenu plawu essam pahrtaisijuschi. Zittas plawas atkal noduhram wissus zimparus, sakrahwan tohs sakpelès, un kad sapuiischi bij, tad tohs iskleedam, nolihdsimajam wissus

furmu zeh'umus, kas awsubnajuſchi tur ſtahweja, uſ-
 flecdam zitteem gabbaleem ka!ta mablus; iſpluzam
 wiſſu ſubnu, fur beesa fahrta, un fur atkal plahna
 fahrta, tur uſſijajam ſeemas la:kâ, kad ne dauds ſneega,
 druſzinu pelnu wirſu, tâ ka ſneegs tiffai rudſ palikka.
 Zits arri eeſpehjam, ſawai druwai neneeka ne atrahwu-
 ſchi, weenu ohtru weſumu ſubdu uſ plawahin uſkleest.
 Kurmu zehlumus jaw taggad muhſu plawâs nefur
 wairſ ne rediehs. Katru pawaffaru, katru ruddeni
 winnus ar dſelſcha grabbekleem nolirdſina. Uſ tahdu
 wiſſi muhſu zeems ar ſreenu jaw diſti irr zehlees. Dee
 tam wehl arridjan ar zeenigu kungu uſ mitroſchanu eſmu
 gahjis; wiſch mannim eedewe plawu, un es tam at-
 kal druwas gabbalu.“

Es. „Kâ tad druwas gabbalu? — Bet riftigi!
 es atzerrohs, wezzais mahzitajs mannim ſazzija, ka
 juns tē fur meſchmallâ kahdas peežas puhra weetas
 parleeku ſliktas ſemmes bijis. Tad to gan buhſeet atde-
 wuſchi.“

Wezzakais. „Ne, kâ atkal wiſſu atzerratees!
 Tâ abba irraid! Ubrē tur, zeenigs tehws, winnuſſ
 ſcha purwja, tai pakalnâ, meicha mallâ, fur taggad
 tas behrſeens, — ta bij manna druwa. Tur nefas
 ne auga; arri bij atſtattu nohſt no mahjahm. Pahru
 gaddu tur welt ar lobbibu iſpublejees, nehmu winnu
 ar behrſeem apſtahdiht, un nu tur ihſti meſch ſaang.
 To atdewu zeenigam kungam. Zeenigs kungs mannim
 wehl ar ſchehligu prabtu irr atwehlejis, lai es par ſawu
 puh'ianu diwju puhra weetu teeſu wats nozehrtus un
 pahrdohdus pilſatâ, kad buhs ſaangufchi. Daſchu
 dihfeli, daſchu raggus ſleezi jaw no turrenes eſmu pah-
 dewis, un kad par dewineem gaddeem, tâ zeenigs kungs
 mannim pateize, wiſſ ſchis meicha gabbals atkritiſees
 nozehrtams, es dohinaju ſcheitan weenu ohtru aſſi mal-
 kas nozirſt un pahrdohht, ja jaw Dewus muhs dihwus
 weſſelus taupihs.“

„Bet ne ween sawas plawas effam uskohpuschi, bet arri sawas gannikles. Ne, zaur wissu scho purwi, fur tē taggad tee lohpi, effam dšittu gratwi islaiduschi zaur, tur us uppi prohjam; un nu schis purwis, fur preekesch kahdeem definit gaddeem wehl ne suns gohdam ne warreja street pahr, palizzis tif zeets, ka taggad wehl ruddena laikā lohpi bes strigschanas tur warr ehst. Un nu tatschu lohps tur jo drihs warr dabbuht fo nokohst.“

Mehs jo flahst pee teem lohpeem peegahjam. Parleeku sinukki lohpi, leeli un trekni, un leels pulks, tā ka warreja redseht, ka wiss zeems sawus lohpus bij fadsinnis. Bet mannim brihnumi par to nabze, ka tif mas to gannu flahst, un paauquschi zilweki ween. Es no tam sahku minneht, fazzidams: „Laikam tē ruddeni wehl buhs kahdas streegonas, ka ne drihstteet behrneem to gannischanu usdoht. Pee mums sinnams dasch lohps zaur to eet pohstā, ka ruddens un pawaffaras, kad wehl wissur strihg, lohpus woi pawissam bes ganna islaiich, woi atkal behrnus ween scheem raida lihds. Gohws eekriht kahdā azzl, newaid kas iswelfus, flihtst nohst.“

Bezakaais. „Tā patt jaw arri pee mums bij zittu reist. Bet taggad, nu jaw sestis gads, mehs behrnus wairs ne raidam ar lohpeem lihds, bet paauquschus zilwekus, kahdus weenrobkus, jeb zittadi kā gaudenus, kam tikfai weffelas kahjas; jeb atkal kahdus Derwa laistus zilwekus, kam tif ween ta prahta, zil waijaga lohpus noganniht. Katrā nowaddā juf tahdi drewsagan kahdahm reisehm atteekahs; un kad tahdu newaid, raidam arri wehrtenus zilwekus. Nr behrneem naw neeka! Kad katram lohpan astes gallā tahdu ganneli peelee, ir tad lohps eet skahdē. Tahdi behrni, kaut fur tschuppā sawahkuschees par lohpeem mas fo behdas turr. Bet tas leelais nelabbums irr tas, ka paschi tee behrni pee meefas un dwehfeles eet pohstā, par wissu waffaras

laifu gannōs dsihdami. Veekuffis, fabribdees, flapjisch tahds behrns wakkareem pahreet, peebahsch par nemehru sawu wehderu, par wissu deenu tikkai fausu maies gabbalu ehdis, un no rihta atkal agri us lauku, lai tur buhtu laiks kahds buhdams. Waaudsis zilweks to jo drihs warr panest, bet behrneem us tahdu wihsst janihkst. Un no tehwa un mahtes, no fawa audsinataja schahds gannelis par wissu wassaras laiku tik labb kà schirts irr, un lohpeem un zitteem behrneem eedohts mahzibâ. Bet sinni, lohps un behrns behrnam slisti skohlmeisteri. It newaltas laikâ, kad fauss no wirsus un no appakfchas, tad gan arri kahdahm reisehm behrnus roidam ar lohpeem lihds; bet arween kahds prahrigs zilweks pee teem klah, kas tohs walda.“

Tâ wiffas mallinas apstaigajuschi un wissu apskattijuschi gahjam atkal istabâ. — Maija skubbinaja, lai uskohschoschi wehl kahdu ahbolu, jeb lai dserruschchi kahdu glahst ailus; kappijas jeb tehju ne turroti, to mums list preekschâ.

To isdsirdejuscham mannim schahwahs prahâ, kâ zittâs weetâs, fur arraji zikko jo turriqi palikkuschchi, fainneeze gohrstidamees wissu rihtu pawalka ar kappiju taifischanu, un sewim un wiham tahdu putru sawahrijusi, atkal wesselu stundu nodarbojahs, lihds winnu fadsert.

Mahzitajs, no mannam azzim nomannidams, ka mannim tâ kâ sineekli prahâ grohsijahs, fahka us manni fazzibt: „Tewim gan tee puffkohka lebzeji schaujahs prahâ, kas Wahzeescheem wiffadâ wihsst gribb pakkat brist? Ne, paldeews Deewain! pee muhsu laudim tahda nerrestiba wehl newaid eewecfuses.“ Un tad us fainneezi pagreeses, winsch fazzija: „Ne, Maija, par to ne turri nekahdas ruhpes, ka tewim newaid kappijas jeb tehju mums list preekschâ! Tik zeeti ne buhsim radduschchi winnu dsert, ka ne warretum kahdu deenu ir bes winna pahrtitt.“

Es. „Ne, pateesi! Mannim tas rahdabš teizama un slawejama leeta, kad arraji, wehl jo turrigi buhdami, tomehr paleef vehz sawas kabrtas dšihwojofši. Bet teifschu, kalabbad mannim gandrihs tā kà smeekli nabze, kad juhs, mihta saimneeze, schohs dsehreemus minnejat. Weenreij gohdigs un prahtijs saimneekš no ma:was draudses pahrbraunze mahjās no zitta nowadda, fur arri weenu saimneezi bija redsejis kappijas bruhwejam. Tas ar manni fagahjis ne sinnaja kà isšincetees, un peelikfa beidsjot tohs peeminnejamus wahrduš flakt: „Zif mannim ta prahta, es dohmaju tā: kas galwas naidu makfa, tas lai pahrtteef ar to, kas winnam pascha druwā un dahrsā paug. Bet kas galwas naidu ne makfa, tas lai makfa webdera naidu, sewim tehju un kappijas un zittas tahdas leetas pirkdams, kas, par rohbeischeem nehfdamas, un tadeht ar multu apkrautas, teescham daudš wairaf makfa, ne winnas labbuma darra.“

Wissi pasmehjamees.

Tad atkal no zittas buhschanas eerunnajamees. — Es sahku prassiht, kà winneem weeglafi rahdotees, woi taggad par rentneeksem palikkuschem, woi tā, kà papreefsch bijis?

Bezaka is. „Nawissam grucht mums, kamehr es esmu atinohdecš, gan nekad newaid bijis. Kas jaw bij mahju apkohpejs un ne bij bailijs no darba, tas tohs darbuš deewsgan warreja isklaussiht. Tikai us teem trihs gaddeem mums bij grucht, fur tē rittiga funga ne bij. Bet kamehr nu par rentneeksem essam palikkuschi, nu mums irr daudš jo weegli, daudš jo labbi wissadā wihsē.“

Es. „Bet woi ne sahł weens obtrs palaištees un par slinki palikt?“

Bezaka is. „Iz tahdu sinnams ne truhkt wišš. Bet tahdu sawu muhschu newaid truhjis. Jo tas najsš

afs, jo winsch derr prahfiga zilweka rohkâs; bet ne-prahschu rohkâs winsch sinnams wairak stahdes padarrihs. “

Es. „Zif jums dahnu jamakfa?“

Bezgakais. „Ne wisseem weenadi. Mannim jamakfa katru gaddu 135 sudraba rubli; zittam wairak, zittam masak, fahds kurrak tas grunts. — Tas nu gan rahdâhs leela nauda. Bet kad aprehkinaju, zif mannim tam kalvam bij jadohd lohnes, kas pahreddeku gabja darbôs, zif kalponei, zif obrncekam; kad apdohmaju, zif lohpi, ratti, raggus, zif schahdas tahdas leetas gabja pohstâ, pee kunga darbeem eijoht; zif feenu iswosaja, gan sirgus darbôs raidohd, gan katru brihdi ar muischas brauffchanahim us zellu eijoht; un wisswairak kad to saleeku, kas pascham druwâ un plawâ panihka zaur newallu, weenadi ar wissu faini pee muischas darbeem skreijoht, kad ween tikkai laiks bij labs, — kad wissu to sarehkinaju, tad tas teescham dauds augstaki stahw, ne tee 135 rubli.“

Es. „Ja jums tas newaid prettim, mihtais wezgakais, tad gan luhgtohs, lai juhs mannim pateiktut, zif juhs labbibas iskullat, zif seena paang, zif atlezz no jubsu zittas buhschanas; bet prohtat, ja jums patihk. Gan pehzak nomanniseet, kalabbad wissu tif zeeti ismekleju.“

Mahz. (pasmehejes). „Nu, muhsu wezgakajam jaw drohschi to warri prassih, un warri drohsch buht, ka winsch ne mellohs. Winsch jaw senn deenas to wezzu laiku gudribu irr atmettis, zittam flehpt, kas pascham irraid, ohtram neneeka nei sadsis, nei atrahwis.“

Bezgakais (no skapja gramatinu ar rohkâs rakstu isachmis, un tur skattidamees eekschâ). „Tâ irr gan, zeenigs tekws. labbprahd jums wissu teikschu. Bet ar fo scho gaddu Deews manni swehtijis, to wehl ne patis it labbi ne sinnu. Wehl faru labbibu ne esnu

apfuhlis. Bet schis gods ar pehrnajo gandrihs stahw us to paschu mebru; teifschu jums no pehrnaja gadda. Mannim paauga pehrngadd 173 puhri rudsu, 89 puhri meeschu, 65 puhri ausu, 837 puhri kartuppelu, 34 puhri abholu un bumbeeru; oppinu mannim bij 7 pohdi; meddus 19 pohdi; waska isdewu pee 3 pohdecim, bet labbi ne atzerrohs, zif tur wezza frahjuma bij flah; isdewu arridjan weenu labbu wehrsi, par fo flakteris mannim maksaja 18 rublus, un tad wehl to sirgu, fo pir-mad jaw minneju. Ne, zeenigs tehws, tad gan warr ar preeku sawus 135 rublus dahnu maksah. Un tatschu wehl no schabdas, no tabdas buhschanas, fo te ne mas ne esinu minnejis, dasch naudas qabbals peeleeahs. Lai manna fainneeze tikkai jums pateiz, zif winna no sawahm gohwim ween par freimu un sweestu sakrahjusi!“

Es. „Zo labbpraht tizzu. Bet sakkat wehl, wezzakais, — tatschu taggad, kamehr us sawu rohku esseet palikkuschi, un jums nekahda klaussichana muischâ wairs newaid, tad tatschu juhs warr buht par puffi tikkai tik dauds tahs faines turrect, kâ papreeksch; un juhfu kungs wissus tohs, fo fainneeki atlaiduschi, teescham pee sewis par kalpeem ne buhs nehmis. Tad tatschu dauds to wallineeku buhs salikkuschees? Kur tad tee nu paleek? Kur nu tee dabbu sawu paehnu? Kur tee peln sawu maisi?“

Wezzakais. „Nk, zeenigs tehws, wallineeku mums it nekahdu newaid. Es taggad tik pat dauds tahs faines turru, kâ papreeksch; un tapat te irr gandrihs wiffas sehtas. Muhsu zeenigs kungs wehl irr dabbujis zittus kalpus no fwescheem nowaddeem neint. Nr to arraju buhschanu tas jaw irraid tã: jo kuresch sawu buhschanu pareisi kohpj, jo tam wairak to rohku pee tam waijaga, bet jo tam arridjan wairak tahs pelnas atlezz. Kad arrajs sewim kohku un saknu un oppinu dahrius eetaisa, un bittes turr, un bes tahs labbibas wehl scho to sawã drumã sehj, — zif tam tur

ta darba faleefahs wairaf! Ne, gandrihs warretu faz-
zih: kad muhsu nowadda wehl ohtru tik kauschu buhtu,
ne taggad, ir tad wehl ne weens bes darba ne stahwetu,
bet arri ne bes maises.“

Es. „Ir to es labbpraht tizzu. Zik zik tablu
tad irraid Wahzsemme Sakschu semme. Sakschu keh-
nina walsts newaid leelaka par Kursemmi, un tatschu
tur dsihwo tschetrkahrt tik dauds kauschu, ka pee mums,
un dsihwo pahrtikkuschi. — Bet, mihtais wezzakais,
lai nu arri pee tahs tikschanas arrajeem, un laikam
arri fungem no tahs dahubuhfchanas labbums irraid,
bet es zittu leetu minneschu, — ja ar to labbi ne eet,
tad buhtu leela skahde! — Ne, lihds schim zits kungs
ar saweem laudim dsihwoja wairaf ka tehws ar saweem
behrneem. Bet ka taggad, — arrajs par dahneneeku
palizzis, par sawu fungu behdas wairs ne turrehs, un
kungs atkal mas ko par saweem arrajeem gahdahs, kad
tikkai pee dahnu maksaschanas irr skaidriba!“

Wezzakais. „Ne, gohdigs mahzitajs! Warr
buhf ka wectahm ta notifsees; bet pee mums, gohds
Deewam, irr zittadi. To pawassar, kad zeenigs kungs
muhs par dahneneekeem atlaide, winsch muhs wiffus
pee sewis sawahke, un tee wahrbi, ko winsch to reisi
us mums runnaja, mannim wehl lihds pzhdiqai stundai
firdi skannehs. „Behrni,“ ta winsch fazzija, „juh
nu palifseet wairaf us sawu rohku, un es palifschu us
sawu rohku. Bet woi talabbad palifsim weens ohtram
freschineeki? Woi talabbad ta mihtlestibas saite pah-
truhfs, kas lihds schim muhs irr saweenojusi? Labb-
praht es zerreju, ka ta ne buhs wiss. Kuntrakti sin-
nams wajadsehs mums sawa starpa zelt un farakstih;
saite, ta sakkoht, wajaga, ar ko weens ohtru warram
faset, ja weens ohtram sahksim pahri darriht un kaut
ka klaijaht. Bet talabbad es labbpraht apnemmohs,
arri jo prohjam us jums ka us saweem behrneem skatti-
tees, bet ne ka us freschineekeem, un par juhfu labb-

Flahschanu gabdabt, — tiklabb, fà es allaschin tohti preezaschob's, fad no juns mihleslibas un ustizzibas sibmes redseschu!“

„Tà torcij zeenigs fungs us mums rumaja, un tà tas arridsjan lihds schim laifam muhsu starpà irr palizzis. Zeenigs fungs arween mihligi weenam ohtram faut fà palihds, fain paliga waijaga, un meh's atkal, fà war-redami, winnam faut fà sawâ reise pakalpojarn. — Mè, tikfai weenu notikkumu minneschu. Wehrnrudden' muhsu zeeminam Raklehnarn gandribs wiffas ehkas ar ugguns grehku nogahja. Weh; muhsu funtrakta waijadseja wiffam nowaddam Raklehnarn tohs balkus iswest no mescha, un schim atkal weenam pascham buhweht. Utnahze seema, sneega muhsu gabbalâ pawiffam mas bija, zella nekahda; waijadseja fahdu pusszettortu fimts balku west, un fas tad buhtu bijis, fad Raklehnarn buhtu waijadsejis weenam pascham sawas ehkas no salkeem balkeem ustaisiht? — Tad tikfai us reisi redsejam zeeniga funga kalpus ar muishas fleppereem fahdus fimts balkus gattarwus schuiischus no muishas us Raklehnarn mahjahn weddam. Zeenigs fungs arri no zitteem fainneefeen, fain pascheem/ne bij nekahdas nohtigas buhweschanas, gattarwus balkus panehme us atdohschamu, skubbinadams, lai padeggim tohs tappinajoshi ar mihlu prahtu. Tà tee 350 balki drihs sakrahjabs. Meh's norunnajam, fa nowads, zif spehdams, tai weetâ atkal jaw to paschu seemu saltus balkus no mescha isweddischus; bet fo tahs slistas seemas deht ne eespehschus iswest, tas lai paleekus us zittu seemu. Raddahs sneegelis, israhwam. Taisijamees arri fungen tohs fimts balkus iswest, fo winsch bij eetappinajis; bet, fas dohs, zeenigs fungs jaw raddahs tohs pats ar saweem fleppereem isweddis. Utgahja parafara, fungs atstelleja diwi wihrus Raklehnarn par paliqu pee buhweschanas, un tam wehl eedahwaja fahdas schetras kappas garru falmu juntam, fo list wirsi.

Nowads, eeskattijees, arri ne gribbeja palikt faunâ, raidija arridsan paliq, bewe salinus, un tas ne bij ne zif i gi, wissas ehkas bija ustaisitas, ar juntu, ar wissu labbu. Tur pretim atkal scho ruddeni mehš dabbijam dširdeht, ka zeenigs kungs, tã kã schodeen, gribbus sahft teelu dšiltu grahwi zaur to purwi raft, kas tur flahst pee muishas, saw em lohpeem jo labbu gannikfi gahdadams. Bet tam ar teem kalpeem ween tur buhtu daschu gaddu bijis fo puhtetees, lihdi to grahwi israft, un Deews sin, woi fatru gaddu tahds fauss ruddens us preekschu warr rastees, fahds scho gaddu irr. Tad atkal mehš, sleystu no muishas kunga un no waagares isklauschnajufchi wissu to buhschanu, farunnajamees kungam ne sinnoht, ka ik no sehtas wianam reidifim, zif kursch spehji, par diwi, par trihs wihreem paligã. Tur abba manni wihri arridsan schodeen negahjufchi; ir pats buhtu gahjis, kad juhs mannim ne buhtut bijufchi sagaidami. Mannim it firds filst, apdohmajoh, kã zeenigs kungs buhs preezajees, scho rihtu wairak ne fints wihrus tur eeroudsijis strahdajam. Bet luhdiam, zeenigs tehws, ne dohmajcet wiss, ka es tã kã kelidamees juns to teizu; bet juhs jaw gribbeet wissu to buhschanu skaidri sinnaht.

Mannim arridsan firds fasilte, tabdu wallodu klaufootees. „Ik mihlestiba, mihlestiba,“ tã es dohmaju sawã prahã, „kad tewis tikkai buhtu papilnam fatrã firdi, tad wiss semmes wirsus gan paliktu tulihz zittads! Grehfu un affaru tad wairs ne buhtu!“

Wezzakajam atkal sawu rohkas rakstu skappi leefoht, ir es usmettu sawas azzis us to skappi, un eerangu tur labbi dands to rohkas rakstu, un arri labbu dallu grahmatu. Mannim pee ta skapja peestahjuscham wezzakais stahstija: „Tẽ tai appakschejã rindẽ irr manni rohkas raksti. Mannim pagasta wezzakam effoh ta tschu schis tas japeeshine, kas teefas lohzeelim ruhj, lai ne rohdahs fo aismirstus. Un atkal, fainncees

buhdams, wissu sarakstu, kas mannim furreu gabdu paaudsis, kas furrâ diuwas gabbalâ sehts, kas furream gabhejam no lohnes makkahs, par kahdu tirgu schis tas pahrdohs, zif naudas eenahk, zif iseet. Kad to ne ussimejees, tu pee sawas buhschanas wairak tâ kâ tunsâ grabbsti. Tai wirsejâ rindê irr atkal mannas bihbeles, mannas dseesmu, spreddiku un luhgschanas grabmatas. Un atkal, kas tai widduwejâ rindê, to lai zeenigs mahzitajs jums isteiz.“

Un nu mahzitajs mannim stahstija, ka teem effoht lassitaju beedriba, pee kam wairak ne simts zilweku peeliffuschees. Katriis makkajoht 30 kapeikus par gaddu. Par to naudu atkal grabmatas un awies pirfoht. Tahs tad pehz rindes apstaigajoschas wissus tohs lassitajus. Wezzakais effoht weens paraiditajs scho grabmatu un isdallitajs, skohlmeisters atkal ohtris; un tâ katrs, kam tiht lassiht, warrus par saweem 30 kapeikeem labbi dauds pamahzischanas dsirdeht. — Mannim bij no jauna ko papreezatees. „Ja,“ sahku runnaht, „kad wisseem tahds pat wezzakais buhtu, un tahds skohlmeisters, tad gan warr draudsi us preekschu pawest!“ — „Woi tad tahdus ne warri sewin noraudsibt,“ tâ mahzitajs atrunnaja. „Kahds mums pagasta wezzakais, to tu nu gan pats redsi; ne drihksu wairak winnu flaweht, winnam klaufotees. Bet teesa irr, skohlmeisters mums arri labs. Us grabmatahm jaw zits wairak par winnu ne dsihsees, un ko ween winsch lassa, to winsch lassa ar prahtu, wissu labbi apdohmadams; un tad winsch mahk wisseem pareisi to isstahstibt un istulkobt. Winsch arri Wahzu wallobu gan labbi proht. Tad nu es tam arridsan nogahdaju schahdu tahdu Wahzu grabmatu, gan no tizzibas leetahm, gan no laizigas buhschanas. To Simon Strif un to Franz Nowak un to Schlipf winsch irr isgahjis zaur un zaur, un dascham fainneekam un daschai fainneezei labbu padohmu peedewis, ko tais grabmatas

atrabbis. — Mannim taggadin wehl firds preezajahs, fad peeminu, fo winsch fazzija, lassijis eefsch ta Franz Nowak, fa schis, pats Luttera tizz bas zilweks buhdams un kattoku tizzibas seewu turredams, wehlejis, lai wiffi winnu behrni arridsan par katohleem paleefschis, pehz mahtes.“

Es (brihnidamees). „Nu, woi tad tas tam bijis pehz prahta?“

Mahz. „Ne, draugs! Mufsu ffohlneisters irr firdigs un spehzigis sawa Luttera tizziba; winsch irr firdigs Deewa wahrda mihlotajs; winsch irr noskummis, isdsirdejis, fa weetahm Ewangeliuma draudses lohzepli atstahjoschi sawu tizzibu, labbinati un krahpti daschdaschadi.“

Es (us wezzako). „Un kahdas dohmas juns no tam?“

Wezzakais. „Kahdas dohmas mannim no tam? Ak, zeenigs tehws, fad sawu mihlu dehlu, kas Keisera deenesta noqahja, ar gauschahm firdsfahpehm no mahjahm ieraidijam, tad meh, tehws mahte, winnu ar fahrstahm affarahm effam luhguschis: Miblais dehls, paleez pee tahs tizzibas, furrâ tu effi dsummis un audsis! Lai tewim eet, fâ eedams, lai wehl jo sawu prahtu gribb grohsibt, paleez pee sawas skaidras Luttera tizzibas! Labbpraht dohmajam, fa zilweks arridsan zittu tizzibu turredams, warr fwehts fkuht un Deewa meeru panahft. Mufsu Luttera tizziba us fo skaidru Deewa wahrdu ween dibbinajahs, un tas Deewa wahrds baggats deewsgan. Winsch pabarro wiffas dwehsetes ar baagatu debbes maifi, fad tahs tikkai jebfurrâ wajadsiba weenteefigi tam peestahj. Woi tad tu cefi, labbu tizzibu turredams, to paschu, warr buht wehl kahdas laizigas buhschanas deht, atmet, un us laimi zittu tizzibu usneimt, jebfchu labbi sinnadams, fa schi, lai buhtu wehl jo labba, tomehr

labbaka ne buhs par to, fo turri? Miblais dehls, paleez vee sawas tizzibas!“ *)

Maija kluffinam raudaja. Wezzakais opflusse dohmigs. Mehs wiffi palikkam dohmigi. — Vazehlees ar mahzitaju tabdu brihdi par istabu staigajam. Tad sahku runnaht: „Ganna, nu manniun irr ganna. Nu es sinnu wiffu, fo gribbeju sinnaht.“

Ma hz. „Nu beigst, nu pagattawast sawu grabmatu?“

Es. „Ja, nu pagattawastu! — Tad klau-fatees, wezzakais, wehl icho ihfu runnaschanu. Juhfu nelais mahzitajs mirdams manniun pamette zittus rakstus, fur wunsch no juhfu jaunibas deenahm, no juhfu pirmas fainneekoschanas zittu sinnu bij sarakstijis, zeeti manniun peekohd nadams, lai es jo prohjom juhfu dsibwoschanu leekus wehra; jo wunsch zerreja labbyraht, fa juhs palikschoschi kahdu reisi par tabdu namna tehru, fa wisseem arrajeem fristohs buht. Tad wunsch manniun likka wiffu to kahdu reisi ihpascha grabmatâ sarakstibt, un to grabmatu laist pasaulê, lai juhs paleekoschi wisseem Latweeschu arrajeem — par preekschihmi!“

Wezzakais (pasmeedamees un nosarjis). „Es — par preekschihmi — es — fa tad es? — Tabdu, fa manni, daudi atrastu semmes wirsu, — jaw deewsgan muhsu zeemâ ween!“

„Lai buht,“ ta mahzitajs mibligi us winnu sahka runnaht. „Weenam wajaga stahst par preekschihmi. Tad jaw paleekat juhs tai weetâ!“

Es. „Klausatees, miblais wezzakais, es esmu panchmis libds, zif libds schim no tam esinu sarakstijis. Es juns weenu ohtru gabbalu lassischu preekschâ.“

*) Lassi Latweeschu awises no 1843scha gabba Nr. 47 un 48, un Anieriem dsesinu grabmatu, saldateem par labbu apghadata, pirkania pee Steffenhagen kunga Zelgawâ.

Un nu nehmu lassihst to pirmo nodallu, kam tas wirsfraksts „Kur schi gramata zehlusees.“ Wezzakais klausijahs dohmigs.

Lassiju atkal to nodallu, kam tas wirsfraksts „Zahna jaunibas deenas.“ Wezzakais papreeksch dohmigs klousijahs; tad pasinehjahs: „Esmu tik pat nerahtns bijis faras jaunās deenas, kà kairs zits.“

Lassiju tad to nodallu, kam tas wirsfraksts „Zahna prezivas.“ Wezzakais pasinehjahs, usmette mihligt faras azzis us faru Maiju, tai rohku sneegdams, un mahmina nosarka, un tikko tik patt faru waigu ne slehpe pee Zahna fruktim, kà toreij, kad ar Zahni Paleijas mahju durwis satikkahs.

Mums preeks bij, swehts preeks, skattotees, kabda mih'estiba wehl schim pahrim, jaw daschu, daschu gaddu kohpà nodsihwojuscham, firdis farweenoja.

Gribbeju wehl kahdu nodallu lassihst; bet Zahnis aistwehre mannu lassichanu, fazzidams: „Laischat, mihlais zeenigs tehws, laischat scho gramatu tikkai pasaulē. Kad buhs gattawa isdriffeta, winnu ne lassijis ne palischi. Gan sinnams tur ne atraddischi kahds esmu, bet tatschu kahdam mannim wajjadsetu buht. Laischat winnu drohschi gaisinā. Juhš, redsu, mahkat labbi puschoht, un laikam buhseet arri manni tā isgehrbuschi, ka ne weens, kas manni pasihst, us manni juhsu stabstus ne sihmehs. Bet tikkai weena luhgchana mannim irraid: ne sanzeet manni, nei muhsu muischi pee wahrda. Lai paleek ta muischa mannis pehz par Eglu muischi, un es lai paleeku mannis pehz par Paleijas Zahni, jeb kà paschi zittadi gribbeet; bet tikkai to ihstu wahrdu ne leekat.“

„Rabbi,“ tee bij manni beidsamee wahrdi, „ir tā es esmu ar meeru!“ Un winna rohkas satwehris, fazziju: „Lai tad pasaulē paleek juhsu wahrdu ne dabbusi sinnahst, nedf to nowardu, fur juhs dsihwojeet; bet to luhdsjohs, paturreet manni allaschin tik pat

labbâ peeminnâ, kâ es juhs peeminnâ paturreschu. Lai Deew's dohd, ka drihs, tã kã juhs teizet, buhtu dauds tahdu arraju atrohdami, kahdi juhs esseet! — Lai Deew's usturr juhs un juhsu peederrigus wesselus, un lai winna schelastiba jums arri jo probjam palihds, jo deenas jo wairak laizigu labbklahschanu un firde meeru panahft!“

Ur teem wahrdeem ischfihramees.

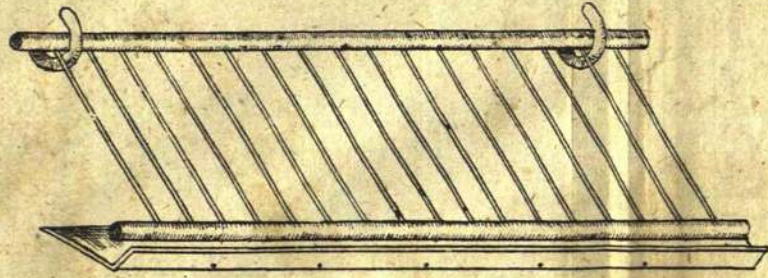
Dhtras deenas rihtu es atkal dewohs us sawahm mahjahm, sawam mihtam drangam, Eglu muishas mahzitajam, no wiffas firde „labbas deenas“. atdewis, un tam soblijees, atkal kahdu reisi winnu apraudsiht, un wiffwairak — bes kaweschanas sawu Paleijas Zahni laist gaisma.

Vahrbrauzis mahjas nu arri ar steigshanahs wiffu esmu sarakstijis, ko pee Eglu muishas mahzitaja buhdams esmu redsejis un dsirdejis, un us tahdu wihs sawu wahrdu piloidams, sawu grabmatu esmu beidsis!

Tad staiga tu nu sawu zelhu, tu mamma grabmatina mihta, pee kam man tik teels publinsh bijis un tik dauds galwas grohsstanas, lihds kamehr, — un lai Dew's dohd, ka tas drihs notiftu, — lihds kamehr zits rohdahs jaunu sarakstijis, kas buhta jo derriga ne schi pee muhsu mihtu arraju pamahzishanas un eepreezinashanas! — Bet Deew's cespohj arridsan to masu leetu swehtih!

Uenemmeet winnu tikkai ar mihsstibu, mihti arraji, ne wiff kã kahdu pasakku, kã labdu's stahstus, bet pateesi kã preekschihmi, raudsidami arridsan tã darriht, kã Paleijas Zahnis darrijis, un teescham — Deewa meers un swehtiba jums ne trubks!

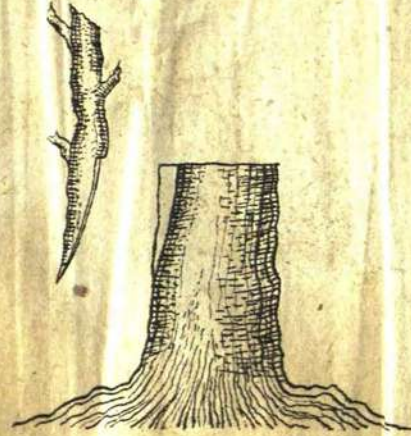
№ 55tas lappu puffes.

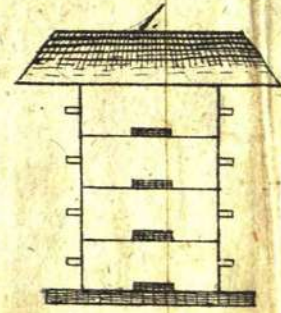
№ 186tas lappu puffes.

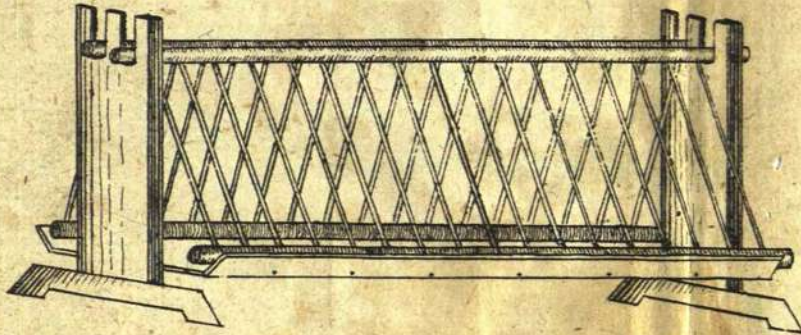
№ 187tas lappu puffes.

№ 219tas lappu puffes.

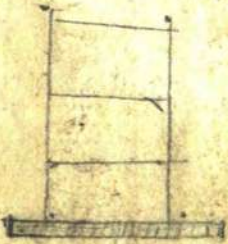
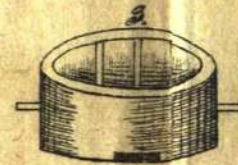
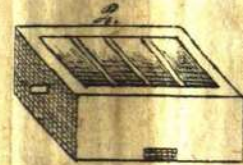
№ 56tas lappu puffes.

№ 216tas lappu puffes.

№ 219tas lappu puffes.

№ 217tas lappu puffes.

№ 150tas lappu puffes.

